

Vol. XLVI

SIMON HEWAVITARNE BEQUEST.

SAMANTAPĀSĀDIKĀ

OR

VINAYATTHAKATHA

PART III

සමන්තපාසාදිකා

නාම

විනයට්ඨ කථා

තතිසෝ නාගෝ

විමලධම්ම භෙවාටිථාරණ
සිරිනාථ කුමාරදස මුනසිහානිධානෙහි
චිති මහාසයෙහි

2015

මිල රු: 150/-

Vol. XLVI.

SIMON HEWAVITARNE BEQUEST

BHADANTĀCARIYA BUDDHAGHŌSA MAHĀ THERA'S

SAMANTAPĀSĀDIKĀ

OR

VINAYATTHAKATHA

PART III.

REVISED AND EDITED BY

VEN. WELIWITIYE PEMARATANA THERO

of the Tutorial Staff,

Vidyodaya Pirivena.

FINALLY REVISED BY

VEN. PANDIT WELIWITIYE SORATA NAYAKA THERO

Vice-Principal, Vidyodaya Pirivena.

PUBLISHED BY THE TRUSTEES:

WIMALA DHAMMA HEWAVITARNE, ESQ.

AND

SIRINATHA KUMARADASA MOONESINGHE, ESQ.

THE TRIPITAKA PUBLICATION PRESS,

MALIGAKANDA,

COLOMBO, (CEYLON.)

B. E. 2489.

C. E. 1946.

හදනනාවරියබුද්ධසොසමභාපෙරවරවිරවිතා

සමනතපාසාදිකා

නාම

විනයට්ඨකථා.

තනියො භාගො.

විජේරාජය මහාවිජාලයෙ උපාවරියපදසතෙතන

වැලිවිටියෙ පෙමරතනතෙරපාදෙන

සංඝො ධිතා.

විජේරාජය මහාවිජාලයෙ උපසාධානාවරියෙත

පණ්ඩිත සොරතතෙරපාදෙන

මසාන සුද්ධිපත්තානි සමොලොකිතානි.

සසිමන් හෙවාවිතාරණ මහාසයාණතෙනති

විමලබම හෙවාවිතාරණ සිවිතාඨ කුමාරදය චුගසිකාගිඨානෙති

මහාසසෙති

එපිටකමුද්‍රාලයෙ මුද්‍රපිතා.

බු: ව: 2489.

කි: ව: 1916.

තුන්වන මුද්‍රණය : 2015 (250)

Published by

Somawati Hewavitarane Trust,

130,

Rev. Hikkaduwe Sri Sumangala Nahimi Mawatha,

Colombo 10,

Sri Lanka.

Tel : 011 2695012

E-mail : somawatitrust@sltnet.lk

web : www.somawatitrust.com

04 - 03 - 2015

Printed by

Samayawardhana Printers (Pvt) Ltd.

53, Ven. Hikkaduwe Sri Sumangala Nahimi Mawatha,

(Maligakanda Road) Maradana, Colombo 10, Sri Lanka.

PREFATORY NOTE.

With the publication of the Samantapāsādikā Part 3, the Commentary to the Vinaya Piṭaka, we have great pleasure in placing before the Public the 46th Volume of the Simon Hewavitarne Bequest Series. The editing of this book has been done by the Ven'ble Welivitiye Pamaratane Thero, of the tutorial staff of the Vidyodaya Pirivena, Maligakanda, Colombo, and has been finally revised by the Ven'ble Pandit Welivitiye Sorata Nāyaka Thero, the Vice-Principal of the same Pirivena.

We convey our sincere gratitude to the Ven'ble Theras and it is our intention to bring out, in the course of 1946, the last Part of the Samantapāsādikā with the index which is being edited by the same Ven'ble Theras. This will complete the Commentary to the Vinaya Piṭaka.

We have to record with deep sorrow the passing away of the Ven'ble Luṇupokuṇe Dhammakitti Siri Dhammānanda Nāyaka Thero, (D. Lit) Principal of the Vidyāṅkāra Pirivena, Peliyagoda, Kelaniya. His demise is an irreparable loss to the Buddhist world in general and in particular to the Buddhists of Ceylon at a time when his services were very necessary. He was one of the greatest supporters of these publications and was one who edited many of the Volumes that have already been published from the inception of this series. The late Ven'ble Luṇupokuṇe Dhammakitti Siri Dhammānanda Nāyaka Thero edited the Manorathapūraṇi, the Commentary to the Anguttara Nikāya, Parts 1 & 2, and was editing the Papañcasūdanī, the Commentary to the Majjhima Nikāya but was not able to complete the 3rd Part during his life time. This part of the Papañcasūdanī, now being edited by Ven'ble Kiriwattuduwe Paññāsāra Nāyaka Thero, Principal of Vidyāṅkāra Pirivena and Ven'ble Kosgoda Pandita Dhammawansa Thero will also be published this year and will complete the Commentary to the Majjhima Nikāya.

On the 17th January 1946 falls the 33rd anniversary of the death of our dear uncle, the late Mr. Simon Hewavitarne, the Founder of this Bequest. May he attain Nibbana by the great merit gained by his noble work.

W. D. Hewavitarne.
S. K. Moonasinghe.

Tripitaka Publication Office,
Maligakanda, Colombo.
17th January, 1946.

PUBLISHERS NOTE

The late Mr. SIMON ALEXANDER HEWAVITARANE, who in his life time had begun to publish the TRIPITAKA, left a bequest for its completion after his death. He died suddenly on 17th January 1913 and in accordance with his wishes his Trustees had published the Commentaries on the Text in 49 volumes. After seventy years these books are no longer readily available.

His widow Mrs. SOMAWATI HEWAVITARANE who passed away on 10th January 1982 at the age of 94, had prior to her death, created the SOMAWATI HEWAVITARANE TRUST to carry on the good work started by her late husband and bequeathed her entire estate to this Trust.

We the Trustees of the Somawati Hewavitarane Trust, having seen the need to re-print the Commentaries, have undertaken this task to help both the student and teacher of the Dhamma and in the hope that this act of ours will help to preserve the Noble Teachings of the Blessed One for the benefit of the future generations and thereby prolong the life of the Buddha Sasana by many more thousands of years.

May the fruits of this meritorious act help the late Simon Alexander Hewavitarane and Somawati Hewavitarane Maha Upasikawa in Sansara and towards their final attainment of Nibbana.

*Noel Wijenaike
Nanda Amerasinghe
Tissa Ratnatunge*

23rd May 1985,
Somawati Hewavitarane Trust Office,
130, Maligakanda Road, Colombo-10,
SRI LANKA.

සෝමාවතී ජේවාවිතාරණ මැතිනිය

සයිමන් ඇලෙක්සැන්ඩර් හේවාට්තාරණ මැතිතුමා

- විඤ්ඤාපනා -

සමමාසමුද්ධායන පරිනිබ්බාණසමයනො වතුපඤ්ඤාසාධිකො ආවසන-
සංවච්ඡරෙ මහාභාම රඤ්ඤා සමයෙ ජමුද්දිපා ලබ්භාදිපමාගතොන පරම
විසුද්ධ සද්ධාබුද්ධිපතිමණ්ඩිතොන අනුබුද්ධිසුද්ධායනොසන්තරවරොන ව ධම්ම-
පාලන්තරොන ව උපසෙතන්තරොන ව මහාභාමන්තරොන ව බුද්ධදත්ත-
න්තරොනවා'ති බුද්ධිමනොතන එතෙති පරවරෙති තිණ්ණං පිටිකාන
මන්තරණන්තරොනොධා කාරායො ලබ්භාති වදන්ති. තා පෙන්නො අධාකරා
නෙවිමුද්දිපිතා. තස්මා ගව්චති කාලෙ තා අධාකරායො'ති දුලලහා අහසුං.
තස්මා දිවඛාතොස ධ්වංසු පුඤ්ඤා පරිපුර්ණණං සසිමන් හේවාචිතාරණ
මහාසයසප්පකාසයවසො තණ්හා ධ්වංසයො තොභාමා තොතො අංඛාලවෙ-
ජ්ජාවරියොන දුරිමතා සි. ඒ. හේවාචිතාරණ මහාසයෙන ව සිරිතාරවුණසිහ
මහාසයෙන ව ධම්මපු. ඒ හේවාචිතාරණ මහාසයො ව, පාලනධාකරායො
මුද්දිපිතා ව පාකටි කතා ව. නරාපි මුද්දිපිතා තා අධාකරායොපි ඉද්දති
සුදුලලහා හවන්ති. තස්මා තාසමධාකරාමා සුලලහාමමපෙකම්මොනොන
සද්ධාබුද්ධිසමපන්නොන සද්ධාමමවසිතිකාමොන සිරිලකාරපෙජ්ජ ලඤ්ඤා
පරිකාකාසිකාරිනා නීතිවෙදිමා ධොයෙල් විජ්ජනායක මහාසයො ව
තිණ්හරන්තකුඛා මහාසයෙනවා'ති එතොන ධ්විති මහාසයෙති නන්ද අමරසිංහ
මහාසයො සංවිධායකතොන සමුද්ධාසාසන විරවසිතිකාමොස සද්ධාබුද්ධි
සමපන්නාය මහොපසිකාය දිවඛාතාය සෝමාවති හේවාචිතාරණ මන්තරිනා
ධ්වංසයෙන සමුද්ධාපරිනිබ්බාණං ධ්වංසො පඤ්ඤාසාධිකො අධාවිසති-
මෙවයොන එසංපනධාකරා තිලකමුද්දිණාලයෙ මුද්දිපිතා ව පාකටිකතා ව,
හවති.

ලිඛිතමිදමන්තං ඉද්දසින්නදර වාචිලපියද්දේ සුචිසුද්ධාරාමාධිපතිනා
විජ්ජාකීන්ති පරිවෙණප්පකාසකතා විජ්ජාදග පරිවෙණො උපපාධානා-
වරියොන රජකීයපණ්ඩිත සන්තති උපධිධාරිනා පච්ඡානවරියොන පලාලෙල
සිරිසද්ධායකසාධිකොන භායකන්තරොන සිරිසමුද්ධාපරිනිබ්බාණොනො
පඤ්ඤාසාධිකානං ධ්වන්තංවයොසහස්සානමුපරි එකුන තිංසතිමෙ සංවච්ඡර
වෙසාම මාසෙ සුකම් පසෙක අධාම තිවිසං ගුරුවාසෙ'ති.

සූචි පිටත.

CONTENTS.

අගමැති.

විෂයය.

පිටුවක.

1.

මහාධිකාරවරුන්ගේ නාම

713-772

1	පබල ජාතික වර්ගය	725
2	උපජ්ඣායවර්ගය	733
3	සද්ධි විකාරකවර්ගය	733
4	නා සමමානවර්ගය	734
5	සොළස පඤ්චාන විකාරක වර්ගය	739
6	අඤ්ඤාති විකාරක වර්ගය	743
7	පඤ්චායාධිකාරක වර්ගය	744
8	ඉන්ද්‍රියකාරක වර්ගය	747
9	දුඃභවකාරක වර්ගය	748
10	රුහුලවකාරක වර්ගය	756
11	පේශ්‍ය සංවායකාරක වර්ගය	762
12	නිවේශ පකකාරක වර්ගය	763
13	නිරවේශ නගනවකාරක වර්ගය	763
14	මාත්‍රාකාරක වර්ගය	766
15	ගතවේශ නගනවකාරක වර්ගය	770

2.	උපපාසක භික්ෂු භික්ෂුණී	772-796
3.	විඤ්ඤාන භික්ෂු භික්ෂුණී	796-800
4.	පවාර භික්ෂු භික්ෂුණී	800-805
5.	විමමක භික්ෂු භික්ෂුණී	805-809
6.	ගෙසස්සක භික්ෂු භික්ෂුණී	809-819
7.	කපිනක භික්ෂු භික්ෂුණී	819-826
8.	විවරක භික්ෂු භික්ෂුණී	826-849
9.	විමෙසක භික්ෂු භික්ෂුණී	850-852
10.	කොසමක භික්ෂු භික්ෂුණී	852-856

සමග්ගපාසාදිකා

නාමි

විනයසංවණ්ණනා

නතියො භාගො

ම භා ව ගග ව ණ්ණ නා

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධස්ස.

උභින්නං පාතිමොක්ඛානං-සබ්බිතිසමනනාරං,
සච්ඡාසිංසු මහාථරු-බ්බිකං බ්බිකොවිදු.

යං තස්සදුති සමපතො-යසමා සංවණ්ණනාකමො,
තස්මා හොති අයං තස්ස-අනුත්තානත්ථණ්ණනා.

පදභාජනියෙ අත්ථා-යෙ හි යෙසං පකාසිතා,
තෙ වෙ පුත වදෙය්‍යාම-පරියොසානං කදු භවෙ?

උත්තානා වෙව යෙ අත්ථා-තෙසං සංවණ්ණනාය කිං?
අබ්පජායානුසංකිති-ව්‍යඤ්ඤෙන ව යෙ පන.

අනුත්තානා න තෙ යසමා-සකකා ඤාතුං අවණ්ණිතා,
තෙසං යෙව අයං තස්මා-හොති සංවණ්ණනානායොති.

3. 1.

තෙන සමයෙන බුද්ධා භගවා උරුවෙලාසං විහරති නජ්ජා
තෙරඤ්ඤාය භිජෙ බොධිරුක්ඛමුලෙ පඨමාහිසමවුද්ධාති එත්ථ
කිඤ්චාපි “තෙන සමයෙන බුද්ධා භගවා වෙරඤ්ජාය”න්ති ආදිපු විය
කරණවචනෙ විසෙසකාරණං නස්මි. විනයං පඤ්ඤා පන කරණවචනෙ
තෙව අයමහිලාපො ආරුපිතොති ආදිතො පටිඨාය ආරුලාහි
ලාපවසෙනෙවෙතං වුත්තනති වෙදිහබ්බං. එස නයො අඤ්ඤාපුපි ඉතො
පරෙපු එවරුපෙසු. කිංපනෙතස්ස වචනෙ පයොජනන්ති? පබ්බජ්ජා
දිනං විනයකමොනං ආදිතො පටිඨාය නිදුතදස්සනං. යා හි භගවතා
“අනුජානාමි හික්ඛවෙ ඉමෙහි තිති සරණාගමනෙහි පබ්බජ්ජං උප
සමපද”න්ති එවං පබ්බජ්ජා වෙව උපසමපද ව අනුදෙඤ්ඤා, යාති ව
ශ්ජග්ගාදිපු උපජ්ඣාය උපජ්ඣායවත්තආවර්ගආවර්ගවත්තාදීති අනු
ඤ්ඤාතාති, තාති අභිසම්බොධිං පඤ්ඤා සත්තසත්තාහං බොධිමණ්ඩලං

විචිතාමෙතො බාණ්ණසිංසං ධම්මවකකං පවහොන්තා ඉමිනා අනුක්කමෙන ඉදඤ්ච ඉදඤ්ච ණානං පත්තා ඉමසමිඤ්ච ඉමසමිඤ්ච වත්තුසමිං පඤ්ඤානන්තාති එවමෙතෙසං පබ්බජ්ජාදීනං විතයකමානං ආදිතො පට්ඨාය නිදනදස්සනං එතස්ස වචනෙ පයොජනනති වෙදිතබ්බං.

තත්ථ උරුවෙලාසනති මහාවෙලායං; මහනෙත වාලිකරුසිවෙති අනේවා. අඵවා “උරු”ති වාලිකා වුවවති; “වෙලා”ති මරියාද; වෙලා තික්කමනගෙතු ආගටා උරු උරුවෙලාති එවමෙපත්ථ අනේවා දට්ඨබ්බො. අතීනෙ කීර අනුපපනෙන බුද්ධො දසසහස්සා කුලපුත්තා නාපසපබ්බජ්ජං පබ්බජ්ජිතා තස්මිං පදෙසෙ විහරන්තා එකදිවසං සනතිපතිතා කතීකවතතං අකංසු: “කායකමමවිකමානං නාම පරෙසමි පාකටාති ගොනති. මනොකමමං පත අපාකටං. තස්මා යො කාමවිතක්කං වා ව්‍යාපාදවිතක්කං වා විහිංසාවිතක්කං වා විතක්කකති, තස්ස අඤ්ඤා වොදකො නාම නත්ති. සො අත්තනාව අත්තනාං වොදෙතො පත්තපුටෙන වාලිකං ආගරිතො ඉමසමිං ණානෙ ආකීරතු. ඉදමස්ස දණ්ඩකමම”නති. තතො පට්ඨාය යො නාදිසං විතක්කං විතක්කකති, සො තත්ථ පත්තපුටෙන වාලිකං ආකීරති. එවං තත්ථ අනුක්කමෙන මහාවාලිකරුසි ජාතො. තතො නං පටිඤ්චා ජනතා පරිකම්පිතා වෙතිසට්ඨානමකාසි. නං සක්කාය වුත්තනං: “උරුවෙලා යනති මහාවෙලායං, මහනෙත වාලිකරුසිවෙති අනේවා”ති. තමෙව සක්කාය වුත්තනං: “අඵවා උරුති වාලිකා වුවවති; වෙලාති මරියාද; වෙලාතික්කමනගෙතු ආගටා උරු උරුවෙලාති එවමෙපත්ථ අනේවා දට්ඨබ්බො”ති. බොධිරුක්කමුලෙති බොධි වුවවති වතුසු මග්ගෙසු ඤ්ණං; තං බොධිං හගවා එත්ථ පත්තොති රුකෙකාපි බොධිරුකෙකා තෙව නාමං ලගි. තස්ස බොධිරුක්කස්ස මූලං=බොධිරුක්කමුලෙ; පඨමාභිසම්බුද්ධොති පඨමං අභිසම්බුද්ධො; අභිසම්බුද්ධො හුතො සබ්බ පඨමං යෙවාති අනේවා. එකපලලංඛකනාති සශ්වමි අනුට්ඨාසිතො යථා ආභුජ්ඣෙන එකෙනෙව පලලංඛකන; විමුත්තතිසුඛපටිසංවෙදිති විමුත්තතිසුඛං එලසමාපත්තිසුඛං පටිසංවෙදියමානො; පටිච්චසම්ප්පාදනති පටිච්චාසාරං; පටිච්චාසාරෙ හි අඤ්ඤාමඤ්ඤා පටිච්ච සතිතෙ ධම්මෙ උප්පාදෙතිති පටිච්චසම්ප්පාදෙති වුවවති. අයමෙත්ථ සංඝොපො. වින්දාරෙ පත විසුද්ධිමග්ගතො ගගෙතබ්බො. අනුලොමපටිලොමනති අනුලොමඤ්ච පටිලොමඤ්ච; තත්ථ අවිජ්ජාපට්චයා සංඛාරාති ආදිතා නයෙන වුත්තො අවිජ්ජාදිකො පට්චයාසාරෙ අත්තනා කත්තබ්බකිව්වකරණතො අනුලොමොති වුවවති; අවිජ්ජාසංයොව අසෙසවිච්ඡානිගේධා සංඛාරානිගේධොති ආදිතා නයෙන වුත්තො සොව අනුප්පාදතිරෙධෙන නිරුක්ඛිමානො තං කිව්වං න කරෙතිති තස්ස අකරණතො පටිලොමොති වුවවති; පුරිමනගෙන වා වුත්තො පට්චත්තියා අනුලොමො, ඉතරෙ තස්සා පටිලොමොති එවමෙපත්ථ අනේවා දට්ඨබ්බො. ආදිතො පත පට්ඨාය අනන්තං¹ අනන්තො ව ආදිං²

පාපෙතො අවුත්තත්තා ඉතො අසේඤ්ඤතස්සෙත අනුලොමපච්චලොමතා න සුජ්ජති. මනසාඛාඛාසිති මනසි අකාසි; තත්ථ යථා අනුලොමං මනසි අකාසි, ඉදං භාව දසෙය්‍යං අවිජ්ජාපච්චයා සංඛාරානිති ආදි වුත්තං.

තත්ථ අවිජ්ජා ටි සා පච්චයො වාති අවිජ්ජාපච්චයො; තස්මා අවිජ්ජාපච්චයා සංඛාර සංඛාවන්තීති ඉමිනා තයෙන සංඛපදෙසු අපෙතා වෙදිහසංඛා. අයමෙත්ථ සංඛෙවො. විජ්ජාරෙ පන සංඛාකාර සමුපන්නා විනිවජ්ජයං ඉවජන්තන මිසුඤ්ඤාමග්ගතොව ගහෙතබ්බො. යථා පන පච්චලොමං මනසි අකාසි, ඉදං දසෙය්‍යං අවිජ්ජාසංඛෙව අසංසපිග්ගතිග්ගධා සංඛාරානිග්ගධාති ආදි වුත්තං. තත්ථ අවිජ්ජා සංඛෙවාරි අවිජ්ජාය එව භූ; අසංසපිග්ගතිග්ගධාති විරගසංඛා තෙන මග්ගෙන අසංසතිරුධා; සංඛාරානිග්ගධාති සංඛාරානං අනුපපාදතිරුධො හොති; එවං තිරුඤ්ඤානං පන සංඛාරානං තිරුධා විඤ්ඤාණං තිරුඤ්ඤා විඤ්ඤාණාදිනඤ්ඤා තිරුධා නාමරූපාදීති තිරුඤ්ඤාතිග්ගධා හොතිති දසෙය්‍යං සංඛාරානිග්ගධා විඤ්ඤාණ නිග්ගධාති ආදීති වතො ජම්බෙග්ගස්ස භෙවලස්ස දුක්ඛකල්පකස්ස නිග්ගධා හොතිති වුත්තං. තත්ථ භෙවලස්සාති සංඛලස්ස, සුඛස්ස වා; සත්තවිර්තිග්ගස්සාති අපෙතා. දුක්ඛකල්පකස්සාති දුක්ඛරුසිස්ස; නිග්ගධා හොතිති අනුපපාදො හොති; ජම්බෙග්ගං විදිධාති යොගං අවිජ්ජාදිවසෙන සංඛාරාදිකස්ස දුක්ඛකල්පකස්ස සමුදයො, අවිජ්ජා තිරුධාදිවසෙන ව තිරුධො හොතිති වුත්තො, සංඛාකාරෙන එත මත්ථං විදිධා; කාසං වෙලාසනාති තායං තස්ස අත්ථස්ස විදිතවෙලායං; ඉමං උදගං උදගෙයිති ඉමං තස්මා විදිතෙ අපෙතා හෙවුත්තො ව හෙවුත්තපන්නස්ස ධම්මස්ස ව පජානනාය ආනුභාවදිපතං “යද්‍ය හවෙ පාචුගච්ඤාති”ති ආදිකා සොමග්ගස්ස සුභතඤ්ඤාණසමුච්ඡානං උද්භං උද් නෙයි, අත්තමනවාචං නිවජ්ජාරෙයිති වුත්තං හොති.

තස්සත්ථො- යද්‍ය හවෙති යසමං හවෙ කාලෙ; පාචුගච්ඤාති උපාජ්ජනති; ධම්මාති අනුලොමපච්චයාකාරපච්චෙධසාධකා බොධ පක්ඛියධම්මා;¹ අථවා පාචුගච්ඤාති පකාසනාති; අතීතමයවසෙන වසන්නා පාචවා හොති. ධම්මාති වචුඤ්ඤාසම්චධම්මා; ආතාපො වුච්චති කිලෙසසන්නාපනවෙසින විරියං; ආනාපිග්ගාති සමමපධාන විරියවත්තො; කාසග්ගාති ආරම්භෙ පතික්ඛානලක්ඛණෙන ව කාසෙන කාසන්නස්ස; ප්‍රාග්ම ඤ්ඤාති බාහිතපාපස්ස විණාසවස්ස; අථස්ස සංඛාරා වසංගතීති අථස්ස එවං පාචුග්ගධම්මස්ස නිඛා වපයනාති; සංඛාරා යා එතා “කො නු ඛො හන්තෙ ජුසතීති? නො කලො පඤ්ඤාති හගවා අපවා”ති ආදිනා, නථා “හතමං නු ඛො හන්තෙ ජරාමරණං? කස්ස ව පතිදං ජරාමරණනති? නො කලො පඤ්ඤාති හගවා අපවා”ති ආදිනා ව නයෙන පච්චයනාරෙ නිඛා වුත්තො, යා ව

පච්චයාකාරයෙහි අපරිවිඳිතතා “අහොසිං නු බො අහං අතීතමිඳාන” නැති ආදිකා සොළස කඩ්වා ආගතා, තා සබ්බා වපයනති, අපගච්ඡති, නිරුජ්ඣති. කසමා? යනො පජානාති සහෙතුබ්බමනති යසමා අවිජ්ජාදිකෙන හෙතුනා සහෙතුකං ඉමං සක්ඛාරදිං කෙවලං දුක්ඛ කඩ්ඩබ්බමං පජානාති, අඤ්ඤාති. පරිවිජ්ඣතිති.

දුතියවාසරෙ- ඉමං උදුනං උදුනෙසීති ඉමං තසමිං විදිතෙ අනෙ “අවිජ්ජායනෙව අසෙසවිරුගතිරෙධා සක්ඛාරතිරෙධො” ති එවං පකාසිතස්ස නිබ්බාණසක්ඛාතස්ස පච්චයකයස්ස අවබොධානුභාව දීපකං වුත්තප්පකාරං උදුනං උදුනෙසීති අනෙ. තනුයං සඤ්ඤා පනෙ:- යසමා පච්චයානං ඛසසක්ඛාතං නිබ්බාණං අවෙදි, අඤ්ඤාපි, පරිවිජ්ඣා, තසමා යදස්ස ආනාපිනො ක්වාසනො බ්‍රාහ්මණස්ස වුත්ත ප්පකාරං බ්බමා පාතුහවහාති, අපස්ස යා නිබ්බාණස්ස අවිදිතතා උපපජ්ජෙය්‍යා, තා සබ්බාපි කඛ්ඛා වපසනතිති.

තතියවාසරෙ- ඉමං උදුනං උදුනෙසීති ඉමං යෙන මයෙහ යො දුක්ඛකඩ්ඩස්ස සමුදයතිරෙධසක්ඛාතො අනෙ කිච්චවසෙන ව ආරම්භකිරියාය ව විදිතො, තස්ස අරියමග්ගස්ස ආනුභාවදීපකං වුත්තප්පකාරං උදුනං උදුනෙසීති අනෙ. තනු වායං සඤ්ඤාපනෙ:- යද හවෙ පාතුහවනති බ්බමා ආනාපිනො ක්වාසනො බ්‍රාහ්මණස්ස, තද සො බ්‍රාහ්මණො තෙති වා උපපන්නති බොධපක්ඛියබ්බවෙති, යස්ස වා අරියමග්ගස්ස චතුසව්ඛවමා පාතුහුතා, තෙන අරියමග්ගෙන; විදු පසං නිව්ඪති මාරසෙන. “කාමා තෙ පඨමා සෙනා” ති ආදිනා නයෙන වුත්තප්පකාරං මාරසෙනං විදුපසනො විබ්බතො විදුං සෙනො කිට්ඨති; කථා? සුදිසොව බ්‍රාහ්මණං අනනලිකං; යථා සුරියො අබ්‍රහ්මණො අනනො පහාය අනනලිකං ඔහාසෙනොව අකිකාරං විබ්බතො කිට්ඨති, එවං සොපි බ්‍රාහ්මණො තෙති බ්බවෙති තෙන වා මයෙහ සචාති පරිවිජ්ඣනොව මාරසෙනං විදුප සෙනො කිට්ඨතිති.

එවමෙත්ථ පඨමං උදුනං පච්චයාකාරපච්චවෙක්ඛනවසෙන, දුතියං නිබ්බාණපච්චවෙක්ඛනවසෙන, තතියං මග්ගපච්චවෙක්ඛනවසෙන උපපන්නති වෙදිතබ්බං. උදුනෙ පන රතතිසා පඨමං යාමං පරිච්ච සමුප්පාදං අනුලොමං, දුතියං යාමං පරිලොමං, තතියං යාමං අනු ලොමපරිලොමනති වුත්තං. තං සත්තාහස්ස අව්වයෙන ‘සො ආසනා වුට්ඨතිස්සාමි’ ති රතති උපාදිතමනසිකාරං සන්ධාය වුත්තං. තද හි භගවා යස්ස පච්චයාකාරපජානනස්ස ව පච්චයකයාගිගමස්ස ව ආනු භාවදිපිකා පුරිමා දො උදුනගාථා, තස්ස වසෙන එකෙනමෙව කොට්ඨාසං පඨමයාමං ව මුක්ඛිමයාමං ව මනසාකාසි. ඉධ පන පාරිපද රතතිසා එවං මනසාකාසි. භගවා හි විසාබ්පුණ්ණමාය රතතිසා පඨම යාමෙ පුබ්බෙතිවාසං අනුස්සරී. මුක්ඛිමයාමෙ දිබ්බං චක්ඛුං විසො ඛෙසි. පච්ඡිමයාමෙ පරිච්චසමුප්පාදං අනුප්පාමපරිලොමං මනසි කාමා

‘ඉදුති අරුණො උග්ගමිසසති’ති සබ්බසුද්දනං පාපුණී. සබ්බසුද්දන පපතතිසමනනතරමෙව ව අරුණො උග්ගවජී. තතො තං දිවසං තෙනෙව පලලඤ්ඤාන විතීනාමෙඤ්ඤා සමපත්තාය පාටිපදරතතිසා නිසු යාමෙසු එවං මනසි කඤ්ඤා ඉමාති උදුතාති උදුතෙයි. ඉති පාටිපද රතතිසා එවං මනසි කඤ්ඤා තං බොධිරුක්ඛමුලෙ සත්තාහං එක පලලඤ්ඤා නිසිද්ධි එවං වුත්තසත්තාහං තතෙව විතීනාමෙයි.

අථ චො භගවා සත්තාහං අවමසෙන නමහා සමාධිමහා උච්චතිඤ්ඤා බොධිරුක්ඛමුලා යෙන අජපාලනිත්‍රොධො තෙනුප සබ්බකමිති එනු පන භගවා තමහා සමාධිමහා වුච්චතිඤ්ඤා අනනතර මෙව බොධිරුක්ඛමුලා යෙන අජපාලනිත්‍රොධො තෙනුපසබ්බකමි. යථා පන ‘භුඤ්ඤා සයති’ති වුත්තෙන න තතෙව අධොවිඤ්ඤා මුඛං අවිත්තාලෙඤ්ඤා සයනසමිපං අගතඤ්ඤා අසුඤ්ඤා කිසුඤ්ඤා අලලාපසලලාපං අකඤ්ඤා සයති ඉවෙව වුත්තං හොති, හොජනනො පන පච්ඡා සයති, න න සයතිති ඉදමෙථ දීපිතං හොති; එවමධාපි න තමහා සමාධිමහා වුච්චතිඤ්ඤා අනනතරමෙව පසක්කමිති වුත්තං හොති. වුච්චානතො පන පච්ඡා පසක්කමි. න න පසක්කමිති ඉදමෙවෙථ දීපිතං හොති. අනනතරමපන අපසක්කමිඤ්ඤා භගවා කිං අකාසිති? අපරුතිපි තිණි සත්තාහාති බොධි සමිපෙ යෙව විතීනාමෙයි. තත්‍රායං ආනුසුබ්බිකථා:-

භගවති කීර බුද්ධිත්තං උච්චා සත්තාහං එකපලලඤ්ඤාන නිසිනෙන “න භගවා වුච්චාති. කීනත්‍රඤ්ඤා අසුඤ්ඤාපි බුද්ධිත්තකරු ධම්මා අත්ථි”ති එකච්චානං දෙවතානං කඤ්ඤා උදපාදි. අථ චො භගවා අභිමිමෙ දිවසෙ සමාපතතිඤ්ඤා වුච්චාය දෙවතානං කඤ්ඤා සුඤ්ඤා කඤ්ඤා විධමනන්තං ආකාසෙ උපපතිඤ්ඤා යමකපාටිසාරියං දසෙසඤ්ඤා තාසං කඤ්ඤා විධ මිඤ්ඤා පලලඤ්ඤානො රජසං පාවිනතිසසිතො උග්ගරුදිසාහාගෙ ඤානා වත්තාරි අසඤ්ඤායාති කපසසත්තසංඝසු උපවිඤ්ඤානං පාරමිතං එලාභිගමධානං පලලඤ්ඤා බොධිරුක්ඛං ව අනිමිසෙති අකඤ්ඤා ඔලො කඤ්ඤානො සත්තාහං විතීනාමෙයි. තං ඤානං අනිමිසමෙතිසං නාම ජාතං. අථ පලලඤ්ඤා ව සිතච්චානසං ව අනතරු පුරුත්ථමතො ව පච්ඡිමතො ව අගතෙන රතනවඤ්ඤාමෙ වඤ්ඤානො සත්තාහං විතී නාමෙයි. තං ඤානං රතනවඤ්ඤාමෙතිසං නාම ජාතං. තතො පච්ඡිම දිසාහාගෙ දෙවතා රතනසරං මාපසිංසු. තන්ත පලලඤ්ඤාන නිසිදිඤ්ඤා අනිමිමෙවිඤ්ඤා විසෙසනො වෙථ අනනතායං සමනතපච්චානං විවිනනො සත්තාහං විතීනාමෙයි. තං ඤානං රතනසරමෙතිසං නාම ජාතං. එවං බොධිසමිපෙයෙව වත්තාරි සත්තාහාති විතීනාමෙඤ්ඤා පසුඤ්ඤා සත්තාහෙ බොධිරුක්ඛමුලා යෙන අජපාලනිත්‍රොධො තෙනුපසබ්බකමි. තස්ස කීර නිත්‍රොධස්ස ජායාය අජපාලනා ගතඤ්ඤා නිසිදනති. තෙනස්ස අජපාලනිත්‍රොධොඤ්ඤා නාම උදපාදි. සත්තාහං මිත්‍රානිසුඛපමිසංමෙදිති තත්‍රාපි ධම්මං විවිනනො යෙව මිත්‍රානිසුඛං පටිසංවෙදෙනො නිසිද්. බොධිනො පුරුත්ථමදිසාහාගෙ

එස රුකෙබ්බා ගොති. එවං නිසින්නා ච පනෙත්ථ භගවති එතො බ්‍රාහ්මණො ගතත්වා පඤ්ඤා පුච්ඡි. තෙන චුත්තා “අඨමො අඤ්ඤා නගෙති” ආදී.

තත්ථ “හුහුංඛජාතිකො”ති සො කිර දිට්ඨමඛලිකො නාම, මානවසෙන කොධවසෙන ච “හුහු”නති කායෙන්නො විවරති. තස්මා හුහුංඛ ජාතිකොති චුච්චති. “හුහුකකජාතිකො”තිපි පඨනති. එන මස්සං විදික්ඛාති එවං තෙන චුත්තස්ස වචනස්ස සිබාපත්තමත්ථං විදික්ඛා; තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි. තස්සන්තො:- යො බාහිතපාපධම්මතාය බ්‍රාහ්මණො. න දිට්ඨමඛලිකතාය, හුහුංඛාරක භාවාදිපාපධම්මසුත්තො හුක්ඛා කෙවලං ජාතිමත්තකෙන බ්‍රහ්මඤ්ඤං පටිජානාති, සො බ්‍රාහ්මණො බාහිතපාපධම්මතො, හුහුංඛාරපතා භේන නිහුහුංඛො, රුහාදිකසාවාහාවෙන නිකකසාවො, භාවනාහු යොගසුත්තවිත්තතාය සකත්තො, සීලසංවරෙන වා සඤ්ඤානවිත්ත තාය යනත්තො, වතුමග්ගඤ්ඤාසඛාතෙති වෙදෙහි අන්තං වෙදනං වා අන්තං ගතත්තා වෙදනාශු, මග්ගබ්‍රහ්මවරියස්ස චුසිත්තො චුසිත්තබ්‍රහ්මවරිණො ධම්මෙන බ්‍රහ්මවාදං වජ්ජෙය්, ‘බ්‍රාහ්මණො, අහ’නති එතං වාදං ධම්මෙන වදෙය්; යස්ස සකලෙ ලොකසන්තිවාසෙ ඤාතිඤ්චි එකාරම්මණෙපි රුගුස්සදො දොසුස්සදො මොහුස්සදො මානුස්සදො දිට්ඨස්සදොති ඉමෙ උස්සදා නජ්ජිති.

අභාලමෙසොති අසම්පන්නෙ වස්සකාලෙ උප්පන්නමෙසො; අයං පන ගිමහානං පච්ඡිමෙ මාසෙ උදපාදි සත්තාහවද්දලිකාති තස්මිං උප්පන්නෙ සත්තාහං අමිච්ඡන්තචුට්ඨිකා අගොසි; සිතවානද්දගිති සා ච පන සත්තාහවද්දලිකා උදහථුසිත්තසම්මයොන සිතවාතෙන සමන්තා පරිබ්භමන්තො දුසිතදිවස්සතා සිතවාතදද්දිති නාම අගොසි; අඨ මො මුච්චිජෙදු නාගග්ජාති තස්සෙව මුච්චිඤ්ජරුක්ඛස්ස සම්පෙ පොකුරණ්ණො නිබ්බන්තො මහානුභාවො නාගරජා; සත්තාහවද්දො භොගගති පච්ඡිකතිට්ඨාති එවං භොගෙහි පරිනිබ්බිට්ඨා උපරි චුට්ඨිති මහන්නං එණං කරිත්වා ධීතො; තස්මිං තස්ස පරිකෙඨප්ඛන්තරං ලොහපාසාදෙ භණ්ඩාගාරගබ්භප්පවාණං අගොසි. තස්මා භගවා නිවාතෙ පිහිතආරවාතපානෙ ඤාතාගාරෙ නිසින්නො විය ජාතො. උං භගවන්තං සිතනති ආදී තස්ස තථා කරිත්වා ණානකාරණ පරිදීපනං; සො හි “මා භගවන්තං සිතං බාධිස්සි. මා උණ්හා. මා ඩංසාදි සම්ප්පය්සා බාධිස්සි”ති තථා කරිත්වා අට්ඨාසි. තත්ථ කිඤ්චාපි සත්තාහවද්දලිකාය උණ්හමෙව නජ්ජි. සචෙ පන අන්ත රන්තරං මෙසො විගවෙජ්ජය්, උණ්හා භවෙජ්ජය්, තච්චි නං මා බාධිස්සිත්වා එවං තස්ස වින්තොහුං යුත්තං. විදධන්ති උට්ඨිඤ්ඤා; මෙස විගමනෙන දුරිභුතනති අන්තො. විගතවලාහකනති අපතනමෙසං; දෙවනති ආකාසං; සඤ්ඤාණන්තති අත්තනො රුපං.

සුඛො විවෙකොති නිබ්බාණසංඛාතො උපතිවිවෙකො සුඛො;
 භුක්ඛිස්සාති වතුමග්ගසදුණ්ණනොසෙන සනතුර්ථස්ස; සුතබ්බමස්සාති
 පකාසිතබ්බමස්ස; පස්සනොති තං විවෙකං යං වා කිසුඤ්ඤි පසයිතබ්බ-
 නාම, තං සබ්බං අනුතො විරියබලාධිගතො සදුණ්ණවක්ඛනා පස්ස-
 නොස්ස; අබ්බාපජ්ඣාති අනුපපන්භාවො; එතෙන මෙතොපුබ්බ-
 භාගො දස්සිතො; පාණගුණෙසු සංඝපමාති සතොසු ව සඤ්ඤමො;
 අවිහිංසකභාවො සුඛොති අර්ථො. එතෙන භාරුණාපුබ්බභාගො
 දස්සිතො. සුඛා විත්ථගා ලොභොති විතරගතොපි සුඛා;¹ කිදිසි?
 ඤාමානං සමතික්කමොති යා කාමානං සමතික්කමොති චුළුවති,
 සා විරගතොපි සුඛාති අර්ථො. එතෙන අනාගාමිමස්සො කපිතො,
 අසම්මානස්ස සො විතසොති ඉමිනා පන අරහත්තං කපිතං.
 අරහත්තං හි අසම්මානස්ස පස්සාදිවිතයොති චුළුවති. ඉතො පරඤ්ඤා
 සුඛං නාම නත්ථි. තෙනාහ එතං වෙ පරමං සුඛන්ති.

මුච්චිඤ්ඤාති මහාබොධිතො පාවිනහොණේ සීත²මුච්චිඤ්ඤා
 රුක්කමුලා; රුක්කමුලාති දක්ඛිණදිසාභාගෙ සීතං රුක්කමුලාති
 උපසම්භවිතී; තෙන වො පන සමසෙනාති කතරෙන සමයෙන?
 භගවතො කීර් රුක්කමුලෙ සත්තාහං එකපලලෙකින නිසින්නස්ස
 සමාධිතො උරුක්කදිවසෙ අරුණුග්ගමනවෙලායමෙව භොජන-
 කිවෙවන භවිතබ්බන්ති ඤාතො සසංඝාං දෙවච්ඡා මසධගරිචකං උප-
 නෙසි. භගවා තං පරිභුඤ්ජේ. පරිභුත්තමත්තස්සෙව සරීරකිවං.
 අහොසි. සසංඝා මුඛොදකං අදසි. භගවා මුඛං ධොවිත්වා තස්මිංයෙව
 රුක්කමුලෙ නිසීදී. එවං උග්ගතෙ අරුණ්ණෙති නිසින්නො භගවති තෙන
 වො පන සමයෙන. නසංඝාභලලිඤා වාණිජාති තපස්සු ව භලලිකො
 වාති දො භාතරෙ වාණිජා; උක්කලාති උක්කලජනපදතො; නං
 දෙසනති යස්මිං දෙසෙ භගවා,³ කතරස්මිං ව දෙසෙ භගවාති? මජ්ඣිම
 දෙසෙ. නසමා මජ්ඣිමදෙසං ගනතුං අද්ධානමග්ගපටිපත්තා
 භොගතිති අයමෙත්ථ අර්ථො. ඤාතිසාලොගිනා දෙවනාති තෙසං
 ඤාතිගුත්තපුබ්බා දෙවතා; එනදෙවොති සා කීර් තෙසං සබ්බසභවාති
 අපච්චාතිති අනාසි. තතො කිං තෙ ඉදන්ති මග්ගදෙවතානං බලිං
 අකංසු. තෙසං බලිකමකාලෙ සා දෙවතා දියස්මාතෙනෙව කායෙන
 එතං අවොච. මජ්ඣෙත ව මබ්බපිණ්ඩිකාස වාති අබ්බසත්තුතා ව
 සපටිමබ්බපිණ්ඩිකාදිති යොජෙත්වා බ්බසත්තුතා ව; පතිමානොටාති
 උපරික්කම; නං පමාති තං පතිමානනං තුමහානං; අමිස්සාති දිස්සරත්තං
 ගිහාස සුඛාස; සං අමහාසාති යං පටිග්ගහණො අමහාසං අස්ස දිස්ස-
 රත්තං ගිහාස සුඛාස. භගවතො එනදෙවොසිති යො කීර්ස්ස පධා-
 නානුයොගහාලෙ පතොතා අහොසි, සො සුජාතාය පායාසං දුද්ධා
 ආගමන්තිතා එව අනාරාධාසි. තෙනස්ස එතදහොසි: “පතොතා මෙ-
 නත්ථි. පුරිමකොපි ව න වො තථාගතා හත්ථෙසු පතිගණන්ති. කිමගි

1. ෧. සුඛාති දිවපති

2. සීතා.

3. ෧. භගවා, විතරති

නු බො අහං පතීග්ගේහයං මන්ඤ්ඤ මධුපිණ්ඩිකඤ්ඤා”ති. ප්‍රතිවිතක්ක මඤ්ඤායාති ඉතො පුබ්බ භගවතො සුජාතාය දින්නභොජනංයෙව ඔජානුප්පබ්බිකවසෙන අට්ඨාසි. එතතකං කාලං තෙව ජිකට්ඨා න පිපාසා න කායදුබ්බලාං අහොසි. ඉද්දති පතස්ස ආහාරා පටිග්ගහෙතු කාමතාය “න බො තථාගතා”ති ආදිනා නයෙන පරිවිතකෙකා උදපාදි. තං එවං උප්පන්නං අත්තනො වෙතසා භගවතො වෙතො පරිවිතකකමඤ්ඤාය. වතුද්දිසාති වතුති දිසාති; සෙලමයෙ පතෙතති මුග්ගවණ්ණසෙලමයපතෙත; ඉදං යෙව භගවා පටිග්ගහෙසි; තෙයෙව සන්ධිය චුත්තං “වත්තාරො පන මහාරජානො පඨමං ඉද්දතිලමණ්ණි මයෙ පතෙත උප්පාමෙසුං. න තෙ භගවා අග්ගහෙසි. තතො ඉමෙ වත්තාරොපි මුග්ගවණ්ණසිලාමයෙ පතෙත උප්පාමෙසුං. භගවා වත්තාරොපි පතෙත අග්ගහෙසි තෙසං පසාදානුරක්ඛණ්ණතාය, නො මහිව්ජතාය. ගහෙතො ව පන වත්තාරොපි යථා එකොව පතෙතා භොති, තථා අභිට්ඨති. වතුන්නමපි එකසද්දෙසොව පුඤ්ඤවිපාකො අහොසි. එවං එකං කළො අභිට්ඨිතෙ පටිග්ගහෙසි භගවා පච්චගෙස සෙලමයෙ පතෙත මන්ඤ්ඤ මධුපිණ්ඩිකඤ්ඤා; පච්චගෙසති පටි අග්ගසමි; පාටෙකකං මහග්ගසමිනති අත්තො. අථ වා පච්චගෙසති අතීනවෙ අබ්බුණෙහ; තඤ්ඤිණි නිබ්බත්තසමිනති අත්තො. දො වා වා එතෙසං අහෙසුනති මෙමාමිකා; අථ වා ද්විති වා වාති උපා සකභාවං පත්තාති අත්තො. තෙ එවං උපාසකභාවං පටිවෙදෙත්වා භගවන්නං ආහංසු: කස්සද්දති භනෙත අමෙහති අජ්ජ පට්ඨාය අතිවාදන පච්චුට්ඨානං කාතබ්බනති? අථ භගවා සිසං පරාමසි. කෙසං භන්තො ලග්ගිංසු. තෙ තෙසං අද්දසි: ඉමෙ තුලෙන පරිග්‍රහරාති. තෙ කෙස ධාතුයො ලග්ගිකා අමතෙතෙවාහිසිත්තා හට්ඨානුට්ඨා භගවන්නං වන්දිතා පකකමිංසු.

අථ බො භගවා සත්තාගස්ස අච්චයෙන තමා සමාධිමා වුට්ඨතිකා වුත්තප්පකාරමෙතං සබ්බං කිච්චං නිට්ඨපෙත්වා රුජයනන මුලා පුත්ති යෙන අජපාලනිශ්‍රොධො, හෙනුප්පබ්බකමි. ප්‍රතිවිතකෙකා උදපාදිති තසමිං නිසින්නමත්තයෙව සබ්බබ්‍රහ්මානං ආවිණේණ, සමාවිණේණා අයං වෙතසො පරිවිතකෙකා උදපාදි. කසමා පතායං සබ්බබ්‍රහ්මානං උප්පජ්ජති? ධම්මස්ස මහන්නභාවං ගරුභාවං භාරිය භාවං පච්චවෙකිකතාය බ්‍රහ්මිකා යාපිතෙ දෙසෙතුකාමතාය ව. ජානනති හි බ්‍රහ්මා ‘එවං පරිවිතකකිතෙ බ්‍රහ්මා ආගන්තො ධම්මදෙසනා යාපිස්සති. තතො සත්තා ධම්මෙ ගාරවං උප්පාදෙස්සනති. බ්‍රහ්ම ගරුකො හි ලොකසන්නිවානො”ති. ඉති ඉමෙහි විහි කාරණෙහි අයං විතකෙකා උප්පජ්ජති. තත් අබ්බුණො බො මහාසනති අභි ගතො බො මෙ අයං; ආලසණ්ඩාති සත්තා පඤ්ච කාමගුණෙ අලලි යනති, තසමා තෙ ආලයාති වුච්චනති; තෙහි ආලයෙහි රමනතිහි ආලයරුමා; ආලයෙසු රතාති ආලසරතා, ආලයෙසු සුට්ඨ මුදිතාති

ආලසකමුද්දතා; සද්දන්ති නිපාතො; තස්ස-ආනං සක්කාය 'යං
 ඉද'න්ති, පටිච්චසමුප්පාදං සක්කාය 'යො අය'න්ති එවමනො දට්ඨබ්බො.
 ඉදපපච්චසනාපටිච්චසමුප්පාදොති ඉමෙසං පටිච්චනං=ඉදපපච්චයා;
 ඉදපපච්චයා එව=ඉදපපච්චයනා; ඉදපපච්චයනා ව සා පටිච්චසමුප්පා
 දො වාති=ඉදපපච්චයනාපටිච්චසමුප්පාදො; ඡො මමස්ස කිලමපොති
 යා අජාතන්තානං දෙසනා නාම, ඡො මම කිලමපො අස්ස; ඡා මම
 විහෙසා අස්සාති අනො. හගචගනනති හගවතො; අනච්ඡිකාති
 අනුඅච්ඡරියා; පටිභංසුති. පටිභානසංඛාතස්ස සදුණස්ස ගොවරු
 අහෙසුං; පරිචිතක්කසිතබ්බතාවං පාපුණ්ණිසු. හලන්ති එත්ථ හතාරො
 නිපාතමතො; අලන්ති අනො. පඤ්ඤාසිතාති දෙසිතුං; අලං දුති මෙ
 ඉමං කිච්චෙන අභිගතං ධම්මං දෙසිතුන්ති චුත්තං හොති. පටිසොධා
 ගාමිනන්ති පටිසොධං චුච්චති නිබ්බාණං, නිබ්බාණගාමිනන්ති අනො.¹
 අප්පොසුක්කතාසාති නිරුක්සුක්කතාවෙන; අදෙසෙතුකාමතාසාති
 අනො. සමුග්ගි නාමාති යයමිං නාම ලොකො; හගචගො පුරතො
 පාතුරහොසිති ධම්මදෙසනායාවනත්ථං දසසු වක්කවාලසනස්සෙසු
 මහාමුත්තො ගහෙතො ආගමම හගවතො පුරතො පාතුරහොසි;
 ඉතො පරං සබ්බං පදන්තො උත්තානමෙව. අභිප්පායානුසංකීර්ණොජ
 නාදිහෙදතො පන පපඤ්චසුද්ධිසා මජ්ඣිමට්ඨකපාඨං චුත්තතයෙ
 නෙව වෙදිතබ්බං.

ඉතො පට්ඨාය හි අතිවිජාරණීරුක්කස්ස මහාජනයස්ස විත්තං අනු
 රක්කන්තා සුත්තන්තානං අවණණසිත්වා විනයකථං යෙව වණණ
 සිසාම.

සාව තස්ස ආසසමනො උපසමපද අහොසිති ආසාලිතිපුණ්ණ
 මාය අට්ඨාරසති දෙවතාකොට්ඨි සද්ධිං සොනාපතතිඑලෙ පතිට්ඨිතස්ස
 "එහි භික්ඛු"ති හගවතො වචනෙන අතිනිපථන්තා සාවස්ස ආයසමනො
 එහිතික්ඛුපසමපද අහොසි; අථ ඛො ආසසමනො ව චපසස්සාති
 ආදිච්චි වප්පනේරස්ස පාරිපද්දිවසෙ ධම්මවක්ඛුං උදපාදි. හද්දිස
 නේරස්ස දුතියදිවසෙ, මහානාමනේරස්ස තතියදිවසෙ, අස්සජි
 නේරස්ස චතුත්ථියන්ති. ඉමෙසං ව පන භික්ඛුනං කම්මට්ඨානෙසුපි
 උප්පන්නමලරිසොධනත්ථං හගවා අනොවාසිතාරෙයෙව අහොසි.
 උප්පන්න උප්පන්න කම්මට්ඨානමලෙ ආකාසෙන ගන්තො මලං
 විනොදෙසි. පක්කස්ස පන පඤ්ඤිමයං සබ්බෙව තෙ එකතො සන්ති
 පාතෙතො අනත්තසුත්තෙන ඔවදි. හෙන චුත්තා; අථ ඛො යගමා
 පඤ්චවග්ගිසෙති ආදි. භන්ති ඛො පන සමසෙන ඡ ලොකො
 අරහතො හොන්තිති පඤ්ඤිමයා පක්කස්ස ලොකගමිං ඡ මුත්තස්සා
 අරහතො හොන්තිති අනො.

1. ම. "රතරතොති; කාමරත භවරත දිලිණ්ණෙක රතතා, න දක්ඛන්ති න
 පසකන්ති, තසොකම්මෙක ආමිට්ඨි අමිත්ථාරසිතා අපණ්ණාසො"ති එව
 ඉදං නාමෙක මිත්ථෙපොත්ථෙසු සුත්තට්ඨකපා; දිසාති,

පුබ්බානුපුබ්බඛානනති පවෙණ්වසෙන පොරුණානුපොරුණා නනති අන්තො. භනනි ඛො පන සමසෙන එකසට්ඨි ලොභො අරහතො; භොනතීති පුරිමා ඡ ඉමෙ ච පඤ්ච පඤ්ඤාසාති අන්තො වස්සමගියෙව එකසට්ඨි මනුස්සා; අරහන්තො භොනතීති අන්තො. නත්ත සස්ථාදිනං කුලපුත්තානං අයං පුබ්බයොගො; අතීතෙ කීර පඤ්ච පඤ්ඤාස ජනා සභායකා වග්ගවකිකෙන පුඤ්ඤාති කරුණතා අනාථ සරිරුති පටිජයනතා විවරනති. තෙ එකදිවසං ගඛතීති ඉප්පිං කාල කාතං දිස්වා ක්කිපෙස්සාමාති සුසානං හරිංසු. තෙසු පඤ්ච ජනෙ 'තුමෙහ ක්කිපෙථා'ති සුසානෙ ධූපෙත්වා සෙසා ගාමං පටිට්ඨා. සසො දුරකො නා සරිරං විජ්ඣතීති පරිවතෙත්වා ච ක්කිපයමානො අසුභසඤ්ඤං පටිලභී. ඉහරෙසමපි චතුත්තං ජනානං "පස්සථ භො ඉමං අසුචිං පටිකකුල"නති දස්සෙයි. තෙපි තත්ථ අසුභසඤ්ඤං පටිලභිංසු. තෙ පඤ්චපි ගාමං ගන්ත්වා සෙසසභායකානං කථංසිංසු. සසො පන දුරකො ගෙගමපි ගන්ත්වා මාතාපිතුත්තඤ්ච හරියාය ව කපෙයි. තෙ සබ්බෙපි අසුභං භාවයිංසු. අයමෙතෙසං පුබ්බයොගො. තෙතායසමතො යසස්ස නාටකජනෙසුපි සුසානසඤ්ඤයෙව උපපජ්. තායෙව උපතීස්සයසමපතතියා සබ්බෙසං විසෙසාධිගමො නිබ්බන්තොති.

අථ ඛො හගවා හික්ඛු ආමනෙහසීති හගවා යාව පටිමකතතික පුණ්ණමා, තාව බාරුණසීයං විහරන්තො එකදිවසං තෙ ඛිණ්ණවෙ සට්ඨි හික්ඛු ආමනෙහසී; දිබ්බා නාම දිබ්බෙසු විසයෙසු ලොභපාසා; මානුසා නාම මානුසකෙසු විසයෙසු ලොභපාසා; මා ඵකෙන මෙති ඵකෙන මග්ගෙන දො මා අගමිත්ථ; අයස්චර්ණසාති අයස්චර්ණතාය; සජ්ඣාසනතීති අනධිගතං නාධිගච්ඡන්තා විසෙසාධිගමතො පරිභා යනති; අනානඛාති ලාමකභිතසත්තා; අනාලිකඛවණෙති රුගපාසං සක්ඛායාහ. තං හි සො අනාලිකඛවණෙති මන්ත්වා ආහ.

නානාදිසා නානාජනපදාති නානාදිසතො නානාජනපදතො ව; අනුජානාමි හික්ඛවෙ තුමෙහවදාති නාසු භාසු දිසාසු තෙසු තෙසු ජනිපදෙසු පබ්බාජෙථාති ආදිමති පබ්බජ්ජාපෙකං කුලපුත්තං පබ්බාජෙත්තෙන යෙ පරතො "න හික්ඛවෙ පඤ්චති ආබාධෙති පුට්ඨො පබ්බාජෙත්තබ්බො"ති ආදිං කතො යාව "න අකුමුගඛධිරෙ පබ්බාජෙත්තබ්බො"ති එවං පටිකඛිත්තා පුග්ගලා, තෙ විජේඤ්ඤා පබ්බජ්ජාදෙසවිරතීතො පුග්ගලො පබ්බාජෙත්තබ්බො. සොපි ව මාතා පිතුති අනුඤ්ඤාතොයෙව. තස්ස අනුජානනලක්කණං 'න හික්ඛවෙ අනුඤ්ඤාතො මාතාපිතුති පුත්තො පබ්බාජෙත්තබ්බො. යො පබ්බා ජෙත්තො, ආපනති දුක්ඛට්ඨස්සා"ති එකමිං සුත්තෙ වණ්ණසිස්සාම.

එවං පබ්බජ්ජාදෙසවිරතීතං මාතාපිතුති අනුඤ්ඤාතං පබ්බාජෙ තෙනනාපි ව සවෙ අවර්තනකෙසො භොති, එකසීමාය ව අඤ්ඤාපි හික්ඛු අත්ථි, කෙසවෙජ්ජනත්ථාය හණ්ඩුකමමං ආපුච්ඡිතබ්බං. තස්ස

ආපුච්ඡනාකාරං “අනුජානාමි භික්ඛවෙ සඨසං අපලොකෙභුං භණ්ඩු කමොයා”ති එතං විණිශ්චයාමි. සචෙ ඔක්කාසො හොති, සං පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙ උද්දසපරිපුච්ඡාදීනි ව්‍යාවචො හොති, ඔක්කාසං න ලභති, එතො දහරහික්ඛු වත්තබ්බො: “එතං පබ්බාජෙති”ති. අවුත්තොපි චෙ දහරහික්ඛු උපජ්ඣායං උද්දසං පබ්බාජෙති, වට්ටති. සචෙ දහරහික්ඛු තප්පි, සාමණේරෙපි වත්තබ්බො: “එතං බණ්ඩස්මං තෙත්වා පබ්බාජෙත්වා කාසායාති අච්ඡාදෙත්වා එති”ති. සරණාති පන සං දහබ්බාති. එවං හික්ඛුතාව පබ්බජ්ජො හොති. පුරිසං හි හික්ඛුතො අසේඤ්ඤ පබ්බාජෙත්වා න ලභති, මාතුගාමං හික්ඛුණ්ණිතො අසේඤ්ඤ සාමණේරෙ පන සාමණේරී වා ආණන්දියා කාසායාති දහං ලභති. කෙසොරෙපනං යෙන කෙනචි කතං සුකතං හොති. සචෙ පන භබ්බරුපො හොති, සහෙත්තො ඤ්ඤො යසසිති කුලපුත්තො, ඔක්කාසං කත්වාපි සයමෙව පබ්බාජෙතබ්බො. “මත්තිකාමුට්ඨිං ගහෙත්වා න්‍යායිත්වා කෙසෙ භෙමෙත්වා ආගච්ඡාති”ති ව පන න විස්සජෙතබ්බො. පබ්බජ්ඣකාමානං හි පඨමං බලවා උස්සාහො හොති. පච්ඡාපන කාසායාති ව කෙසභරණ්ණන්ධකා ව දීඨො උත්තංගති. එතො යෙව පලායනති. තසමා සයමෙව න්‍යානතිත්ථං තෙත්වා, සචෙ නාති දහරෙ හොති, ‘ත්‍යාගි’ති වත්තබ්බො. කෙසා පනස්ස සයමෙව මත්තිකං ගහෙත්වා ධොවිතබ්බො. දහරකුමාරකො පන සං උදකං ඔහරිතං ගොමගමත්තිකාති ඤ්ඨිත්වා න්‍යාපෙතබ්බො. සචෙපිස්ස කච්ඡ වා පිළිසා වා හොනති, යථා මාතා පුත්තං න ඡිතුච්ඡති, එවමෙව අඡිලච්ඡන්තන සාධුකං හන්තපාදසිසනො පට්ඨාය ඤ්ඨිත්වා ඤ්ඨිත්වා න්‍යාපෙතබ්බො. කසමා? එත්තනෙන හි උපභාරෙන කුලපුත්තා ආචරිපුප්ඣායෙසු ව සාසනෙ ව බලවසිනො තිබ්බගාරවා අතිවත්ති ධම්මා හොනති. උපපන්නං අනභරති. විනොදෙත්වා ථෙරභාවං පාපුණ්නති. කතඤ්ඤා කතවෙදිනො හොනති.

එවං න්‍යාපනකාලෙ පන කොසමස්සං ඔරෙපනකාලෙ වා “ත්ථං ඤ්ඤො යසසි. ඉද්දති මයං ත්ඨං නිස්සාය පච්චයෙති න කිලමිස්සාමා”ති න වත්තබ්බො. අසේඤ්ඤපි අතීයාතිකභවා න කපෙතබ්බො. අථ බවස්ස “ආවුසො, සුට්ඨ උපධාරෙහි සතිං උපට්ඨාපෙති”ති වත්වා තචපඤ්චකං කමමට්ඨානං ආවික්ඛිතබ්බං. ආවික්ඛිතෙන ව විණිශ්චයණ්ණානගත්වා සයොකාසවසෙන අසුචිජෙලච්ඡපටිකකුලභාවං නිජ්ජිවතිස්සත්තභාවං වා පාකටං කරෙන්නාන ආවික්ඛිතබ්බං. සචෙ හි සො පුබ්බෙ පරිමද්දිතසඣ්ඣාරෙ හොති භාවිතභාවනො කණ්ඩකවෙධාපෙකෙබ්බො, වීය පරිපකකගණ්ණො, සුරිසුගගමනාපෙකබ්බො වීය ව පරිණතං පදුමං, අථස්ස ආරභ්මිවෙත කමමට්ඨානමනසිකාරෙ ඉන්ද්‍රසති වීය පබ්බතෙ කිලෙසපබ්බතෙ වුණ්ණස්මානංයෙව ඤ්ඤං පවත්තති. බුරුගෙගයෙව අරභන්තං පාපුණ්නති. යෙ හි කෙචි බුරුගෙග අරභන්තං පත්තො, සබ්බතෙ එවරුපං සවණං ලභිත්වා කල්‍යාණමිත්තෙන ආචරිගෙන දින්නං නයං නිස්සාය නො අතිස්සාය. තසමාස්ස ආදිනො එවරුපි කථා කපෙතබ්බාති.

කෙසෙසු පන ඔරෙපිතෙසු හලිද්දිවුණෙණන වා ගනිවුණෙණන වා සිසං ව සරීරං ව උබ්බට්ටොති හිභිග්ඛං අපනෙතො කාසායාති තිකකිනත්තං වා විකකිනත්තං වා සකිං වා පටිග්ගානාපෙතබ්බාති. අථාපිසංගතෙත් අද්දො ආවරියො වා උපජ්ඣායො වා සංගමෙව අවුද්දති, වට්ටති. සවෙපි අඤ්ඤං දහරං වා සාමණේරං වා උපාසකං වා ආණ්ඩෙති: “ආවුසො එතාති කාසායාති ගහෙතො එතං අවුද්දති”ති, තං යෙව වා ආණ්ඩෙති: “එතාති ගහෙතො අවුද්දති”ති, සබ්බං තං වට්ටති. සබ්බං තෙන භික්ඛුනා දින්නං ගොති. යං පන තිවාසනං වා පාරාජනං වා අනාණතියා තිවාසෙති වා පාරාජති වා, තං අපනෙතො පුන දුතබ්බං, හික්ඛුනා හි සහජෙන වා ආණතියා වා දින්නමෙව කාසායං වට්ටති. අදින්නං න වට්ටති. සවෙපි තස්සෙව සත්තකං ගොති, කො පන වාදෙ උපජ්ඣායමුලකෙ? අයං “පඨමං කෙසමස්සං ඔහාරෙතො කාසායාති වට්ටාති අවුද්දො එකංසං උත්තරුසබ්බං කාරුපෙතො”ති එත්ථ විනිවුත්තො. හික්ඛුනං පාදෙ වඤ්ඤාපෙතො යෙ තත්ථ සනතිපතියා හික්ඛු, තෙසං පාදෙ වඤ්ඤාපෙතො; අථ සරණග්ගනණ්ණං උක්ඛාපිතං නිසිද්දොපො අඤ්ඤාලිංගගණ්ණාපෙතො එවං වදෙගිති වානබ්බොති. “යමං වදමි, තං වදෙගි”ති වානබ්බොති. අථස්ස උපජ්ඣායෙන වා ආවරියෙන වා බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමිති ආදිනා නයෙන සරණාති දුතබ්බාති යථාච්ඡිත්තපටිපාටියාව න උපපටිපාටියා. සවෙ හි එකපදමපි එකකිරමපි උපපටිපාටියා දෙති, බුද්ධං සරණංයෙව වා තිකකිනත්තං දො පුන ඉතරෙසු එකෙකං තිකකිනත්තං දෙති, අදනනාති ගොනති සරණාති. ඉමඤ්ච පන සරණ ගමනුපසම්පදං පටිකම්පිතො අනුඤ්ඤාතා උපසම්පද එකතො සුද්ධියා වට්ටති. සාමණේරපබ්බජ්ජා පන උගතො සුද්ධියාව වට්ටති. තො එකතො සුද්ධියා. තස්මා උපසම්පදාය සවෙ ආවරියො ඤාති දෙසසෙඤ්ච කමමවාවාදෙසඤ්ච චජෙත්තො කමමං කරොති, සුකතං ගොති. පබ්බජ්ජාය පන ඉමාති තිණි සරණාති බුද්ධාදීනං ව්‍යඤ්ඤානානං භානකරණසම්පදං අභ්‍යාපෙතෙතෙව ආවරියෙනපි අනෙත වාසිකෙනපි වහතබ්බාති. සවෙ ආවරියො වානං සකෙකාති, අනෙත වාසිකො න සකෙකාති, අනෙතවාසිකො වා සකෙකාති, ආවරියො න සකෙකාති, උගොපි වා න සකෙකානති, න වට්ටති, සවෙ පන උගොපි සකෙකානති, වට්ටති. ඉමාහි ව පන දදමානෙන බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමිති එවං එකසබ්බකාති අනුනාසිකානනාති වා කතො දුතබ්බාති. බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමිති එවං විවුත්තො මහාරහතාති වා කතො දුතබ්බාති, අඤ්ඤාපිකාපාසං “නාමං සාවෙතො අගමනෙන බුද්ධා රක්ඛිතො යාවුච්චං බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි”ති වුත්තං. තං එකථිකථා යමපි නාමි. පාළියමපි න වුත්තං. තෙසං රුට්ඨිවත්තමෙව. තස්මා න ගහෙතබ්බං. න හි තථා අවදනාසං සරණං කුප්පතීති. අනුජානාමි තිකකිනෙව ඉමෙහි තිහි සරණගමනෙහි පබ්බජ්ජං උපසම්පදනති ඉමෙහි බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමිති ආදීති එවං තිකකිනත්තං උගතො

සුද්ධියා වුනෙහි තිහි සරණගමනෙහි පබ්බජ්‍යං වෙව උපසම්පදං ව අනුජානාමිහි අනේ. තත්ථ යස්මා උපසම්පද පරතො පටික්ඛිතතා, තස්මා සා එතරති සරණමනෙතෙව¹ න රුහති. පබ්බජ්‍යා පත යස්මා පරතො අනුජානාමි හික්ඛිතෙව ඉමෙහි තිහි සරණගමනෙහි සාම ණේරපබ්බජ්‍යනහි අනුඤ්ඤතා එව, තස්මා සා එතරතිපි සරණ මනෙතෙව¹ රුහති. එතත්තාවතා හි සාමණේරභූමියං පටිට්ඨිතො භොති. යවෙ පතෙස මහිමා භොති පණ්ඩිතජාතිකො, අථස්ස තස්මිං යෙව ආනෙ සික්ඛාපදාති උද්දිසිතබ්බාති. කථං? යථා භගවතා උද්දිට්ඨා ති. වුත්තං භෙතං “අනුජානාමි හික්ඛිතෙව සාමණේරුනං දසසික්ඛාපදාති. තෙසු ව සාමණේරෙහි සික්ඛිත්තුං. පාණාතිපාතා වෙරමණී, අදින්නාදනා වෙරමණී, අබ්බහවරියා වෙරමණී, මුසාවාද වෙරමණී, සුරුමෙරයෙජ්ජ පමාදට්ඨානා වෙරමණී, විකාලභොජනා වෙරමණී, නව්වතිහවාදිත විසුභදස්සනා වෙරමණී, මාලාගකුට්ඨලෙපනධාරණමණ්ඩනවිභුස නට්ඨානා වෙරමණී, උච්චාසගතමනාසයනා වෙරමණී, ජාතරූපරජත පටිග්ගනණා වෙරමණී”හි. අනුභවට්ඨාසායමපන “අනුභවනෙත ඉන්ද්‍රියානාමො යාවජ්ඣං පාණාතිපාතා වෙරමණී සික්ඛාපදං සමාදියා මි”හි එවං සරණදුතං විය සික්ඛාපදදුතමපි වුත්තං. තං නෙව පාළියං න අවස්භවාසු අපි. තස්මා යථා පාළියාව උද්දිසිතබ්බාති. පබ්බජ්‍යා හි සරණගමනෙතෙව සිද්ධා. සික්ඛාපදාති පත නෙවලං සික්ඛාපරිපූර ණේරං ජාතිතබ්බාති. තස්මා තාති පාළියං ආගතනායෙත උග්ගනෙවුං අසනෙකානතස්ස යාය නායපි භාසාය අත්ථවසෙනපි ආවික්ඛිත්තුං වට්ටති. යාව පත අනන්තා සික්ඛිතබ්බසික්ඛාපදාති න ජානාති, සම්ඝාටිපත්තව්වරධාරණසානතිසජ්ජාදිසු පාතභොජනාදිවිධිවහි ව න කුසලො භොති, තාව භොජනසාලං වා සලාකහාජනට්ඨානං වා අඤ්ඤං වා නථාරූපට්ඨානං න පෙසෙනබෙබ්බා. සනාතිනාවචරෙයෙව භාතබෙබ්බා. බාලදුරකො විය පටිජ්ඣතිතබෙබ්බා. සබ්බමස්ස කපපියා කපපියං ආවික්ඛිතබ්බං. නිවාසනපාරුපනාදිසු ආභිසමාවාරිකෙසු විනෙතබෙබ්බා. තෙනාපි “අනුජානාමි හික්ඛිතෙව දසගම්භෙහි සමනතා ගතං සාමණේරං නාසෙසු”නහි එවං පරතො වුත්තාති දසකාස නම්භාති ආරකා පරිවජ්ජෙත්වා ආභිසමාවාරිකං පරිපූරෙතෙනත දසවිධෙ සිලෙ සාමුපාං සික්ඛිතබ්බන්තා.

පබ්බජ්‍යාටිහිවජ්ජො නිට්ඨිතො.

මසං ධො හික්ඛිතෙවහි මයා බොති අනේ. අථවා යො මග්ගං යොතිසො මනසිකාරෙ, තෙන යෙවුනාති අනේ. පුත අනුසංගතාති එත්ථ විභන්ති විපරිණාමෙත්වා මයාති වග්ගබ්බං. හද්දවග්ගිකාති තෙ කිර රුජකුමාර රුපෙන ව විධෙත්ත ව හද්දකා වග්ගබ්බානෙතෙව විවරනති. තස්මා හද්දවග්ගිකාති වුට්ඨන්ති. තෙන හි ධොති එත්ථ වොකාරෙ නිපාතමනෙතා. බම්මවග්ගුං උදපාදිති කෙසඤ්ඤි සොතා

පහාමිගෙහා, කෙසෙසු සකදගාමිගෙහා, කෙසෙසු අනාගාමිගෙහා උදපාදි. තයොපිති එතෙ මග්ගා ධම්මවක්ඛනි වුවවන්ති. තෙ කිර තුණ්ඩලපාතකොතිංස ධුගතා අගෙසුං. අථ භුණ්ඩලොපාදං සුඛා පඤ්චස්ලාති රතඛිංසු. ඉදං තෙසං පුබ්බකමං.

පමුඛොති පුබ්බකමො. පාමොකෙඛාති උපතමො විසුඬු පඤ්ඤා; අනුපහවචාති අවිනාසෙත්වා; තෙජ්ජා තෙජ්ජාති අත්තනො තෙජෙන නාගස්ස තෙජං; පටිසාදිසොසාහති අභිභවෙය්‍යං, විනා සෙය්‍යං වා; මඤ්ඤාති කොපං; නත්ථෙව ව ඛො අරහා සථා අහනති අත්තානං අරහා අහනති මඤ්ඤමානො වදති; තෙජස්සත්තං හගචාති ආදිකා ගාථායො පච්ඡා පසකිත්තා.

විශක්ෂේෂසාහති සුක්කාපනත්ථාය පසාරත්වා ධූපෙය්‍යනති අත්ථා. “හතො ආහර හත්”නති එවං වදන්තො පිය ඔනතොති ආහරහත්ථා; උසොසාපේඨාති විශක්ෂේෂත්වා; මධ්‍යමුත්තසොති අහති භාරතාති වුවවන්ති; විරපමිඤ්ඤාති විරකාලතො පට්ඨාය; කෙස මස්සනති ආදිසු කෙසා එව කෙසමස්සා; එසනගො සබ්බත්ථ. ඛාදිඤ්ඤාති ඛාරිතාරු.

ලබ්බිවනෙති තාලය්‍යානෙ; සුප්පතිට්ඨි චෙතිසෙති අඤ්ඤ කරය්‍යං වට්ඨනෙක; තස්ස කීර්තනං නාමං. මාදස්සනප්‍රපනගිති එත්ථ එකං නුතනං දස සහස්සාති; අජ්ඣකාසිති තෙසං භාසිතාපේදනත්ථං අභාසි; කිසකොවදනොති නාපසවරියාය කිසසරිත්තා කිසකාති ලඬුනාමානං නාපසානං ඔවාදනො අනුසාසනො සමානොති අත්ථා. අථ වා සයං කීර්තනො නාපසො සමානො වදනො ව අඤ්ඤ ඔව දන්තො අනුසාසනොති අත්ථා. කථං පටිණ්හනති කෙන භාරණෙන පටිණ්හං; ඉදං වුත්තං ගොති: ක්‍රමං උරුචෙලොපාසි අග්ගිපරිවාරකානං නාපසානං සයං ඔවාදවරියො සමානො කිං දිස්වා අග්ගිං පභාසි? සුච්ඡාමි නං එකමස්සං-කෙන භාරණෙන තව අග්ගිත්‍රත්තං පටිණ්හනති. දුතියගාථාය අග්ගමත්ථා- එතෙ රුපාදිකෙ කාමෙ ඉඤ්ඤො ව යඤ්ඤ අභිවදනති, සමානං එතං සබ්බමි රුපාදිකං නාමප්‍රපනෙදං බඤ්ඤාපිසු මලනති ඤාත්වා-යස්සා ඉමෙ සිට්ඨත්‍රප්‍රපනෙදො යඤ්ඤ මලමෙව වදනති, නස්මා න සිට්ඨති නුප්‍රපන අරඤ්ඤිං, සිට්ඨති වා හුං ත වා නාතිරමිත්තති අත්ථා. තතියගාථාය අභි කො වරගිති අථ යච වරති; සෙසං උපතානමෙව. වතුත්ථගාථාය- පදනති නිබ්බාණපදං; සත්තසංඝාතොය සත්තං; උපට්ඨනං අනාවෙන අනුපට්ඨනං; රුහනිඤ්ඤානාදිනං අනාවෙන අභිඤ්ඤානං; තිසු හවෙසු අලග්ගතාය යං නාමහවං යඤ්ඤ වදනති, තස්මිමි කාමහවෙ අසත්තං; ජාතිරුමරණානං අනාවෙන අනඤ්ඤාථාගාමිං; අත්තනා භාවිතෙන මග්ගෙනව අධිගන්තබ්බං න අඤ්ඤෙන කෙනචි අධිගමෙහබ්බතති අනඤ්ඤනසං; යස්සා ඊදිසං පදමග්ගං, තස්මා න සිට්ඨති නුප්‍රපන අරඤ්ඤිං. තෙන කිං දස්සෙති? යො අහං දෙවමනුස්සලොකසමුත්තතිසාධකො න සිට්ඨති නුප්‍රපන

අරඤ්ථං, සො කිං වකඛාමි-එත්ත නාම මෙ දේවමනුස්සලොකෙ රතො මනෝති. එවං සබ්බලොකෙ අනතිරතභාවං පකාසෙත්වා අථ ඛො ආයස්මා උරුමෙලකස්සපො “සාවනොගමස්මි”ති එවං භගවතො සාවක භාවං පකාසෙයි. තඤ්ච ඛො ආකාසෙ විවිධාති පාටිභාරියාති දසෙස්වා, ඛම්මවකඤ්ඤාති සොත්තාපතතිමග්ගස්සුඤ්ඤා; අය්සාසඛාති ආසිංසනා; පත්තනාති අත්තො. එසාභං භන්තනාති එත්ත පන කිඤ්ඤාපි මග්ගපටිච්චෙධෙනෙවස්ස සිද්ධං සරණෙගමනං, තත්ත පන ත්වත්තෙගමන මෙව ගතො, ඉද්දති වාචාය අත්තසන්තියසාතනං කරෙති. මග්ගවසෙ නෙවායං තියතසරණං පතො, තං පරෙසං වාචාය පානටං කාරෙතො පඤ්චාගගමනඤ්ච ගච්ඡන්තො එවං වදති. සිඬ්ඛිතිකඛ සමනෙණාති සිඬ්ඛිපුර්ණණතිකෙතන සමානවණෙණා; දසමාසොති දසසු අරියවාසෙසු වුත්තාසො; දසඛම්මපිද්දති දසභම්මපථවිදු; දසඬි වුපපෙතාති දසඬි අපෙසඬෙති අපෙසඬාති උපපෙතො; සබ්බධ දන්තනාති සබ්බධ දන්තො; භගවතො හි වකඤ්ඤ ආදිසු කිඤ්ඤ අදන්තං නාම නත්ති. භගවන්තං භුත්තාපිං ඛතිනපත්තපාණිං එභම්ගනං නිසිද්දති භගවන්තං භුත්තවන්තං පත්තතො ව අපනිතපාණිං සලුකෙතො එකස්මිං පදෙසෙ තිසිද්දති අත්තො. අඬ්ඛිකානනාති බුද්ධාච්චාදනගම නෙන ව ඛම්මසවණෙන ව අත්තකානං; අඬ්ඛිකමනිසනාති අතිගන්තුං සන්ඤ්ඤායසං; අපසකි ඡාණ්ඩනාති අනාතිණ්ණං; අපසසද්දනාති වචන සද්දෙන අපසසද්දං; අපසතිංගඤ්ඤාසනාති නගරනිකෙසාසසද්දෙන අපතින්තොසං; චිත්තමානනාති අනුසඤ්චරණජනස්ස සරිරවාතෙන විරහිතං; චිත්තවාදනාති පාඨො, අන්තො ජනවාදෙන රහිතනාති අත්තො, විජනපාතනාති පාඨො, ජනසඤ්චාරවිරහිතනාති අත්තො. මනුස්සග්ගසෙසසභනාති මනුස්සානං රහස්සධිරියධොතිස්සං; පටි සලොනසාරූප්පනාති විචෙතානුරූපං.

සාදිපුත්තමොගගලොනාති සාරිපුත්තො ව මොගගලොනො ව; තෙති කතිකා කතා හොති: යො පඨමං අමතං අගිගච්ඡති, සො ආරෙචෙතුති. තෙ කිර උහොපි ගිහිකාලෙ උපනිත්තො හොලිනොති එවං පඤ්ඤාමානනාමා අඬ්ඛිකෙයසත්තමාණවකපරිවාරං ගිරග්ග සමජරං අගමංසු. තතු නෙසං මහාජනං දිස්වා එතදගොයි:- “අයං නාම එවං මහාසත්තකාසො අපපත්තෙ වස්සසත්තෙ මරණමුඛෙ පතිය්සති”ති. අථ උහොපි උරුමාය පරිසාය අඤ්ඤාමඤ්ඤං පුට්ඨිත්වා එකඤ්ඤාසයා පච්චුපට්ඨිතමරණසඤ්ඤා මන්තසංසු: “සමම මරණෙ සති අමතනාපි භවිතබ්බං. හද මයා අමතං පරියෙසාමා”ති. අමතපරියෙසනත්තං සඤ්ජයස්ස ජනපරිබ්බාජකස්ස සන්තියො සපට්ඨා පබ්බට්ඨා කතිපා ගෙනෙව තස්ස ඤ්ඤාණවිසයෙ පාරං ගතො අමතං අපස්සානො පුට්ඨිංසු: “කිංනු ඛො ආවරිය, අඤ්ඤාපෙත්ත සාරෙ අත්ති”ති. “තත්තාවුසො, එත්තකමෙව ඉදං”නාති ව සුත්වා “තුච්ඡං ඉදං ආවුසො, තිය්සාරං. යොද්දති අමෙහසු පඨමං අමතං අගිගච්ඡති, සො ඉහරස්ස ආරොචෙතු”ති කතිකා අභංසු. තෙන වුත්තං: “තෙති කතිකා කතා හොති”ති ආදි. පාසා

දිනෙන් අභික්ඛානෙනානාති ආදිසු ඉන්මතුතලකඩනේ කරණවචනං වෙදිතබ්බං. අප්පිකෙහි උපඤ්ඤානං මග්ගනති එතං අනුබ්බකස්ස කරණ වචනං; ඉදං වුත්තං හොති: සන්තුතාහං ඉමං හික්ඛුං පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබ්බකස්සං. කසමා? යස්මා ඉදං පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබ්බකං නාම අප්පිකෙහි උපඤ්ඤානං මග්ගං. ඤාතො වෙව උප ගතො ව මග්ගොති අප්පො, අප් එං අප්පිකෙහි අමෙහි මරණේ සති අමතෙනපි හවිතබ්බනති එවං කෙවලං අප්පිති උපඤ්ඤානං නිබ්බාණං නාම, තං මග්ගතො පරිශෙසනොති එවමෙපත් අප්පො දුට්ඨබ්බො. පිණ්ඩපානං ආදාය පටික්ඛාමිති සුදිනනකණේ වුත්තපාකාරං අඤ්ඤාතරං කුබ්බමුලං උපසංකම්භා නිසිදි. සාරිපුත්තොපි බො “අකාලො බො තාව පඤ්ඤං පුච්ඡිතු”නති කාලං ආගමයමාතො එක මනං ස්ථා වත්තපටිවත්තපුරණත්ථං කතහත්තකිවස්ස ථෙරස්ස අත්තතො කම්මණිච්ඡා උදකං දත්වා බොත්තත්පාදෙන ථෙරෙන සද්ධිං පටිසන්ධාරං කත්වා පඤ්ඤං පුච්ඡි තෙන වුත්තං: අප් බො සාරි පුත්තො පටිබ්බාජහොති ආදි. නි නාහං සකෙකාමිති න තෙ අහං සකෙකාමි; එත් එ පටිසම්බද්ධතො ථෙරො න එත්තකං න සකෙකාති. අප් බො ඉමස්ස ධම්මගාරවං උපාදෙස්සාමිති සබ්බා කාරෙන වුද්ධවිසයෙ අවිසයභාවං ගහෙත්වා එවමාහ.

සෙ ධම්මා හෙතුපසභවාති හෙතුපානවා නාම පඤ්චකකිකා; තෙනස්ස දුක්ඛසම්මං දස්සෙති. තෙසං හෙතුං නාමා ආහාති තෙසං හෙතු නාම සමුදයසම්මං; තඤ්ච තථාගතො ආහාති දස්සෙති. තෙසං ච සො නිර්වෘත්තොති තෙසං උභින්නමපි සම්මානං යො අප්පච්චතතිරුධො, තඤ්ච තථාගතො ආහාති අප්පො. තෙනස්ස නිරුධසම්මං දස්සෙති. මග්ගසම්මං පනෙත් සරුපතො අදස්සිතමපි නයතො දස්සිතං හොති. නිරුධෙ හි වුත්තෙ තස්ස සම්පාපකො මග්ගො වුත්තොව හොති. අප් එං තෙසං ච සො නිර්වෘත්තොති එත් තෙසං යො නිරුධො ච නිරුධුපායො වාති එවං ද්වෙපි සම්මාති දස්සිතාති හොනාති. ඉදං තමෙවත්ථං පටිපාදෙනො ආහ: එමං වාදි මහාසමණොති.

එසම්ම ධම්මො සදි නාමදෙවොති සවෙපි ඉතො උභාරිං නත්ති, එත්තකමෙව ඉදං සොතාපතතිඵලමත්තමෙව පත්තබ්බං, තථාපි එසො එව ධම්මොතිඅප්පො. සම්මබ්බාදා පදමසොඤ්ඤාති යං මයං පරිශෙස මානා විවරුම, තං පදමසොකං පටිවිද්ධත්තුමෙහ; පත්තං තං තුමෙහති අප්පො. අදිට්ඨං අබ්බතීනං බහුකෙහි කප්පනසුභාගිති අමෙහති නාම ඉදං පදං බහුකෙහි කප්පනසුභාගි අදිට්ඨමෙව අබ්බතීනං; ඉති තස්ස පදස්ස අදිට්ඨභාවෙන දීඝරත්තං අත්තතො මහාජාතිභාවං දීපෙති.

ගමහිරෙ ඤාණමිසසෙහි ගමහිරෙ වෙව ගමහිරස්ස වඤ්ඤස්ස විසය භූතො; අනුත්තරෙ උපධිසම්බ්බසෙහි නිබ්බාණේ; විමුක්තෙහි තදුරම ඤාණ විමුක්තියා විමුක්තො; ව්‍යාභාසිති “එතං මෙ සාවකසුගං

භවිසසති අග්ගං භද්දසුභ්බානි වදනොතා සාවකපාරමිඤ්ඤේ ව්‍යාකාසී; සාධ ගොසං ආසංගනානං උපසම්පදා අහොසිති සා එතිතික්ඛුප සම්පදා යෙව උපසම්පදා අහොසි. එවං උපසම්පදනොසු වතෙසු මහා මොග්ගල්ලානන්තරෙ සත්තංගි දිවසෙති අරහත්තං පතිට්ඨිතො, සාරි පුත්තන්තරෙ අභිමාසෙක.

අතිතෙ කිර අමනාමදස්සි නාම බුද්ධොල්ලානෙ උදපාදි. තස්ස සර්වද නාම තාපසො සකෙ අස්සමෙ නානා පුපෙථිති මණ්ඩපං කඤ්ඤා පුපථාසනෙයෙව භගවතං නිසිදපෙතා භික්ඛුසංඝස්සාපි තථෙව මණ්ඩපං කඤ්ඤා පුපථාසනාති පඤ්ඤාපෙතා අග්ගසාවකභාවං පනෙයි. පත්තිතා ව සිද්ධිමධුස්ස නාම සෙට්ඨිතො පෙසෙසි: “මයා අග්ගසාවකට්ඨානං පත්තං. කුමපි ආගන්තවා එකං ථානං පනෙති”ති. සෙට්ඨි නිදුප්පලමණ්ඩපං කඤ්ඤා බුද්ධපවුඛං භික්ඛුසංඝං තත් භොජෙතා දුතියසාවකභාවං පනෙයි. තෙසු සරද තාපසො සාරිපුත්තන්තරෙ ජාතො. සිරිවඩ්ඪො මහාමොග්ගල්ලානන්තරෙති. ඉදං ගෙසං පුබ්බකමමං.

අපුත්තභග්ගාසාති ආදිසු යෙසං පුත්තා පබ්බජන්ති, තෙසං අපුත්තභග්ගාස; යාසං පති පබ්බජන්ති, තාසං පෙට්ඨිකාස විධවා භාවාය; උග්ගොනාපි භුජුපච්ඡදාය; සමඤ්ජානාති සමුදායස්ස අනොවාසිකාති; මග්ගානං ගිට්ඨිකානාති ම ග්ගානං ජනපදස්ස ගිරිබ්බජ. නගරං; මහාවිඤ්ඤා මහාවිජයවන්තො; නිසමානානාති නයමානෙසු; භුමමන්තො සාමිවන්තං, උපගොගන්තො වා.

අනුපජ්ඣාසකාති වජ්ජාවජ්ජං උපතිජ්ඣායකෙන ගරුතා විරහිතා; අනාභිපසංගමනනාති න ආකලෙපන සමපත්තා; සමණ සාරුප්පාචාරවිරහිතාති අන්තො. උපටි භොජනෙති ගොජනස්ස උපරි; උත්තිට්ඨපත්තනාති පිණ්ඩාය වරණකපත්තං; තස්මිං හි මනුස්සා උච්චිට්ඨසංඤ්ඤානො. තස්මා උත්තිට්ඨපත්තනාති වුත්තං. අථවා උච්චි තිතා පත්තං උපනාමෙන්නිදි එවමෙත්ත අන්තො දඬුබෙලා. අනුත්ත නාම ගිකඛපෙ උපජ්ඣාසනාති උපජ්ඣායං ගහෙත්තං අනුජානාමිති අන්තො. පුත්තවිත්තං උපට්ඨපෙස්සතිති පුත්තො මෙ අයනති එවං ගෙහසිතපමවසෙන විත්තං උපට්ඨපෙස්සති; එස නගො දුතියපදෙසි. සභාරවා සප්පතිස්සාති ගරුභාවඤ්ඤාව ජෙට්ඨිකභාවං ව උපට්ඨ පෙතා; සභාවග්ගුත්තනාති සභාගජ්ඣිකා; කාසෙන විඤ්ඤාපෙතිති එචං සද්ධි විහාරිකෙන “උපජ්ඣායො මෙ භනොත හොති”ති තිකඛත්තං වුත්තෙත සත්ව උපජ්ඣායො ‘සානු’ති ආදිසු පඤ්ඤාසු පදෙසු යස්ස කස්සපි පදස්ස වසෙන කායෙන වා වායො වා කායවායාති වා “ගතිතො, තයා උපජ්ඣායො”ති උපජ්ඣායගහණං විඤ්ඤාපෙති, ගතිතො හොති උපජ්ඣායො. ඉදමෙව හි එත්ත උපජ්ඣායගහණං, යදිදං උපජ්ඣායස්ස ඉමෙසු පඤ්ඤාසු පදෙසු යස්ස කස්සපි පදස්ස වායො වා සාවණං කායෙන වා අත්ථවිඤ්ඤාපනනාති කෙටි පන සානුති සමපට්ඨජනං

සකායාති වදනැති. න නං පමාණං. ආශාවනදුතමතොතන හි ගහිතො
 හොති උපජ්ඣායො. න එත් සමපට්චන්තං අභිතං. සද්ධිවිහාරිකොනාපි,
 න, කෙවලං ඉමිනා මෙ පදෙන උපජ්ඣායො ගහිතොති සද්දුං
 වට්ටති. “අජ්ජතගෙහදති ථෙරෙ මග්ගං භාගෙ. අභවෙ පෙරසා
 භාගෙ”ති ඉදමපි සද්දුං වට්ටති.

නත්‍රායං සමමාවනනාති යං චුතතං සමමාවනතිතබ්බනති තත්‍ර
 අයං සමමාවනනා; භාලසෙව උට්ඨාස උපාහනා ඔමුඤ්ඤාති
 යසස පච්චුසකාලෙ වඛකමනරාය වා බොතපාදපරිහරණරාය වා
 පටිමුසකා උපාහනා පාදගතා හොනති, නා භාලසෙව උට්ඨාස
 අපනොති; දන්තභවිං. දුතබ්බනති මහනතං මජ්ඣමං බුද්ධකතති
 තිණි දන්තකට්ඨාති උපනොති තතො යං තිණි දිවසාති ගණනාති,
 වතුත්ථිවසතො පට්ඨාය තාදිසමෙව දුතබ්බං. සවෙ අනියමං කතා
 යං වා නං වා ගණනාති, අප් සාදිසං ලභති, තාදිසං දුතබ්බං. මුඛො
 දහං. දුතබ්බනති සීතඤ්ඤ උණඤ්ඤ උදකං උපනොති තතො
 යං තිණි දිවසාති වලඤ්ඤති, වතුත්ථිවසතො පට්ඨාය තාදිසමෙව
 මුඛබොවනනං¹ දුතබ්බං. සවෙ අනියමං කතා යං වා නං වා ගණනාති,
 අප් සාදිසං ලභති, තාදිසං දුතබ්බං. සවෙ දුට්ඨමපි වලඤ්ඤති,
 දුට්ඨමපි උපනොති. උදකං මුඛබොවනට්ඨානෙ ඤාපෙතා වච්ච
 භූටිතො පට්ඨාය සමමජ්ජතබ්බං. ථෙරෙ වච්චභූටිං ගතෙ පරිවෙණං
 සබ්බං සමමජ්ජතබ්බං. එවං පරිවෙණං අසුඤ්ඤා හොති. ථෙරෙ වච්ච
 භූටිතො අතිකබ්බතොගෙව ආසනං පඤ්ඤපෙතබ්බං, සරීරකිච්චං
 කතා ආගන්තුකා තසමි. තිසින්නසා “සවෙ යාතු හොති”ති ආදිනා
 නයෙන චුතතවගතං භාවතබ්බං. උභලාපොති කෙතවි කවචරෙන
 සංකිණ්ණො. සවෙ පන අඤ්ඤා භවචරෙ නත්ථි, උදකාසුසිතානෙව
 හොනති, හතෙතපි පමජ්ජතබ්බං. සලාණං භාට්ඨාති දො විවරති
 එකතො කතා, තා එකතො කතා දොපි සංඝාරිකො දුතබ්බං. සබ්බං
 හි විවරං සංඝට්ඨතතා සංඝාරිති වුච්චති. තෙන වුගතා: සංඝාට්ඨො
 දුතබ්බාති. නාතිදුරෙ ගන්තබ්බං. නාට්ඨාසංගතති එත් සවෙ
 උපජ්ඣායං නිවත්තියා ඕලොකෙනතං එකෙන වා ද්විති වා පදවිති
 භාගෙති සමපාපුණාති, එතතාවතා නාතිදුරෙ නාට්ඨාසනො ගතො
 හොතිති වෙදිතබ්බං. පනපට්ඨපනං පටිගහනනබ්බනති සවෙ
 උපජ්ඣායෙන තිකතාවාගෙ යාගුයා වා හපගා වා ලභෙ පතො
 උණො වා භාරිකො වා හොති, අතතනො පතං තසා දතා සො
 පතො ගහනතබ්බාති අතො. හ උපජ්ඣායසා ගණමානසා
 අනන්තනති භවං ඔපාගහනබ්බාති අනන්තරකරෙ වා අඤ්ඤා වා
 ගණමානසා අතිට්ඨිතො තසා වචනෙ අඤ්ඤා කපා න සමුට්ඨාපෙතබ්බා;
 ඉතො පට්ඨාය ව පන යත් යත් නකාරෙන පටිසෙධො කසිරති,
 සබ්බත්ථ දුකකපාපතති වෙදිතබ්බං. අයං හි බ්බකබ්බමගා. ආපනති

සාමනා ගණමානෝති පදසොධමගුට්ඨලොදිවසෙන ආපභතියා
 ආසන්නං වාචං ගණමානො; හිමානරතබ්බොති “කිං හතෙන ඊදිසං
 නාම වහ්නුං වට්ටති? ආපභතී න හොති”ති එවං පුච්ඡෙනත විශ
 වාරෙහබ්බො; වාරෙස්සාමිති පන භවො “මහලලන, මා එවං ගණො”ති
 න වහ්නබ්බො. පසි ඵෙතරං ආගන්ධායාති සචෙ ආසන්නො ගාමො හොති,
 විහාරෙ වා ගිලානොතිකුට්ඨ හොති, ගාමහො පඨමතරං ආගන්තබ්බං.
 සචෙ දුරෙ වා ගාමො හොති, උප්පක්කායෙන සුද්ධිං ආගච්ඡන්තො
 නත්ථි, තෙනෙව සුද්ධිං ගාමහො නිකුම්භො විවරෙන පහතං වෙසෙත්වා
 අන්තර්ගම්‍යන්තො පඨමතරං ආගන්තබ්බං. එවං නිවහන්තෙනත
 පඨමතරං ආගන්තො ආසන්නපසුසුප්පනාදි සබ්බං වහ්නං නාහබ්බං.
 සීතනං ගොතීති තිත්තං සෙදගතිහං; වතුරඛතුලං භණ්ණං උස්සා
 දෙඬොති කණ්ණං වතුරඛතුලප්පමාණං අතිරතං භවො එවං විවරං
 සංහරිතබ්බං; කිංකාරණා? මා මජ්ඣෙකෙ ගමො අපොඤ්චි. සමං
 භවො සංහරිතස්ස හි මජ්ඣෙකෙ ගමො හොති. තතො නිවරං හිජ්ජ
 මානං දුබ්බලං හොති. තං නිවාරණත්ථෙහං වුත්තං. තස්මා යථා
 අජ්ජ භවිතියානෙයෙව සෙව න හිජ්ජති, තථා දිවසෙ දිවසෙ
 වතුරඛතුලං උස්සාදෙත්වා සංහරිතබ්බං. ඔහොගෙ භාසබ්බිකානං
 භාසබ්බිකානං භාසබ්බිකානං සංහරිතො විවරහොගෙ පකඛිපිත්වා උපෙ
 තබ්බං. සචෙ පිණ්ඩපාතො ගොතීති එත්ථ යො ගාමෙ යෙව වා
 අන්තර්ගමෙ වා පටිගක්ඛමෙන වා භුඤ්ජිත්වා ආගච්ඡති, පිණ්ඩං වා න
 ලභති, තස්ස පිණ්ඩපාතො න හොති. ගාමෙ අභුත්තස්ස පන ලද්ධ
 හිකුම්භො වා හොති. තස්මා යෙව පිණ්ඩපාතො ගොතීති ආදි වුත්තං.
 සචෙපි තස්ස න හොති, භුඤ්ජිත්වායො ව හොති, උදකං දත්වා අහන්තො
 ලද්ධතොපි විණ්ඩපාතො උපනෙතබ්බො. පාතියෙත පුච්ඡන්තබ්බොති
 භුඤ්ජමානො තිකුට්ඨො “පාතියං හතෙන ආහරියතු”ති පාතියෙන
 පුච්ඡන්තබ්බො; සචෙ කාලො අත්ථි, උප්පක්කායෙ භුත්තො සයං භුඤ්ජ
 තබ්බං. සචෙ උපකට්ඨො කාලො, පාතියං උප්පක්කායස්ස සන්තිනෙ
 යපෙත්වා සයමපි භුඤ්ජතබ්බං. අනිගන්තගිහාසාති නට්ටකවමමබ්බො,
 දිජ්ඣ යෙන තෙනපි අනත්තාය පංජුසකබරමස්සාය භුමියා පතෙනා
 න යපෙතබ්බොති අත්ථො. සචෙ පන කාලවණ්ණනා වා පුට්ඨාබ්බො
 වා හොති නිර්ජමන්තිකා, තථාරූපාය භුමියා යපෙත්වා වට්ටති.
 ධොතවාලිකාය යපෙත්වා වට්ටති. පංජුරජසකබරදිජ්ඣ න වට්ටති. තත්ථ
 පන පණ්ණං වා අධාරකං වා යපෙත්වා තත්ථ නිකුම්භබ්බො. පාරතො
 අනං ඔරතො කොගන්ති ඉදං විවරවංසාදිකං ගෙට්ඨා ගත්ථං
 පච්චෙසෙත්වා අතිමුඛෙන ගත්ථෙන සතිකං නිකුම්භත්ථං වුත්තං.
 අනෙත පන ගත්තත්වා හොගෙන විවරවංසාදිකං උපරි නිකුම්භත්තස්ස
 හිතතියං හොගො පටිගක්ඛෙත්වා. තස්මා තථා න කාතබ්බං. මුණ්ණං
 සහෙතභබ්බිකන්ති උදනෙන තෙමෙත්වා පිණ්ඩිකාතබ්බො. එකමගනං
 හිංසිපිතබ්බන්ති එකමම නිද්දුමෙ යානෙ යපෙතබ්බො; ජාත්‍යාසරෙ
 පරිකමමං නාම අභිගාරමගතිකාඋණ්ණාදකද්‍යාදිකං සබ්බං කීවමං.

උදහෙයි පරිභමනාභි අභිපච්චාසංසනාදිකං සබ්බං කිච්චං; පාඨයෙන පුච්ඡිතබ්බාභි ජනනාසරෙ උණ්ණසන්නාපෙන පිපාසා හොති, තසමා පුච්ඡිතබ්බා; සචෙ උසුඤ්ඤාභි සචෙ පහොති; න තෙනවි ගෙලඤ්ඤාන අභිභූතො හොති; අභිලානෙන හි සද්ධිවිහාරි තෙන සට්ඨිවසෙය්නාපි සබ්බං උපජ්ඣායවහනං භාතබ්බං. අනාදරෙන අකරුණකස්ස වහනහෙදෙ දුක්ඛටං. නකාරපටිසංයුතෙත්තස්ස පන පදෙත්ත භිලානස්සාපි පටිකම්මකම්මයං කරුණකස්ස දුක්ඛටමෙව 1 සන්නානභානාභි යං කිංඤ්ඤි කිට්ඨුලාවකම්මකටත්තාදි; උලලාභා පඨමං ඔහානරතබ්බනාභි උලලාභතො පඨමං උලලාභං ආදිං කත්වා අවහරිතබ්බනාභි අත්ථො. ආලොභසංගිකණ්ණාභාභාභි ආලොභසංගි භාගා ව කණ්ණාභාගා ව අනතරබාහිරවාතපාකභවාටභාභි ව ගහනස්ස ව වහනාරු කොණා පමජ්ජිතබ්බාභි අත්ථො. සථා පඤ්ඤානං පඤ්ඤාපෙතබ්බනාභි යථා පඨමං පඤ්ඤානං අහොසි, තථෙව පඤ්ඤා පෙතබ්බං; එතද්දත්ථෙව හි යථාපඤ්ඤානං සලලකඛාචා නිගරිත්වා එකමනතං නිකම්පිතබ්බනාභි පුරිමවහනං පඤ්ඤානං. සචෙ පන පඨමං අජානනොතන තෙනවි පඤ්ඤාහං. අහොසි, සමන්තතො භිහාරිං ආබ්භුලමහෙන නිව්ඤ්ඤාලමහෙන වා මොවෙත්වා පඤ්ඤාපෙ තබ්බං. ඉදං හි පඤ්ඤාපනවහනං. සචෙ කටසාරකො හොති අභි මහනොතා ව, ජ්ඣේත්වා කොටිං නිවහෙනත්වා බකිත්වා පඤ්ඤාපෙතබ්බා; සචෙ කොටිං නිවහෙනත්වා බකිත්වා න ජානාති, න ජ්ඣේතබ්බො. 2 වූපහාසෙතබ්බාභි අඤ්ඤාත් තෙතබ්බා; වූපහාසාපෙතබ්බාභි අඤ්ඤා භික්ඛු වහනබ්බො ථෙරං ගහෙත්වා අඤ්ඤාත් ගච්ඡාති; විමෙ වෙතබ්බනාභි විසංජේතබ්බං; විමෙවාපෙතබ්බනාභි අඤ්ඤා වහනබ්බො ථෙරං දිට්ඨිගතං විසංජාපෙහිති; උසුඤ්ඤානං භාගබ්බනාභි පරිවාසදුක්ඛං සො භික්ඛු උපසංකම්චා යාචිතබ්බා; සචෙ අත්තනා පටිබලො හොති, අත්තනාව දුක්ඛබ්බං. නො චෙ පටිබලො හොති, අඤ්ඤාන දුපෙහබ්බං. කිංචති ණු වොති තෙන නු බො උපායෙන; එස නයො සබ්බත්. උත්තාය වා පරිණාමෙසාභි උකෙටපතිසං අභවා නජ්ජතිසං වා නිසස්සං වා කාරෙය්සාභි අත්ථො තෙන හි උපජ්ඣායස්ස උකෙටපතිසංභවමං භානුභාමො සබ්බෙසාභි ඤ්ඤා එක මෙහං භික්ඛුං උපසංකම්චා “මා භනො අමානං උපජ්ඣායස්ස භවමං කිරිත්වා”ති යාචිතබ්බා. සචෙ කරුණානිසෙව, ‘නජ්ජතිසං වා නිසස්සං වා කරුණා’ති යාචිතබ්බා. සචෙ කරුණානිසෙව, අථ උපජ්ඣායො “සමමා වහනථ භනො”ති යාචිතබ්බා. ඉති තං සමමා වහනාපෙත්වා “පටිපසස්සමෙභ්ව භනො කමම”නාභි භික්ඛු යාචි තබ්බා. සමපට්ටනභාගං සමපට්ටනභාගනාභි සමපට්ටනොත්වා සමපට්

1. ම. අපරිසංසන්නාභාභි භූමිසං අපරිසංසන්නා; අසංසට්ටනභා භවාට්ඨිකාභි භවාට්ඨාදි පිට්ඨිසංඝාට්ඨාදි අදිත්තපන්නත.

2. ම. පුරුෂිථො වාගසාභා ථසෙතබ්බාභි පුරුෂිථො වාගසාභා ථසෙතබ්බා, එවං ජෙසාපි වාගසාභා ථසෙතබ්බා.

වතෙතනා. නි ව අවජිනෙන ථේව පක්කමිනබ්බන්ති යදි අප්ප මානකමපි රජතං ගලති, න තාව පක්කමිතබ්බං; න උපජ්ඣාසං අනාපුච්ඡා එභවමස්ස පතොතා දුගඤ්ඤාති ආදි සබ්බං උපජ්ඣා යස්ස විසභාගපුග්ගලවසෙන කට්ඨං. උපජ්ඣාසං අනාපුච්ඡා ගාමො පටිසිද්ධො; ඤාති පිණ්ඩාය වා අඤ්ඤාත වා කරණිකෙත පටිසිද්ධුකාමෙන ආපුච්ඡාව පටිසිතබ්බො; සථෙ උපජ්ඣායො භාලස්සෙව උට්ඨාය දුරං භික්ඛාචාරං ගනතුකාමො හොති, “දහරු පිණ්ඩාය පටිසනතු”ති වතො ගනතබ්බං. අවතො ගතෙ පරිවෙණං ගතො උපජ්ඣායං අපස්සනෙතන ගාමං පටිසිද්ධං වට්ටති. සථෙ ගාමං පටිසංකොපි පස්සති, දිට්ඨාඨානතො පට්ඨාය ආපුච්ඡංයෙව වට්ටති. න සුසාහං ගතබ්බන්ති වාසන්තො වා දස්සන්තන්තො වා න ගනතබ්බං; න දිසා පක්කමිනබ්බාති එත් පක්කමිතුකාමෙන කමමං ආවිකම්භිතා යාව තතිස්සං යාමිතබ්බො. සථෙ අනුජානාති, සාධු. නො වෙ අනුජා නාති, තං නිස්සාය වසතො වස්ස උදෙසො වා පරිපුච්ඡා වා කමට්ඨා නං වා න සමපජ්ජති, උපජ්ඣායො බාලො හොති අව්‍යතොතා, කෙවලං අත්තනො සනතිකෙ වසාපෙතුකාමිතාය එව ගනතුං න (දති, එව රූපෙ නිවාරෙනෙතපි ගනතුං වට්ටති. වුට්ඨානමස්ස ආගමෙතබ්බන්ති ගෙලඤ්ඤාතො වුට්ඨානං අස්ස ආගමෙතබ්බං; න කන්ථි ගනතබ්බං. සථෙ අඤ්ඤාති කඤ්ඤා උපට්ඨාඤ්ඤා අත්ථි, හෙසජ්ජං පරියෙසිතො තස්ස ගතෙ දතො “ගතෙන අයං උපට්ඨතිස්සති”ති වතො ගනතබ්බං.

උපජ්ඣාසවග්ගකථා නිමිත්තා.

උපජ්ඣායෙන සද්ධිවිහාරිකමහි සමමාවග්ගතායං- සංගහන නබ්බො අනුගහනනබ්බොති උදෙසාදීතිස්ස සංගහො ව අනුග්ග හො ව කත්තබ්බො; තත්ථ උදෙසො නාම පාලිවාචනා; පරිපුච්ඡාති පාලියා අත්ථවණණනා; ඔවාදෙති අනොතිණෙණ වන්ථිසමිං “ඉදං කණ්ඨි. ඉදං මා කරන්තා”ති වචනං; අනුසාසනීති ඔතිණෙණ වන්ථිසමිං; අපි ව ඔතිණෙණ වා අනොතිණෙණ වා පඨමවචනං ඔවාදෙ; පුනපුන වචනං අනුසාසනීති. සථෙ උපජ්ඣාසස්ස පතොතා ගොතිති සථෙ අතිරෙකපතොතා හොති; එස නයො සබ්බන්ත. පටිකම්බායෙති අඤ්ඤාපි සමණපරිකාරො; ඉධ උස්සුක්ඛං නාම ධම්මයෙන නයෙන උපපජ්ජන උපායපරියෙසනා; ඉතො පරං දන්තකට්ඨදානං ආදිං කතො ආවමන කුමතිසා උදකාසිඤ්ඤානපරියොසානං වත්තං ගිලානස්සෙව සද්ධිවිහාරි කස්ස භාතබ්බං. අනභිරුතිවුපකාසනාදි පත අගිලානස්සාපි භාතබ්බ මෙව. ඕවරං රජනෙතනාති එවං රජෙය්‍යාසීති උපජ්ඣායතො උපායං සො රජනෙතන; සෙසං වුත්තනායෙතෙව වෙදිතබ්බං.

සද්ධිවිහාරිකවග්ගකථා නිමිත්තා.

න සම්මා චන්දනනිති යථා පඤ්ඤාතං උපරික්ඛායවන්තං න පුරෙන්නි; සො න සම්මා චන්දනසාති යො යථා පඤ්ඤාතං වන්තං න පුරෙය්‍ය; සො දුක්ඛං ආපර්ජනී අනේවා. පනාමෙත්තඤ්ඤාති අපසාදෙනබ්බො; න අබ්බිමතං සෙමං හොතිති උපරික්ඛායවෙති අබ්බිමතං ගෙහසිතං පෙමං න හොති; නාබ්බිමනා භාවනා හොතිති අබ්බිමතා මෙත්තානාවතා න හොති; චුත්තපටිපක්ඛයෙන සුක්ඛං පනෙබ්බා වෙදිතබ්බො. අලං පනාමෙත්තනි යුත්තො පනාමෙත්තුං; අපනාමෙත්තො උපරික්ඛායො ඤාතිඤ්ඤා හොතිති සද්දෙසො හොති, ආපතති ආපර්ජනි; තස්මා න සම්මා චන්දනෙනා පනාමෙ නබ්බොව. න සම්මා චන්දනායඤ්ඤා යාව විවරරජනං නාව චන්දන අකසිරමානෙ උපරික්ඛායස්ස පරිහානි හොති. තස්මා තං අකරුණකස්ස නිස්සයමුත්තකස්සාපි අමුත්තකස්සාපි ආපතති යෙව. එතච්චස්ස පත්ත දුක්ඛතො පටිඤ්ඤා අමුත්තකස්සයස්සෙව ආපතති. සද්ධිවිහාරිකා සම්මා චන්දනනි, උපරික්ඛායො සම්මා න චන්දනනි, උපරික්ඛායස්ස ආපතති. උපරික්ඛායො සම්මා චන්දනනි, සද්ධිවිහාරිකා සම්මා න චන්දනනි, තෙසං ආපතති. උපරික්ඛායෙ වන්තං සාදිසනෙන සද්ධිවිහාරිකා ඛත්තකාපි හොන්ති, සබ්බෙසං ආපතති. සචෙ උපරික්ඛායො “මය්‍යං උපට්ඨානේ, අභි. භූමෙහ අත්තතො සර්ඤ්ඤායමනසිකාරුද්ධස්ස යොගං කරුරු”ති වදති, සද්ධිවිහාරිකානං අනාපතති. සචෙ උපරික්ඛායො සාදිසනං වා අසාදිසනං වා න ජානාති, බාලො හොති, සද්ධිවිහාරිකා ඛත්තකා, තෙසු එකො චන්දනසම්පන්නො භි. -වු “උපරික්ඛායස්ස නිවචං අනං නරිස්සාමි. භූමෙහ අපෙයායස්සකකා විහරු”ති එවඤ්ඤා අත්තතො භාරං කභි: ඉතරෙ විස්සරෙජ්ජති, තස්ස භාරකරණතො පටිඤ්ඤා තෙසං අනාපතති.

න සම්මා චන්දනනාදිකථා නිවේනා.

ඤ්ඤාමාණවත්තස්මිං- නිඤ්ඤාපි ආයස්මා සාරිපුත්තො; භගවතා බාරණසියං නිති සරණගමනෙති අනුඤ්ඤාතං පබ්බජ්ජෙත්ථ. උප සම්පදං ව ජානාති, භගවා පන තං ලුත්තං උපසම්පදං පටිකම්පිති. ඤ්ඤාතිවතුත්තමෙමන ගරුකං කභි: උපසම්පදං අනුඤ්ඤාතුකාමො. අථස්ස ථෙරෙ අර්ඤ්ඤායං විදිත්වා “නථාගමනානං නං ඤාමාණං සබ්බාපෙමි උපසම්පාදෙමි”ති ආහ. බුද්ධානං හි පරිසා අර්ඤ්ඤාය සුසලා හොන්ති. අයං ව බුද්ධිපරිසාය අය්‍යො. වෘත්තන ගිහිත්තා පටිබලෙනාති එත්ථ වෘත්තො තාම යස්ස සාරිකථං විතප්පිටකං වාචුත්තතං පවත්නති; තස්මිං අසති යස්ස අත්තමස්සො ඉදං ඤ්ඤාති වතුත්තමමවාමාහන්තමපි සුඤ්ඤාතිතං හොති, වාචුත්තතං පවත්නති, අයමපි ඉමස්මිං අනේ වදානො. යො පන කාසසාසසෙමාදිනා වා ගෙලඤ්ඤාන ඔට්ඨදන්තජ්ඣාදිනං වා අසම්පත්තියා පරිසත්තියං වා අකතපරිවෘත්තො න සකෙතාති පරිමණ්ඩලෙහි පදබ්‍යස්සන්ති කමම වාචං සාවෙත්තුං, වෘත්තං වා පදං වා භාපෙති, අඤ්ඤාථා වා චන්දනබ්බං අඤ්ඤාථා වදති, අයං අපට්ඨලො. නිබ්බරිතො ඉමස්මිං අනේ

පට්ඨලොති වෙදිතබ්බො, සමෙකා සුපෙතබ්බොති සමෙකා ජානාපෙතබ්බො; තතො පරං යං සමෙකා ජානාපෙතබ්බො, තං දසෙය්‍යාං “සුණාතු මම හගග්ග”ති ආදිමාහ. උපසම්පන්නසමනනාග්ගි උපසම්පන්නො හුචා සමනනතර; අනාමාරං ආචර්‍යති පණ්ණෙනති විනික්කමං කරෙති; උලලුමෙතු මනති උඤ්චතු මං, අකුසලා වුට්ඨා පෙචා කුසලෙ පට්ඨාපෙතු; සාමණේරභාවා වා උඤ්චචා භික්ඛු භාවෙ පට්ඨාපෙතුති. අනුශම්පං උපාදායාති අනුදායං පට්ඨව; මධ අනුකම්පං කචාති අජො. අට්ඨිනා හොතිති නිව්චප්පවන්ති හොති; වග්ගානෙ නිස්සංගෙ වග්ගානෙ පට්ඨයෙ; යසමා වග්ගානෙ පට්ඨයෙ තිස්සාය අත්තභාවො පට්ඨනාති, තසමා තෙ තිස්සයාති වුට්ඨනති.

අපෙකෙති ඔව්දිසො අනුසාසිතොති අපෙකෙති ඔව්දිතබ්බො වෙම අනුසාසිතබ්බො ව; බාහුලාස ආවග්ගො සද්දං ගණ්ඛයා භවති ගණ්ඛෙකො එතස්ස බාහුලස්ස අපචිති ගණ්ඛයාං, බාහුලො; යං ඉදං ගණ්ඛෙකො නාම බාහුලො, තදර්ථාය අතිලුං චං ආපන්නොති වුත්තා හොති. අවග්ගාති පසුසුචෙය්‍යන්තියෙන විරහිතා; අපෙකෙති අපෙකෙති පසුසුචෙය්‍යන්තියෙන පරිබාජ කො; සො භිර ධම්මං ථෙවෙස්සාමිති උද්ගිෂ්ඨරස්ස සන්තිනෙ පබ්බ ජිචා තෙන සහධම්මිකං වුට්ඨමානො තස්ස වාදං ආරොපෙයි. අනු ජානාම ගික්ඛමෙ වාගොගන ගික්ඛනාති ආදිමි වාගොන පුබ්බ භික්ඛුනොවාදකව ඤාණනායං වුත්තලකඛණොයෙව. යො පන අනෙත වාසිනො වා සද්ධිවිහාරිකස්ස වා ගිලානස්ස සකෙකාති උපට්ඨානාදිති කාතුං, අයං ඉධ පට්ඨලොති අධිපෙපනො. වුත්තමපි වෙහං “පසුචිති උපාලි අසෙගති සමනනාගගෙන භික්ඛුනා උපසම්පාදෙතබ්බං. තිස්සයො දතබ්බො. සාමණේරෙ උපට්ඨාපෙතබ්බො. කතමෙති පසුචිති? පට්ඨලො හොති අනෙතවාසිං වා සද්ධිවිහාරිං වා ගිලානං උපට්ඨාතුං වා උපට්ඨාපෙතුං වා, අනතිරතං වූපකාසෙතුං වා වූපකාසා පෙතුං වා, උපපනං කුක්කුච්චං ධම්මතො විනොදෙතුං වා විනොද පෙතුං වා, අභිධම්මෙ විනෙතුං, අභිවිනෙයෙ විනෙතු”නති.

පකඛංගගනසුති තිප්පිපකඛංගගනසු, අනුජානාම ගික්ඛමෙ ආවට්ඨිනාති ආචාරසමාවාර්ගිකතාපනකා ආවර්ගං අනුජා නාම, ආවට්ඨිනො ගික්ඛමෙ අනෙතවාසිංගමිති ආදි සබ්බං “උපජක්ඛා යො භික්ඛවෙ සද්ධිවිහාරිකමිති”ති ආදිනා නයෙන වුත්තවසෙතෙව වෙදි තබ්බං. නාමෙත්තමෙව ගි එථ නානා. අගනවාසිකා ආවට්ඨිසසු න සම්මාවතනග්ගිති එථ පන යං පුබ්බ න සමාවතනනාය යාව විවරරජනං, තාව වෙනෙත අකසිරමානෙ උපජක්ඛායස්ස පරිනාති හොති. කසමා? තං අකරෙතස්ස තිස්සයවුත්තකස්සාපි අමුත්තකස්සාපි ආපත්තියෙවාති ව, එකච්චස්ස පනතද්වතො පට්ඨාය අමුත්තතිස්ස යෙය්‍යෙව ආපත්තීති ව ලක්ඛණං වුත්තං, න තෙනෙව ලක්ඛණෙන තිස්සයෙනෙතවාසිකාස්ස ආපත්ති වෙදිතබ්බො. තිස්සයෙනෙතවාසිකොන

භ යාව ආවර්ගං නිසංසය වසති, තාව සබ්බං ආවර්ගවත්තං කාතබ්බං. පබ්බජ්ජාඋපසම්පදාධම්මනෙතවාසිකෙති පන නිසංසමුත්තකෙතිපි ආදිනො පටිඨාය යාව විවර්ජනං, තාව වත්තං කාතබ්බං. අනා පුච්ඡිත්වා පහතදුකාදිමි පන එතෙසං අනාපතති. එතෙසු ව පබ්බජ්ජ නෙතවාසිකො ව උපසම්පදනෙතවාසිකො ව ආවර්ගස්ස යාවජ්චං භායේ. නිසංසනෙතවාසිකො ව ධම්මනෙතවාසිකො ව යාව සම්පෙ වසනති, තාවදෙව. තස්මා ආවර්ගෙනාපි තෙසු සම්මා වත්තිගබ්බං. ආවර්ගනෙතවාසිකෙසු හි යො යො න සම්මා වත්තති, තස්ස තස්ස ආපතති

උපජක්ඛායමනා නිසංසපටිපස්සතාසු- උපජක්ඛායො සක්කනෙනා චාති ආදිසු අයං විනිවර්ජයො සක්කනෙනාති නමනා ආවාසා විප වසිතුකාමො පක්කනෙනා, දිසං ගතො; එවං ගතෙ ව පන තස්මිං සවෙ විහාරෙ නිසංසදායකො අප්ප, යස්ස සන්තිකෙ අඤ්ඤාදාපි නිසංසො වා ගතිනපුබ්බො භොති, යො චා එකසම්මාගපරිභොගො, තස්ස සන්තිකෙ නිසංසො ගහෙතබ්බො. එකදිවසමි පරිභායේ නත්ති. සවෙ තාදිසො නත්ති, අඤ්ඤා ලජ්ජි පෙසලො අප්පි, තස්ස ලජ්ජිපෙසලභාවං ජානනෙතන තදභෙව නිසංසො යාවිතබ්බො. සවෙ දෙති, ඉවෙවතං කුසලං. අප් පන “තුම්හානං උපජක්ඛායො ලුහුං ආගමිස්සාමි”ති පුච්ඡති, උපජක්ඛායෙන වෙ තථා වුත්තං, “ආම භනන්ත”ති වත්තබ්බං. සවෙ වදති “තෙන හි උපජක්ඛායස්ස ආගමනං ආගමෙථා”ති, වට්ටති. අප් පනස්ස පකතියං පෙසලභාවං න ජානාති, වත්තාරි පඤ්ච දිවසාති තස්ස හික්ඛුසභාගතං ඔලොකෙත්වා ඔකාසං කාරෙත්වා නිසංසො ගහෙ තබ්බො. සවෙ පන විහාරෙ නිසංසදායකො නත්ති, උපජක්ඛායො ච “අහං කතිආගෙන ආගමිස්සාමි. මා උක්කණ්ඩන්තා”ති වත්වා ගතො, යාව ආගමනා පරිභායේ ලබ්භති. අථාප් තං තත් මනස්සා පරිච්ඡන්ත කාලෙනො උත්තරිමි පඤ්ච වා දස වා දිවසාති වාසෙත්තයෙව, යෙන විහාරං පවත්ති පෙසෙතබ්බො: “දහර් මා උක්කණ්ඩන්තා අහං අසුකා ද්වසං නාම ආගමිස්සාමි”ති. එවමි පරිභායේ ලබ්භති. අප් ආගමජනො අනන්තමග්ගෙ නදීපුරෙන වා වොරද්ධි වා උපද්දවෙ¹ භොති, ථෙරෙ උදකොසක්කනා චා ආගමෙති, සභායෙ වා පරිගෙසති, තං වෙ පවත්ති දහර් සුභන්ති, යාව ආගමනා පරිභායේ ලබ්භති. සවෙ පන සො “ඉධෙවභංගං වසිස්සාමි”ති පතිනාති, පරිභායේ නත්ති. යත් නිසංසො ලබ්භති, තත් නත්තබ්බං. විබ්භන්තො පන යාලුක්කො වා සක්ක සබ්බකො වා එකදිවසමි පරිභායේ නත්ති. යත් නිසංසො ලබ්භති, තත් ගත්තබ්බං. ආණ්ඩනීති පන නිසංසපනාමනා වුච්චති. තස්මා “පනාමෙමි න”නති වා “මා ඉධ පටික්කමි”ති වා “නිගර් තෙ පනා විවර”නති වා “නාගං තස්ස උපට්ඨාතබ්බො”ති වාති ඉමිනා පාළිනගෙන “මා මං ගාමපට්ඨෙසනං පුච්ඡ”ති ආදිනා පාළිමුත්තකතයෙන වා යො

නිසංස පනාමනාය පනාමිතො හොති, තෙන උපජක්ඛායො ඛමාපෙ තබ්බො, සචෙ ආදිත්තොව න ඛමති, දණ්ඩකම්මං ආහරිතො තිකකත්තුං තාව සයමෙව ඛමාපෙතබ්බො. නො වෙ ඛමති, තසම්මි විහාරෙ මහා ථෙරෙ ගහෙතො ඛමාපෙතබ්බො. නො වෙ ඛමති, සාමන්තවිහාරෙ තිකචු ගහෙතො ඛමාපෙතබ්බො. සචෙ එවම්පි න ඛමති, අඤ්ඤාත්ත ගන්තො උපජක්ඛායස්ස සභාගානං සනතිකෙ වසිතබ්බො; අපොච නාම සභාගානං මෙ සනතිකෙ වසතීති ඤාතොපි ඛමෙය්‍යාති. සචෙ එවම්පි න ඛමති, තත්ත්වෙ වසිතබ්බො. තත්ත්වෙ දුබ්බිකාදිද්දෙසෙන න සකකා හොති වසිතුං, තං යෙව විහාරං ආගන්තො අඤ්ඤස්ස සනතිකෙ නිසංසං ගහෙතො වසිතුං වට්ටති. අයමාණත්තියං විනිවුත්තො.

ආවරිතමා නිසංසපටිපස්සද්විසු- ආවරිතො පකකානො වා නොතිති එත්ත කොපි ආවරිතො ආපුච්ඡිතො පකකාමති, කොපි අනා පුච්ඡිතො, අනෙතවාසිකොපි එවමෙව; තත්ත්වෙ අනෙතවාසිකො ආවරිතං ආපුච්ඡති “අසුකත්තාම ගනෙත ආනං ගන්තුං ඉච්ඡාමි කෙතවිදෙව කරණීයෙනාති. ආවරිතෙන ව” කද ගම්ඤ්ජිති වුත්තො “සායණෙන වා රතනිං වා උච්ඡිතිතො ගම්ඤ්ජාමි”ති වදති. ආවරිතොපි සාදුති සමපටිච්ඡති, තං ඛණං යෙව නිසංසො පටිපස්සමානති. සචෙ පන “ගනෙත අසුකං නාම ආනං ගන්තුකාමොමි”ති වුත්තො ආවරිතො “අසුකත්තං නාම ගාමෙ පිණ්ඩාය වරිතො පච්ඡා ජාතිස්සාමි”ති වදති, සො වෙ සාදුති සමපටිච්ඡති, තතො වෙ ගතො සුගතො. සචෙ පන න ගච්ඡති, නිසංසො න පටිපස්සමානති. අපාපි “ගච්ඡාමි”ති වුත්තො ආවරිතෙන “මා තාව ගච්ඡ; රතනිං මනෙතො ජාතිස්සාමා”ති වුත්තො මනෙතො ගච්ඡති, සුගතො. නො වෙ ගච්ඡති, නිසංසො න පටිපස්ස මානති. ආවරිතං අනාපුච්ඡා පකකාමන්තස්ස පන උපවාරසීමතො පටිතිවත්තන්තස්ස නිසංසො පටිපස්සමානති. අනෙතො උපවාරසීමතො පටිතිවත්තන්තස්ස න පටිපස්සමානති. සචෙ පන ආවරිතො අනෙතවාසිකං ආපුච්ඡති: “ආපුච්ඡො අසුකං නාම ආනං ගම්ඤ්ජාමි”ති, අනෙතවාසිකෙන ව කදති වුත්තො “සායණෙන වා රතනිංගාමෙ වා”ති වදති, අනෙතවාසිකොපි සාදුති සමපටිච්ඡති, තං ඛණං යෙව නිසංසො පටිපස්සමානති. සචෙ පනාවරිතො “සෙව පිණ්ඩාය වරිතො ගම්ඤ්ජාමි”ති වදති, ඉතරෙ ව සාදුති සමපටිච්ඡති, එකදිවසං තාව නිසංසො න පටිපස්සමානති. පුත දිවසෙ පටිපස්සද්වො හොති. “අසුකත්තං නාම ගාමෙ පිණ්ඩාය වරිතො ජාතිස්සාමි මම ගමනං වා අගමනං වා”ති වතො පන සචෙ න ගච්ඡති, නිසංසො න පටිපස්සමානති. අපාපි ගච්ඡාමිති වුත්තො අනෙතවාසිකෙන “මා තාව ගච්ඡ. රතනිං මනෙතො ජාතිස්සාමා”ති වුත්තො මනෙතොපි න ගච්ඡති, නිසංසො න පටිපස්සමානති. සචෙ උභොපි ආවරිතනෙතවාසිකා කෙතවි කරණීයෙන බිහිසිමං ගච්ඡන්ති. තතො වෙ ආවරිතො ගම්ඤ්ජිතෙත උපනෙත අනාපුච්ඡාව ගන්තො දම්නං ලෙඛ්වුපානානං අනෙතොයෙව නිවත්තති, නිසංසො න පටිපස්සමානති. සචෙ දො ලෙඛ්වුපානෙ අතිකම්මො නිවත්තති,

පටිපසංඝඤ්ඤා ගොති. ආචරියුපජ්ඣායා ථෙව ලෙඤ්චුපානෙ අතික්කමි අසුඤ්ඤමිං විහාරෙ වසනති, නිස්සයො පටිපසංඝමහති. ආචරියෙ විබහනෙන කාලකතෙ පක්ඛසඛිතනෙත වා නං බණං යෙව පටිපසංඝමහති.

ආණ්ඩුකායමපන- සචෙපි ආචරියො මුඤ්ඤිකාමොව හුත්වා නිස්සය පනාමනාය පනාමෙති, අනෙතවාසිකො ව “කිඤ්චාපි මං ආචරියො පනාමෙති, අථ බො හදයෙන මුදුනො”ති සාලයො¹ව ගොති, නිස්සයො න පටිපසංඝමහතියෙව. සචෙපි ආචරියො සාලයො, අනෙත වාසිකො තිරලයො, “නදුති ඉමං නිස්සය වසිස්සාමි”ති ධුරං තික්ඛිපති, එවමපි න පටිපසංඝමහති. උභින්නං සාලයභාවෙ පන න පටිපසංඝමහතියෙව. උභින්නං ධුරත්තෙවපෙන¹ පටිපසංඝමහති. පනාමිතෙන දණ්ඩකමමං ආභරිතා තික්ඛනතුං බමාපෙතබ්බො. නො වෙ බමති, උපජ්ඣායෙ චුත්තනසෙන පටිපජ්ජතබ්බං.

උපජ්ඣායෙන වා සමොධානගතොති එත්ථ දස්සනසචණ්ඩසෙන සමොධානං වෙදිතබ්බං. සචෙපි ආචරියං නිස්සය වසනො සඤ්චිභාරිකො එකච්ඡාරෙ වෙතියං වා වඤ්ඤානං එකගාමෙ පිණ්ඩාය වා වරන්තං උපජ්ඣායං පස්සති, නිස්සයො පටිපසංඝමහති. උපජ්ඣායො පස්සති, සඤ්චිභාරිකො පන න පස්සති, න පටිපසංඝමහති. මග්ගපටිපන්තං වා ආභාසෙන වා ගච්ඡන්තං උපජ්ඣායං දිස්වා දුරන්තා භික්ඛු²ති ජානාති, උපජ්ඣායො³ති න ජානාති, න පටිපසංඝමහති. සචෙ ජානාති, පටිපසංඝමහති. උපරි පාසාදෙ උපජ්ඣායො වසති, හෙට්ඨා සඤ්චිභාරිකො, නං අදිස්වාච යාගුං පිච්ඡා පක්කමති, ආසනසාලාය වා නිසින්නං අදිස්වාච එකමනෙත භුඤ්ජිතා පක්කමති, බමසචණ් මණ්ඩපෙ වා නිසින්නමපි නං අදිස්වාච බමමං සුත්වා පක්කමති, නිස්සයො න පටිපසංඝමහති. එවං තාව දස්සනවසෙන සමොධානං වෙදිතබ්බං. සචණ්ඩසෙන පන සචෙ උපජ්ඣායස්ස විහාරෙ වා අන්තර්සරෙ වා බමමං කපෙන්නස්ස අනුමොදනං වා කරෙන්නස්ස සද්දං සුත්වා උපජ්ඣායස්ස මෙ සද්දො⁴ති සිඤ්ජානාති, නිස්සයො පටිපසංඝමහති. අසඤ්ජා නන්තස්ස න පටිපසංඝමහති. අයං සමොධානෙ විනිච්ඡයො.

ඉදුති යං පුබ්බෙ “අනුජ්ඣාමි ගික්ඛමෙ වෘත්තන ගික්ඛුතා පටිබලෙන දසවස්සෙන වා අතිරෙහදසවස්සෙන වා උපසමපාදෙහුං, නිස්සයො දුතු”න්ති සිඤ්ඤිතො උපජ්ඣායාවරියානං ලක්ඛණං චුත්තං, නං විජාරිතො දස්සෙහුං පඤ්චගි ගික්ඛමෙ අසමගහි සමන්තාගතොති ආදිමාග. තත්ථ පඤ්චගි අසමගහිති පඤ්චගි අගුණභොගි; සො හි සීලකම්මාදිති අසමන්තාගතත්තාව අගුණභොගි සමන්තාගතො ගොති. නි උපසමපාදෙතබ්බන්ති උපජ්ඣායෙන හුත්වා න උපසමපාදෙතබ්බං; නි නිස්සයො දුතබ්බොති ආචරියෙන හුත්වා

තස්සයො න දතබ්බො; එත්ථ ව න අසෙබ්බන සීලක්ඛණිනාති ව
 අත්තනා න අසෙබ්බනාති ව අසද්දොති ව ආදිසු තිසු පඤ්චකෙසු
 අයුත්තවසෙන පටිකෙට්ඨපො කතො, න ආපත්තිඅඛණ්ඩසෙන. යො හි
 අසෙබ්බනි සීලක්ඛණිදිති අසමන්තාගතො පරෙ ව තත්ථ සමාදපෙත්තුං
 අසකෙක්ඛානෙතො අස්සඤ්ඤාදිද්දොස්සංයුතොව හුත්වා පරිසං පරිහරති.
 තස්ස පරිසං සීලාදිති පරිහාරයතිගෙව. න වසිති. තස්මා තෙන න
 උපසම්පාදෙතබ්බනති ආදි අයුත්තවසෙන වුත්තං; න ආපත්ති අඛණ්ඩ
 වසෙන. න හි බිණ්ණවස්සෙව උපස්ඤ්ඤායාමරිගතොවො ගතවතො අනුඤ්ඤා
 තො. යදි තස්සෙව අනුඤ්ඤාතො අභවිස්ස, “සවෙ උපස්ඤ්ඤායස්ස අන
 ගිරති උපසන්නා ගොති”ති ආදිං න වදෙය්. යත්ථ පන බිණ්ණවස්ස
 පරිසං සීලාදිති න පරිහාරයති. තස්මා “පඤ්චගි ගික්ඛවෙ අසෙබ්බනි
 සමන්තාගතෙන ගික්ඛනා උපසම්පාදෙතබ්බ”නති ආදි වුත්තං. අභි
 ඤ්ඤා සීලවිපතනාති ආදිසු පාරජිකඤ්ඤා සම්ඤ්ඤාදිසෙසඤ්ඤා ආපගො
 අබ්සිලෙ සීලවිපතනො නාම. ඉතරෙ පඤ්ඤාපත්තිකවිකම්භො ආපතනො
 අස්ඤ්ඤාපාරජිකවිපතනො නාම. සමාදිට්ඨිං පහාය අත්තඤ්ඤාති
 කාය දිට්ඨියා සමන්තාගතො අනිදිට්ඨියා දිට්ඨිවිපතනො නාම. යත්ත
 කං සුතං පරිසං පරිහරන්තස්ස ඉච්ඡතබ්බං, තෙන වර්ගිතතතො
 අපාසුතො; යං තෙන ජාතිතබ්බං ආපත්තාදි, තස්ස අජානනතො
 දුප්පසඤ්ඤා; ඉමස්මිං පඤ්ඤානෙ පුරිමාති තිණි පදාති අයුත්තවසෙනෙව
 වුත්තාති. පච්ඡිමාති දො ආපත්ති අඛණ්ඩසෙන. ආපත්තිං න ජානා
 තිති “ඉදං නාම මයා කතං”නති වුත්තං “ඉමං නාම ආපත්තිං අයං
 ආපතෙත”ති න ජානාති; වුත්තං න ජානාතිති වුත්තං නාමාමිතිනො
 වා දෙසනාගාමිතිනො වා ආපත්තිනො එවං නාම වුත්තං ගොතිති
 න ජානාති; ඉමස්මිං පඤ්ඤානෙ පුරිමාති දො පදාති අයුත්තවසෙන
 වුත්තාති. පච්ඡිමාති තිණි ආපත්තිඅඛණ්ඩසෙන. ආභික්ඛාමාසිකාස
 සික්ඛාසාති බන්ධනවතො විනෙත්තුං න පටිබලො ගොතිති අත්තො.
 ආදිබ්බන්ධවිසේකාසාති සෙබ්බන්ධනායං විනෙත්තුං න පටිබලොති
 අත්තො. අභික්ඛමමති නාමරූපපරිවේෂ්ඨෙ විනෙත්තුං න පටිබලොති
 අත්තො. අභික්ඛමමති සංගලෙ විකප්පිටතො විනෙත්තුං න පටිබලොති
 අත්තො. විනෙත්තුං න පටිබලොති ව සබ්බත්ථ සිත්තාපෙත්තුං න සකෙක්ඛා
 තිති අත්තො. බම්බතො විවේචෙත්තුනි ධම්මෙන කාරණෙන විස්සර්ජ
 පෙත්තුං; ඉමස්මිං පඤ්ඤානෙ සබ්බපදෙසු ආපත්තො. ආපත්තිං න
 ජානාතිති ආදිපඤ්ඤාසම්මපි සබ්බපදෙසු ආපත්ති. උභෙදසවස්ස
 පරිසොසානපඤ්ඤානෙපි එසෙව නයො. ඉති ආදිතො තයො පඤ්ඤානා
 වතුත්තෙ තිණි පදාති පඤ්ඤාමෙ දො පදාති සබ්බෙපි වත්තාරෙ
 පඤ්ඤානා අයුත්තවසෙන වුත්තො. වතුත්තපඤ්ඤානෙ දො පදාති, පඤ්ඤාමෙ
 තිණි, ජ්ඣස්සත්තමඉච්ඡිමා තයො පඤ්ඤානාති සබ්බෙපි වත්තාරෙ
 පඤ්ඤානා ආපත්තිඅඛණ්ඩසෙන වුත්තො. සුත්තපකෙට්ඨ අභික්ඛ අනාපත්ති
 යෙවොති

සොළසපඤ්ඤාගිතිව්ජ්ජො ගිබ්බිගො.

ජනෙකපු උනදිසවසසපදං විසෙසො. තං සබ්බජ ආපනතිකරං. සෙසං චුත්තතයෙනෙව වෙදිතබ්බං. තජ උභසානි ඛො පනස්ස පානි මොක්ඛානි විජ්ජාරෙන න ඤාගතානි හොතනීති උභතොවිහරිත වසෙත න ස්වාගතාති; න සුචිතනානීති මානිකාවිහරිතවසෙත; න සුප්පවනනීති වාචුක්කතවසෙත; න සුචිනිච්ඡිනානි සුන්තසො අනු වාසද්වනසොති මානිකතො ව විහරිතතො ව න සුච්ඡි විනිච්ඡිතාන්.

අඤ්ඤතිච්ඡියපුබ්බවච්ඡුසම්මං- යො තාව අයං පසුගේ, සො තිච්ඡිය පක්කතාසකතතා න උපසම්පාදෙනබ්බො. යො පන අඤ්ඤාදි නසිධි පබ්බජිතපුබ්බො ආගච්ඡති, තස්මිං යං කත්තබ්බං තං දයෙසාමං “යො සො ගික්ඛවෙ අඤ්ඤාදි”ති ආදිමාහ. තජ තස්ස වන්තාගේ මාසෙ පටිච්චාසො දුක්ඛබ්බාති අයං තිච්ඡියපරිවාසො නාම; අපටිච්ඡන්ත පරිවාසොතිපි චුච්චති. අයං පන තස්සපරිබ්බාජකයෙව ආජිව කස්ස වා අවෙලකස්ස වා දතබ්බො. සචෙ සොපි සාවනං වා වාලකම්බලාදීතං අඤ්ඤාතරං තිඤ්ඤිතධර්මං වා නිවාසෙත්වා ආගච්ඡති, තාස්ස පරිවාසො දුක්ඛබ්බො. අඤ්ඤාස්ස පන භාසප්පණ්ඩරඛාදිකස්ස න දුක්ඛබ්බොව. පටිමං කෙසමස්සුනති ආදිතා’ස්ස ආදිතොව සාමණේර පබ්බජ්ජං දයෙසාමි; එවං පබ්බාජෙතොති පන තස්මිං සංඝමජ්ඣෙ නිසිනෙතයෙව “චං පබ්බාජෙති චං ආවරියො හොති චං උපජ්ඣා යො හොති”ති ථෙරු හික්ඛු න වත්තබ්බො. එවං චුත්තා හි සචෙ තස්ස ආවරිප්පජ්ඣායහාවෙ ජිගුච්ඡන්තා න සම්පට්චිත්තාති. අප ඛො සො “තසිමෙ මග්ගා සද්දහනී”ති කුජ්ඣිත්වාපි ගච්ඡෙය්. තස්මා තං එක මන්තං තෙත්වා තස්ස ආවරිප්පජ්ඣායා පරියෙසිතබ්බො. “එවං ඛො ගික්ඛවෙ අඤ්ඤාතිජිප්පබ්බො ආරාධනා හොති, එවං අනාරාධනො”ති අයමස්ස පරිවාසවත්තදස්සනත්වා මානිකා. ඛප්පච්ච ගික්ඛ වෙති ආදි තස්සෙව විහරෙතා. තජ අනිකාලෙන ගාමං පටිසන්ති හික්ඛුතං වත්තකරණවෙලායමෙව ගාමං පිණ්ඩාය පටිසන්ති; අනිදිචා පටිසන්තමනීති කුලසරෙපු ඉච්ඡිපුරිසදරකදරිකාදීහි සද්ධිං ගෙගසිත කථං කප්පෙනා තජෙව භුක්ඤ්ඤා හික්ඛුපු පහතව්වරං පටිසාමෙත්වා උද්දෙසපරිපුච්ඡාදීහි වා කරෙතොපු පටිසලුපිතො වා ආගච්ඡති; න උපජ්ඣායවත්තං න ආවරියවත්තං කරෙති. අඤ්ඤාදච්ඡු වසනට්ඨාතං පටිසන්ති නිද්දයති; එවමපි ගික්ඛවෙ අඤ්ඤාතිජිප්පබ්බො අනාරාධනො හොතිති එවමපි කරෙතො පරිවාසවත්තස්ස සම්පාදකො පුරකො න හොති.

වෙසිසගොවගේ වානි ආදිපු වෙසියාති අමිස කිඤ්චිකකසමපදනා දිනා පුලුභජ්ඣාචාරු රුප්පජ්ජිකා ඉච්ඡියො; විඛවානි මතපතිකා වා පච්චිඤ්චපතිකා වා ඉච්ඡියො; තා යෙන කෙනවි සද්ධිං මිත්තහාවං පජෙන්නති. පුලුකුමාදිකානි යොබ්බතප්පත්තා යොබ්බතානිතා වා කුමාරියො; තා පුරිසාධිපපායාව විවරන්ති. යෙන කෙනවි සද්ධිං මිත්තහාවං පජෙන්නති. පණ්ඩකානි උස්සන්නකිලෙසා අවුපසන්න පරිප්පාහා නපුංසකා; තෙ පරිප්පාහවෙගානිභූතා යෙන කෙනවි සද්ධිං.

මිත්තභාවං පඤ්ඤානි. භික්ඛුණීසොති සමානපබ්බජ්ජා ඉති යො; නාති සද්ධිං බිපපමෙව විසොසො හොති තතො සීලං හිජ්ජති. තථ චෙසියානං කුලෙසු කුලපතො හුත්වා පිණ්ඩපාතවරියා දිගි වා අපදිසිත්වා සිනෙහස්ථවජාතෙන ගදයෙන අභිණ්ඤාදක්ඛන සලාපසාමනාය නාසං සහතිකං උපසංඛිකමිත්තො ඔවසිසෙයාව ගෙති වුළුවති. සො න විරසෙයව අසුකපෙසියා සද්ධිං ගතොති වහන බ්බතං පාපුණාති. එස නයො සබ්බජ්ඣ. සවෙ පන චෙයොදයො සලාක හභාදිති දෙනති, භික්ඛුහි සද්ධිං ගතත්වා සද්ධිංගෙව භුඤ්ජත්වා වා ගතොත්වා වා ආගන්තුං වට්ටති. ගිලානා භික්ඛුණීයො ඔවදිත්වා වා ධම්මා වා දෙසෙත්වා උද්දෙසපරිපුජ්ජාදිති වා දුත්වා ගවජනෙතති භික්ඛුහි සද්ධිං ගන්තුං වට්ටති. යො පන තථා ආගන්ත්වා මිත්තසස්ථවවයෙන ගවජති, අයං අනාරාධකො හොති.

උච්චාවචාති කිංකරණීයාති මහත්ත බුද්ධකාති කමමාති; තථ ගණුං පහරිත්වා සමග්ගෙන සංඝස්ත සන්තිපතිත්වා කතතබ්බාති චෙතියමභාපාසාදපටිසංඛරණාදිති කමමාති උච්චාති නාම. විවර ධොවතරජනාදිති බක්ඛිකපරියාපනනාති ව අභිසාලවත්තාදිති ආභිසමාවාරිකාති අච්චාති නාම. තථ න දසෙකා හොතිති තෙසු කපමමසු ඡේතකා සිඤ්ඤිතො න හොති; න අභිලෙසොති උච්චානවිරියසම්පන්නො න හොති; භික්ඛුසංඝස්ස කමමං අජිති සුත්වා පගෙව හතතතිච්චං කත්වා ගබ්භනතරං පවිසිත්වා යාවදත්වා සුපිත්වා සායං නික්ඛමති; නත්තාසාසාති තෙසු කපමමසු උපායභුතාය; විමංසාසාති ආනුපපතතිකවිමංසාය; “ඉදමෙවං කතතබ්බං. ඉදමෙවං න කතතබ්බ”නති තසමිං යෙව බණේ උපපන්නපඤ්ඤාය සමිත්තො ගතො න හොති; න අලං ඛාතුං න අලං සංවිධාතුනති සහත්ථපි කාතුං සමජේත්වා න හොති; “ගණුප්ථ හතෙතා. ගණු දහර. ගණු සාමන්තර. සවෙ තුමෙහ වා න කරිස්සාප්, අමෙහ වා න කරිස්සාම, කොදති ඉමං කරිස්සාති”ති එවං උස්සාහං ජනෙත්වා සංවිධාතුං අඤ්ඤ මඤ්ඤං කාරෙත්වෙපි සමජේත්වා න හොති; භික්ඛුහි “කමමං කරිස්සාමා”ති වුත්තන කඤ්ඤි රෙහො අපදිසති, භික්ඛුනං කමමං කතෙන්නානං සමිපෙ නෙව විවරති, සිසමෙව දසෙයාති, අයමපි අනාරාධකො හොති; න තිබ්බ චජ්ජෙයො හොතිති බලවච්ජෙයො න හොති; උදදසෙති පාලිපරියා පුණ්නෙ; පටිපුජ්ජාසාති අත්ථයවණේ; අබ්බිසලෙති පාඨමොක්ඛසීලෙ; අබ්බිසෙනති ලොකියසමාධිභාවනාය; අබ්බසඤ්ඤාසාති ලොකුභතර මග්ගනාවනාය; සංඝකපනො හොතිති ඉධාගතො හොති; කස්ස සද්දුගොති තස්ස නිත්ථයතනසාමිකස්ස; නස්ස දිට්ඨිසාති තස්ස සන්තකාය ලද්ධියා; ඉදති සායෙව ලද්ධිං යසො තස්ස නිත්තරස්ස බමති චෙව රුළුවති ව, ඉදමෙව සච්චනති ව දළහගාගෙන ගහිතා; නසො තස්ස බනති රුචි ආදයොති වුළුවති. තෙන වුත්තං: නස්ස වහරිසා නස්ස රුචිසා නස්ස ආදයස්සාති. අවණොති හඤ්ඤාමානෙති ගරුතාය හඤ්ඤාමානාය; අභිගිරදෙධාති අපරිපුණ්ණ සංඛ්ඤාපදා; තො

පහසුතවිනේනා; උද්දේශනාති අබ්බුතනතකාය විනේනා; ඉදං භික්ඛවෙ සංඝායනායං අඤ්ඤාතිජයීසපුබ්බස්ස අනාරාධනිසංඝමනති භික්ඛවෙ යමිදං තස්ස සඤ්ඤා තස්සෙව ව ලද්ධියා අවණේණ භඤ්ඤමානේ “කිං ඉමෙ පරං ගරහනති”ති කායවට්ඨිකාරතිබ්බත්තං අනත්ත මනත්තං, බුද්ධාදීනං ව අවණේණ භඤ්ඤමානේ අත්තමනත්තා, යං වා තස්සෙව සඤ්ඤා තස්සෙව ව ලද්ධියා වණේණ භඤ්ඤමානේ අත්ත මනත්තං, බුද්ධාදීනං ව වණේණ භඤ්ඤමානේ අත්තමනත්තං, ඉදං අඤ්ඤ නිදායපුබ්බස්ස අනාරාධනිසංඝමං සංඝාතනිසංඝං, අනාරාධනෙ පරිවාස වත්තං අපුරණකමෙව ඉදං ලිඛං, ඉදං ලක්ඛණං, ඉදමවලපමාණනති වුත්තං හොති. එවං අනාරාධනො ථො භික්ඛවෙ අඤ්ඤාතිජයී සපුබ්බො ආගතො න උපසම්පාදෙතබ්බොති ඉතො එකෙනපි අබ්බන්ත සමන්තාගතො න උපසම්පාදෙතබ්බො.

සුක්කපකෙබ්බ සබ්බං වුත්තවිපල්ලාසෙන වෙදිතබ්බං. එවං ආරාධ නො ථො භික්ඛවෙති එවං නාතිකාලෙ ගාමප්පවෙසනං නාතිදිවා පටික්කමනං න වෙසියාදිගොවරතා සමුභවාරිතං කිවෙවසු දක්කතාදි උදෙසාදිසු තිබ්බවජ්ඣතා තිජ්ජියානං අවණේණ භඤ්ඤමානත්තා බුද්ධාදීනං අවණේණ භඤ්ඤමානත්තා තිජ්ජියානං වණේණ භඤ්ඤමානත්තා බුද්ධාදීනං වණේණ භඤ්ඤමානත්තමනත්තාති ඉමෙසං අර්ථනතං තිජ්ජියවත්තානං පරිපුරණෙන ආරාධනො පරිනොසකො භික්ඛුනං අඤ්ඤාතිජයීසපුබ්බො ආගතො උපසම්පාදෙතබ්බො; සවෙ පන උපසම්පදමාලකෙපි එතං වත්තං භිද්ධති පුන වත්තාරෙ මාසෙ පරිවසිතබ්බං. යථා පන භික්ඛසික්කාය සික්කමානාය පුන සික්කාපදාති ව සික්කාසමුත්ති ව දියති, එවං නසිමස්ස කිඤ්ඤි පුන දතබ්බං අපි. පුබ්බේ දිත්තපරිවාසොයෙව හි තස්ස පරිවාසො. තස්මා පුන වත්තාරෙ මාසෙ පරිවසිතබ්බො. සවෙ පරිවසනො අනාරා අර්ථ සමාපත්තියො නිබ්බන්තෙති, ලොකීයධමෙමා නාම භූපපන සභාවො, නෙව උපසම්පා දෙතබ්බො. වත්තාරෙ මාසෙ පුරිතවන්තොව උපසම්පාදෙතබ්බො. සවෙ පන පරිවසනො වත්තාරි මහාභූතාති භූරිගණනාති, උපාදරුපාති පරිවජ්ඣති, නාමරූපං ව වචනපෙති, තිලකකිණං ආරෙපෙත්වා විපස්ස නං ආරහති, ලොකීයධමෙමා නාම භූපපන සභාවො, නෙව උපසම්පා දෙතබ්බො. සවෙ පන විපස්සනං වසේත්වා සොතාපත්තිමක්ඛං පටි ලහති, පරිපුරණයෙව හොති වත්තං. සමුග්ගාති සබ්බද්ධිගතාති. අබ්බුද්ධං විවිකිවජ්ජාසල්ලං. තං දිවසමෙව උපසම්පාදෙතබ්බො. සවෙපි තිජ්ජියලිඛෙක සිතො සොතාපනො හොති, පරිවාසනිවං නපි. හදගෙව පබ්බාපේත්වා උපසම්පාදෙතබ්බො. උපස්සාසමුලකං විවරං පටිසෙසි තබ්බං; පත්තමපි තපෙව; තස්මා යදි උපස්සායස්ස පත්තවිවරං අපි, ඉමස්ස දෙතිති වත්තබ්බො. අපි නපි, අඤ්ඤා දභුකාමා හොනති, තෙතිපි උපස්සායස්සෙව දතබ්බං. “ඉදං භූමානං නාති ඉමස්ස දෙප්ප”ති. නාසමා? තිජ්ජියා නාම විලොමා හොනති. “සබ්බස්ස වෙ

පතනවිවරං දින්නං, කිං මග්ගං භූමෙහස්ස ආයත්ත”නති වන්ඨා ඔවාදුක්ඛසාසනං න කරෙය්‍යං, උපජක්ඛායෙ පන ආයත්තජ්ඣිකත්තා තස්ස වචනකරෙ භවිස්සති. තෙනස්ස “උපජක්ඛායමූලිකං විවරං පජිසෙසිනබ්බ”නති. වුත්තං.

ගණ්ඩුකමමකථා පරතො ආගමිස්සති. අග්නිකාති අග්නිපරිවරකා; ජවිලකාති තාපසා; එතෙ ගික්ඛවෙ කිට්ඨොදිනොති එතෙ කිරියං නපාවිසාහනති; “අපි කමමිපානො”ති එවං දිට්ඨිකා; සබ්බවුද්ධා හි තෙක්කමමපාරම් පුරයමානා එතමෙව පබ්බජ්‍යං පබ්බජ්‍යා පාරම් පුරෙස්සං. මයාපි තථෙව පුරිභා, න එතෙසං සාසනෙ පබ්බජ්‍යා විලොමා. තස්මා උපසම්පාදෙතබ්බා, න තෙසං පරිවාසො දුතබ්බො, ඉමානං ගික්ඛවෙ ඤාතිනං ආවෙණ්ණං පජිභාරං දමිති ඉමං අගං තෙසං පාටෙක්කං ඔදිස්සකං පරිභාරං දදාමි; කස්මා එවමාන? තෙ හි තිත්ථායත්තෙ පබ්බජ්‍යාපි සාසනස්ස අවණණකාමා න ගොනති. අමාකං ඤාතිසෙට්ඨස්ස සාසනනති වණණවාදිනො ව ගොනති. තස්මා එවමාහාති.

අඤ්ඤාතිජ්ඣිකමමකථා ගිට්ඨිතා.

මග්ගෙස්ස පඤ්ච ආබාධා උස්සන්තා හොනාති මග්ග තාමන ජනපදෙ මනුස්සානං ව අමනුස්සානඤ්ච පඤ්ච රෙගා උස්සන්තා වුද්ධි පාත්තා එතිපත්තා ගොනති. ජිව්හාහොමාරහවමකථා විවරකඩ කිකෙ ආවිහවිස්සති. න ගික්ඛවෙ පඤ්චති ආබාධෙති පුට්ඨො පබ්බාජෙතබ්බොති යෙ තෙ කුට්ඨාදයො පඤ්ච ආබාධා උස්සන්තා, තෙති පුට්ඨො අතිභූතො න පබ්බාජෙතබ්බො; න ඤාතිනති රත්ත කුට්ඨං වා ගොචු කාලකුට්ඨං වා, යං කිඤ්චි කිරිතදද්දකච්ඡ ආදිපප හෙදමපි සබ්බං කුට්ඨමෙවාති වුත්තං. නං වෙ නබ්බිට්ඨිපපමාණමපි වර්ධනකපකෙබ්බ සීතං ගොති, න පබ්බාජෙතබ්බො. සවෙ පන නිවාසනපාරුපණෙති පනතිපට්ඨන්තො ආනෙ නබ්බිට්ඨිපපමාණං අවර්ධනකපකෙබ්බ සීතං ගොති, වට්ඨති. මුඛෙ පන ගන්ධපාදපිට්ඨෙස්ස වා සවෙපි අවර්ධනකපකෙබ්බ සීතං නබ්බිට්ඨිතො ව වුද්දකතරමපි, න වට්ඨති යෙවාති කුරුඤ්ඤං වුත්තං. තිකිච්ඡාපෙත්වා පබ්බාජෙතොනාපි පනතිවණණ ජාතෙයෙව පබ්බාජෙතබ්බො. ගොධාපිට්ඨිසද්ධිවණණ ඔකිරණක සරිමපි පබ්බාජෙත්වා න වට්ඨති. ගණණාති මෙදගණණා වා ගොචු අඤ්ඤා වා යො කොපි කොලට්ඨිමත්තකොපි වෙ වර්ධනක පකෙබ්බ සීතො ගණණා ගොති, න පබ්බාජෙතබ්බො. පට්ඨන්තට්ඨානෙ පන කොලට්ඨිමත්තෙ අවර්ධනකපකෙබ්බ සීතො වට්ඨති. මුඛාදිකෙ අපට්ඨන්තට්ඨානෙ අවර්ධනකපකෙබ්බ සීතොපි න වට්ඨති. තිකිච්ඡා පෙත්වා පබ්බාජෙතොනාපි සරිමං සථන්තිං නාරෙත්වා ව පබ්බාජෙ තබ්බො. උණණිගණ්ණා නාම ගොනති, ගොථනා විය අභිතුලිකා විය ව තත් තත් ලමිනති, එතෙපි ගණ්ණා යෙව. තෙස්ස සති පබ්බාජෙත්වා න වට්ඨති. දගරකාලෙ ඕරපිලකා යොබ්බනකාලෙ ඔ

පබ්බාජෙතබ්බො. වණ්ණ පන පාකඨිකො කඤ්ඤා පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙ පන ජාණ්ඩුභි වා කප්පරෙභි වා නාලිකොරපාසාණාදීභි වා සාතොඤ්ඤා ඉක්කො ගොති, සරීරෙ වස්ස ගණ්ඨයො පඤ්ඤායනති, න පබ්බාජෙතබ්බො. එසුඤ්ඤා කඤ්ඤා එව ගණ්ඨසු සනතිසින්නාසු පබ්බාජෙතබ්බො. ලක්ඛණාගතො භික්ඛදණ්ඩකමමාදි එඤ්ඤා කතදණ්ඩකමම භාවො පුරිමනසෙනෙව වෙදිතබ්බො. යස්ස පන ලලාටෙ වා උගරු ආදිසු වා තතොතන ලොහෙන ලක්ඛණං ආගතං ගොති, සො සචෙ භුජස්සො යාව අලලවණො ගොති, තාව නං පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙ පිස්ස වණො රුද්‍රො ගොතති, ඡවියා සමපරිච්ඡෙදා, ලක්ඛණං න පඤ්ඤායති, තිමණ්ඩලං නිවඤ්ඤා උත්තරුසමෙහ කතෙ පරිච්ඡන්තො කාසෙ චෙ ගොති, පබ්බාජෙතබ්බො. වුට්ඨති. අපරිච්ඡන්තො කාසෙ චෙ න වට්ඨති.

න භික්ඛවෙ ඉණ්ඤාසිංහොති එඤ්ඤා ඉණ්ඤාසිංහො නාම යස්ස පිතිපිතාමගෙහි වා ඉණ්ඤං ගතිතං ගොති, සයං වා ඉණ්ඤං ගතිතං ගොති, යං වා ආවාපෙඤ්ඤා¹ මාතාපිත්‍රානි කිංකරී ගතිතං ගොති, සො නං ඉණ්ඤං පරෙසං ධාරෙති'ති ඉණ්ඤාසිංහො; යමන අඤ්ඤා ඤාතො ආවාපෙඤ්ඤා කිංකරී ගණ්ඨනති, සො න ඉණ්ඤාසිංහො. න භි තෙ තං ආවාපෙඤ්ඤා ඉස්සරු. තස්මා තං පබ්බාජෙතබ්බො. වට්ඨති. ඉතරං න වට්ඨති. සචෙ පනස්ස ඤාතිසාලොභිතා "මයං දස්සාම, පබ්බාජෙතබ්බො"නති ඉණ්ඤං අත්තනො භාරං කරොන්ති, අඤ්ඤා වා කොපි තස්ස ආචාර සමපතති. දිස්වා "පබ්බාජෙතබ්බො නං. අහං ඉණ්ඤං දස්සාම"ති වදති, පබ්බාජෙතබ්බො. වට්ඨති. තෙසු අසති භික්ඛානා තථාරුපස්ස උපට්ඨානස්සාපි ආරොචෙ තබ්බො: "සතොසුකො සතොසු ඉණ්ඤාසිංහොධෙන න පබ්බජති"ති. සචෙ සො පරිපජ්ජති, පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙපි අත්තනො කප්පියගණ්ඩා අපි, "එතං දස්සාම"ති පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙ පන තෙව ඤාතො දයො පරිපජ්ජනති, න අත්තනො ධනං අපි, 'පබ්බාජෙතබ්බො භික්ඛාය වරිඤ්ඤා මොවෙස්සාමි'ති පබ්බාජෙතබ්බො. න වට්ඨති. සචෙ පබ්බාජෙති දුක්ඛං. පලානොපි ආනෙඤ්ඤා දුතබ්බො. නො චෙ දෙති, සබ්බං ඉණ්ඤං ගිවා ගොති. අජාතිඤ්ඤා පබ්බාජයනො අනාපතති. පස්සනොතන පන ආනෙඤ්ඤා ඉණ්ඤාසම්මානං දස්සෙතබ්බො. අපස්සනායස්ස ගිවා න ගොති. සචෙ ඉණ්ඤාසිංහො අඤ්ඤා දෙසං ගන්ත්වා පුච්ඡෙමානොපි "නාහං කාස්සපි කිංකරී ධාරෙමි"ති වඤ්ඤා පබ්බජති, ඉණ්ඤාසම්මානො ව තං පරිඤ්ඤා සන්නො තඤ්ඤා ගච්ඡති, දහරෙ නං දිස්වා පලායති, සො ව ථෙරං උප සමුඤ්ඤා "අයං භණ්ණිකො කෙන පබ්බාජෙතබ්බො? මම එතංතං නාම ධනං ගතොසාම පලානො"ති වදති. ථෙරෙන වහන්තබ්බො: "මයං උපාසක 'අනුරො අහ'නති වදන්තො පබ්බාජෙතබ්බො. කිංකරී කරොමි? පස්ස මෙ පත්තච්චරමතං"නති. අයං තඤ්ඤා සම්මිච්චි. පලානෙ පන ගිවා න ගොති. සචෙ පන තං ථෙරස්ස සමුඤ්ඤාව දිස්වා "අයං මම ඉණ්ඤාසිංහො"ති වදති, "නව ඉණ්ඤාසිංහො. ඤාමෙව ජානාති"ති වහන්තබ්බො. එවමපි ගිවා න

හොති. සචෙපි සො “පබ්බජිතො අයං දුති කුභිං ගමියාති”ති වදන්, ථෙරෙන “ක්වායෙව ජානාති”ති වත්තබ්බො. එවමපි තස්ස පලාතෙ ගිවා න හොති. සචෙ පන ථෙරෙ “කුභිං දුති අයං ගමියාති? ඉධෙව අවජන්තු”ති වදති, සචෙ පලායති, ගිවා හොති. සචෙ සො සන්තප්පා සත්තො හොති චිත්තසම්පන්නො, ථෙරෙන ජද්දිසො අයං”නති වත්තබ්බො. ඉණ්සාමිකො චෙ සාධුති විස්සපජ්ජති, ඉධෙවතං කුසලං. සචෙ පන “උපබ්බුපසිං දෙථා”ති වදති, දතබ්බො. අපරෙන සමයෙන අතිආරාධිතො හොති. “සබ්බං දෙථා”ති වුත්තෙපි දතබ්බමෙව. සචෙ පන උදෙසපරිපුච්ඡාදිසු කුසලො හොති බහුපකාරෙ භික්ඛුනං, භික්ඛාචාරවත්තෙන පරිශෙසිත්වාපි ඉණ් දතබ්බමෙවාති.

ඉණ්සාමිකවස්සුකථා නිවේශනා.

න ගිග්ගචෙ දුසොති එත් වත්තාරෙ දුසා: අනෙතාජාතො ධනකානිතො කාරමරුතිතො සාමං දුසව්‍යං උපගතවොති. තත් අනෙතාජාතො නාම ජාත්‍යා දුසො සරදුසියා පුත්තො. ධනකානිතො නාම මාතාපිත්‍රාණං සතතිකා පුත්තො වා සාමිකානං සතතිකා දුසො වා ධනං දත්වා දුසවාරිත්තං ආරෙපෙත්වා කිත්තො. එතෙ දොපි න පබ්බාජෙතබ්බො. පබ්බාජෙතෙන තත් තත් වාරිත්තවසෙන අදසං කත්වා පබ්බාජෙතබ්බො. කාරමරුතිතො නාම තිරොරථිං විලොපං වා කත්වා උපලාපෙත්වා වා තිරොරථිතො භුජ්ජසාමානුසකාති ආහරන්ති, අනෙතාරවෙසියෙව වා කතාපරාධං කිංඤ්චි ගාමං රුජා විලුප්ථාති ආණ්ඩෙති, තතො මානුසකාතිපි ආහරන්ති, තත් සබ්බෙ පුරිසා දුසා. සබ්බො ඉඨියො දුසියො. එවරුපො කාරමරුතිතො දුසො යෙති ආතීතො, තෙසං සතතිකෙ වසන්තො වා බික්ඛිනාගාරෙ බිද්ධො වා පුරිසෙහි රක්ඛියමානො වා න පබ්බාජෙතබ්බො. පලායිත්වා පන ගතො ගතවසානෙ පබ්බාජෙතබ්බො. රක්ඛෙද්දු භූමෙති “කාරමරුති තතෙ මුඤ්චා”ති වත්වා වා සබ්බසාධාරණෙන වා නයෙන බික්ඛින මොඤ්ඤ කතෙ පබ්බාජෙතබ්බොව. සාමං දුසව්‍යං උපගතො නාම ජිවිතගෙතු වා ආරතගෙතු වා “අහං තෙ දුසො”ති සයමෙව දුස භාවං උපගතො. දුජ්ජනං හත්ථිඅස්සගොමගිසගොපකාදයො නිශ්. තාදිසො දුසො න පබ්බාජෙතබ්බො. රක්ඛෙද්දු වණ්ණදුසිනං පුත්තො හොන්ති අමච්චපුත්තසදිසා. හෙ පි න පබ්බාජෙතබ්බො. භුජ්ජසිත්ථියො අසංයතා වණ්ණදුසිති සද්ධිං විවරන්ති. තාසං පුත්තෙ පබ්බාජෙතුං වට්ඨති සචෙ සයමෙව පණ්ණං ආරෙපෙන්නි, න වට්ඨති. හට්ඨපුත්ත ගණාදිනං දුසාපි තෙති අදින්නා න පබ්බාජෙතබ්බො. විහාරෙසු රුජ්ජගි ආරම්භදුසා නාම දින්නා හොන්ති, තෙපි පබ්බාජෙතුං න වට්ඨති. භුජ්ජෙසං කත්වා පන පබ්බාජෙතුං වට්ඨති. මහාපච්චිදිසං “අනෙතා ජාතධනකානිතෙන ආනෙත්වා භික්ඛුසංඝස්ස ආරම්භෙ දෙමාති දෙනති, තකකං සීසෙ ආසිත්තකසදිසාව හොන්ති. තෙ පබ්බාජෙතුං.

වට්ටනි"හි වුහ. කුරුඬුදියා පත "ආරම්භය දෙමානි කපපියවොහා රෙන දෙනනි, යෙන කෙනනි වොහා රෙන දිනෙනා හොඳු, තෙව පබ්බා ජෙතබ්බො"හි වුහ. දුග්ගතමනුස්සා සංඝං නිස්සංග ජීවිස්සාමානි විහාරෙ කපපියකාරකා හොනති. එතෙ පබ්බාජෙත්තුං වට්ටනි. යස්ස මානාපිතයෙ දුසා, මානා එව වා දුසි, පිතා අදුසො, තං පබ්බාජෙත්තුං න වට්ටනි. යස්ස පත මානා අදුසි, පිතා අදුසො, තං පබ්බාජෙත්තුං වට්ටනි. භික්ඛුස්ස ඤාතකා වා උපට්ඨාකා වා දුසං දෙනති: "ඉමං පබ්බාජෙථ. කුමහාකං වෙය්සාවට්ටං කරිස්සති"හි. අත්තනො වාස්ස දුසො අත්ථි, භුජ්ඣෙස්සා කතොව පබ්බාජෙතබ්බො. සාමිකා දුසං දෙනති: "ඉමං පබ්බාජෙථ. සචෙ අභිරමිස්සති, අදුසො. විබ්බමිස්සති චෙ, අමානාකං දුසොව භවිස්සති"හි. අයං නාවසාලිකො නාම. තං පබ්බාජෙත්තුං න වට්ටනිති කුරුඬුදියා වුහ. නිස්සාමිකදුසො හොති, සොපි භුජ්ඣෙස්සා කතොව පබ්බාජෙතබ්බො. අජානනෙනා පබ්බාජෙත්වා වා උපසම්පාදෙත්වා වා පච්ඡා ජානාති, භුජ්ඣෙස්සා කාචුමෙව වට්ටනි. ඉමස්ස ච අත්ථස්ස පසාසනත්ථං ඉදං වජ්ඣං වදන්ති-

එකා කිර කුලදුසි එකෙන සද්ධිං අනුරුධපුර පලාසිත්වා රෙහණෙ වසමානා පුතනං පටිලභී. යො පබ්බජිත්වා උපසම්පන්නකාලෙ ලජ්ජ කුකුළුවකො අහොසි. අථෙකදිවසං මාතරං පුච්ඡී: "කිං උපාසිකො කුමහාකං භාතා වා භගිනී වා නත්ථි? න කඤ්චි ඤාතකං පස්සාමි"හි. "නාත, අහං අනුරුධපුරෙ කුලදුසි. තව පිතර සද්ධිං පලාසිත්වා ඉධ වසාමි"හි. සිලවා භික්ඛු "අසුඤ්ඤා කිර මෙ පබ්බජ්ජා"හි සංවෙගං ලභිත්වා මාතරං තස්ස කුලස්ස නාමගොතනං පුච්ඡිත්වා අනුරුධපුරං ආගමි තස්ස කුලස්ස සරණාරෙ අට්ඨාසි. "අතිව්ඡ්ථ භනෙන"හි වුතොනාපි නාතිකකමති. තෙ ආගන්ත්වා කිං භනෙතති පුච්ඡීසු. - කුමහාකං ඉත්ථානාමා දුසි පලාතා අත්ථිති? අත්ථි භනො. අහං තස්සා පුතො. සචෙ මං භූමො අනුජානාථ, පබ්බජ්ජං ලභාමි. භූමො මස්සං සාමි කාජි. තෙ හට්ඨතුට්ඨා හුත්වා "සුඤ්ඤා භනෙන කුමහාකං පබ්බජ්ජා"හි තං භුජ්ඣෙස්සා කත්වා මහා විහාරෙ වසාපෙසුං වතුති පච්චයෙති පටිපත්තන්තා. ථෙරෙ නං කුලං නිස්සංග වසමානොයෙව අරහත්තං පාපුණ්ති.

දසවස්සුභට්ඨා නිබ්බිතා.

කම්මාරභණ්ඩුති තුලාධාරමුණ්ඩකො සුවණ්ණකාරපුතො පඤ්චසිධ්ධො තරුණදුරකොති වුහ. සංඝං අපච්ඡායෙත්තුං භණ්ඩුභම්මාසාති සංඝං භණ්ඩුකම්මත්ථාය ආපුච්ඡිත්තුං අනුජානාමිති අත්ථා. නත්තං ආපුච්ඡනවිධි: සිමාපරිශාපනෙ භික්ඛු සන්ති පාතෙත්වා පබ්බජ්ජාපෙක්ඛං තත්ථ නෙත්වා "සංඝං භනෙන ඉමස්ස දුරකස්ස භණ්ඩුකම්මං ආපුච්ඡාමි"හි තික්ඛත්තුං වා සකිං වා වත්තබ්බං. එත්ථ ව "ඉමස්ස දුරකස්ස භණ්ඩුකම්මං ආපුච්ඡාමි"හිපි "ඉමස්ස සමණ කරණං ආපුච්ඡාමි"හිපි "ඉමස්ස පබ්බාජනං ආපුච්ඡාමි"හිපි අයං

සමණෝ හොතු භාමො”තිපි “අයං පබ්බජ්තුකාමො”තිපි වතතුං ආට්ඨියෙව. සචෙ සභාගට්ඨානං හොති, දස වා විසං වා තිංසං වා හික්ඛු වසනාති පරිච්ඡේදො පඤ්ඤායති, තෙසං සිත්තොක්කාසං වා නිසින්නොක්කාසං වා ගන්තොපි පුරිමිතයෙනෙව පුච්ඡතබ්බං. පබ්බජ්ජා පෙක්ඛං විතාව දගර ගික්ඛු වා සාමණේරෙ වා පෙසෙත්වාපි “එකො ගන්නෙ පබ්බජ්ජාපෙක්ඛො අපි තස්ස ගණ්ඤ්කමමං ආපුච්ඡාමා”ති ආදිතා නයෙන ආපුච්ඡාපෙත්වං වට්ටති. සචෙ කෙවි හික්ඛු සෙනාසනං වා ගුම්මාදීති වා පටිසිත්වා නිද්දායනාති වා, සමණධම්මං වා භරෙතාති, ආපුච්ඡා ව පරියෙසනතාපි අදිස්වා “සබ්බෙ ආපුච්ඡතා අමෙග්ගි”ති සඤ්ඤාදිතො හොනති, පබ්බජ්ජා නාම ලුහුකං කමමං, තස්මා පබ්බජ්ජතො සුපබ්බජ්ජතොව. පබ්බාචේරනාස්සාපි අනාපතති. සචෙ පත විහාරෙ මහා හොති අනෙකහික්ඛුසගස්සාවාසො, සබ්බෙ හික්ඛු සනතිපාතෙත්වමපි දුක්ඛාරං, පභෙව පටිපාටියා ආපුච්ඡතුං, බණ්ඩසීමායං වා සථානදී සමුද්දාදීති වා ගන්තො පබ්බාචේරතබ්බො. යො පත තවමුණෙකා වා හොති විඛ්‍යාතකො වා නිගණ්ඨාදිසු අඤ්ඤාතරෙ වා උනකආචුඛ්‍යාල කෙසො වා ආචුඛ්‍යාලකෙසො වා, තස්ස කෙසළේදනතිවං තපි. තස්මා ගණ්ඤ්කමමං අනාපුච්ඡත්වාපි තාදිසං පබ්බාචේරතුං වට්ටති. ආචුඛ්‍යාලාතිරිත්තකෙසො පත යො හොති අනත්මසො එකසිඛාමත්ත ඔරුපි, සො ගණ්ඤ්කමමං ආපුච්ඡත්වා පබ්බාචේරතබ්බො.

උපාලිවස්සු මහාවිහරෙහි වුත්තනායමෙව. අභිමානකණ්ඨෙහොති මාරිව්ශාධිතා; යත්‍ර හි සො රෙගො උපපජ්ජති, තං කුලං සද්විපද චතුපදං සබ්බං නස්සති. යො හිතති වා ඡදනං වා භිඤ්ඤා පලායති, තිරෙගාමාදිගතො වා හොති, සො මුච්චති. තථා වෙත් පිතාපුත්තා මුච්චිංසු. තෙන වුත්තං පිතාපුත්තකා ව සෙසා හොනති. භාගුමෙඛිපකතති යො වාමගත්තෙ ලට්ඨිං ගහෙත්වා නිසින්නො සෙනෙකාති ආගතාගතෙ කාකෙ උඩ්ඛාපෙත්වා පුරතො නික්ඛිත්තං හත්තං භුඤ්ජතුං, අයං භාගුමෙඛිපකො නාම. තං පබ්බාචේරතුං වට්ටති. ඉතානෙති අපමනකො; කතිපාගමෙව වාසො ගම්මානීති අත්තො. බගණ්ඨොති පරිහිතගණෙන; අබ්‍යතොති යාච්චිතනති එත් සවායං බුද්ධිතරං ආචරියං න ලගති, උපසම්පදාය සට්ඨිවස්සො වා සත්තතිවස්සො වා හොතු, නවකතරස්සාපි බ්‍යත්තස්ස සතතිකෙ උක්ඛුට්ඨං නිසිදිත්වා අඤ්ඤලිප්පග්ගහෙත්වා “ආචරියො මෙ ආවුසො හොති. ආයසමනො නිස්සාය වච්ඡාමි”ති එවං තිත්තත්තුං වත්වා නිස්සයො ගහෙතබ්බොව. ගාමපට්ඨසනං ආපුච්ඡන්නොනාපි උක්ඛුට්ඨං නිසිදිත්වා අඤ්ඤලිප්පග්ගහෙත්වා ගාමපට්ඨසනං ආපුච්ඡාමි ආචරියා”ති වත්තබ්බං. එසතයො සබ්බආපුච්ඡනෙසු. පඤ්චක ඡකෙක්ඛු වෙත් යත්තකං සුතං නිස්සයමුත්තකස්ස ඉච්ඡතබ්බං, තං ගිහිත්තොමාදක වණ්ණනාසං වුත්තං. තස්ස තප්පිතාය ව අපසංසුතො; අත්තිතාය ව බහුසුත්තාති වෙදිතබ්බො. සෙසං වුත්තනායමෙව.

සෙන භාසිලවස්සු හෙන වාදිකං පක්කමිති එත් අයං ආනුපුබ්බි කථා; සුදොධාදන මහාරුජා කිරි බොධිසත්තස්ස අභිනිකම්මණ දිවසනො පට්ඨාය “මම පුතොතා බුද්ධො භවිස්සාමිති නිකම්මෙනා, ජාතො නු බො බුද්ධොති පටතතිසවණ්ණං ඔතිතසොතොව විහරති. සො භගවතො පට්ඨානවරියඤ්ඤ සම්මොඛඤ්ඤ ධර්මවක්කප්පවත්තනාදීති ව සුණ්ණෙනා: “ඉදුති කිරි මෙ පුතොතා රුජගහං උපතිස්සාය විහර ති”ති සුතා එකං අමච්චං ආණාපෙසි: “අහං තාත වුද්ධො මහලලතො. සාධු මෙ ජීවන්තස්සෙව පුතතං දස්සෙති”ති. සො සාධුති පටිසසුණ්ණිචා පුරිසසහස්ස පරිවාරෙ රුජගහං ගන්ත්වා භගවතො පාදෙ වන්දිත්වා නිසිදි. අපස්ස භගවා ධර්මකථං කථෙසි. සො පසිදිත්වා පඬබජ්ජෙඤ්ඤ උපසම්පදඤ්ඤ යාචි. තතො තං භගවා එඪ් භික්ඛුපසම්පදය උපසම්පා දෙසි. සො සපරිසො අරහත්තං පත්වා තත්ත්ව එලසමාපත්තිසුඛං අනුභවමානො විහාසි. රුජා තෙනත්ව උපායෙන අපරෙපි අට්ඨි දුතෙ පතිඤ්ඤි. තෙපි සබ්බෙ සපරිසා තත්ත්ව අරහත්තං පත්වා තත්ත්ව විහරිංසු. ඉමිනා නාම කාරණෙන තෙ නාගච්ජනාති රක්ඛෙඤ්ඤ කොචි පටතතිමත්තමපි ආරොවෙතොතා තත්ථි. අප් රුජා බොධිසත්තෙන සද්ධිං එකදිවසෙ ජාතං කාපුද්ධං නාම අමච්චා පතිණ්ඩුකාමො පුරිමනෙයෙනත්ව යාචි. සො: “සචෙ අහං පඬබජ්ජාං ලභාමි, දස්සෙස්සා මි”ති ආහ. තං රුජා “පඬබජ්ජාපිමෙ පුතතා දස්සෙති”ති පතිණ්. සොපි පුරිසසහස්ස පරිවාරෙ ගන්ත්වා තත්ත්ව සපරිසො අරහත්තං පාපුණ්. සො එකදිවසං සංභතෙසු සබ්බසස්සෙසු විස්සට්ඨිකම්මෙනෙසු ජනපදමනුස්සෙසු පුත්තිතෙසු ජලජඵලජප්පෙථසු පටිපජ්ජනකම්මෙ මග්ගෙ භගවත්තං වන්දිත්වා සට්ඨිමත්තාති ගාථාති ගමනවණ්ණං වණ්ණෙසි. භගවා කිමෙනන්ති පුච්ඡි. “හතෙන තුමානං පිතා සුදොධාදනමහාරුජා මහලලතොමි. ජීවන්තස්සෙව මෙ පුතතං දස්සෙ ති”ති මං පෙසෙසි. සාධු හතෙත් භගවා ඤ්ඤානානං සංගහං කරෙතු. කාලො වාරිකං පක්කමිතු”න්ති. තෙන හි සඬස්ස ආරොවෙති: “භික්ඛු ගම්යථත්තං පුරෙස්සන්ති”ති. සාධු හතෙත්ති ථෙරෙ තථා අකාසි. භුභවා අඬගමගධවාසිනං කුලපුත්තානං දසති සහස්සෙති කපිලවස්සු වාසිනං දසති”ති සබ්බෙගෙව විසති සහස්සෙති බිණ්ණසවෙති පරිවුතො රුජගහා නිකම්මිත්වා රුජගහතො සට්ඨිගොජනිනං කපිලවස්සු දිවසෙ දිවසෙ ගොජනං ගච්ජතොතා දව්ඨි මාසෙති පාපුණ්ණාමි”ති අතුරිත වාරිකං පක්කමි. තෙන වුත්තං: සෙන භාසිලවස්සු හෙන වාදිකං පක්කමිති.

එවං පක්කතෙන ව භගවති උද්ධිසෙත්ථෙ නිකම්මනාදිවසනො පට්ඨාය සුදොධාදනමහාරුජස්ස ගෙසෙ භත්තඤ්චිචං කරෙති. රුජා ථෙරං පරිවිසිත්වා පත්තං ගඤ්චුමුණ්ණෙන උඬබ්බෙට්ඨා උත්තමභොජ නස්ස පුරෙත්වා භගවතො දස්සතිති ථෙරස්ස හත්ථි ඔපෙති. ථෙරෙපි තත්ථ ව කරෙති. ඉති භගවා අත්තරුමග්ගෙ රක්ඛෙඤ්ඤ යෙව පිණ්ඩපාතං පරිභුඤ්ජි. ථෙරෙපි ව භගවතිට්ඨාමසානෙ දිවසෙ දිවසෙ රක්ඛෙඤ්ඤ

ආරේඛෙති “අජ්ජ ඵ්‍යායං ගඟවා ආගමනා”ති. බුද්ධගුණපරිසං
සුත්තාය ව භාජාය සාකියානං ගඟවති සද්ධං උපපාදෙසි. තෙනෙව
නං ගඟවා “ඵතදග්ගං හිකඛවෙ මම සාවකානං හිකඛුනං කුලපපසාද
කානං යදිදං කාලුදසී”ති ඵතදග්ගෙ ධර්මෙසි. සාකියාපි ඛො අනුපප
පෙත ගඟවති “අමහාකං සද්දතිසෙට්ඨං පසසිස්සාමා”ති සන්තිපතිත්වා
ගඟවතො වසන්ට්ඨානං චිමංසමානා නිග්‍රොධසකකස්ස ආරුමො රමණී
යොති. සලලකෙච්ඡා තත්ථ සබ්බං පරිජග්ගන්තිසිං කාරෙත්වා ගති
පුප්පාදිගත්වා පච්චුග්ගමනං කරොන්තා සබ්බාලභිකාරපතිමණ්ඩනෙ
දගරදගරෙ නාගරදුරකෙ ව නාගරදුරිකායො ව පසමං පතිණිංසු.
තතො රුජකුමාරං රුජකුමාරියො ව. තෙසං අනන්තරං සාමං ගන්ත්වා
ගතිපුප්පාදිගණාදීති පුජයමානා ගඟවන්තං ගහෙත්වා නිග්‍රොධාරුම
මෙව අගමංසු තත්‍ර භගවා විසතිසගස්ස බිණ්ණසවපරිවුතො පඤ්ඤාත්ත
වරබුද්ධාසනෙ නිසීදි. සාකියා මානජාතිකා මානජාද්ධා, “තෙ සිද්ධත්ථ
කුමාණ් අමෙගති දගරතරෙව. අමහාකං කතිට්ඨා, භාගිනෙයෙසා,
පුප්පතා, නායනා”ති විනේතත්වා දගරදගරෙ රුජකුමාරෙ ආගංසු:
තුමෙහ වන්දා. මයං තුමහාකං පිට්ඨිතො නිසීදිස්සාමා”ති. තෙසු ඵලං
නිසිනේතසු ගඟවා තෙසං අරුකියං ඔලොකෙත්වා “න මං සද්දති
වන්දන්ති. ගන්දදුති හෙ වන්දපසිස්සාමි”ති අභිසද්දපාදකං ක්කානං සමා
පජ්ජත්වා වුට්ඨාය ඉද්ධියා ආභාසං අබ්‍රහ්මණත්වා තෙසං සිසෙ පාද
පංසුං ඔකිරිමානො විශ ගණ්ඩමිච්චුලෙ යමකපාටිභාරියසදිසං පාටි
භාරියං අකාසි. රුජා තං අවජ්ජරියං දිස්වා ආග: “ගඟවා තුමහාකං
මභගුදිවසෙ බ්‍රාහ්මණස්ස වන්දන්තං උපතීතස්ස පාදෙ වො පරි
වත්තිත්වා බ්‍රාහ්මණස්ස මන්තෙ පතිට්ඨිතෙ දිස්වාපි අගං තුමෙහ වන්දිං.
අයං මෙ පසමා වන්දනා, වප්පමභගුල දිවසෙ ජලෙවුච්ඡායාය සිරිසග්ගෙ
නිපත්තානං වො ජලෙවුච්ඡායාය අපරිවන්තනං දිස්වාපි පාදෙ වන්දිං.
අයං මෙ දුතියා වන්දනා, ඉදුති ඉමං අදිට්ඨිපුබ්බං පාටිභාරියං දිස්වාපි
තුමහාකං පාදෙ වන්දමි. අයං මෙ තතියා වන්දනා”ති.

සුද්ධාදනමහාරුජෙන පන වන්දිතෙ ගඟවති අවන්දිත්වා සිතො
නාම ඵකසාකියොපි නාමොසි. සබ්බෙයෙව වන්දිංසු. ඉති ගඟවා සද්දති
වන්දපෙත්වා ආභාසතො ඔරුග්ග පඤ්ඤාත්තෙ ආසනෙ නිසීදි. නිසිනේත
ගඟවති සිබාප්පත්තො සද්දතිසමාගමො අගොසි. සබ්බෙ ඵකග්ගා
සංතිසීදිංසු. තතො මහාමෙඝො පොකඛරවස්සං වස්සි. තමිවණ්ණ
මුදකං ගෙට්ඨා විරවන්තං ගච්ඡති. කස්සපි සරිතෙ බිඤ්ඤාත්තමපි න
පගති. තං දිස්වා සබ්බෙ අවජ්ජරියබ්‍රහ්මජාතා අගෙසුං. ගඟවා “න ඉදු
තෙව මග්ගා සද්දතිසමාගමෙ පොකඛරවස්සං වස්සයි. අතීතෙපි එසසී”ති
ඉමස්සා අරුජපාතරියා වෙස්සන්තරජාගායං තපෙසි. ධම්මදෙසනං
සුත්වා සබ්බෙ උට්ඨාය වන්දිත්වා පදනකිණං කත්වා පක්කමිංසු. ඵහොපි
රුජා වා රුජමහාමෙහන්තා වා “සෙව අමහාකං හිකඛං ගණ්ණා”ති වන්දා
ගහො නාම තත්ථ.

භගවා දුතියදිවසෙ විසතිහික්ඛුසභස්සපරිවාදෙ කපිලවත්ථුං පිණ්ඩාය පාවිසි. න කොච්ඡ පච්චුග්ගනත්වා නිමනොස්ථි වා පතතං වා අග්ගභෙසි. භගවා ඉන්ද්‍රඝ්ණිල සිතො ආවජ්ජෙසි: “කථනනු ඛො පුබ්බෙ බුද්ධා කුලනගරෙ පිණ්ඩාය චරිංසු? කිං උපපටිපාටියා ඉස්සරජනාතං සරුති අගමංසු? උදාසු සපදානවාරිකං චරිංසු”ති. තතො එකබුද්ධස්සපි උපපටිපාටියා ගමනං අදිස්වා “මයාපිදාති අගමෙව වංසො අගමෙව පවෙණි පග්ගභෙතඛො, ආයතිස්සෙ මෙ සාවකාපි මමෙව අනුසික්ඛනතා පිණ්ඩවාරියවතනං පුරෙස්සනති”ති කොටියං තුවිට්ඨගෙහතො පට්ඨාය සපදානං පිණ්ඩාය චරති. “අයොසා කිර සිද්ධත්ඛුමාදෙ පිණ්ඩාය චරති”ති චතුමුකාදිසු පාසාදෙසු සිහපඤ්ජරං විචරිතො මහාරතො දස්සනව්‍යාවටො අහොසි. රුහුලමානාපි දෙවි “අයං පුතොසා කිර ඉමස්මිංගෙව තගරෙ මහතා රුජානුභාවෙන සුවණ්ණසිවිකාදීති විචරිතො ඉදාති කෙසමස්සං ඔහාරෙතො කාසායචත්ථසනො කපාලගන්ථො, පිණ්ඩාය චරති. සොභති නු ඛො”ති සිහපඤ්ජරං විචරිතො ඔලොකාය මානා භගවතං නානාවිරුගසමුජ්ජලාය සරිපපභාය තගරිච්චියො ඔහාසෙතො බුද්ධසිරියා විරොචමානං දිස්වා උණ්ඨිතො පට්ඨාය යාව පාදතලා තරසිහගාථාති අභිත්ථිතො “චුච්ඡාකං පුතොසා, පිණ්ඩාය චරති”ති රඤ්ඤෙ ආරොවෙසි. රුජා සංවිග්ගහදයො හත්තෙහ සාවකං සණ්ඨාපගමානො භූරිතභූරිතං නික්ඛමිතො වෙගෙන ගතො භගවතො පුරතො ධුතො ආග: “කිං භනෙත අලෙහ ලජ්ජාපෙථ? කිමත්ථං පිණ්ඩාය චරථ? කිමෙත්තකාතං භික්ඛුතං න සකකා භතතං ලඤ්ඤනති එවං සඤ්ඤිතො අනුචර්ථා”ති. “වාරිග්ගමෙතං මහාරුජ අච්ඡාක”නති. “නනු භනෙත අච්ඡාකං මහාසමමඛන්තියවංසො නාම වංසො? තත්ථ ච එකඛන්තියොපි භික්ඛාවරො නාම නජි”ති. “අයං මහාරුජ රුජ වංසො නාම තච වංසො, අච්ඡාකං පන බුද්ධවංසො වංසො නාම. සබ්බබුද්ධාව පිණ්ඩවාරිකා අගෙසු”නති අනාරවිචියං සිතොච-

“උතතිට්ඨෙ න පපමජ්ජෙය්‍ය-ධම්මං සුවරිතං වරෙ,
ධම්මවාරි සුඛං සෙති-අගමං ලොකෙ පරච්ඡි වා”ති

ඉමං ගාථමාග, ගාථාපරියොසානෙන රුජා සොනාපතතිඵලං සච්ඡාකාසි.

“ධම්මං වරෙ සුවරිතං-න නං දුච්චරිතං වරෙ,
ධම්මවාරි සුඛං සෙති-අගමං ලොකෙ පරච්ඡි වා”ති

ඉමං පන ගාථං සුත්වා සකදගාමිඵලෙ පතිට්ඨාසි. ධම්මපාලජානකං සුත්වා අනාගාමිඵලෙ පතිට්ඨාසි. මරණසමයෙ සෙනවත්තස්ස භෙට්ඨා සිරිසයනෙ නිපනොයෙව අරභතතං පාපුණ්ඨි. අරඤ්ඤවාසෙන පඨානානුයොගනිව්චං රඤ්ඤෙ නායොසි. සොනාපතතිඵලං සච්ඡිකත්වා එව පන භගවතො පතතං ගහෙතො සපරිසං භගවතං මහාපාසාදං ආරොපෙතො පණිතෙන බාදනියෙන භොජනියෙන පරිච්ඡි. භතතා කිව්වාටසානෙ සබ්බං ඉත්ථාගාරං ආගතො භගවතං චන්ද්‍රි කපෙතො

රුහුලමාතරං, සා පත ගච්ඡ අයස්සුතතකා වසුනිති පරිජනෙන වුවමා
නාපි සචෙ මංගාං ගුණො අපි සයමෙව අයස්සුතතා ආගමිස්සති.
ආගතං නං වන්දිස්සාමිති වචා න අගමාසි, හගවා රජානං පතනං
ගාභාපෙචා දුමිති අග්ගසාවකෙහි සද්ධිං රුජධිතාය සිරිගබ්බං ගතවා
රුජධිතා යථාරුචියා වන්දමානා න කිංකුචි වතනබ්බාති වචා පඤ්ඤ
තෙන අසනෙ නිසිදි, සා චෙගෙන ආගතවා ගොපථකෙසු ගගෙචා
පාදපිට්ඨයා සීසං පරිවතෙනවා පරිවතෙනවා යථාඤ්ඤාසං වන්දි,
රුජා රුජධිතාය හගචති සිනෙගබ්බසුමානාදිගුණස්මපතනිං කප්ථෙසි,
හගවා අනච්ඡරියං මහාරුජ යං ඉද්දති පරිපකෙක ඤාණෙ තයා රක්ඛිත
මානා රුජධිතා අත්තානං රක්ඛි, සා පුබ්බෙ අනාරක්ඛා පබ්බතපාදෙ
විවරමානා අපරිපකෙක ඤාණෙ අත්තානං රක්ඛිති වචා වන්දකිපාතර
ජාගතං කප්ථෙසි, තං දිව්‍යමෙව ව නිඤ්ජරුජකුමාරස්ස කොපිස්සජ්ජනං
පට්ටබ්බෙකා සරමභගලං ආවාහමභගලං ඡත්තමභගලනති පඤ්ච මහා
මභගලාති ගොතති, හගවා නන්දං පතනං ගාභාපෙචා මභගලං වචා
උට්ඨායාසනා පක්කමි, ජනපදකල්‍යාණී කුමාරං ගච්ඡන්තං දිස්වා
“භූවටං බො අයස්සුතත ආගචෙත්ඤාසි”ති වචා ගිවං පසාරෙචා
ඔළොකෙසි, සොපි හගවන්තං පතනං ගණ්ණථාති වතනා අවිසගමානො
විහාරංගෙව අගමාසි, තං අතිච්ඡමානංගෙව හගවා පබ්බාපෙසි, ඉඤ්ඤ
හගවා භාෂිලපුරං ආගතවා දුතියදිවසෙ නන්දං ආබ්බාපෙසි,

සත්තමෙ දිව්‍යස රුහුලමාතා කුමාරං අලංකරිත්වා ගතවතො
සත්තිකං පෙසසෙ: “පස්ස තාත, එතං විසතිසත්තස්සමණ්ණපරිවුතං
සුවණ්ණවණ්ණං බුහුරුපවණ්ණං සමණං, අයං හෙ පිතා, එතස්ස
මහත්තා නිධියො අනෙසුං, ත්‍යාස්ස නිකම්මනතො පට්ඨාය න පස්සාමි,
ගච්ඡ නං දායජං යාව: අතං තාත කුමාරෙ ඡත්තා උස්සාපෙචා
වන්තවන්ත් හටිස්සාමි, ධනෙන මෙ අනෙතං, ධනමෙම දෙති, සාමිකො හි
පුතෙනා පිතුසන්තකස්සා”ති, කුමාරෙ හගවතො සත්තිකං ගතවා
පිතුසිනෙතං පටිලභිත්වා හට්ඨවිනෙතා “පුබ්බා ගො සමණ්ණ ජාසා”ති වචා
අඤ්ඤාපි බ්‍රහ්ම අත්තනො අනුරුපං වදන්තො අට්ඨාසි, හගවා කත
හත්තකිත්වා අනුමොදනං කත්වා උට්ඨායාසනා පක්කමි, කුමාරෙපි
“දායජං මෙ සමණී දෙති, දායජං මෙ සමණ දෙති”ති හගවන්තං
අනුබ්බි, තෙන වුත්තං: “අනුපුබ්බෙන වාපිකං වරමානො සෙන
භාපිලවස්ථු-පෙ-දායජමෙම සමණ දෙති”ති, අථ වො හගවා
ආසංඝන්තං සාපිසුත්තං ආමනෙතසිති හගවා කුමාරං න නිවත්තා
පෙසි, පරිජනොපි හගවතා සද්ධිං ගච්ඡන්තං නිවගෙතනුං න විසති,
අථ ආරුමං ගතවා “යං අයං පිතුසන්තකං ධනං ඉච්ඡති, තං චට්ටානු
ගතං සමිසාතා, බොධිමණ්ණෙ පටිලභං සත්තවිධං අරිශ්‍රධනං දෙමි,
ලොකානුගතරස්ස දායජස්ස නං සාමිකං කන්දමි”ති ආයසමන්තං සාරි
පුත්තං ආමනෙතසි, ආමනෙතවා ච පතාහ: “ගෙන හි යං සාපි
සුත්තං හිසුලං කුමාරං ආබ්බාපෙසි”ති, යස්මා අතං දායජං යාවති,
ධායා නං ලොකානුගතරදායජපටිලාභාය පබ්බාපෙසිති අනෙතං,

ඉදුති යා සා භගවතා බාරණසියං තිති සරණගමනෙති පබ්බජ්ජා ව උපසම්පදා ව අනුඤ්ඤතා, තතො යසමා උපසම්පදං පටික්ඛිපිත්වා ගරුභාෂෙව ඔපෙත්වා ඤාතච්චාදේන නාමෙව උපසම්පදා අනුඤ්ඤතා, පබ්බජ්ජා පත තෙව පටික්ඛිතතා, න පුත අනුඤ්ඤතා, තසමා අනා ගතෙ හික්ඛුතං විමති උපපජ්ජිසායී: “අයං පබ්බජ්ජා නාම පුබ්බ උපසම්පදාසද්ධිසා. කිනත්තු බො ඉදුතිපි උපසම්පදා විග කම්මවාසාය එව කත්තබ්බා? උදුත්ත සරණගමනෙති”ති. ඉමඤ්ඤ පතත්තං විදිත්වා භගවා පුත තිපි සරණගමනෙති සාමණේරපබ්බජ්ජං අනුජාතිභුක්කාමො, තසමා ධම්මසෙත්තාපති තං භගවතො අර්ඤ්ඤාසයං විදිත්වා භගවතනං පුත පබ්බජ්ජං අනුජානාපෙභුක්කාමො ආහ: “කථාහං භගෙන ඤානුල ඤාමාරං පබ්බාජෙමි”ති. අථ ඛො ආයසමා ඤාතිපුත්තො ඤානුල ඤාමාරං පබ්බාජෙමිති ඤාමාරස්ස මහාමොගගලොභකේෂණ කෙසෙ ජිහ්විත්වා කාසායාති දත්වා සරණාති අදාසි. මහාභික්ඛාසකේෂණ ඔවාදා වරියො අහොසි. යසමා පත උපර්ඤායමුලිකා පබ්බජ්ජා ව උපසම්පදා ව, උපර්ඤායො තත් ඉස්සරෙ, න ආවරියො, තසමා වුත්තං: “අථ බො ආයසමා සාරිපුත්තො රාහුලඤාමාරං පබ්බාජෙමි”ති. එවං ඤාමාරෙ පබ්බජ්ජතොති සුත්වා උපනතසංවෙගෙන හදසෙන අථ ඛො සුද්දො දහො සහෙත්තාති සබ්බං වත්තබ්බං. තත් යසමා උඤ්ජාවරියාය ජිවතො පබ්බජ්ජිතස්ස අවිසෙසෙන “වරං යාවාමි”ති වුත්තං “යාවස්ස”ති වචනං අපථරුපං. න ව බුද්ධානං ආචරණං. තසමා: “අතික්ඛාගත වග් ඛො ගොනම නාමාගතා”ති වුත්තං. සඤ්ඤා භගෙන සප්පති සඤ්ඤා අනවජ්ජනති යං තුලාකඤ්ඤාව දාහුං කප්පති, අනවජ්ජඤ්ඤා හොති, මම සම්පට්චන්ද්‍රපචයා විඤ්ඤාති න ගරහිතබ්බං, තං යාවාමිති අත්තො. නාමා නිසෙද. අධිමනනං ඤානුලොභං පෙව කීර බොධිසත්තං එවං නිසෙදපි රාහුලපි මහිගලදිවසෙ තෙමිත්තකා “වක්ඛවතති හවිස්සති”ති ව්‍යාකරිංසු. අථ රුජා “පුත්තස්ස වක්ඛවතතිසිරිං පසි ස්සාමි”ති උස්සාහජාතො භගවතො පබ්බජ්ජාය මහනතං ඉවජ්ජාපිසාතං පාපුණි. තතො “නිසෙදස්ස වක්ඛවතතිසිරිං පසි ස්සාමි”ති උස්සාහං ජනෙසි. තමපි භගවා පබ්බාජෙසි. ඉති තමපි දුක්ඛං අබිවාසෙත්වා “ඉදුති රාහුලස්ස වක්ඛවතතිසිරිං පසි ස්සාමි”ති උස්සාහං ජනෙසි. තමපි භගවා පබ්බාජෙසි. තෙතස්ස “ඉදුති කුලවංසොපි පච්ඡින්නො. කුතො වක්ඛවතතිසිරි”ති අධිකතරං දුක්ඛං උපපජ්ජි. තෙන වුත්තං: “නාමා නිසෙද. අධිමනනං ඤානුලොභං”ති. රඤ්ඤො පත ඉතො පච්ජා අනාගාමඵලප්පතති වෙදිතබ්බා.

සාමු භගෙන අසත්තං ඉදං කසමා ආහ? සො කීර විනෙහසි. “යත්‍ර හි නාම අහං බුද්ධාමාමකො ධම්මාමකො සබ්බාමකො සමානො අත්තනො පියතරපුත්තො පබ්බාජියමානෙ ඤාතිවිසොගදුක්ඛං අබිවා සෙත්තං න සකෙත්තාම. අඤ්ඤො ජනා පුත්තනත්තුකෙසු පබ්බජ්ජනෙසු කථං අබිවාසෙස්සන්ති? තසමා අඤ්ඤොසමපි තාව එවරුපං දුක්ඛං මා අහොසි”ති ආහ. භගවා “සාසන නිත්‍යාණිකකාරණං රුජා වදති”ති

බමමකථා කළේය. “න ගික්ඛවෙ අනුඤ්ඤානො මානාපිතුහි පුතොතා පබ්බාජෙතබ්බො” යි සිකඛාපදං පඤ්ඤාපෙසි. තත් මානා පිතුහි ජනනී ජනනෙ සකාං වුත්තං. සචෙ දො අපි, දොපි ආපුච්ඡි තබ්බො. සචෙ පිතා මතො හොති මානා වා, යො ජ්වති, සො ආපුච්ඡි තබ්බො. පබ්බජිතොපි ආපුච්ඡිතබ්බො. ආපුච්ඡන්තොතා සයං වා ගන්තො ආපුච්ඡිතබ්බං අඤ්ඤා වා පෙසෙතබ්බො. සො එව වා පෙසෙතබ්බො: “ගච්ඡ මානාපිතරො ආපුච්ඡිතා එහි” යි. සචෙ අනුඤ්ඤානොමිති වදති, සද්දහන්තොතා පබ්බාජෙතබ්බො. පිතා සයං පබ්බජිතො පුත්තමපි පබ්බාජෙතුකාමො හොති, මාතරං ආපුච්ඡිතො පබ්බාජෙතු. මාතා වා ධිතරං පබ්බාජෙතුකාමා, පිතරං ආපුච්ඡිතො පබ්බාජෙතු. පිතා පුත්තදුරෙන අනඤ්ඤා පලායි. මාතා “ඉමං පබ්බාජෙතා” යි පුත්තං භික්ඛුනං දෙති, “පිතාස්ස ඤාති” නති වුත්තෙ “විත්තකෙළිං කිළිචුං පලාතො” යි වදති, තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති. මාතා කොතපි පුරිසෙත සද්ධිං පලාතා හොති, පිතා පත “පබ්බාජෙතා” යි දෙති, එතාපි එසසව නයො; පිතා විපවුත්තො හොති. මාතා “පුත්තං පබ්බාජෙතා” යි අනුජානාති, “පිතාස්ස ඤාති” නති වුත්තෙ “කිං භූමිකාං පිතරා? අහං ජාතිස්සාමි” යි වදති, පබ්බාජෙතුං වට්ටති යි ඤාද්ධං වුත්තං. මානාපිතරො මතා, දුරකො වුලිමාතාදිනං සතතිකෙ සංවදො, තස්මිං පබ්බාජයමානෙ ඤාතකා කලහං වා කරෙන්නති, බියනති වා, තස්මා විවාදපවෙජ්ජනන්තං ආපුච්ඡිතො පබ්බාජෙතබ්බො. අනාපුච්ඡා පබ්බාජෙත්තස්ස පත ආපතති නපි. දහරකාලෙ ගන්තො පොසකකමානාපිතරො නාම හොතති. තෙසුපි එසෙව නයො. පුත්තො අත්තානං නිස්සාය ජ්වති, න මානාපිතරො, සචෙපි රුජා හොති, ආපුච්ඡිතො පබ්බාජෙතබ්බො. මානාපිතුහි අනුඤ්ඤානො පබ්බජිතො පුත විබ්බමති, සචෙපි සත්තකත්තං පබ්බජිතො විබ්බමති, ආගතාගත කාලෙ පුතපුත ආපුච්ඡිතො පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙ එවං වදනති: “අයං විබ්බමිතො ගෙහං ආගතො. අමහාකං කමිං න කරෙති. පබ්බජිතො භූමිකාං වත්තං න පුරෙති. නපි ඉමස්ස ආපුච්ඡනතිවං. ආගතාගතං පබ්බාජෙත්තාපා” යි එවං නිස්සංචං පුත අනාපුච්ඡාපි පබ්බාජෙතුං වට්ටති. යො දහරකාලෙ යෙව ‘අයං භූමිකාං දින්නො. යද ඉච්ඡති, තද පබ්බාජෙත්තාපා’ යි එවං දින්නො හොති, සොපි ආගතාගතො පුත අනාපුච්ඡිතො පබ්බාජෙතබ්බො. යමපන දහර කාලෙයෙව “ඉමං හන්තෙ පබ්බාජෙත්තාපා” යි අනුජානිතො පච්ඡා වුද්ධිපත්තකාලෙ නානුජානනති, අයං න අනාපුච්ඡා පබ්බාජෙ තබ්බො. එකො මානා පිතුහි සද්ධිං හන්තිතො “පබ්බාජෙතං ම” නති ආගච්ඡති, “ආපුච්ඡිතා එහි” යි ව වුත්තො ‘නාහං ගච්ඡාමි. සචෙ මං න පබ්බාජෙතං, විහාරං වා කාමෙපමි, සන්තො වා භූමිකා පහරමි. භූමිකාං ඤාතකලපට්ඨාකානං වා ආරමචෙජ්ජනාදිනං අනන්තං උපා දෙමි. රුක්ඛා වා පතිතා මරමි. වොරමජ්ඣං වා පවිසාමි. දෙසන්තරං වා ගච්ඡාමි” යි වදති, තං තස්සෙව රත්තණ්ණං පබ්බාජෙතුං වට්ටති.

සචෙ පනසා මාතෘපිතරෙ ආගතවා “කසවා අමාකං පුතං පබ්බාජයිත්වා”ති වදනති, තෙසං තමන්තං ආරොචෙවා “රක්ඛණන්ද්‍රියං නං පබ්බාජයිමහ. පඤ්ඤායථ තුෂ්මහ පුතෙතනා”ති වතනබ්බා “රුක්ඛා පභිසාමි”ති ආරුහිත්වා පන හත්පාදෙ මුඤ්ඤිතං පබ්බාජෙත්තුං වට්ටති යෙව. එකො විදෙසං ගතවා පබ්බජ්‍යං යාවති, ආපුච්ඡිත්වා චෙ ගතො පබ්බාජෙතබ්බො. නො චෙ දහරහික්ඛුං පෙසෙත්වා ආපුච්ඡාපෙත්වා පබ්බාජෙතබ්බො. අතිදුරං චෙ භොති, පබ්බාජෙත්වාපි හික්ඛුති සද්ධං පෙසෙත්වා දසෙත්තුං වට්ටති. ඤාපුරුෂාං පන චුතං “සචෙ දුරං භොති, මයො ව මහාකතායො, ගතවා ආපුච්ඡිසාමා”ති පබ්බාජෙත්තුං වට්ටති. සචෙ පන මාතෘපිතුතං බහු පුතො භොතති, එවඤ්ඤා වදනති- “හතො එතෙසං දුරකානං යම්ච්ඡථ, තං පබ්බාජෙත්වාපාමා”ති. දුරකො මීමිසිත්වා යං ඉච්ඡති, සො. පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙපි සකලොත වා කුලොත වා ගාමොත වා අනුඤ්ඤාපතා භොති: “හතොත ඉමයම් කුලො වා ගාමො වා යම්ච්ඡථ, තං පබ්බාජෙත්වාපාමා”ති, යම්ච්ඡති. සො පබ්බාජෙතබ්බොති.

ධුමුලවස්සකථා නිබ්බිතා.

ශාමනහො වා පන උසංහතීති යතතකෙ සකෙකාති; දසසු සික්ඛා පදෙසු පුරිමානං පඤ්ඤානං අතික්කමො නාසතවත්ථ. පච්ඡිමානං අතික්කමො දණ්ඩකමවත්ථ. අලාභාස පටිසංකතීති යථා ලාභං න ලභනති, එවං පරක්කමති; අනිසංඝාතී උපද්දවාය; අවාසායාති “කිනති ඉමයම් ආවාසෙ න වසෙය්‍ය”නති පරක්කමති; අනෙකාසති සපිගාසතීති ආනෙකාසති චෙව හයදසසනෙත ව තජෙජ්ඣ; හෙදෙතීති පෙසුඤ්ඤං උපසංහරිත්වා හෙදෙති; ආචරණං කාතුනති “මා ඉධ පටිසි”ති නිවාරණං කාතුං; සද්ධං වා වසති සද්ධං වා සපිකාමතීති යත් වසති වා පටිසති වා; උභයෙතාපි අතතතො පරිවෙණඤ්ඤා වසංගෙන පතනසසනාසතඤ්ඤා චුතං මුඛවාදිකං ආහාරං ආචරණං කණෙනතීති “අජ්ජ මා බාදථ, මා භුඤ්ජථ”ති එවං නිවාරෙනති; න භික්ඛවෙ මුඛවාදිකො ආහාරෙ ආචරණං කානසබ්බොති එත්ථ “මා බාද, මා භුඤ්ජා”ති වදනොපි “ආහාරං නිවාරෙය්‍යාමි”ති පතනවිවරං අනෙතා නික්ඛිපනොපි සබ්බපයොගෙසු දුක්කටං, අනාවාරසං පන දුබ්බවසාමණේරසං දණ්ඩකමො කත්වා යාගුං වා හතං වා පතනවිවරං වා දසෙත්වා “එතතකෙ නාම දණ්ඩකමෙව ආහටෙ ඉදං ලච්ඡයි”ති වතතුං වට්ටති. හගවතා හි ආචරණමෙව දණ්ඩකමමං චුතං. ධම්මසංඝාතකතෙරෙහි පන අපරධාත්‍ර රුපං උදකදරුවාලිකාදිතං ආහරපනමි කාතබ්බතති චුතං. තසවා තමි කාතබ්බං, තඤ්ඤා ඛො “ඔරමිසසති විරමිසසති”ති අනුකම්පාය, න නාසමිසසති. විබහමිසසති”ති ආදිනසපවතෙතන පාපඤ්ඤා සයෙන. දණ්ඩකමමං කරෙමිති ව උණකපාසාණෙ වා නිපජ්ජාපෙත්තුං පාසාණිට්ඨකාදීති වා සිසෙ නික්ඛිපාපෙත්තුං උදකං වා පවෙසෙත්තුං න වට්ටති.

න ගිහිකාව උපජක්ඛාසං අනාසුචජාති එත් “තුමහාකං සාමණේ රුසං අයං නාම අපරධො. දණ්ඩකමමෙය්‍ය කරෙථා”ති තිකඛිතතො චුත්තො සචෙ උපජක්ඛායො දණ්ඩකමමං න කරෙති, සයං කාතුං වට්ටති. සචෙච ආදිනොව උපජක්ඛායො වදති: “මය්‍යං සාමණේරුනං දොසෙ සති තුලෙතව දණ්ඩකමමං කරෙථා”ති. කාතුං වට්ටති යෙවු. යථා ව සාමණේරුනං එවං සඤ්චිභාරිකනේතවාසිකානවපි දණ්ඩකමමං කාතුං වට්ටති. අපලාලෙහිති “තුමහාකං පහනංදය්‍යාම. විවරං දය්‍යාමා”ති අහතනො උපධානාකරණත්ථං සංගණනති. න ගිහිකාවෙ අකුසලයො ජෙසා අපලාලෙහිබ්බාති එත් සාමණේරු වා භොනතු උපසම්පන්නා වා, අත්තමසො දුස්සිලිතිකුට්ඨාසි. පරය්‍ය පරිසඤ්ජන හිඤ්ඤා ගණති භුං න වට්ටති. ආදිතවං පන වත්තුං වට්ටති: “තයා නාසාසිභුං ආගතොත ගුඵමකතං වීය කතං දුස්සිලං භික්ඛාය විහරනොතනා”ති. සචෙ සො සයමෙව ජාතිඤ්ඤා උපජක්ඛා වා නික්ඛයං වා යාවති, දඬුං වට්ටති.

අනුජානාමි ගිහිකාව දසහමෙග්ගි සමනිනාගතං සාමණේරං නාසෙතුනති එත් භාණ්ඩකසිකඛාපදවණ්ණනායං චුත්තාසු තිසු නාස නාසු ලිඛිතාසනාව අබිපෙපනා. තසමා යො පාණාතිපාතාදිසු එකමපි නමමං කරෙති, සො ලිඛිතාසනාය නාසෙතබ්බො. යථා ව හිකුත්තං පාණාතිපාතාදිසු නාතාආපත්තියො භොනති, න තථා සාමණේරුනං. සාමණේරෙ ගි කුත්තිපිලිකමපි මාරෙඤ්ඤා මාකුණ්ණකමපි හිඤ්ඤා නාසෙතබ්බතංයෙව පාසුණාති. තාවදෙවය්‍ය සරණගමනාති ව උපජක්ඛායගහණ්ණඤ්ඤා සෙනාසනග්ගාහො ව පටිපසය්‍ය භොති. සබ්බලාභං න ලභති. ලිඛිතමත්තමෙව එකං අවසිට්ඨං භොති. සො සචෙ ආතිණ්ණදොසො ව භොති, ආයතිං සංවරෙ න තිට්ඨති, නිකඛිසිතබ්බො. අථ සහසා විරජ්ඣිඤ්ඤා දුට්ඨි මයා කතනති පුත සංවරෙ ඤාභුකාමො භොති, ලිඛිතාසනාකිවචං නපී. යථා තිවත්ථාරු තය්‍යෙව සරණාති දතබ්බාති. උපජක්ඛායො දතබ්බො. සිහබාපදති පන සරණගමනෙනෙව ඉජ්ඣනති. සාමණේරුනං ගි සරණගමනං හිකුත්තං උපසම්පදනමමවාසදිසං. තසමා හිකුත්තා වීය චතුපාරි සුඤ්ඤිලං, ඉන්ද්‍රියාදි දසසිලාති සමාදින්නානෙව භොනති. එවං සනේතපි දළ්ඞිකරණත්ථං ආයතිං සංවරෙ පඤ්ඤාපනත්ථං පුත දතබ්බාති. සචෙ පුරිමිකාය පුත සරණාති ගතිතාති, පඤ්ඤිකාය වය්‍යාවාසිකං ලව්ඨති. සචෙ පඤ්ඤිකාය ගතිතාති, සංසෙත අපලොකෙඤ්ඤා ලාභො දතබ්බො. අදින්නාදනෙ තිණ්ණලාභමකෙතනාපි චජුතා, අමුත්තමරිපෙ තිසු මකෙසු යත්තත්ති විපට්ටිපත්තිතා, මුහාවාදෙ ගය්‍යාධිපතායතායපි මුහාගණිතෙ, අය්‍යමණො භොති. නාසෙතබ්බතං ආපජ්ජති. මජ්ජ පානෙ පන හිකුත්තො අජාතිඤ්ඤා විජනො පට්ඨාය මජ්ජ පිවත්තය්‍ය පාවිත්තියං. සාමණේරෙ පන ජාතිඤ්ඤා පිවත්තො සිලහෙදං ආපජ්ජති. න අජාතිඤ්ඤා යාති පතය්‍ය ඉතරුති පඤ්ඤා සිකඛාපදති, තෙසු හිනොසු න නාසෙතබ්බො, දණ්ඩකමමං කාතබ්බො, සිකඛාපදෙ

පන පුන දිනෙහි අදිනෙහි වටවති. දණ්ඩකමෙහි පන පිළිවෙල
 ආයතීං සංවරෙ ධාතුකාය දැනබලමෙව. අවණණභාසනෙ පන අරභං
 සමාසමුද්ධොති ආදීනං පටිපක්ඛවසෙන වුඛස්ස වා, සවාකානොති
 ආදීනං පටිපක්ඛවසෙන ධම්මස්ස වා, සුපටිපන්නොති ආදීනං පටිපක්ඛ
 වසෙන සංඝස්ස වා, අවණණං භාසනො රතනත්‍රයං නිද්දන්තො
 ගරහන්තො ආවරිත්ථප්පකායාදීති “මා එවං අවවා”ති අවණණභාසනෙ
 ආදීනවං දස්සෙත්වා නිවාරෙතබ්බො, සචෙ යාවතතියං වුච්චමානො
 න ඔරමති, කණ්ඩකාසනාය නාසෙතබ්බොති සුරුඤ්ඤං වුත්තං
 මහාඅට්ඨකපාසං පන “යචෙ එවං වුච්චමානො තං ලද්ධිං නිස්සල්ලති,
 දණ්ඩකමං කාරෙත්වා අවචයං ඤෙසාපෙතබ්බො, සචෙ න නිස්සල්ලති,
 තථෙව ආදය පග්ගස්ස තිට්ඨති, ලිඛිතාසනාය නාසෙතබ්බො”ති
 වුත්තං, තං සුත්තං, අයමෙව හි නාසනා ඉධාධිපෙතනාති. මිච්ඡාදිට්ඨි
 කෙපි එසෙව නයො, සස්සතුච්ඡද්දනං හි අඤ්ඤතරදිට්ඨිකො සචෙ
 ආවරියාදීති ඔවදියමානො නිස්සල්ලති, දණ්ඩකමං කාරෙත්වා අවචයං
 ඤෙසාපෙතබ්බො, අපට්ඨිතිස්සල්ලන්තොව නාසෙතබ්බොති. හික්ඛුණ්ණි
 දුස්සකො චෙත්ථ කාමං අබ්‍රහ්මචාරිගතණෙන ගතීතොව, අබ්‍රහ්මචාරිපන
 ආයතීං සංවරෙ ධාතුකාමං සරණාදීති දත්වා උපසම්පාදෙතුං වට්ඨති,
 හික්ඛුණ්ණිදුස්සකො ආයතීං සංවරෙ ධාතුකාමොපි පබ්බල්ලමපි න ලභති.
 පගෙව උපසම්පදනති. එතමත්ථං දස්සෙතුං භික්ඛුණ්ණිදුස්සකොති ඉමං
 විසුං දසමං අඛ්‍යං වුත්තනති චෙදිතබ්බං.

මුනිගලලති ධුලසරිරො; හත්ථිගණ්ඩ අස්සගණ්ඩති හත්ථිගො
 පකෙ ව අස්සගොපකෙ ව පණ්ඩකො හික්ඛිවෙති එත්ථ ආසිත්තපණ්ඩ
 කො උසුගපණ්ඩකො ඔපක්කමිකපණ්ඩකො පක්ඛපණ්ඩකො නපුං
 සකපණ්ඩකොති පඤ්ච පණ්ඩකා, තත්ථ යස්ස පරෙසං අඛ්‍යජාතං
 මුඛෙන ගහෙත්වා අසුචිනා ආසිත්තස්ස පරිලාභො වුපසම්මති, අයං
 ආසිත්තපණ්ඩකො, යස්ස පරෙසං අජ්ඣාචාරං පස්සතො උසුගාය
 උප්පන්නාය පරිලාභො වුපසම්මති, අයං උසුගපණ්ඩකො, යස්ස
 උපක්කමෙන බීජාති අපනීතාති, අයං ඔපක්කමිකපණ්ඩකො, එකච්චො
 පන අකුසලවිපාකානුභාවෙන කාලිපකෙව පණ්ඩකො හොති,
 ජුණ්හපකෙව පනස්ස පරිලාභො වුපසම්මති, අයං පක්ඛපණ්ඩකො,
 යො පන පටිසන්ධියං යෙව අභාවකො උප්පන්නො, අයං නපුංසක
 පණ්ඩකොති, තෙසු ආසිත්තපණ්ඩකස්ස ව උසුගපණ්ඩකස්ස ව
 පබ්බල්ලා න වාරිතා, ඉතරෙසං තිණ්ණං වාරිතා, තෙසුපි පක්ඛපණ්ඩ
 කස්ස යයමිං පකෙව පණ්ඩකො හොති, තයමිංයෙවස්ස පකෙව පබ්බල්ලා
 වාරිතාති සුරුඤ්ඤං වුත්තං, යස්ස චෙත්ථ පබ්බල්ලා වාරිතා, තං
 සකාය ඉදං වුත්තං “අනුපසම්පන්නො න උපසම්පාදෙතබ්බො,
 උපසම්පන්නො නාසෙතබ්බො”ති, සොපි ලිඛිතාසනෙනෙව නාසෙ
 තබ්බො, ඉතො පරං නාසෙතබ්බොති වුත්තන්තපි එසෙව නයො,

පුරුණකුලපුරුණනාති පුරුණස්ස අනුක්කමෙන පාරිජ්ඣස්සං පනතස්ස කුලස්ස පුරුණො; මාතිපක්ඛපිතිපක්ඛතො කොලස්සද්දු බිණා විතට්ඨා මහා අස්සාති බිණ්ණොලස්සද්දු; අනුසුඤ්ඤමානොති එකමන්තං නෙත්වා කෙසමස්සුමරොපනකාසායපටිග්ගහණසරණගමන උපජ්ඣායගහණකම්මවාචාතිස්සයුධමෙම පුච්ඡයමානො; එහමත්ථං ආණ්ඩවසීති එතං සයං පබ්බජිතභාවං ආදිතො පට්ඨාය ආවික්ඛි; ථෙසසංවාසසො හික්ඛමෙති එත්ථ නයො ථෙය්‍යසංවාසකා. ලිඛග තේනකො සංවාසජේතකො උභයතේනකොති. නත්ථ යො සයං පබ්බජිත්වා විහාරං ගන්ත්වා න භික්ඛුවස්සාති ගණේති, න යථාබ්‍රුහ්මං වන්දනං සාදිසති, න ආසනෙන පටිබාහති, න උපොසථපචාරණාදිසු සන්දිස්සති, අයං ලිඛගමනසෙසව ථෙතිතතතා ලිඛගතේනකො නාම. යො පන භික්ඛුහි පබ්බාජිතො සාමණේරො සමානො විදෙසං ගන්ත්වා “අහං දසවස්සො වා විසතිවස්සො වා”ති මුසා වත්වා භික්ඛුවස්සාති ගණේති, යථාබ්‍රුහ්මං වන්දනං සාදිසති, ආසනෙන පටිබාහති, උපොසථ පචාරණාදිසු සන්දිස්සති, අයං සංවාසමනසෙසව ථෙතිතතතා සංවාසතේනකො නාම. භික්ඛුවස්සගණනාදිකො හි සංඛොපි තීරිගතෙදො ඉමසමි අතේ සංවාසොති වෙදිතබ්බො. සික්ඛං පට්ඨක්ඛාය “න මං කොචි ජානාති”ති එවං පටිපජ්ජන්තොපි එසෙව නයො. යො පන සයං පබ්බජිත්වා විහාරං ගන්ත්වා භික්ඛුවස්සාති ගණේති=පෙ=උපොසථපචාරණාදිසු සන්දිස්සති, අයං ලිඛගස්ස වෙම සංවාසස්ස ව ථෙතිතතතා උභය තේනකො නාම. අයං තිවිධොපි ථෙය්‍යසංවාසකො අනුසම්පන්නො න උපසම්පාදෙතබ්බො. උපසම්පන්නො නාසෙතබ්බො. පුන පබ්බජිතං යාවන්තොපි න පබ්බාජෙතබ්බො. එත්ථ ව අසමොහත්ථං ඉදං පකිණ්ණකං වෙදිතබ්බං:-

“රුජ්ජබ්බතික්ඛකන්තාර-රොගවෙරිභයෙහි වා,
 විවරුහරණත්ථං වා-ලිඛගං ආදියතීධ යො,
 සංවාසං නාධිවාසෙති-යාව සො පුඤ්ඤානසො,
 ථෙය්‍යසංවාසකො නාම-නාව එස න චුට්ඨති”ති.

තත්‍රායං විජාරනසො-ඉධෙකවමස්ස රුජා කුඤ්ඤා ගොති, සො එවං මෙ සොත්ථි හවිස්සාතිති සයමෙව ලිඛගං ගගෙත්වා පලායති, තං දිත්වා රසෙද්දු ආරොවෙන්නි, රුජා “සවෙ පබ්බජිතො, න භං ලභ්‍යා තිස්සද්ධි කාතු”නති තසමි කොධං පටිවිනෙති, “සො වූපසන්නං මෙ රුජ හය”නති සංඝමජ්ඣං අනොසරිත්වා ගිහිලිඛගං ගගෙත්වා ආගතො, පබ්බාජෙතබ්බො. අථාපි “සාසනං නිස්සාය මයා ජිවිතං ලද්ධං. හන්ද දුති අහං පබ්බජාමි”ති උපන්නසංවෙගො තෙනෙව ලිඛෙන ආගන්ත්වා ආගතානුභවත්තං න සාදිසති, භික්ඛුහි පුට්ඨො වා අපුට්ඨො වා යථාභුතමිත්තානං ආවිකත්වා පබ්බජිතං යාවති, ලිඛගං අපනෙත්වා පබ්බාජෙතබ්බො. සවෙ පන වත්තං සාදිසති, පබ්බජිතාලයං දස්සෙති, සබ්බං පුබ්බෙ වුත්තවස්සගණනාදිගෙදං චිධිං පටිපජ්ජති, අයං න

පබ්බාජෙතබ්බො. ඉං පනෙකාවෙව, දුබ්බිකෙව ජීවිතුං අසකෙකානොනා සයමෙව ලිඛිතං ගහෙත්වා සබ්බපාසණ්ඩියහත්තාති භුඤ්ජනොනා දුබ්බිකෙව විතිවහෙත සබ්බසමජ්ඣං අනොසරිත්වා භිතිලිඛිතං ගහෙත්වා ආගතොති සබ්බං පුරිමසද්ධිසමෙව. අපරෙ මහාකන්තාරං තිත්ථිතු කාලො හොති. සත්ථවාහො ව පබ්බජ්ජෙ ගහෙත්වා ගව්ජති. සො “ඵචං මං සත්ථවාහො ගහෙත්වා ගම්ඤ්ජති”ති සයමෙව ලිඛිතං ගහෙත්වා සත්ථවාහෙන සද්ධිං කත්තාරං තිත්ථිත්වා බෙමනතං පඤ්ඤා සබ්බසමජ්ඣං අනොසරිත්වා භිතිලිඛිතං ගහෙත්වා ආගතොති සබ්බං පුරිමසද්ධිසමෙව. අපරෙ රෙගහසෙ උපපන්න ජීවිතුං අසකෙකානොනා සයමෙව ලිඛිතං ගහෙත්වා සබ්බපාසණ්ඩියහත්තාති භුඤ්ජනොනා රෙගහසෙ වූපසන්න සබ්බසමජ්ඣං අනොසරිත්වා භිතිලිඛිතං ගහෙත්වා ආගතොති සබ්බං පුරිමසද්ධිසමෙව. අපරස්ස ඵකො වෙරිකො කුඨො හොති. සාතෙතුකාමො නං විවරති. සො “ඵචලෙව සොත්ථි ගම්ඤ්ජති”ති සයමෙව ලිඛිතං ගහෙත්වා පලායති. වෙරිකො කුඨං සොති පරිසෙසනොනා පබ්බජ්ජො පලාතොති සුඤ්ඤා “සවෙ පබ්බජ්ජො, න නං ලබ්බා තිඤ්ඤි කාතු”න්ති නසමිං කොධං පටිවිනෙති. සො වූපසන්නං මෙ වෙරිහයන්ති සබ්බසමජ්ඣං අනොසරිත්වා භිතිලිඛිතං ගහෙත්වා ආගතොති සබ්බං පුරිමසද්ධිසමෙව. අපරෙ ඤාතිකුලං ගාමං සිකං පච්චිකංග භිති හුඤ්ඤා “ඉමාති විවරති ඉං විනස්සන්ති. සවෙපි ඉමාති ගහෙත්වා විහාරං ගම්ඤ්ජමි, අත්තාරමග්ගෙ මං වොරෙති ගහෙස්සන්ති. යනුත්තාහං කායපරිහාරියාති කඤ්ඤා ගවෙජ්ජය”න්ති විවරාහරණ්ඤං තිවාසෙත්වා ව පාරාජිත්වා ව විහාරං ගව්ජති. තං දුරතොව ආගව්ජන්තං දිස්වා සාමණේරු ව දගරු ව අබ්බුත්තව්ජන්ති, වත්තං දෙස්සන්ති, සො න සාදියති. යථාභූතමත්තානං ආවිකරෙති. සවෙ භික්ඛු “නදති මයං තං මුඤ්ඤිස්සාමා”ති බලකොරෙන පබ්බාජෙත්තුකාමා හොන්ති, කාසායාති අපනෙත්වා පුන පබ්බාජෙතබ්බො. සවෙ පන “නසිමෙ මම නිනායාවහත්තාමං ජානන්ති”ති තංගෙව භික්ඛුත්තාමං පටිජාතිත්වා සබ්බං පුබ්බෙ වුත්තං වස්සගණනාදිහෙදං විධිං පටිපජ්ජති, අයං න පබ්බාජෙතබ්බො. අපරෙ මහාසාමණේරෙ ඤාතිකුලං ගන්ත්වා උපපබ්බජ්ජො කම්මන්තානුඤ්ඤානෙත උබ්බාලොකානුඤ්ඤා “පුනදති අහං සමණොව ගම්ඤ්ජමි. ථෙරෙපි මෙ උපපබ්බජ්ජන්තාමං න ජානාති”ති තදෙව පත්තවිවරමාදය විහාරං ආගව්ජති, තමත්ථං භික්ඛුනං නාරෙවෙති, සාමණේරුත්තාමං පටිජානාති, අයං ථෙරස්සංවාසකොගෙව, පබ්බජ්ජං න ලබ්බති. සවෙපිස්ස ලිඛිත ගහණ කාලෙ ඵචං හොති, නාහං කාසාමි ආරෙවෙස්සාමි”ති, විහාරඤ්ඤා ගතො ආරෙවෙති, ගහණෙනෙව ථෙරස්සංවාසකො, අභිසංගහණ කාලෙ ආවිකම්ඤ්ජමිති විත්තං උපපන්නං හොති, විහාරඤ්ඤා ගන්ත්වා “කුඨං ත්වා ආවුසො ගතො”ති වුත්තො “නදති මං ඉමෙ ජානන්ති”ති වඤ්ඤාත්වා නාචිකති, නාචිකම්ඤ්ජමිති සහ ධුරතිකෙවපෙන අයමපි ථෙරස්සංවාසකොව. සවෙ පනස්ස ගහණකාලෙපි ආවිකම්ඤ්ජමිති

හොඳි, විහාරං ගන්ත්වාපි ආවික්කති, අයං පුත පබ්බජ්‍යං ලහති. අපරෙ දුග්ගසාමිකේණෙ මහනෙතා වා පන අව්‍යතෙතා. සො පුරිමන යෙනෙව උප්පබ්බජ්‍යා සරෙ වච්ඡකරක්කණොදිකමාති¹ කාතුං ඉච්ඡති. තමෙනං ඤාතං තානියෙව කාසායාති අච්ඡාදපෙත්වා ථාලකං වා පත්තං වා හත්ථෙ දත්වා “ගච්ඡ, සම්මණොව හොති”ති සරං නිගරන්ති. සො විහාරං ගච්ඡති. තෙව නං භික්ඛු ජාතනති “අයං උප්පබ්බජ්‍යා පුත සයමෙව පබ්බජ්‍යො”ති. නාපි සයං ජාතනති, “යො එවං පබ්බජති: සො ථෙය්‍යසංවාසකො නාම හොති”ති. සචෙ තං පරිපුණ්ණවස්සා උප සම්පාදෙනති, සුපසම්පන්නො. සචෙ පන අනුපසම්පන්නකාලෙයෙව විනය විනිව්ජ්‍යෙ වග්ගමානෙ සුභොති, යො එවං පබ්බජති. සො ථෙය්‍යසංවාසකො හොති”ති. තෙන “මයං එවං කත”නති භික්ඛුනං ආවික්කිතබ්බං. එවං පුත පබ්බජ්‍යං ලහති, සචෙ “නදු ති මං කොචි ජාතාති”ති න ආරොවෙති, ධුරෙ තික්කිත්තමනෙක ථෙය්‍යසංවාසකො. භික්ඛු සික්කං පච්චක්කාය ලිඛිතං අනපනෙත්වා දුස්සීලකමං කත්වා වා අකත්වා වා පුත සබ්බං පුබ්බෙ වුත්තං වස්සගණනාදිභෙදං විධිං පටි පජ්ජති, ථෙය්‍යසංවාසකො හොති. සික්කං අපච්චක්කාය සලිඛෙත ධිතො මෙට්ඨනං පතිසෙවිත්වා වස්සගණනාදිභෙදං විධිං ආපජ්ජනො ථෙය්‍යසංවාසකො න හොති. පබ්බජ්‍යාමන්තං ලහති. අනික්ඛබ්බිකපාසං පන එසො ථෙය්‍යසංවාසකොති වුත්තං. නං ගගෙනබ්බං. එකො භික්ඛු කාසායෙ සඋස්සායොව ඔදුතං නිවාසෙත්වා මෙට්ඨනං පටිසෙවිත්වා පුත කාසායාති නිවාසෙත්වා වස්සගණනාදිභෙදං විධිං ආපජ්ජති, අයමපි ථෙය්‍යසංවාසකො න හොති. පබ්බජ්‍යාමන්තං ලහති. සචෙ පන කාසායෙ ධුරං නික්කපිත්වා ඔදුතං නිවාසෙත්වා මෙට්ඨනං පටිසෙවිත්වා පුත කාසායාති නිවාසෙත්වා වස්සගණනාදිභෙදං විධිං ආපජ්ජති, ථෙය්‍යසංවාසකො හොති. සාමණෙරෙ සලිඛෙත ධිතො මෙට්ඨනාදිං අස්සාමණකකාරණබ්බමං ආපජ්ජත්වාපි ථෙය්‍යසංවාසකො න හොති. සචෙපි කාසායෙ සඋස්සායොව කාසායාති අපනෙත්වා මෙට්ඨනං පටිසෙවිත්වා පුත කාසායාති නිවාසෙති, තෙව ථෙය්‍යසංවාසකො හොති. සචෙ පන කාසායෙ ධුරං නික්කපිත්වා නග්ගො වා ඔදුත නිවත්ථො වා මෙට්ඨනසෙවනාදිති අස්සමණො හුත්වා කාසායාති නිවාසෙති, ථෙය්‍යසංවාසකො හොති. සචෙ ගිහිභාවං පත්ථගමානො කාසාවං² ඔවට්ඨිකං වා කත්වා අඤ්ඤාන වා ආකාරෙත ගිහිතිවාස නෙන නිවාසෙති: “සොහති නු ඛො මෙ ගිහිලිඛිතං? න සොහති”ති විමංසනත්ථං, රක්ඛති තාව. සොහතිති සම්පට්චිත්ථො පන පුත ලිඛිතං සාදියෙනො ථෙය්‍යසංවාසකො හොති. ඔදුතං නිවාසෙත්වා විමංසන සම්පට්චිත්තෙසුපි එසෙව නයො. සචෙ නිවත්ථකාසාවස්ස උපරි ඔදුතං නිවාසෙත්වා විමංසති වා සම්පට්චිත්ති වා, රක්ඛති යෙව. භික්ඛුණියාපි එසෙව නයො. සාපි ගිහිභාවං පත්ථගමානා සචෙ කාසාවං ගිහිතිවාසනං නිවාසෙති: සොහති නු ඛො මෙ ගිහිලිඛිතං? න සොහති”ති විමංසනත්ථං,

1. 1. වච්ඡකරක්කණොදිති කමොති.

2. 2. ම. කාසාය.

රකකි නාව. සුවෙ සොහනිති සමපට්ඨති, න රකකි. ඔදනං නිව්සෙත්වා විමංසනසමපිට්ඨතෙසුපි එසෙවතයො. නිවන්කාසාවස්ස පන උපරි ඔදනං නිවාසෙත්වා විමංසතු වා සමපට්ඨතු වා, රකකි යෙව. සුවෙ කොපි බුඛිපබ්බජිතො වස්සානි අගණෙත්වා ආදියමපි අරුත්වා එකපසෙසනාගතත්වා මහාපෙළාදිසු කවච්ඡුනා උක්ඛිතෙන හතකපිණෙහි පතනං උපනාමෙත්වා සෙතො විශ මංසපෙසිං ගහෙත්වා ගව්ඡති, ථෙය්‍යසංවාසකො න භොති. භික්ඛුචස්සානි වා පන ගණෙත්වා ගණ්හනෙත්වා ථෙය්‍යසංවාසකො භොති. සයං සාමණේරො වා සාමණේරපාදියා කුට්ටස්සානි ගණෙත්වා ගණ්හනෙත්වා ථෙය්‍යසංවාසකො න භොති. භික්ඛු භික්ඛුපටිපාටියා කුට්ටස්සානි ගණෙත්වා ගණ්හනෙත්වා හණ්ඨගෙසන කාරෙහබ්බොති.

ථෙය්‍යසංවාසභික්ඛා නිට්ඨිතා.

නිජවිසමකකනනකො හික්ඛමෙති එත් තිත්ථියෙසු පකකනෙතා පටිටෙඨා තිත්ථිපකකනනකො; සො න කෙවලං න උපසමපාදෙතබ්බො, අප්ඨො න පබ්බාජෙතබ්බොපි. තත්‍රායං විනිව්ඡයො- උපසමපනො භික්ඛු තිත්ථියො හවිස්සාමිති සලිඛෙගනෙව තෙසං උපස්සයං ගව්ඡති, පදවාරෙ පදවාරෙ දුක්ඛං. තෙසං ලිඛිග ආදිනාමතෙන තිත්ථිපකකනනකො භොති. යොපි සමමෙව “තිත්ථියො හවිස්ස”නති කුසවිරුද්ධි නිවාසෙති, තිත්ථිපකකනනකොයෙව. යො පන නනෙතා නභායනෙතා අතතානං ඔලොකෙත්වා “සොහනි මෙ ආජීවකභාවො, ආජීවකො හවිස්ස”නති කාසායානි අනාද්‍ය නයෙතො ආජීවකානං උපස්සයං ගව්ඡති, පදවාරෙ පදවාරෙ දුක්ඛං. සුවෙ පනස්ස අනන්තර මග්ගෙහි රෙතනපං උපපජ්ජති, දුක්ඛං උදෙසෙත්වා මුච්ඡති. තෙසං උපස්සයං ගතත්වාපි තෙහි වා ඔවදිනො අත්තනා වා “ඉමෙසං පබ්බජ්ජා අතිදුක්ඛා”ති දිස්වා නිවහනනොපි මුච්ඡති යෙව. සුවෙ පන “භිං තුලභා භං පබ්බජ්ජාය උක්ඛං”නති පුච්ඡති “කෙසමස්සුලුභනාදිති”ති චුතොතා එකකෙසමපි ලුඤ්චාපෙති, උක්ඛං උපසමපට්ඨනාදිති වා ඊතානි ආදියති, මොරපිච්ඡාදිති වා නිවාසෙති, තෙසං ලිඛිග ගණ්හති, ‘අයං පබ්බජ්ජා සෙට්ඨා’ති සෙට්ඨභාවං වා උපගව්ඡති, න මුච්ඡති. තිත්ථිපකකනනකො භොති. සුවෙ පන “සොහනි නු ඛො මෙ තිත්ථිපපබ්බජ්ජා? න නු ඛො සොහනි”ති විමංසනත්ථං කුසවිරුද්ධං නිවාසෙති, ජටං වා බ්බති, බාරිකාජං වා ආදියති, යාව න සමපට්ඨති, නාව නං ලද්ධිං රකකි. සමපට්ඨිතමතෙන තිත්ථිපකකනනකො භොති. අවජ්ජන විවරෙ පන කුසවිරුද්ධි නිවාසෙනො රුජභයාදිති වා තිත්ථිපලිඛිග ගණ්හනෙත්වා ලද්ධියා අභාවෙන නෙව තිත්ථිපකකනනකො භොති. අයඤ්ච තිත්ථිපකකනනකො නාම උපසමපනතික්ඛුනා කපිතො, තස්මා සාමණේරෙහ සලිඛිගන තිත්ථායතනං ගතොපි පුන පබ්බජ්ජං උපසමපදං ලභතිති ඤාණදිසං වුත්තං. පුරිමො පන ථෙය්‍යසං

වාසකො අනුපසම්පන්නෙන කට්ඨො. තස්මා උපසම්පන්නො කට්ඨං ගණෙනොපි අස්සමණො න ගොති. ලිඛිතං සඋස්සාහො පාරුඤ්ඤං ආපජ්ජිතා භික්ඛුවස්සාදීති ගණෙනොපි ථෙය්‍යං වාසකො න ගොතිති.

නිර්වෘත්තභවත්ථා නිවසිතා.

නාගසොතිසා අට්ඨමනීති එත්ථ කිංකුට්ඨොපි සො පවත්තියං කුසල විපාකෙන දෙවසම්පත්තිසද්ධිං ඉස්සරියාමපත්තිං අනුගොති, අකුසල විපාකපට්ඨිකිකස්ස පන තස්ස සජාතියා මෙට්ඨනපතිසෙවනෙ ව විස්සත්තිද්දොක්කමනෙ ව නාගසරීරං පාතුහවති. උදකසංකාරිකං මණ්ඩුකභක්ඛං. තස්මා සො තාය නාගයොතිසා අට්ඨියති. නාගං ගික්ඛුනො නික්ඛනොති තස්මිං භික්ඛුස්මිං තික්ඛනෙන; අථවා තස්ස භික්ඛුනො නිග්ගමනෙති අත්ථො. විස්සත්ථා නිද්දං ඛක්කමති තස්මිං අතික්ඛනෙන විස්සරහයෙන සතිං අවිස්සජ්ජිතා කපිතිද්දවසෙ නෙව නිද්දයනො නික්ඛනෙන සතිං විස්සජ්ජිතා විස්සත්ථො තිරු සංකො මහාතිද්දං පටිපජ්ජ; විස්සරමඤ්ඤාසීති භ්‍යවසෙන සමණසංකුදං පතාය විරුපං මහාසද්දමකාසි; කුමො ව ඛට්ඨන්ති කුමො ඛො අත්; අකාරස්ස ලොපං කත්වා චුත්තං. කුමො ඛො නාගා ක්කානවිපස්සනා මග්ගථානං අභබ්බතා ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ අවිරුද්ධිධම්මො අත්. විරුද්ධිධම්මො න භවන්ති අයමෙත්ථ සංඝේපත්ථො. සජාතිශාති නාගියා එව; යද පන මනුස්සිජ්ජාදිහෙදය අසුසුජාතියා පතිසෙවති, තද දෙවපුත්තො විය ගොති. එත්ථ ව පවත්තියං අභිණ්ණං සභාවපාතු කුමද්දස්සනවසෙන දො පට්ඨමාති චුත්තං. නාගස්ස පන පසුට්ඨ කාලෙසු සභාවපාතුභවමං ගොති- පට්ඨිකාලෙ, තවජ්ජනකාලෙ, සජාතියා මෙට්ඨනකාලෙ, විස්සත්තිද්දොක්කමනාලෙ, චුතිකාලෙති. නිරවජ්ජනගතො ගික්ඛවංචති එත්ථ නාගො වා හොතු සුපණ්ණමාණව කාදිනං අසුසුතරො, අන්තමසො සක්කං දෙවරුජානං උපාදය යො කොචි න මනුස්සජාතියො, සබ්බොව ඉමස්මිං අත්ථෙ නිරවජ්ජනගතොති වෙදිතබ්බො. සො නෙව උපසම්පාදෙතබ්බො. න පබ්බාජෙතබ්බො. උපසම්පන්නොපි නාසෙතබ්බොති.

නිරවජ්ජනගතවත්ථා නිවසිතා.

මාතුසාතකාදිවත්ථුසු- නික්ඛන්තිං කරෙස්සන්ති තික්ඛමනං නිග්ගමනං අපවාගනං කරෙස්සන්ති අත්ථො. මාතුසාතකො ගික්ඛවෙති එත්ථ යෙන මනුස්සිජ්ජිතා ජනිකා සයම්පි මනුස්සජාතිකෙනෙව සතා සංකුට්ඨ ව ජිවිතා වොරෙපිතා, අයං ආනන්තරියෙන මාතුසාතකමෙත මාතුසාතකො. එතස්ස පබ්බජ්ජා ව උපසම්පදා ව පටිභික්ඛතා. යෙන පන මනුස්සිජ්ජිතාපි අජනිකා පොසාවතිතමාතා වා මහාමාතා වා

1. ඛක්කාසෙසිති.

ප්‍රලමානා වා, ජනිතාපි වා න මනුස්සජිගුණා මානාපි ඝාතිතා, තස්ස පබ්බජ්ජා න වාරිතා. න ච ආනන්තරිකො භොති, යෙන සංගිරිවත්තානගුනෙන මනුස්සජිගුණා මානා ඝාතිතා, සොපි ආනන්තරිකො න භොති. තිරිවත්තානගුනතා පනස්ස පබ්බජ්ජා පටිත්තිතතා, සෙසං උත්තානමෙව. පිතුඝාතකොපි එසෙව නයො, සචෙපි හි චෙසියා පුත්තො භොති, අයං මෙ පිතාති න ජානාති, යස්ස සමානවෙන නිබ්බන්තො, සො චෙ අනෙන ඝාතිතො, පිතුඝාතකොත්ථෙව [සංඛිං ගව්ජති ආනන්තරියඤ්ඤි පුස්සි. අරහත්තඝාතකොපි මනුස්සඅරහත්තවසෙනෙව චෙදිතබ්බො. මනුස්සජාතියං හි අන්තමසො අපබ්බජිතමපි බිණ්ණසචදුරතං වා දුරිතං වා සඤ්චිච්ච ජිවිතා වොරොපෙන්නො අරහත්තඝාතකොව භොති. ආනන්තරියඤ්ඤි පුස්සති. පබ්බජ්ජා වස්ස වාරිතා. අමනුස්සජාතිකමපන අරහත්තං මනුස්සජාතිකං වා අවසෙසං අරියපුග්ගලං ඝාතෙත්වා ආනන්තරියො න භොති. පබ්බජ්ජාපිස්ස න වාරිතා. කමමං පන බලවං භොති. තිරිවත්තො මනුස්සඅරහත්තමපි ඝාතෙත්වා ආනන්තරියො න භොති. කමමං පන භාරියනති. අයමෙත්ථ මිතිච්ඡයො. යමපන පාළියං සමාව මසෙනති වුත්තං, තස්ස සචෙ මයනති අයමෙව අත්ථො. 'සචෙ චෙ'ති හි වත්තබ්බෙ එත්ථ 'සමාව' ඉති අයං නිපාතො වුත්තො: සමෙව ඉච්චෙව වා පාඨො. තත්ථ සචෙති සමාව නත්ථ නිපාතො; ව ඉති පදපුරුණමත්තො; සමජ්ජ මසෙනතිපි පාඨො. තත්ථ සචෙ අජ්ජ මයනති අත්ථො. භික්ඛුණීදුසකො භික්ඛුණෙති එත්ථ යො පකතත්තං භික්ඛුණීං තිණ්ණං මයාතං අඤ්ඤතරසමිං දුසෙති, අයං භික්ඛුණීදුසකො නාම. එතස්ස පබ්බජ්ජා ව උපසම්පද ව වාරිතා. යො පන කායසංසංගෙන සීලවිනාසං පාපෙති, තස්ස පබ්බජ්ජා ව උපසම්පද ව න වාරිතා. බලකකාරෙන ඔදුතවත්ථවසනං කත්වා අතිච්ඡ මානංයෙව දුසෙන්නොපි භික්ඛුණීදුසකොයෙව. බලකකාරෙන පන ඔදුතවත්ථවසනං කත්වා ඉච්ඡමානං දුසෙන්නො භික්ඛුණීදුසකො න භොති. කසමා? යසමා ගිහිභාවෙ සමපට්ඨිත්තමත්තෙයෙව සා අභික්ඛුණී භොති. සකිං සීලවිපන්නං පන පච්ඡා දුසෙන්නො සිකම්මානසාමණෙ රිසු ව විපට්ඨපජ්ජන්නො තෙව භික්ඛුණීදුසකො භොති. පබ්බජ්ජමපි උපසම්පදමපි ලගති. සංඝසංගදකො භික්ඛුණෙති එත්ථ යො දෙව දන්නො විශ් සාසනං උග්ගමමං උබ්බිතයං කත්වා වතුන්නං කමමානං අඤ්ඤතරවසෙන සංඝං භික්ඛු, අයං සංඝසංගදකො නාම. එතස්ස පබ්බජ්ජා ව උපසම්පද ව වාරිතා. ලොභිතුප්පාදකො භික්ඛුණෙති එත්ථාපි යො දෙවදන්නො විශ් දුට්ඨවිත්තෙන වධිකවිත්තෙන තපා ගතස්ස ජීවමානසිරිරෙ බුද්ධකම්මකාය පිට්ඨකම්මතමපි ලොභිතං උප්පාදෙති. අයං ලොභිතුප්පාදකො නාම. එතස්ස පබ්බජ්ජා ව උපසම්පද ව වාරිතා. තො පන රොගව්‍යපසමනත්ථං ජීවකො විශ් සත්ථෙන එලෙත්වා පුතිමංසඤ්ඤි ලොභිතඤ්ඤි නිගරිත්වා එංසුං කරොති, බහුං සො පුඤ්ඤං පසවතිති. උභතො බාඤ්ඤානිකොති ඉච්ඡිතිමිත්තාප්පාදනකම්මතො ව පුරිසජිමිත්තාප්පාදනකම්මතො ව උභතො බාඤ්ඤා

මෙය අපිහි උභතොබ්‍යඤ්ඤානකො; කණේහිහි පුරිසනිමිතොන ඉපිසු මෙථුනවිතිකකමං කරොති; භාග්‍යසෙහිහි පරං සමාදපෙතො අත්තනො ඉපිතිඤ්ඤො කාරොති; සො දුට්ඨො භොති: ඉපිඋභතො බ්‍යඤ්ඤානකො දු:සඋභතොබ්‍යඤ්ඤානකොති. තත්ථ ඉපිඋභතො බ්‍යඤ්ඤානකස්ස ඉපිතිමිතං පාඤ්චං භොති; පුරිසනිමිතං පටිඛින්නං. පුරිසඋභතොබ්‍යඤ්ඤානකස්ස පුරිසනිමිතං පාඤ්චං, ඉපිතිමිතං පටිච්ඡන්තං, ඉපිඋභතොබ්‍යඤ්ඤානකස්ස ඉපිසු පුරිසත්තං කරොන්තස්ස ඉපිතිමිතං පටිච්ඡන්තං භොති, පුරිසනිමිතං පාඤ්චං, පුරිස උභතොබ්‍යඤ්ඤානකස්ස පුරිසානං ඉපිභාවං උපගව්ඡන්තස්ස පුරිසනිමිතං පටිච්ඡන්තං භොති, ඉපිතිමිතං පාඤ්චං භොති. ඉපි උභතොබ්‍යඤ්ඤානකො සයඤ්ඤා ගබ්භං ගණ්හාති. පරං ව ගණ්හාපෙති. පුරිසඋභතොබ්‍යඤ්ඤානකො පන සයං නා ගණ්හාති. පරං ගණ්හාපෙ තිති, ඉදුමෙසං නානාකරණං. ඤුරුඤ්ඤං පන වුත්තං: “යදි පටිසන්ධියං පුරිසලිඛං පවත්තං. ඉපිලිඛං නිබ්බත්තති, යදි පටිසන්ධියං ඉපි ලිඛං පවත්තං පුරිසලිඛං නිබ්බත්තති”ති. තත්ථ විචාරණකකමො විචාරතො අසංසාලිතිසා ධම්මබ්‍රහ්මණියධ්මිකපායං වෙදිතබ්බො. ඉමස්ස පන දුට්ඨස්සාපි උභතොබ්‍යඤ්ඤානකස්ස නෙව පබ්බජ්ජා අපි, න උපසම්පදාති. ඉදම්ඨ වෙදිතබ්බං.

තෙන වො පන සමසෙවනා¹ යෙන සමයෙන භගවතා සිකඛා පදං අපඤ්ඤාතො භොති, තෙන සමයෙන; අනුප්පකාසභනති උප්පකාසං අගාභාපෙතො සබ්බෙන සබ්බං උප්පකාසවිරිතිතං; එවං උප සමපත්තො නෙව ධම්මතො න ආමිසතො සංගං ලභනති. තෙ පරිභා යන්තිගෙව, න වඩ්ඪන්ති. න ගිකඛිමෙව අනුප්පකාසභොති උප්පකාසං අගාභාපෙතො නිරුප්පකාසකො න උපසම්පාදෙතබ්බො; ආසතති දුක්ඛකම්මාති සිකඛාපදපඤ්ඤානතිතො පටිසාය එවං උපසම්පාදෙ න්තස්ස ආපතති; කමමං පන න කුප්පති. කෙච්ඡි කුප්පතිති වදන්ති. නං න ගණ්හතබ්බං. සමෙසෙවන උප්පකාසෙවනාති ආදිසුපි උභතොබ්‍යඤ්ඤාන කුප්පකාසපරිගොසානෙසු එසෙව නගො.

අපනතං--පෙ-ගපෙඨසු පිණ්ඩාස වරතිති¹ යො ගපෙඨසු පිණ්ඩා ලබ්භති, තදන්තං වරති; සෙසෙඨාපි තිත්ථිසාති යථා ආජිවන නාමකා තිත්ථියා; සුපමඤ්ඤෙනෙහි මිසෙත්තො ගපෙඨසු ංපිතමෙව ගි තෙ භුඤ්ඤති. ආපනති දුක්ඛකම්මාති එවං උපසම්පාදෙත්තස්සෙව ආපතති භොති; කමමං පන න කුප්පති. අවිවරකාදි වඤ්ඤාපි එසෙව නගො. ඤාතිකභෙවනාති ‘යාව උපසම්පදං කරොම, තාව දෙථා’ති යාචිත්තා ගතිතෙන; තාමකාලිකෙතාති අනෙථා. ඊද්දෙසෙති පත්තෙන වා විවරෙන වා පත්තවිවරෙන වා උපසම්පාදෙත්තස්සෙව ආපතති භොති. කමමං පන න කුප්පති. තයමා පරිපුණ්ණපත්තවිවරෙව උප සම්පාදෙතබ්බො. සවෙ නස්ස නත්ථි, ආවරිසුප්පකාසා වස්ස දකුකාමා භොන්ති, අඤ්ඤා වා හිකුක්ඛු² අඤ්ඤාති වා හිකුක්ඛුති තීරපෙකෙකති

1. ස. මු. අපත්තකා ගාඨසු පිණ්ඩාස වරන්තිති.

2. .. අඤ්ඤා වා හිකුක්ඛු ඉති මුද්දිත පොත්සක කති.

නිසංසිතා අබ්බාදාපගං පතනවිවරං දාතබ්බං. පබ්බජාපෙකබං පත පණ්ඩුපලාසං යාමිතකෙනාපි පතනවිවරෙන පබ්බාජේතුං වට්ටති. සභාගට්ඨානෙ විසාසසෙන ගගෙතාපි පබ්බාජේතුං වට්ටති. සචෙ පත අපකකං පතනං විවරුපගාති ව චන්දානි ගගෙතා ආගතො ගොති, යාව පතෙතා පච්චති, විවරති ව කසිරන්ති, තාව විහාරෙ වසනාසං අනාමට්ඨිණිපාතං දාතුං වට්ටති. ථාලකෙ භුඤ්ජේතුං වට්ටති. පුරෙ හතනං සාමණේරගාගසමකො ආමසගාගො දාතුං වට්ටති. සෙනා සනගාගො පත සලාකගතනුලඤ්ඤසහනනිමිත්තනාදිති ව න වට්ටනති. පච්ඡාහතනමි සාමණේරගාගසමො තෙලමුට්ඨාණිතාදි හෙසජ්ජගාගො වට්ටති. සචෙ ගිලානො ගොති, හෙසජ්ජමයං කාතුං වට්ටති, සාමණේරයං විශ ව සබ්බං පටිජග්ගනකමිත්තති.

මානුෂාගායාදිවජ්ජකථා.

ගජ්චේනාදිවජ්ජ-ගජ්චේනෙනාති යසං ගජ්චලෙ වා මණි බිඤ්චි වා කපපජර වා යජ්ච කජ්චි ඵකො වා ඤේ වා ගජා ජිනා ගොනති; පාදවජ්ජෙනාති යසං අග්ගපාදෙ වා ගොපථිකෙසු වා ජංඝාය වා යජ්ච කජ්චි ඵකො වා ඤේ වා පාද ජිනා ගොනති; ගජ්චපාදවජ්ජෙනාති යසං චුග්ගපපකාරෙනෙව චතුසු ගජ්චපාදෙසු ඤේ වා තයො වා සබ්බෙ වා ගජ්චපාද ජිනා ගොනති; කණ්ණවජ්ජෙනාති යසං කණ්ණමුලෙ වා කණ්ණසකලිභාය වා ඵකො වා ඤේ වා කණ්ණා ජිනා ගොනති; යසං පත කණ්ණා විඤ්චි¹ ජිජ්ජනති, සකකා ව ගොති සබ්බාටෙවුං, සො කණ්ණං සබ්බාටෙතා පබ්බාජේ තබ්බො. නාසවජ්ජෙනාති යසං අජපදකෙ වා අග්ග වා ඵකපුටෙ වා යජ්ච කජ්චි නාසා ජිනා ගොති. යසං පත නාසිකා සකකා ගොති සබ්බෙවුං, සො නං ථාසුකං කතා පබ්බාජේතබ්බො. කණ්ණ නාසවජ්ජෙනා උභයවසෙන වෙදිතබ්බො. අභිගුලිවජ්ජෙනාති යසං පත තබ්බසෙසං අදයොතා ඵකා වා බහු වා අභිගුලියො ජිනා ගොනති; යසං පත සුත්තනනතුමග්ගමි තබ්බසෙසං පඤ්ඤායති, නං පබ්බාජේතුං වට්ටති. අලවජ්ජෙනාති යසං චතුසු අභිගුලිකෙසු අභිගුලියං චුග්ග තයෙනෙව ඵකො වා බහු වා අභිගුලිකා ජිනා ගොනති; කණ්ණ රවජ්ජෙනාති යසං කණ්ණිකාමකා මහාතභාරු පුරතො වා පච්ඡතො වා ජිනා ගොනති; යෙසු ඵකසංචි ජිනතතා අග්ග පාදෙන වා වංකමති, න වා පාදං පතිට්ඨාපෙතුං සකකාති; ජණ්ණප්ප කොති යසං චගුලිපකා විශ අභිගුලියො සමබ්බා ගොනති; ඵනං පබ්බාජේතුකාමෙන අභිගුලිතාරිකායො ථාලෙතා සබ්බං අනතරමමං අපනෙතා ථාසුකං කතා පබ්බාජේතබ්බො. යසං ජි ජ අභිගුලියො ගොනති, නං පබ්බාජේතුකාමෙන අබ්බං අභිගුලිං ජිඤ්චා ථාසුකං කතා පබ්බාජේතබ්බො. චුජජ්ජාති යො උදරයං වා පිට්ඨියා වා පසංයං වා නිකඤ්ඤතතා චුජ්ජසරිරො; යසං පත කිඤ්චි කිඤ්චි

අභ්‍යපච්චේදනං ඊසකං වඤ්ඤාං, නං පබ්බාජෙත්තුං වට්ටති. මහාසුරිසො ඵල
 ගි බ්‍රහ්මජ්ජගගෙතො. අවසෙසො සතොතො අබ්‍රුජේවා නාම නත්ති. මාම
 නොති ජඤ්ඤාමනො වා කච්චාමනො වා උභයවාමනො වා; ජඤ්ඤාම
 නස්ස කච්චො පට්ඨාය ගෙට්ඨිමකායො රසොයො හොති. උපරිමකායො
 පරිපුණ්ණො. කච්චාමනස්ස කච්චො පට්ඨාය උපරිමකායො රසොයො
 හොති. ගෙට්ඨිමකායො පරිපුණ්ණො. උභයවාමනස්ස උභොපි කායා
 රසොයො හොනති, යෙසං රසොයො භූතානං විය පරිවට්ඨමො මහාකුච්ඡි
 සට්ඨදිසො අවතභාවො හොති. නං තිවිධවපි පබ්බාජෙත්තුං න වට්ටති.
 ගලගණ්ඩුති යස්ස කුමභණ්ඩං විය ගලෙ ගණ්ඩු හොති; දෙසනාමතත
 මෙව වෙතං. යස්මිං කිංසිකුට්ඨං පන පදෙසෙ ගණ්ඩු සති න පබ්බාජෙ
 තබ්බො. තත්ථ විතිවජ්ජො: “න ගිකඛ්ඤෙ පඤ්ඤා ආබ්‍යාසෙති පුට්ඨා
 පබ්බාජෙතබ්බො”ති එත්ථ වුත්තනගෙනෙව වෙදිතබ්බො. ලක්ඛණානත
 කසාහතලිඛිතකෙසු යං වත්තබ්බං, නං “න ගිකඛ්ඤෙ ලක්ඛණාන
 නො”ති ආදිසු වුත්තමෙව. සිප්පදිති භාරපාදෙ වුට්ටති; යස්ස පාදෙ
 ථුලො හොති සඤ්ජානපිට්ඨො ඛරෙ, සො න පබ්බාජෙතබ්බො. යස්ස
 පන න නාව ඛරභාවං ගණ්ඤාති, සකකා හොති උපනාහං ඛන්තිවා
 උදකආවාටෙ පච්චෙසෙත්වා උදකවාලිකාය පුරෙත්වා යථා සිරි පඤ්ඤා
 යනති, ජඤ්ඤා ව තෙලනාලිකා විය හොති, ඵලං මිලාපෙත්තුං සකකා,
 තස්ස පාදං ඊදිසං කත්වා තං පබ්බාජෙත්තුං වට්ටති. සවෙ පුත වඤ්ඤාති,
 උපසමපාදෙතොනාපි තථා කත්වා උපසමපාදෙතබ්බො. පාපගේහිති
 අරිසහගඤ්ජරපිත්තසෙමාකාසසොසාදිසු යෙන කොතච්ඡි රෙගෙන
 නිව්වාතුරෙ අතෙතිවජ්ජරෙගො ජෙගුවෙජා අමනාපො; අයං න
 පබ්බාජෙතබ්බො. පඤ්ඤාසංකොති යො අත්තනො විරුපතාය පරිසං
 දුසෙති; අතිදිසො වා හොති අඤ්ඤාසං සිසපමාණනාතිපපදෙසො.
 අතිරසො වා උභයවාමන භූතරූපං විය. අතිකාලො වා ක්කිපිත
 ඛෙත්තඛානුකො විය. අවෙවාදනො වා දඛිතකකාදිති පමජ්ජිතමට්ට
 තමිලොගවණ්ණො. අතිකිසො වා මඤ්ඤාසලොතිතො අට්ඨිසිරිවමම
 සරිරෙ විය. අතිථුලො වා භාරියමංසො. මහොදරෙ වා මහාභූත
 සදිසො. අතිමහත්තසිසො වා පච්ඡිං සිසෙ කත්වා සිතො විය. අතිබුද්ධ
 සිසො වා සරිරස්ස අනනුරූපෙන අතිබුද්ධකොති සිසෙන සමනා
 ගතො. කුට්ඨිසො වා නාලජිල පිණ්ඩසදිසෙන සිසෙන සමනාගතො.
 සිඛරසිසො වා උභං අනුපුබ්බතනුකොති සිසෙන සමනාගතො.
 නාලිසිසො වා මහාවෙඨපබ්බ සදිසෙන සිසෙන සමනාගතො. නාල
 සිසො වා පඤ්ඤාසිසො වා වතුසු පසෙසු යෙන කොතච්ඡි පසෙසන
 මතතෙන සිසෙන සමනාගතො. වණ්ණසිසො වා සුඛිසිසො වා
 නණ්ණිකකෙසො වා පාණ්ණිකා වාසිතකොදරෙ සසෙසදිසෙති නතිං
 තතිං උට්ඨිතෙති කෙසෙති සමනාගතො. තිලොම සිසො වා ථුලන්ධු
 කෙසො වා නාලතිරසදිසෙති කෙසෙති සමනා ගතො. ජාතිපලිකෙති
 පණ්ණිසිසො වා. පකතිතමකෙසො වා ආදිකොති විය කෙසෙති
 සමනාගතො. ආවතසිසො වා ගුහනං සරිරෙ ආවතසදිසෙති

උද්ධමෙයෙහි කෙසාවනෙතෙහි සමන්තාගතො, සිසලොමෙහි සද්ධිං එකාබ්බකමුකලොමො වා ජාලබ්බොධන¹ විය නලොටෙන සමන්තාගතො, සම්බ්බකමුකො වා නිලොමහමුකො වා, මකකටහමුකො වා, අභිමහන්තකම් වා අභිබුද්ධකම් වා මහිසවමෙම වාසිකණේණන පහරිතො කතථිද්දසද්ධෙහි අකම්හි සමන්තාගතො: විසමකම් වා එකෙන බුද්ධකෙන අකම්හා එකෙන මහනෙතන සමන්තාගතො, විසම වකුලො² වා එකෙන උද්ධං එකෙන අධොති එවං විසමජාතෙහි අකම්වකුලෙහි සමන්තාගතො, කෙකරො වා ගමරිතකම් වා යසස ගමරිතෙර උදපාතෙ උදකතාරකා විය අකම්තාරකා පඤ්ඤායනති, නිකබන්තකම් වා යසස කකකටකසෙසව අකම්තාරකා නිකබන්තා හොන්ති, ගජකණේණො වා මහන්ති කණේණසකලිති සමන්තාගතො, මුසිකකණේණො වා ජතුකකණේණො වා බුද්ධිකාති කණේණසකලිති සමන්තාගතො, ඡිද්ධමන්තකණේණො වා යසස විතා කණේණසකලිති කණේණච්ඡිද්ධමන්තමෙව හොති, අවිද්ධකණේණො වා, යොනකජාතිකො පන පරිස දුසකො නහොති, සභාවොයෙව හි සො තස්ස, කණේණගන්දරිකො වා නිවට්ඨතිතා කණේණන සමන්තාගතො, ගණ්ඨකණේණො වා සද්දපග්ගරිතපුබ්බෙන කණේණන සමන්තාගතො, වංචිතකණේණො වා ගොහත්තනාප්පිකාය අග්ගසද්ධෙහි කණේණෙහි සමන්තාගතො, අභි පිඞ්ගලකම් වා, මුප්පිඞ්ගලපන පබ්බාජෙත්තුං වට්ඨති, නිප්පමුච්ඡකම් වා අසුප්පග්ගරිතකම් වා පුප්පිතකම් වා අකම්පාකෙන සමන්තාගතකම් වා, අභිමහන්තනාසිකො වා අභිබුද්ධකනාසිකො වා විපිට්තාසිකො වා මජ්ඣෙක අප්පතිට්ඨතිතො එකපසෙස සිතවංකනාසිකො වා, දීඝනාසිකො වා සුකතුණ්ඨසද්ධාය ජිට්ඨාය ලෙහිතුං සකකුණේයසාය නාසිකාය සමන්තාගතො, නිවට්ඨපග්ගරිතසිඞ්ඝාතිකනාසො වා, මහාමුඛො වා යසස පට්ඨගමකසුකසෙසව මුඛනිමිත්තායෙව මහන්තං හොති, මුඛං පන උප්පාදිසං අභිබුද්ධකං, භික්ඛමුඛො වා වඞ්කමුඛො වා, මහාඔට්ඨො වා උකකලිමුඛවට්ඨසද්ධෙහි ඔට්ඨෙහි සමන්තාගතො, තනුකඔට්ඨො වා ගෙරිවමමසද්ධෙහි දනෙන පිදහිතුං අසමන්තෙහි ඔට්ඨෙහි සමන්තාගතො, මහාධරෙට්ඨො වා තනුකඋත්තරෙට්ඨො වා තනුකඅධරෙට්ඨො වා මහාඋත්තරෙට්ඨො වා ඔට්ඨච්ඡින්නකො වා, එළමුඛො වා උප්පකක මුඛො වා සඞ්ඛතුණ්ඨකො වා බහි සෙතෙහි අනොභා අභිරතෙතෙහි ඔට්ඨෙහි සමන්තාගතො, දුග්ගකිකුණ්පමුඛො වා, මහාදනෙතො වා අට්ඨකදන්තසද්ධෙහි දනෙතෙහි සමන්තාගතො, අසුරදනෙතො වා ගෙට්ඨො වා උපරි වා බිහි නිකබන්තදනෙතො, යසස පන සකකා හොති ඔට්ඨෙහි පිදහිතුං, කපේන්තසෙසව පඤ්ඤායනති නො අකපේන්තසස, තං පබ්බාජෙත්තුං වට්ඨති, සුභිදනෙතො වා නිදුදනෙතො වා, යසස පන දන්තන්තරෙ කලද්දකදනෙතො විය සුමුඛදනෙතො හොති, තං පබ්බාජෙත්තුං වට්ඨති, මහාහනුකො වා ගොහනුසද්ධෙහි හනුතා සමන්තාගතො, දීඝහනුකො වා විපිට්ඨහනුකො වා අනෙතො පවිට්ඨන විය අභි

1. සි, මු. ජාලවට්ඨන,

2. විසමවකුලො: අබ්බත්,

රසොන හනුකෙන සමන්තාගතො. භික්ෂාගනුකො වා වංකහනුකො වා. තිමමසුදුසිකො වා භික්ෂුණීසද්ධිසමුඛො. දීඝගලො වා ඛනගලසද්ධි සෙන ගලෙන සමන්තාගතො. රසගලො වා අන්තො පටිට්ඨන විශ ගලෙන සමන්තාගතො. භික්ෂාගලො වා. හට්ඨ අසංකූටො වා, අහන්තො වා එකහන්තො වා අතිරසගහන්තො වා, අතිදීඝහන්තො වා. භික්ෂාගලො වා භික්ෂාපිට්ඨි වා. කච්ඡුගතො වා කණ්ඩුගතො වා දද්දුගතො වා, ගොධාගතො වා, යස්ස ගොධාය විශ ගතතො වුණ්ණාති පතනති. සබ්බං වෙතං විරූපකරණං සක්කාය වින්දාරිකවසෙන වුත්තං. මිනිව්ණ්ණො පනෙත් “භික්ෂුණීසද්ධිසමුඛො ආබ්බාසෙති”ති එත් වුත්තනසෙන වෙදිතබ්බො. හට්ඨකපිකො වා, මහාආතිසද්ධි වා උග්ගනකුට සද්ධිසෙති ආතිසද්ධිමංසෙති අවුත්තනෙති සමන්තාගතො. මහාඋරුකො වා වාහණිකො වා මහාපානුකො වා සංඝට්ටනපානුකො වා දීඝ ජඬෙසා වා යට්ඨිසද්ධිසජ්ඬෙසා වා විකට්ටො වා සංඝාට්ටො වා උබ්බභු පිණ්ඩිකො වා. සො දුට්ඨො: හෙට්ඨා ඔරුද්දාති වා උපරි ආරුද්දාති වා මහතිති ජංඝපිණ්ඩිකාති සමන්තාගතො. මහාජංඝො වා ධුලජංඝ පිණ්ඩිකො වා මහාපාදො වා මහාපණ්ණි වා, පිණ්ඩිකපාදො වා පාද වෙමණ්ඩිකො උට්ඨිතජංඝො. වංකපාදො වා, සො දුට්ඨො: අන්තො වා බති වා පරිවත්තපාදො. ගණ්ඩකඛ්ඛුලී වා සිඛ්ඛිවෙරථණ්ණසද්ධාති අඛ්ඛුලීති සමන්තාගතො. අක්කිතබ්බො වා කාලවණ්ණෙති පුතිතබ්බෙති සමන්තාගතො. සබ්බොපි එස පරිසද්ධසකො. එවරුපො පරිසද්ධසකො න පබ්බාජෙතබ්බො.

භාණොති පසානකො වා ගොකු පුප්ඵාදිති¹ උපගතපසාදො වා; යො ද්විති වා එකෙන වා අක්කිතා න පසාති, සො න පබ්බාජෙතබ්බො. මහාපට්ඨපිණ්ණං පත එකකිකාණො කාණොති වුත්තො. ද්විඅක්කිකාණො අක්කිත සභගතිනො. මහාඅට්ඨකපායං ජට්ඨකො අක්කිති වුත්තො. තසම උග්ගපටි පරිශායෙන සුජ්ජති. කුණ්ණිති හත්තුණි වා පාදකුණි වා අඛ්ඛුලීකුණි වා; යස්ස එතෙසු හත්තුදිපු යං කිඤ්ච වඛනං පඤ්ඤායති, සො කුණි නාම. බසෙද්දාති නතරාණුකො වා භික්ෂාජඬෙසා වා මජ්ඣෙක සංකුට්ඨපාදතො කුණ්ඩපාදකො වා පිට්ඨිපාදමජ්ඣෙක වංකමනෙතො වා අග්ගෙ සංකුට්ඨපාදතො කුණ්ඩ පාදකො වා පිට්ඨිපාදකෙන වංකමනෙතො අග්ගපාදෙනෙව වංකමන බසෙද්දා වා පණ්ණිකාය වංකමනබසෙද්දා වා පාදස්ස බාහිරනෙතන වංකමනබසෙද්දා වා පාදස්ස අභ්ගතනරනෙතන වංකමනබසෙද්දා වා ගොප්ඨකානං උපරි භග්ගතො සකලෙන පිට්ඨිපාදෙන වංකමන බසෙද්දා වා; සබ්බොපෙස බසෙද්දායෙව. සො න පබ්බාජෙතබ්බො. සකඛගගොති යස්ස එකො හන්තො වා පාදො වා අභ්ගසිරං වා සුඛං න හවති; ඡිග්ගිකොපෙඨාති පිට්ඨපටි වුට්ඨති; ජ්ඣුද්ධිකොති ජ්ඣුණ්ණ භාවෙන දුට්ඨො; අත්තනො විවරජනාදිකමමපි කාදුං අසමන්තො.

1. ඡ. පුබ්බාදිති වා;

යො පන මහලුකොපි බලවා හොති, අත්තානං පටිජයතිතුං සකෙකාති, සො පබ්බාජෙතබ්බො. අකොති ජවවකො වුවවති; මුණොති යසා වවිහෙදො නපවත්තති; යසාපි පවත්තති, සරණ ගමනං පන පටිපුණ්ණං භාසිතුං න සකෙකාති, තාදිසං මවමනමපි පබ්බාජෙතුං න වට්ටති. යො පන සරණගමනමත්තං පටිපුණ්ණං භාසිතුං සකෙකාති, තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති. බිබිඟෙති යො සබ්බෙන සබ්බං න පුණාති; යො පන මහාසද්දං පුණාති, තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති. අකිමුභාදයො උභයදෙසවසෙන වුත්තා. යෙසඤ්ච පබ්බජ්ජා පටිකම්මත්තා, උපසම්පදාපි තෙසං පටිකම්මත්තාව. සචෙ පන තෙ සචෙසා උපසම්පාදෙති, සබ්බෙපි හත්ථවින්නාදයො සුපසම්පත්තා. කාරක සචෙසා පන ආවරිත්ථපජ්ඣායා ව ආපත්තිනො න මුවන්ති. වක්ඛති ව: “අපි භික්ඛවෙ පුග්ගාලො අපයොනා ඔසාරණං. තං වෙ සචෙසා ඔසා රෙති, එකවෙවා ‘සුඛසාරිතො, එකවෙවා දුඛසාරිතො’ති. තස්සන්තො ආගතට්ඨානෙයෙව ආවිහිමියාතිති.

හත්ථවින්නාදිවජ්ජනථා නිවසිතා.

අලජ්ජිනං නිසසාසං වසන්තිත් උපයොගන්තෙ සාමිවවනං; අලජ්ජි පුග්ගාලෙ නිසාය වත්තතිති අන්තො. සාව ගිඤ්ඤාසභාගතං ජානාමිති නිසායදයකස්ස භික්ඛුනො භික්ඛුනි සභාගතං ලජ්ජිභාවං යාව ජානා මිති අන්තො. තස්මා නවං සානං ගතෙන ‘එති භික්ඛු නිසායං ගණ්ඨා සී’ති වුවවමානෙනාපි වතුපසඤ්චාහං නිසායදයකස්ස ලජ්ජිභාවං උප පටිකම්මා නිසායො ගහෙතබ්බො. සචෙ ථෙරෙ ලජ්ජිති භික්ඛුනං සන්තිකෙ සුචා ආගතදිවසෙයෙව ගහෙතුකාමො හොති, ථෙරෙ පන “ආගමෙති තාව. වසන්තො ජාතිස්සසී”ති කතිපාහං ආචාරං උපපටිකම්මා නිසායං දෙති, වට්ටති. පකාතියා නිසායගහණට්ඨානං ගතෙන තදහෙව ගහෙතබ්බො. එකදිවසමපි පරිභාරෙ නත්ති. සචෙ පසම්මයාමෙ ආවරියස්ස ඔකාසො නත්ති, ඔකාසං අලහන්තො පවුඩ්ධසම්මයෙ ගහෙ ස්සාමිති සයති, අරුණං උග්ගතමපි න ජානාති, අනාපත්ති. සචෙ පන ගණ්ඨස්සාමිති ආයොගං අකත්වා සයති, අරුණුග්ගවනෙ දුක්ඛටං ආපජ්ජති. අගතපුබ්බට්ඨානං ගතෙන දො තිණ්ණි දිවසාති වසිත්වා ගතතුකාමෙන අතිසිත්තෙන වසිතබ්බං. සත්තාහං වසිස්සාමිති ආලයං කරුණෙන්ත පන නිසායො ගහෙතබ්බො. සචෙ ථෙරෙ “කිං සත්තාහං වසන්තස්ස නිසායෙනා”ති වදති, පටිකම්මත්තකාලෙනා පට්ඨාය ලද්ධපරිභාරෙ හොති. නිසසාසං කරුණිකොති කරුණික නිසායො, කරුණිකො මයා නිසායො; ගහෙතබ්බොති අන්තො. නිසසාසං අලහමානෙනාති අත්තනා සද්ධිං අධ්වානමග්ගපටිපන්නෙ නිසාය දයකෙ අසති නිසායං න ලගති නාම; එවං අලහන්තෙන අතිසිත්තෙන බහුතිපි දිවසාති ගන්තබ්බං. සචෙ පුබ්බෙපි නිසායං ගහෙත්වා වුත්ථ පුබ්බං කඤ්චි ආවාසං පටිසති, එකරත්තං වසන්තෙනාපි නිසායො ගහෙතබ්බො. අත්තරුමග්ගෙ විස්සමන්තො සත්ථං වා පටියෙසන්තො

කතිපාහං වසති, අනාපතති. අනෙතාවසෙස පන තිබ්බවාසං වසි තබ්බං, තිස්සයො ව ගහෙතබ්බො. නාමාය ගච්ඡන්තස්ස පන වස්සානෙ ආගතෙයි තිස්සයං අලහන්තස්ස අනාපතති. ඝාමිකමානෙතාති තෙන යිලානෙන යාවිගමානෙන; සුවෙ යාවාති මනති වුච්චමානොපි මානෙන න යාවති, ගන්තබ්බං. එාසු භොතීති සමපවිපස්සනානං පරිලාභ වසෙන එාසු භොති; ඉමං හි පරිහාරං නෙව සොතාපනෙනා න සකදගාමි-අනාගාමි-අරහනෙතා ලභනති; න එාමගතසමාධිනො වා විපස්සනාය වා ලාභී. විස්සධිකම්මධානෙ පන බාලපුරුද්ද්ද්නෙ කථාව නැපී. යස්ස ඛො පන සමපො වා විපස්සනා වා තරුණො භොති, අයං ඉමං පරිහාරං ලභති. පවාරණසංගහොපි එතස්සෙව අනුදෙතුදෙතු. තසමා ඉමිනා පුග්ගලෙන ආවරියෙ පවාරෙතො ගතෙපි යද පති රුපො නිස්සගදයකො ආගච්ඡස්සති, තස්ස නිස්සාය වසිස්සාමිති ආභොගං කතො පුත යව ආසාලතිපුණ්ණමා, තාව අනිසිතෙන වදන්තං වට්ඨති. සුවෙ පන ආසාලතිමාසෙ ආවරියො නාගච්ඡති, යත් නිස්සයො ලබනති, තත් ගන්තබ්බං.

ගොතෙතනපි අනුසාවෙතනති මහාකස්සපස්ස උපසම්පද පෙකෙතාති එවං ගොතනං වතො අනුසාවෙතං අනුජානාමීති අනෙව; මෙ එකානුසාවණෙති දො එකතො අනුසාවණෙ; එකෙන එකස්ස අඤ්ඤත ඉතරස්සාති එවං ද්විතී වා ආවරියෙහි එකෙන වා එකකක ණෙ කම්මවාමං අනුසාවෙනෙති උපසම්පාදෙතං අනුජානාමීති අනෙව. මෙ භසො එකානුසාවණෙ කාතුං භාඤ්ඤ වො එකෙන උපස්සායෙනාති දො වා තයො වා ජනෙ පුරිමනෙයෙනෙව එකතො අනුසාවණෙ කාතුං අනුජානාමී; තඤ්ඤ වො අනුසාවණකිරියං එකෙන උපස්සායෙන අනුජානාමීති අනෙව. තසමා එකෙන ආවරියෙති දො වා තයො වා අනුසාවෙනබ්බො. ද්විතී වා තිති වා ආවරියෙහි විසුං විසුං එකෙන එකස්සාති එවං එකපායාරෙනෙව දො තිස්සො වා කම්මවාමා කාහබ්බො. සුවෙ පන නානාවරියා නානුපස්සායා භොනති, තිස්සතෙ රෙ පුමනතෙරස්ස සද්ධිවිහාරිකං, පුමනතෙරෙ තිස්සතෙරස්ස සද්ධි විහාරිකං අනුසාවෙති, අඤ්ඤමඤ්ඤඤ ගණපුරකා භොනති, වට්ඨති. සුවෙ පන නානාඋපස්සායා භොනති, එකො ආවරියො භොති, “නතෙව නානුපස්සායෙනා”ති පටික්ඛිත්තතතා න වට්ඨති. ඉදං සක්කාය හි එස පටිකෙඛපො. පඨමං උපස්සා ගාහාපෙතබ්බොති එත් වජ්ජා වජ්ජං උපතිස්සායනීති උපස්සා, තං උපස්සා; “උපස්සායො මෙ ගතෙන භොති”ති එවං වදපෙතො ගාහාපෙතබ්බො. විත්ථාසනනීති විත්ථගිහතො භොනති; *උලුච්ඡතු මනති උඤ්ඤ මං; නාවදෙ වාති උපසම්පන්නසමත්තරමෙව; ජායා මෙතබ්බොති එකපොරිසා වා ද්විපොරිසා වාති ජායා මෙතබ්බො; උතුපමාණං ආවික්ඛිතබ්බනති

*“යං ජාතනති යං තව සර්වෙර ජාතං ඡබ්බතං. පිජ්ජමානං, තං සමාමුපෙක්ඛි පුච්ඡෙන පත්තං. අපීඨි එත්තබ්බතති ආදි” ඉවධිසකා පාඨො මරුමකුර පොඨ්ඡක දිස්සති.

වසානො හෙමනො; ගිවොති එවං උතුපමාණං ආවික්ඛිතබ්බං; එත්ථ උතුයෙව උතුපමාණං; සචෙ වසානාදයො අපරිපුණ්ණා හොනති, යතතකෙති දිවසෙති යස්ස යො උතු අපරිපුණ්ණො, තෙ දිවසෙ සලලකෙතිවා සො දිවසභාගො ආවික්ඛිතබ්බො. අඑවා “අයං නාම උතු. සො ච ඛො පරිපුණ්ණො වා අපරිපුණ්ණො වා”ති එවං උතුපමාණං ආවික්ඛිතබ්බං. පුබ්බණො වා සායණො වාති එවං දිසවභාගො ආවික්ඛිතබ්බො. සඬිතීති ඉදමෙව සබ්බං එකතො කතො “කං කිං ලභසි? කා තෙ ඡායා? කිං උතුපමාණං? කො දිවසභාගො”ති පුට්ඨො “ඉදං නාම ලභාමි-වසං වා හෙමනං වා ගිවහං වා. අයමෙව ඡායා. ඉදං උතුපමාණං. අයං දිවසභාගොති වදෙය්‍යාසි”ති එවං ආවික්ඛිතබ්බං. *බහාසාති ඡයේසවා;* දුතියං දුතුනති උපසම්පදමාලකතො පරිවෙණං ගච්ඡන්තස්ස දුතියං දුතං අනුජානාමි; චන්තාදි ව අභරණීයාති ආවික්ඛිතුනති අත්ථො. අලබ්භමානාසං යාමග්ගිසා අනාපනති සමෙහාගෙ සංවාසෙති යාව තස්ස උකෙට්ඨෙය්‍යකමකරණත්ථාය සාමග්ගි න ලබ්භති, තාව තෙන සද්ධිං. සමොගෙ ව උපොසථපචාරණාදිකරණහෙදෙ සංවාසෙ වා අනාපනතිති, සෙසං සබ්බත්ථ මහාවිහරෙහ වුත්තානුසාරෙන සුචිඤ්ඤ යසත්තා පාකට්ඨෙවාති.

සමනපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාස

මාසනනි අබිකච්ඡුසනපටිම ඡායිතස්ස මහාබකිකස්ස

අත්ථවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

8-2.

උපොසථකකිකො-අඤ්ඤතිඡීයාති එත්ථ තිත්ථං වුට්ඨති ලද්ධි; අඤ්ඤං තිත්ථං=අඤ්ඤතිත්ථං; තං එතෙසං අඡීති=අඤ්ඤතිඡීයා; ඉතො අඤ්ඤලද්ධිකාති වුත්තං හොති. බමමං භාසනාති යං තෙසං කතතබ්බාකතතබ්බං, තං කථෙතති; තෙ ලභනාති තෙ මනුස්සා ලභනති; *මුහසුභග්ගි පුලසරිපුසකර්;* අනර්කාපනො වා හොති* ආපජ්ජිතා වා වුට්ඨිකොති එත්ථ යං ආපතති. ගිතවු අනර්කාපනො වා හොති, ආපජ්ජිතා වා වුට්ඨිතො, අයං අසනති නාම ආපතතිති එව මත්ථො වෙදිතබ්බො. සමපජානමුසාවාදෙ කිං හොතිති යවායං සමප ජානමුසාවාදෙ අස්ස හොතිති වුත්තො, සො ආපතතිතො කිං හොති? කතර් ආපතති හොතිති අත්ථො. දුක්ඛටං හොතිති දුක්ඛවාපතති හොති; සා ච ඛො න මුසාවාදලකණෙන; හඟවතො පන වචනෙන. වච්ඡාපර අකිරියසමුට්ඨානා ආපතති හොතිති වෙදිතබ්බො. වකති ති:

“අනාලපනො මනුජෙන කෙනවි
වාවා ගිරං නො ව පරෙ හණෙය්‍ය,
ආපජෙය්‍ය වාවසිතං න කාසිකං
පඤ්ඤා මෙසා කුසලෙති විනාතිතා”ති.

* ලක්ඛණනරිතො පාසො සිතලක්ඛරමුද්දිතපොත්ථෙක නත්ථි;

* අසලිපි ලක්ඛණනරිතො පාසො සිතලක්ඛරමුද්දිතපොත්ථෙක නත්ථි.

අනන්තසිංහොති අනන්තයකරෙ; කියන එය සොහොනි කීමන්දාය එය සොහොනි; පස්මය කාන්තය අභිගමාසාති පස්මය කාන්තය අභිගමන්දාය තස්ස භික්ඛුනො එය සොහොනි; එස තයො සබ්බත්ථ. ඉති හත්ථා උදෙසනො ව නිදෙසනො ව පසමං පාතිමොක්ඛදෙසං දෙසෙයි. දෙවසිකනති දිවසෙ දිවසෙ; වාතුද්දසෙ වා පණ්ණරසෙ වා ති එකස්ස උතුනො තතියෙ ව සත්තමෙ ව පකෙඛ ද්විකත්තං වාතුද්දසෙ අවසෙසෙ ඡක්ඛත්තං පණ්ණරසෙ; අයං තාව එතො අත්ථො. අයමපන පකතිවාරිත්තවසෙන වුත්තො. “සකිං පක්ඛස්ස වාතුද්දසෙ වා පණ්ණරසෙ වා”ති වචනතො පන තථාරූපෙ පච්චයෙ සති යසමිං තයමිං වාතුද්දසෙ වා පණ්ණරසෙ වා උද්දසිත්තං වට්ඨති. “ආවාසිකානං භික්ඛුනං වාතුද්දසො”හොති, ආගන්තුකානං පණ්ණරසො. සචෙ ආවාසිකා ඛත්තං හොනති, ආගන්තුකෙති ආවාසිකානං අනුචත්තිකබ්බ”නති වචනතොපි චෙතං චෙදිතබ්බං.

පස්මං නිමිත්තං කිත්තනබ්බොති විනයධරෙන පුච්ඡිතබ්බං. “පුරුෂමාය දිසාය කිං නිමිත්තං”නති. පබ්බතො හතෙතති. පුන විනය ධරෙන “එසො පබ්බතො නිමිත්තං”නති එවං නිමිත්තං කිත්තනබ්බං. “එතං පබ්බතං නිමිත්තං කාරෙම. කාරිස්සාම. නිමිත්තං කතො. නිමිත්තං හොතු. හවිස්සති. හොති”ති එවමපන කිත්තොත්තං න වට්ඨති. පාසාණාදිපුප්ඵි එසෙව තයො. “පුරුෂමාය අනුදිසාය, දකඛිණොදිසාය, දකඛිණොදිසාය, අනුදිසාය, පච්ඡිමාය දිසාය, පච්ඡිමාය අනුදිසාය, උත්තරං දිසාය, උත්තරං අනුදිසාය, කිං නිමිත්තං? උදකං හතෙන. එතං උදකං නිමිත්තං”නති එත්ථ පන අපචා පුන “පුරුෂමාය දිසාය කිං නිමිත්තං? පබ්බතො හතෙන. එසො පබ්බතො නිමිත්තං”නති එවං පසමං කිත්තිතං නිමිත්තං කිත්තොත්තොව සපෙතබ්බං. එවං හි නිමිත්තෙන නිමිත්තං සුචිතං හොති. එවං නිමිත්තාති කිත්තොත්තො අථ අනන්තරං වුත්තාය කම්මවාසාය සීමා සම්මන්තිතබ්බං. කම්මවාසා පරියොසානෙ නිමිත්තානං අනෙත්ථා සීමා හොති. නිමිත්තාති සීමතො බහි හොනති. තත්ථ නිමිත්තාති සකිං කිත්තිතාති කිත්තිතානෙව හොනති. අනුක්ඛාදිපාසං පන කිත්තිතං සීමමණ්ඩලං සම්මකිත්තෙන නිමිත්තං කිත්තොත්තොති වුත්තං. පබ්බතො හතෙතති-පෙ-උදකං හතෙනති එවමපන උපසම්පන්නො වා ආවික්ඛතු අනුපසම්පන්නො වා වට්ඨතියෙව.

ඉදති පබ්බතනිමිත්තාදිපු එවං විනිට්ඨයො චෙදිතබ්බො: තිවිධො පබ්බතො: සුඛපංසුපබ්බතො සුඛපාසාණපබ්බතො උභයමිස්සකොති සො තිවිධොපි වට්ඨති. වාලිකාරසි පන න වට්ඨති. ඉතරෙපි හත්ථිපමාණතො ඔම්කන්තරෙ න වට්ඨති. හත්ථිපමාණතො පන ධර්මාය සිංඤ්ඤා රූපමාණොපි වට්ඨති. සචෙ වතුපු දිසාපු වත්තාරෙ වා තිසු වා තයො පබ්බතො හොනති, වතුති තිති වා පබ්බතනිමිත්තෙනගෙව සම්මන්තිතුමපි වට්ඨති. ද්විති පන නිමිත්තෙති එකෙන වා සම්මන්තිතුං න වට්ඨති. ඉතො පරෙපු පාසාණනිමිත්තාදිපුප්ඵි එසෙව තයො. තසමා පබ්බතං

නිමිත්තං කරුණෙන න පුච්ඡිතබ්බං 'එකාබ්භො න එකාබ්භො'ති? සචෙ එකාබ්භො භොති, න කාතබ්බො. තං හි වතුසු වා අට්ඨසු වා දිසාසු කිත්තෙතෙනොනාපි එකමෙව නිමිත්තං කිත්තිතං භොති. තස්ම, යො එවං වක්කස්සොනෙන විහාරං පරික්ඛිපිතා සිතො පබ්බතො, තං එකදිසාය කිත්තෙතො අඤ්ඤාසු දිසාසු තං බ්බිඛා කළා අනො අඤ්ඤාති නිමිත්තාති කිත්තෙතබ්බොති. සචෙ පබ්බත්තස්ස තතියභාගං වා උපබ්බං වා අනොසිමාය කාත්තුකාමා නොනති, පබ්බතං අකිත්තෙතො යත්තකං පදෙසං අනො කාත්තුකාමා, තස්ස පරතො තස්මයෙව පබ්බතෙ ජාතරුක්ඛවමිකාදිසු අඤ්ඤාතරං නිමිත්තං කිත්තෙතබ්බං. සචෙ එකයොජනද්වියොජනපාමාණං සබ්බං පබ්බතං අනො කාත්තුකාමා නොනති, පබ්බතස්ස පරතො භූමියං ජාතරුක්ඛ වමිකාදිති නිමිත්තාති කිත්තෙතබ්බොති.

පාසාණනිමිත්තං-අයගුලොපි පාසාණසබ්බමෙව ගව්ඡති. තස්මා යො කොචි පාසාණො වට්ටති. පමාණතො පන ගජිපමාණො පබ්බත සංඛං ගතො, තස්මා සො න වට්ටති. මහාගොණමහාමිසිසපමාණො පන ආට්ටති. ගෙට්ඨිමපරිවේජදෙන බතතිස්සලගුලපිණ්ඩපරිමාණො වට්ටති. න තතො බුද්ධකතරු. ඉට්ඨිකා වා මහනතිපි න වට්ටති. අනිමිත්තපාසාණානං රුසිපි න වට්ටති. පගෙව පංසුවාලිකරුසි. භූමිසමො බලමණ්ඩලසදිසො පිට්ඨිපාසාණො වා, භූමිතො බාණුකො විශ උට්ඨිතපාසාණො වා භොති, සොපි පමාණුපභො චෙ වට්ටති. පිට්ඨිපාසාණො අතිමහනොනාපි පාසාණසබ්බයෙව ගව්ඡති. තස්මා සචෙ මහතො පිට්ඨිපාසාණස්ස එකපදෙසං අනොසිමාය කාත්තුකාමා නොනති, තං අකිත්තෙතො තස්සපරි අඤ්ඤා පාසාණො කිත්තෙ තබ්බො. සචෙ පිට්ඨිපාසාණුපරි විහාරං කරුණති, විහාරමණ්ඩන වා පිට්ඨිපාසාණො විනිවිජ්ඣිතා ගව්ඡති, එවරුපො පිට්ඨිපාසාණො න වට්ටති. සචෙ හි තං කතෙතනති, නිමිත්තස්ස උපරි විහාරෙ භොති. නිමිත්තඤ්ච නාම බ්බිසිමාය භොති. විහාරෙපි බ්බිසිමායං ආපඤ්ඤාති. විහාරං පරික්ඛිපිතා සිතපිට්ඨිපාසාණො වා එකත් කිත්තෙතො අඤ්ඤාත් න කිත්තෙතබ්බො.

වනනිමිත්තං-තිණ්ඩකං වා තවසාරතාලනාලිකෙරුදි රුක්ඛ වනං වා න වට්ටති. අනොසාරනං පන සාකසාලාදීනං අනොසාර මිසසකානං වා රුක්ඛානං වනං වට්ටති. තඤ්ච බො ගෙට්ඨිමපරිවේජ දෙන වතුපඤ්චරුක්ඛමහමපි. තතො ඔරං න වට්ටති. පරං යොජන සතිකමපි වට්ටති. සචෙ වනමණ්ඩි විහාරං කරුණති, වනං න කිත්තෙ තබ්බං. එකදෙසං අනොසිමාය කාත්තුකාමෙතිපි වනං අකිත්තෙතො තත් රුක්ඛපාසාණදයො කිත්තෙතබ්බො. විහාරං පරික්ඛිපිතා සිතං වනං එකත් කිත්තෙතො අඤ්ඤාත් න කිත්තෙතබ්බං.

රුක්ඛනිමිත්තං-තවසාර තාලනාලිකෙරුදිරුක්ඛො න වට්ටති. අනොසාරෙ ජ්වමානකො අනාමසො උබ්බධතො අට්ඨිච්ඡාලො පරිණාගතො සුචිදංකිකපමාණොපි වට්ටති. තතො ඔරං න

වට්ටයි. පරං ආදසයොජනො සුපපතිට්ඨිතතිශ්‍රොධොපි වට්ටයි. වංසනලසුරවාදිසු ඕජං රොපෙතො වඩ්ඪාපිනො පමාණුපගොපි ත වට්ටයි තතො අපනෙතො පන තංඛණමපි භූමියං රොපෙතො කොට්ඨිකං නො උදකං ආසිඤ්චිතො කිංතෙනාං වට්ටයි. නවමුල සාධාතිශ්‍යමනං අකාරණං. ඛණිං ඡිද්ධිතො රොපිතො පන එයං යුජ්ජති. කිංතෙනෙනන ව රුකෙඛායපි වන්තුං වට්ටයි. සාකරුකෙඛා සාල රුකෙඛායපි එතාබ්බොපන සුපපතිට්ඨිතතිශ්‍රොධසදිසං එකත්ථ කිංතෙනො අඤ්ඤත්ථ කිංතෙනාං න වට්ටයි.

මග්ගනිමිත්තන-අරඤ්ඤබෙග්ගනදීතලාකමග්ගාදයො න වට්ට නති. ජඛසමග්ගො වා සකටමග්ගො වා වට්ටයි, යො නිබ්බිජ්ඣිතො ඥො තිණි භාමන්තරුති ගච්ඡති. යො පන ජඛසමග්ගො සකටමග්ගනො උක්කමිතො පුත සකටමග්ගපච්ච ඔහරති, යෙ වා ජඛසමග්ගසකට මග්ගා අවලඤ්ජා, තෙ න වට්ටන්ති. ජඛසසත්ථසකටසත්ථෙති වලඤ්ජය මානායෙව වට්ටන්ති. සචෙ ඥො මග්ගා නික්ඛමිතො පච්ජා සකටධුරුමිව එකී භවන්ති, විධා භින්නට්ඨානෙ වා සමබ්බිට්ඨානෙ වා සකිං කිංතෙනො පුත න කිංතෙනබ්බො. එතාබ්බොතිමිත්තං ගෙතං ගොති. සචෙ විහාරං පරික්ඛිපිතො වන්තාරෙ මග්ගා වතුසු දිසාසු ගච්ඡන්ති, මජ්ඣෙ එකං කිංතෙනො අපරං කිංතෙනාං න වට්ටයි. එතාබ්බො තිමිත්තං ගෙතං ගොති. කොණං නිබ්බිජ්ඣිතො ගතමග්ගො පන පර භාගෙ කිංතෙනාං වට්ටයි. විහාරමජ්ඣන්ත නිබ්බිජ්ඣිතො ගතමග්ගො පන න කිංතෙනබ්බො. කිංතීතෙ තිමිත්තං උපරි විහාරෙ ගොති, සචෙ සකට මග්ගං අනතිමවක්කමග්ගං නිමිත්තං කරුණති; මග්ගො බති සිමාය ගොති, සචෙ බාහිරවක්කමග්ගං නිමිත්තං කරුණති, බාහිරවක්කමග්ගොව බති සිමාය ගොති. සෙසං අනන්තාසීමං භජති. මග්ගං කිංතෙනෙනන "මග්ගො පඤ්චො පථො පඤ්ජා"ති දසසු යෙන කෙනපි නාමෙන කිංතෙනාං වට්ටති. පරිබාසණ්ඨානෙන විහාරං පරික්ඛිපිතො ගතමග්ගො එකත්ථ කිංතෙනො අඤ්ඤත්ථ කිංතෙනාං න වට්ටයි.

වමමිඝනිමිත්තන-ගෙට්ඨිමපරිවෙජ්දෙන තං දිවසං ජාතො අට්ඨබ්බුලුච්චෙධො ගොපිසාණපමාණොපි වමමිකො වට්ටයි. තතො ඔරං න වට්ටයි. පරං භිමවන්තං දිසොපි වට්ටයි. පරික්ඛිපිතො ඩිගම්පන එතාබ්බො එකත්ථ කිංතෙනො අඤ්ඤත්ථ කිංතෙනාං න වට්ටයි.

නදිනිමිත්තන-යස්සා ධමමිකානං රුජ්ජනං කාලෙ අභිඤ්චාසං අබුදසාහං අබුපඤ්චාගන්ති එවං අනතික්කමිතො දෙවෙ වස්සනෙත වලාහකොසු විගතමතෙකසු සොතං පච්ජ්ජති, අයං නදිසංඛං න ගච්ඡති. යස්සා පන ජදිසෙසු චූට්ඨිකාලෙසු වස්සානස්ස වාචු මාසෙ සොතං න පච්ජ්ජති, තිමණ්ඩලං පථච්ජාදෙතො යත්ථ කත්ථි උත්තරන්තියා භික්ඛුණීයා අන්තරවාසකො තෙමියති, අයං නදි සංඛං ගච්ඡති. සීමං ඛකින්නානං නිමිත්තං ගොති. භික්ඛුණීයා,

නදිපාරගමනෙපි උපොසථාදිසබ්බකමමකරණෙපි නදිපාරසීමා සමමන්තනෙපි අයමෙව නදී. යා පන මගොයා විශ සකටධුරසණයා නෙන වා පරිබාසණයානෙන වා විහාරං පරික්ඛිපිතා ගතා, තං එකත්ථ කිත්තෙතො අඤ්ඤත්ථ කිත්තෙතො න වට්ඨති. විහාරස්සචතුසු දිසාසු අඤ්ඤමඤ්ඤං විනිවිජ්ඣිතා ගතෙ නදීවතුකෙකපි එසෙවතයො. අසමමයානදියො පන චතුස්සොපි කිත්තෙතො වට්ඨනති. සචෙ වතිං කඤ්ඤනායා විශ රුක්කපාදෙ නිබණ්ණිතා වලුපිපලාලාදීති නදිසොනං රුක්කනති,¹ උදකඤ්ඤ අප්පකාපරිත්ථා ආවරණං පචත්තතියෙව, නිමිත්තං කාචුං වට්ඨති. යථා පන උදකං නප්පචත්තති, එවං සෙතුමති කතෙ අප්පචත්තමානා නදී නිමිත්තං කාචුං න වට්ඨති. පචත්ත නට්ඨානෙ නදීනිමිත්තං, අප්පචත්තනට්ඨානෙ උදකනිමිත්තං කාචුං වට්ඨති. යා පන දුබ්බධිසිකාලෙ වා හිමෙන වා නිරුද්ධකභාවෙ නප්ප චත්තති, සා වට්ඨති. මහානදිතො උදකමාතිකා නිගරන්ති, සා කුන්ත දිසදිසා හුතා තිණි සසායාති සමපාදෙනති නිවචං පචත්තති, කිඤ්ඤාපි පචත්තති, නිමිත්තං කාචුං න වට්ඨති. යා පන මුලෙ මහානදිතො තිග්ගතාපි කාලන්තරෙන තෙනෙව නිග්ගතමගෙගන නදිං භිජ්ඣිතා සයඤ්ඤ ගච්ඡති, ගච්ඡන්ති පරතො සුංසුමාරදිසමාකිණණා නාමාදීති සඤ්ඤිරිතබ්බා නදී ගොති, තං නිමිත්තං කාචුං වට්ඨති.

උදකනිමිගෙන-නිරුද්ධකොයෙන නාමාය වා වාට්ඨාදිසු වා උදකං සුරෙතො උදකනිමිත්තං ක්ඛිත්තෙතො න වට්ඨති. භූමිගතමෙව වට්ඨති. තඤ්ඤ ඛො අප්පචත්තනඋදකං ආවාටපොකකරණිත්ථලාකර්තසාර ලොණිසමුද්දිසු සිතං. අට්ඨිතං පන ඔක්කද්දිඋදකවාගකමාතිකාදිසු උදකං න වට්ඨති. අනිකඛකඛාඤ්ඤපන ගමනිරෙසු ආවාටාදිසු උදකෙපිමං උදකං නිමිත්තං න කාතබ්බනති චුත්තං. තං දුචුත්තං. අත්තනො මතිමත්තමෙව. සිතපන අත්තමසො සුකරබතායපි ගාම දුරකානං කිලනවාපියමපි තඤ්ඤණ්ණෙඤ්ඤෙව පඨවියං ආවාටකා කතා කුලෙති ආහරිතො පුරිතඋදකමපි සචෙ යාව කමමාවාපරියොසනා තිට්ඨති, අපං වං ගොතු බහුං වා, වට්ඨති. තසමිං පන ආනෙ නිමග්ග සඤ්ඤාකරණත්ථං පාසාණවාලිකාපංසුආදිරසි වා පාසාණත්ථමො වා දුරුත්ථමො වා කාතබ්බො. තං කාතුඤ්ඤ කාතුඤ්ඤ භික්ඛුස්ස වට්ඨති. ලාභසීමාගමපන න වට්ඨති. සමානංවාසකසීමා කාසපි පිලං න කඤ්ඤති, කෙවලං භික්ඛුතං විනයකමමෙව සාධෙති, එත්ථ වට්ඨති.

ඉමෙති ව අට්ඨති නිමිත්තෙති අසමමයෙතිපි අඤ්ඤමඤ්ඤං සමමයෙතිපි. සීමං සමමන්තිචුං වට්ඨතියෙව. සා එවං සමමන්තිතා බජ්ඣමානා එකෙන විනි වා නිමිත්තෙති අබ්බා ගොති. තිණි පන ආදිං කතා චුත්තප්පකාරනං නිමිත්තානං සතෙනාපි බ්බා ගොති. සා තිනි සිංඝාවකසණයානා ගොති. වතුති වතුරස්සා වා සිඤ්ඤාටකඅභි

වතුමුද්ධිකාදිසංඝයානා වා. තතො අධිකෙති නානාසංඝයානා. තං බ්‍රහ්මකාමෙති සාමන්තවිහාරෙසු භික්ඛු තස්ස තස්ස විහාරස්ස සීමා පරිවේදං පුච්ඡිතා, බ්‍රහ්මසම්මිහාරානං සීමාස සම්මන්තරිකං, අබ්බසිමි විහාරානං සීමාස උපවාරං සපෙඨා දිසාවාරිකතික්ඛුතං නිසංඝවාර සමයෙ සචෙ එකසමිං ගාමකෙකතො සීමං බ්‍රහ්මකාමා, යෙ තත්ථ බ්‍රහ්මසම්මිහාර, තෙසු භික්ඛුතං 'මයං අජර සීමං බ්‍රහ්මසාම. තුමො සංඝසීමාපරිවේදතො මා බති තික්කමිත්ථා'ති පෙසෙතබ්බං. යෙ අබ්බසිමා විහාර, තෙසු භික්ඛු එකස්සං සන්තිපාතෙතබ්බා. ඡතුර්ගානං ඡතුර් ආගරපෙතබ්බා. සචෙ අඤ්ඤාතිපි ගාමකෙකතාති අනො කාතුකාමා, තෙසු ගාමෙසු යෙ භික්ඛු වසන්ති, තෙතිපි ආගතබ්බං. අනාගච්ඡන්තානං ඡතුර් ආගරිතබ්බාති මහා සුමමජෙරෙ ආග. මහාපදුමජෙරෙ පන 'නානා ගාමකෙකතාති නාම පාටොකං බ්‍රහ්මසීමාසදිසාති. ත තතො ඡතුරාරිසුඤ්ඤා ආගච්ඡති. 'අනොතිමිත්තගතෙති පන භික්ඛුති ආගතබ්බ'න්ති වට්ඨා පුන ආග: "සමාසංචාසකසීමාසමන්තනකාලෙ ආගමනමපි අනාගමනමපි වට්ඨති. අපිප්පවාසසීමාසමන්තනකාලෙ පන අනොතිමිත්තගතෙති ආගතබ්බං. අනාගච්ඡන්තානං ඡතුර් ආගරිතබ්බා"ති. එවං සන්ති පටිතෙසු පන භික්ඛුසු ඡතුර්ගානං ඡතුර් ආගටෙ තෙසු තෙසු මහෙසු නදිතිත්ථගාමිකාරාදීසු ව ආගතතුකතික්ඛුතං සිසසිසං ගත්ථ පාසානසන්තරාදුච්ඡි බති මාහරත්ථාදුච්ඡි ආරාමකෙ වෙච්ඡ සමාසුද්දෙ සෙ ව සපෙඨා ගෙරිසඤ්ඤං වා සංඛසඤ්ඤං වා කත්වා නිමග්ගස්සන්තා නානාගාරං වුත්තාය "සුත්තානුමෙභ්වන්ත සංඝෙසා"ති ආදිකාය කච්ඡ වාචාස සීමා බ්‍රහ්මකාමා.

කමමවාචාපරිඥාසානෙයෙව නිමිදානාති බති කත්වා ගෙට්ඨා පඨවිසකාරකඋදකපරියන්තං කත්වා සීමා ගතා ගොති. ඉමං පන සමානසංචාසකසීමං සමන්තනෙතති පබ්බජ්ජපසංචදදිතං සඤ්ඤ කමානං පුබ්බාරණත්ථං පඨමං බ්‍රහ්මසීමා බ්‍රහ්මකාමා. තං පන බ්‍රහ්මකෙති වත්තං ජාතිතබ්බං. සචෙ හි බොධිචෙට්ඨියගතකාලාදිති සබ්බවත්තති පටිට්ඨාපෙඨා කතවිහාරෙ බ්‍රහ්මනති, විහාරමසෙක බ්‍රහ්මනං සමාසරණත්ථානෙ අබ්‍රහ්මා විහාරපච්චිතෙති විවිදන්තා කාසෙ බ්‍රහ්මකාමා. අකතවිහාරෙ බ්‍රහ්මකෙති බොධිචෙට්ඨියාදිතං සබ්බවත්තං ඨානං සලකෙතිත්ථ යථා පටිට්ඨිතෙසු වජ්ජිසු විහාර පච්චිතෙති විවිදන්තාකාසො ගොති, එවං බ්‍රහ්මකාමා. සා ගෙට්ඨිම පරිවේදෙන සචෙ එකවිසති භික්ඛු ගණනාති, වට්ඨති. තතො ඔරං න වට්ඨති. පරා භික්ඛුසහස්සං ගණනාති වට්ඨති. තං බ්‍රහ්මකෙති සීමාමාලකස්ස සමන්තා නිමග්ගපගා පාසාණා සපෙතබ්බා. න බ්‍රහ්ම සීමාස සිතෙති මහාසීමා බ්‍රහ්මකාමා. න මහාසීමාස සිතෙති බ්‍රහ්මසීමා. බ්‍රහ්මසීමාසමෙව පන සත්ථා බ්‍රහ්මසීමා බ්‍රහ්මකාමා. මහාසීමාස මෙව සත්ථා මහාසීමා. නුත්තරං බ්‍රහ්මනාමිති: සමන්තා 'එසො පාසාණො නිමග්ග'න්ති එවං නිමග්ගාති කිපගත්ථා කමමවාචාස සීමා

සමනතිතබ්බා. අප් තස්සා එව දළහිකමමථං අවිප්පවාසකමමවා වා කාතබ්බා. එවං හි සීමං සමුහනිස්සාමාති ආගතා සමුහනිතුං න සකඛිස්සන්ති. සීමං සමනනිත්වා බහිසීමනනරිකපාසාණං අපෙතබ්බා. සීමනනරිකා පච්ඡිමකොට්ඨං එකරතනපමාණං වට්ටති. විදුත්ථප මාණාපි වට්ටතිති කුරුඤ්ඤං, වතුරභතුලපමාණාපි වට්ටතිති මහාපච්චේදං වුත්තං.

සචෙ පන විහාරෙ මහා ගොති, දොපි තිස්සොපි තතුතනරිමපි බණ්ඩසීමායො බන්ධිතබ්බා. එවං බණ්ඩසීමං සමනනිත්වා මහාසීමා සමමුතිකාලෙ බණ්ඩසීමතො නිකඛමිත්වා මහාසීමාය ධ්වං සමනතා අනුපරියායනොති සීමනනරිකපාසාණං නිවොතනබ්බා. තතො අවසෙයනිමිත්තාති නිවොතත්වා හත්ථපාසං අවිජගනොති කමමවා වාය සමානසංවාසකසීමං සමනනිත්වා තස්සා දළහිකමමථං අවිප්පවාස කමමවා වාපි කුතනබ්බා. එවං හි සීමං සමුහනිස්සාමාති ආගතා සමුහනිතුං න සකඛිස්සන්ති. සචෙ පන බණ්ඩසීමාය නිමිත්තාති නිවොතත්වා තතො සීමනනරිකාය නිමිත්තාති නිවොතත්වා මහා සීමාය නිමිත්තාති නිවොතන්ති, එවං තිස්ස ආනෙස්ස නිමිත්තාති නිවොතත්වා යං සීමං ඉච්ඡන්ති, තං පසමං 'බන්ධිතුං වට්ටති. එවං සනොපි යථා වුත්තොන්තයෙන බණ්ඩසීමතොව පට්ඨාය බන්ධිතබ්බා. එවං බඬාස්ස පන සීමාස්ස බණ්ඩසීමාය සීතා භික්ඛු මහාසීමාය කමමං කාරෙන්නානං න කොපෙනති. මහාසීමාය වා සීතා බණ්ඩසීමාය කමමං කාරෙන්නානං සීමනනරිකාය පන සීතා උභින්නවපි න කොපෙනති. ගාමකෙබ්බෙත්ත ධ්වං කමමං කාරෙන්නානං පන සීමනනරිකාය සීතා කොපෙනති. සීමනනරිකා හි ගාමකෙබ්බත්තං හත්ථි.

සීමා ව නාමෙසා න කෙවලං ප්‍රථමතලෙයෙව බඬා බඬා නාම ගොති. අප් බො පිට්ඨිපාසාණෙපි කුට්ඨෙගෙපි ලෙණෙපි පාසාදෙපි පබ්බතමත්ථකෙපි බඬා බඬා යෙව ගොති. තත්ථ පිට්ඨිපාසාණෙ බන්ධිනොති පාසාණපිට්ඨියං රුජ් වා කොට්ටත්වා උදුක්කලං වා බන්ධිත්වා නිමිත්තං න කාතබ්බං, නිමිත්තනුපපාසාණෙ අපෙත්වා නිමිත්තාති නිවොතනබ්බාති. කමමවා වා පරියොදානෙ සීමා පසවි සකුරිකං උදකං පරියන්තං කත්වා ඔතරති. නිමිත්තපාසාණං යථා ආනෙ න තිට්ඨන්ති, තස්මා සමනතතො රුජ් වා උට්ඨාපෙ තබ්බා. වතුස්ස වා කොණෙස්ස පාසාණං විජ්ඣිතබ්බා. "අයං සීමා පරිවෙජ්ඣෙ"ති වත්වා අකඛරුති වා ඡිද්ධබ්බාති. කෙවි උස්සයතා සීමං කුට්ඨෙගෙපි භිහරිං අබ්බොත්වා එකවිසතිස්ස භික්ඛුනං ඔඤාසට්ඨානං අනොතා කරත්වා පාසාණනිමිත්තාති අපෙත්වා සීමා සමනනිතබ්බා. අනොතාකුඛිමෙව සීමා ගොති. සචෙ අනොතාකුඛි එකවිසතිස්ස භික්ඛුනං ඔඤාසො නත්ති, පමුඛෙ නිමිත්තපාසාණෙ අපෙත්වා සමනනි තබ්බා. සචෙ එවමපි නප්පගොති, බහි නිලොදකපතනට්ඨානෙපි

නිමිත්තාති ධූපෙත්වා සමමනනිතබ්බා. එවං සමමනාය පන සබ්බං
 කුටිගෙහං සිමට්ඨිමෙව හොති. වතුභිතතිකලෙණෙපි කුඩ්ධං අභිතෙත
 ණා පාසාණංව කිත්තතබ්බා. අනෙතා ඔකාසෙ අසති පමුඛෙපි
 නිමිත්තාති ධූපෙත්වාති. සචෙ නපපහොති, බග්ගි නිමොදනපතනට්ඨා
 නෙපි නිමිත්තපාසාණං ධූපෙත්වා නිමිත්තාති කිත්තතණා සිමා සමමනනි
 තබ්බා. එවං ලෙණස්ස අනෙතා ව බග්ගි ව සිමා හොති. උපරිපාසා
 දෙපි භිතං අභිතෙතණා අනෙතා පාසාණෙ ධූපෙත්වා සිමා සමමනනි
 තබ්බා. සචෙ නපපහොති, පමුඛෙපි පසාණෙ ධූපෙත්වා සමමනනි
 තබ්බා. එවං සමමනා උපරිපාසාදෙයෙව හොති. හෙට්ඨා න ඔතරති.
 සචෙ පන බහුසු ඵලෙසු හුලානං උපරි නතපාසාදස්ස හෙට්ඨිමනලෙ
 කුඩ්ධා යථා නිමිත්තානං අනෙතා හොති, එවං උට්ඨගිත්වා හුලා
 රුකෙබග්ගි එකසමුඛෙකා සිතො හෙට්ඨාපි ඔතරති. එකත්ථමනපාසාදස්ස
 පන උපරිමනලෙ බද්ධා සිමා සචෙ එමනත්ථෙකෙ එකවිසතියා භික්ඛුනං
 ඔකාසො හොති, හෙට්ඨා ඔතරති. සචෙ පාසාදභිතනිතො තිත්තතෙසු
 නිසුභකාදිසු පාසාණෙ ධූපෙත්වා සිමං බක්ඛනති, පාසාදභිතනි
 අනෙතා සිමායං හොති. හෙට්ඨා පනස්සා ඔතරණානොතරණං
 වුත්තනෙයෙනෙව වෙදිතබ්බං. හෙට්ඨා පාසාදෙ කිත්තතනෙතනිපි
 භිතති ව රුකබත්ථමා ව න කිත්තතබ්බා. ඒතනිලග්ගෙ පන පාසා
 ණත්ථමෙහ කිත්තතභං වට්ටති. එවං කිත්තිතා සිමා හෙට්ඨාපාසාදස්ස
 පරිසන්නත්ථමානං අනෙතායෙව හොති. සචෙ පන හෙට්ඨාපාසාදස්ස
 කුඩ්ධා උපරිමනලෙන සමුඛෙකා හොති, උපරිපාසාදවපි අභිරුගති.
 සචෙ පාසාදස්ස බග්ගි නිමොදනපතනට්ඨානෙ නිමිත්තාති කණ්ණනති,
 සතබ්බා පාසාදෙ සිමට්ඨිමෙව හොති. පබ්බතමත්ථෙකෙ තලං හොති
 එකවිසතියා භික්ඛුනං ඔකාසාරහං, තත්ථ පිට්ඨිපාසාණෙ විශ සිමං
 බක්ඛනති. හෙට්ඨාපබ්බතෙපි තෙතෙව පරිවේජදෙන සිමා ඔතරති.
 තාලමුලකෙ පබ්බතෙපි උපරි සිමා බද්ධා ඔතරතෙව. යො පන විතාන
 සණ්ඨානො හොති, උපරි එකවිසතියා භික්ඛුනං ඔකාසො අපථි,
 හෙට්ඨා නථි, තස්ස උපරි බද්ධා සිමා හෙට්ඨා න ඔතරති. එවං මුග්ගික
 සණ්ඨානො වා හොතු පණ්ණවසණ්ඨානො වා, යස්ස හෙට්ඨා වා මණ්ඩ
 වා සිමපපමාණං නථි, තස්ස උපරි බද්ධා සිමා හෙට්ඨා න ඔතරති.
 යස්ස පන ජෙකුකුට්ඨි ආසනෙහ සිතාති, එකස්සපි උපරි සිමපපමාණං
 නපපහොති, තස්ස කුට්ඨනරං විනිත්වා වා පුරෙත්වා වා එකාබද්ධං කත්වා
 උපරි සිමා සමමනනිතබ්බා. එකො සපපමණසදිසො පබ්බතො, තස්ස
 උපරි සිමපපමාණස්ස අපථිතාය සිමං බක්ඛනති, තස්ස චෙ හෙට්ඨා
 ආකාසපබ්බාරං හොති, සිමා න ඔතරති. සචෙ පනස්ස වෙමණ්ඩ
 සිමපපමාණො සුසිරපාසාණො හොති, ඔතරති. සො ව පාසාණො
 සිමට්ඨිමෙව හොති. අථාපිස්ස හෙට්ඨා ලෙණස්ස කුඩ්ධා අග්ගකොටිං
 ආභවෙ තිට්ඨති, ඔතරති. හෙට්ඨා ව උපරි ව සිමායෙව හොති. සචෙ
 පන හෙට්ඨා උපරිමස්ස සිමාපරිවේජදස්ස පරතො අනෙතා ලෙණං
 හොති, බග්ගි සිමා න ඔතරති. අථාපි උපරිමස්ස සිමාපරිවේජදස්ස

ඔරතො බහි ලෙණං ගොති, අනෙකා සිමා න ඔතරති. අථාපි උපරි සිමාපරිවේෂ්ඨෙ වුද්දනො, හෙට්ඨා ලෙණං මහනතං සිමාපරිවේෂ්ඨ මහිකකම්මො සිතං, සිමා උපරියෙව ගොති. හෙට්ඨා න ඔතරති. යදි පන ලෙණං වුද්දනා සබ්බපච්ඡිමසිමාපරිමාණං, උපරි සිමා මහති අජේඛාන්ථරිතො සිතා, සිමා ඔතරති. අථ ලෙණං අභිවුද්දනං සිමසා මාණං න ගොති, සිමා උපරියෙව ගොති. හෙට්ඨා න ඔතරති. සචෙ තතො උපසිං හිජ්ජිතො පතති, සිමසාමාණංඤ්ච පි ගොති, බහි පතිතා අපිමා. අපතිතං පන යදි සිමසාමාණං, සිමා ගොතියෙව.

බණ්ඩසීමා ව නිව්වජ්ජිකා ගොති, තං පුරෙතො උච්චවජ්ජිකා කරුණති, සිමායෙව. සිමාය ගෙහා කරුණති, සිමට්ඨකමෙව ගොති. සිමාය පොකුරුන්තො බණ්ඩා, සිමායෙව. ඔසො සිමාන්ධලං ඔන්ථරිතො ගච්ඡති, සිමාමාලකෙ අට්ටං බන්ධිතො කමමං කාභුං වට්ටති. සිමාය හෙට්ඨා උමමඤ්ඤාදී ගොති, ඉද්ධිමා භික්ඛු තථ තිසිද්ධි, සචෙ සා නදි පඨමං ගතා, සිමා පච්ඡා බද්ධා, කමමං න කොපෙති. අථ පඨමං සිමා බද්ධා, පච්ඡා නදි ගතා, කමමං කොපෙති. හෙට්ඨා පඨවිතලෙ සිතො පන කොපෙතියෙව. සිමාමාලකෙ වට්ටරුකෙතො ගොති, තස්ස සාධා වා තතො නිග්ගතපාරෙතො වා මහාසිමාය පඨවිතලා වා තන්ථ ජාතරුකකාදීති වා ආගච්ච තිට්ඨති, මහාසීමං සොධෙතො වා කමමං කාතබ්බං. තෙ වා සාධාපාරෙතා ජිඤ්ඤා බහිට්ඨකා කාතබ්බා. අනාගච්ච සිතසාධාදිපු ආරුහතික්ඛු හන්ථපාසං ආනෙතබ්බො. එවං මහාසීමාය ජාතරුකකස්ස සාධා වා පාරෙතො වා වුත්තනගෙතෙව සිමාමාලකෙ පතිට්ඨාති, වුත්තනගෙතෙව සීමං සොධෙතො වා කමමං කාතබ්බං. තෙ වා සාධා පාරෙතා ජිඤ්ඤා බහිට්ඨකා කාතබ්බා. සචෙ සිමාමාලකෙ කමමං කසිරිමානෙ කොථි භික්ඛු සිමාමාලකස්ස අනෙකා පථිසිතො වෙතාසට්ඨිතසාධාය තිසිද්ධි, පාද වාස්ස භූමිගතා ගොතති, නිවාසනපාරුපණං වා භූමිං ථූසති, කමමං කාභුං ණ වට්ටති. පාදෙ පන නිවාසනපාරුපණංඤ්ච උක්ඛිපාපෙතො කාභුං වට්ටති. ඉද්දඤ්ච ලක්ඛණං පුරිමනගෙතෙව වෙදිතබ්බං. අයමපන විසෙසො: තඤ්ච උක්ඛි පාපෙතො කාභුං න වට්ටති. හන්ථපාසමෙව ආනෙතබ්බො. සචෙ අනෙකා සිමතො පබ්බතො අබ්බුක්ඛච්ඡති, තඤ්චෙට්ඨා භික්ඛු හන්ථපාසං එව ආනෙතබ්බො. ඉද්ධියා අනෙකා පබ්බතං පථිට්ඨෙපි එසෙව නගො. බණ්ඩමානා එව හි සීමා පමාණරහිතං පදෙසං න ඔතරති. බද්ධාය සීමාය¹ ජාතං යං කිඤ්චි යන්ථ කන්ථි ඵකසමිකෙතො ගතං සීමාසංඛි මෙව ගච්ඡති.

තිසොජනපරමායානි එන්ථ තියොජනං පරමං පමාණමෙධස්සාති තියොජනපරමා; තං තියොජනපරමං සමනතනෙතො පන මජ්ඣිකායා යථා වතුපුපි දිසාපු දියසිං. දියසිං ගොජනා ගොති, එවං සමනතිතබ්බො. සචෙ පන මජ්ඣිකායානි එකෙකද්දසනො තියොජනං

කරෙන්නා, ඡයෝජනා¹ හොඳිනි න වට්ටි. වතුරයා වා භිකොණං වා සමමනනෙනන යථා කොණතො කොණං භිගෝජනං හොඳි, එවං සමමනනිකබ්බං. සචෙ හි යෙන කෙනපි පරිශන්තන කෙසංග මත්තමපි භිගෝජනං" අභිකක්ඛාමෙති, ආපනාඤ්ඤා ආපජ්ජති. සීමා ව අසීමා හොඳි. නිසාරනානි එත්ථ පාරයගීති පාරු; කිං පාරයගී? නදිං; නදියා පාරු නදීපාරු; නං නදීපාරං; නදිං අපේක්ඛාත්ථමානනාහි අත්ථො. එත්ථ ව නදියා ලක්ඛණං නදීතිමෙතෙ වුත්තනායමෙව. සසංඝා ධ්වනාවා වානි යත්ථ නදියා සීමාබ්බකිට්ඨානගතෙසු තිත්ථෙසු තිට්ඨසංවරණතාවා අස්ස, යා සබ්බනාමිමෙත පරිවේජදෙන ආජන පුරිසෙත සඤ්ඤා කයෝජනෙ වහති; සචෙ පන සා නාවා උද්ධං වා අධො වා කෙනවිදෙව කරඤ්ඤෙත පුත ආගමනත්ථාය නිවා, ථෙතෙති වා හවා, අවස්සං ලබ්බනෙය්‍යා, යා පන වාතෙන වා ඡින්නබ්බකා විවිති නදිමඤ්ඤං නිවා අවස්සං ආහරිතබ්බං, පුත ධ්වනාවාව හොඳි. උදකෙ ඔනතෙ එථං උස්සාදිතාපි පුට්ඨාකප්පාදීති පුරෙත්වා භජිතාපි ධ්වනාවාව. සචෙ හින්නා වා විසංඛතපදරු වා න වට්ටි. මහාපද්‍රම තේරෙ පනාහ: "සචෙපි තාවකාලිකං නාවං ආතෙත්වා සීමාබ්බකිට්ඨානෙ භපෙත්වා තිමිත්තාති කිත්තනානි, ධ්වනාවාව හොඳි"ති. තත්‍ර මහාසුමමතේරෙ අහ: "තිමිත්තං වා සීමා වා කම්මවාචාය ගච්ඡති. න නාවාය. හගවතා ව ධ්වනාවා අනුසංඝාතා. තස්මා තිබ්බකිට්ඨානායෙව වට්ටි"ති. ධ්වමසෙතු වානි යත්ථ රුක්ඛසඤ්ඤාටමයො වා පදරබ්බෙතො වා ජබ්බසත්ථෙසෙතු වා හත්ථිඅස්සාදිසංවරණයොගො මහාසෙතු වා අත්ථි; අත්තමසො නං බණ්ණෙව රුක්ඛං ඡිත්ථිත්වා මනුස්සානං සංවරණ යොගො එතපදිකසෙතු වා ධ්වමසෙතුවෙව සංඛං ගච්ඡති. සචෙ පන උපරි බද්ධාති වෙත්තලතාදීති හත්තෙත ගගෙත්වාපි න සක්කා හොඳි තෙන සංවරිත්තුං, න වට්ටි. එවරුපං නදීපාරං සීමං සමමනනිකුනානි යත්ථං වුත්තපසාරු ධ්වනාවා වා ධ්වමසෙතු වා අභිමුඛතිත්ථෙයෙව අත්ථි, එවරුපං නදීපාරං සීමං² සමනනිත්තුං අනුජානාමිති අත්ථො; සචෙ ධ්වනාවා වා ධ්වමසෙතු වා අභිමුඛතිත්ථෙ නත්ථි, ජ්‍යෙතං උද්ධං අභිරුඤ්ඤා අධො වා ඔරෙගිත්වා අත්ථි, එවමපි වට්ටි. භගවීකගිස්ස තේරෙ පන "ගාමුත්තබ්බනනරෙපි වට්ටි"ති අහ.

ඉමිඤ්ඤා පන නදීපාරසීමං සමමනනෙනන එකස්මිං තීරෙ යත්වා උපරිසොතෙ නදීතීරෙ තිමිත්තං කිත්තෙත්වා තතො පට්ඨාය අත්තානං පරිඤ්ඤිතෙනන යත්තං පරිවේජදං ඉච්ඡති, තස්ස පරිශොඝානෙ අධොසොගෙපි නදීතීරෙ තිමිත්තං කිත්තෙත්වා පරතීරෙ සමමුඛට්ඨානෙ නදීතීරෙ තිමිත්තං කිත්තෙත්වා. තතො පට්ඨාය යත්තං පරිවේජදං ඉච්ඡති, තස්ස වසෙත යාව උපරිසොතෙ පඨමකිත්තනිමිත්තස්ස සමමුඛා නදීතීරෙ තිමිත්තං, තාව කිත්තෙත්වාප වට්ඨාගරිත්වා පඨමකිත්තනිමිත්තෙනන සඤ්ඤා සචෙත්තබ්බං. අථ සබ්බතිමිත්තානං අනෙතා සිතෙ

1. ඡ. ඡයෝජනා.

2. ම. නදීපාරසීමං.

භික්ඛු හත්පාසගතෙ කචා කමමවාචාය සීමා සමන්තිතබ්බා, නදියා සීතා අනාගතාපි කමම න භොපෙනති, සමමුතිපරියොසානෙ ඤපෙචා නදිං නිමිත්තානං අනෙතා පරතීරෙ ව ඔරිමතිරෙ ව එතා සීමා භොති, නදී පන බද්ධිසීමාසංඛං න ගච්ඡති, චිත්තං නදීසීමා එව හි සා, සචෙ අනෙතානදියං දීපභො භොති, නං අනෙතාසීමාය කාතුකාමෙන පුරිමනයෙනෙව අනෙතා සිතතිරෙ නිමිත්තාති කිත්තෙචා දීපකස්ස ඔරිමනෙත ව පාදිමනෙත ව නිමිත්තං කිත්තෙතබ්බං, අප් පරතීරෙ නදියා ඔරිමතිරෙ නිමිත්තස්ස සමමුඛවාසානෙ නිමිත්තං කිත්තෙචා තතො පට්ඨාය පුරිමනයෙනෙව යාව උපරිසොතෙ පඤ්ඤානිත්ත නිමිත්තස්ස සමමුඛා නිමිත්තං තාව කිත්තෙතබ්බං, අප් දීපකස්ස පාරි මනෙත ව ඔරිමනෙත ව නිමිත්තං කිත්තෙචා පට්ඨාගරිචා පඤ්ඤා නිත්තිතනිමිත්තෙත සද්ධිං සපටතබ්බං, අප් චිත්ත තීරෙත්ත දීපකෙ ව භික්ඛු සබ්බෙ හත්පාසගතෙ කචා කමමවාචාය සීමා සමන්තිතබ්බා, නදියං සීතා අනාගච්ඡනාපි කමම න භොපෙනති, සමමුතිපරියො සානෙ ඤපෙචා නදිං නිමිත්තානං අනෙතාතිරිඤ්ඤා දීපභො ව එකසීමා භොති, නදී පන නදීසීමායෙව, සචෙ, පන දීපභො විහාර සීමාපරිච්ඡේදනො උද්ධං වා අධො වා අධිකතරො භොති, අප් විහාර සීමාපරිච්ඡේදනිමිත්තස්ස උජ්ජකමෙව සමමුඛිභූතෙ දීපකස්ස ඔරි මනෙත නිමිත්තං කිත්තෙචා තතො පට්ඨාය දීපකසිඛරං පරිකම් පනෙතන පුන දීපකස්ස ඔරිමනෙත නිමිත්තස්ස සමමුඛෙ¹ පාරිමනෙත නිමිත්තං කිත්තෙතබ්බං, තතො පරං පුරිමනයෙනෙව පරතීරෙ සමමුඛ නිමිත්තමාදිං කචා පරතීරනිමිත්තාති ව දීපකස්ස පාරිමනඔරිමනත නිමිත්තාති ව කිත්තෙචා පඤ්ඤානිත්තිමිත්තෙත සද්ධිං අවතා කාතබ්බා, එවං කිත්තෙචා සමමතා සීමා පඤ්ඤාසංකප්පා භොති, සචෙ පන දීපභො විහාරසීමාපරිච්ඡේදනො උද්ධමපි අධොපි අධික තරො භොති, පුරිමනයෙනෙව දීපකස්ස උභොපි සිඛරාති ශ්විකම් පිචා නිමිත්තාති කිත්තෙතනෙත නිමිත්තසට්ඨා කාතබ්බා, එවං කිත්තෙචා සමමතා සීමා මුද්ධිගසංකප්පා භොති, සචෙ දීපභො විහාර සීමාපරිච්ඡේදස්ස අනෙතා බුද්ධභො භොති, සබ්බපඤ්ඤා නයෙන දීපකෙ නිමිත්තාති කිත්තෙතබ්බාති, එවං කිත්තෙචා සමමතා සීමා පඤ්ඤාසංකප්පා භොති.

අනුපට්ඨෙවණිකනි එකසීමමහාවිහාරෙ තසම් තසම් පරි චෙතෙ; අසංකෙතනනාති සංකෙතං අකචා; එතං සමුගනිකාති කමමවාචාය සමුගනිකා; සතො පාතිමොකං සුඤ්ඤාති යත්ත කත්ථි භික්ඛුනං හත්පාසෙ නිසින්නා යසම් පාතිමොකං සුඤ්ඤාති; කතො වස්ස උපොසපොති අනෙතා, ඉද්දංච වජ්ජවසෙත වුත්තං, හත්පාසෙ නිසින්නස්ස පන අසුඤ්ඤාස්සි කතොව භොති උපොසපො, නිමිත්තා කිත්තෙතබ්බාති උපොසපමුඛස්ස බුද්ධකාති වා මහත්තාති

1. ම, නිමිත්තසමුඛෙ;

වා පාසාණ්ණදාමකදාරිඛකේදණ්ඩකාදීනි යාති කාතීච නිමිත්තාති අභොකාසෙ වා මාලකාදීසු වා යත්ත කත්ථි සඤ්ඤා කත්ථා කිත්තෙත්තං වට්ඨති.¹ ථෙරෙණි භික්ඛුනි පට්ඨමහරං සහනිපතිතුනති එත්ත සචෙ මහාථෙරෙ පඨමහරං ත ආගච්ඡති, දුක්ඛං. එකපක්ඛං සහනිපතිත්වා උපොසථො කාතබ්බොති එත්ත සචෙ පොරණකො ආවාසො මරෙකි විහාරස්ස හොති, පහොති චෙත්ත භික්ඛුනං නිසජ්ජමානං, තත්ත සහනිපතිත්වා උපොසථො කාතබ්බො. සචෙ පොරණකො වාපි දුබ්බලො චෙව සම්මාධො ව, අඤ්ඤා පච්ඡා උට්ඨිතාවාසො අසම්මාධො, තත්ත උපොසථො කාතබ්බො. සඤ්ඤා වා පන ථෙරෙණි භික්ඛු විහරතීති එත්තාපි සචෙ ථෙරස්ස විහාරෙ සබ්බෙසං පහොති, එසුකො හොති, තත්ත උපොසථො කාතබ්බො. සචෙ පන සො පච්චන්තෙ විසමප්ප දෙසෙ හොති, ථෙරස්ස ව්‍යාපාරො: “ගන්තං තුමාකං විහාරෙ අපා සුකදෙසො. නත්ති එත්ත සබ්බෙසං ඔකාසො, අසුකස්මිං නාම ආවාසෙ ඔකාසො අපි, තත්ත ගන්තං වට්ඨති”ති. සචෙ ථෙරෙ නාගච්ඡති, තස්ස ඡන්දපාරිසුද්ධිං ආනෙත්වා සබ්බෙසං පහොනකෙ එසුකමානෙ උපොසථො කාතබ්බො. අකුසලිකා රුජගහනො ගාමිනිකායෙ අකුසලිකා නාම, තං උපතිස්සාය ථෙරෙ වසති; තනො; ඤජගහං උපොසථං ආගච්ඡන්තොති රුජගහං හි පරික්ඛිපිත්වා අට්ඨාරස මහාවිහාර සබ්බෙ එකස්මිං. ධම්මසෙත්තාපතිතා නෙසං සිමා බද්ධා. තස්මා චෙත්තං සම්මසං සාමග්ගිදුතත්තං ආගච්ඡන්තොති අත්තො. නදිං නරගොති සප්පතිසං නාම නදිං අතික්කමන්තො; මනං චුළො අගොසිති රිසකං අප්පත්තචුළුතොවො අගොසි; සා කිරි නදි ගිජ්ඣකුට්ඨො ඔහරිත්වා වණ්ණික සොත්තෙත වහති. තත්ත චෙත්තෙත ආගච්ඡන්තං උදකං අමනසිකරෙත්තො ථෙරෙ මනං චුළො අගොසි. න පන චුළො. උදකමනාගතාතිස්ස විවරති අලොති ජාතාති.

සමමනා යා සිමා සංග්ගන තිථිවරෙත අමිප්පවායා ධම්මෙතො ගාමසුච ගාමුප්පවාරස්මාති ඉමස්සා කමමවායා උප්පත්තාලොකො පට්ඨායෙව භික්ඛුනං පුරිමකමමවා න වට්ඨති. අයමෙව ථාවර හොති. භික්ඛුණිනං පන අයං න වට්ඨති. පුරිමායෙව වට්ඨති. කස්මා? භික්ඛුණි සබ්බො හි අනෙත්තාගාමෙ වසති. යදි එවං සියා: සො එත්තාය කමම වායාය තිව්වරපරිහාරං ත ලහෙය්‍ය, අපි වස්ස පරිහාරෙ. තස්මා පුරිමායෙව වට්ඨති. භික්ඛුණිසබ්බස්ස හි දොටි සිමායො ලබ්භතී. තත්ත භික්ඛුනං සිමා අසංකාරිත්වාපි තස්සා අනෙත්තාපි භික්ඛුණිනං සිමං සමමනතීදං වට්ඨති. භික්ඛුනමපි භික්ඛුණිසිමාය එසෙව තයො. න හි තෙ අඤ්ඤාමඤ්ඤාස්ස කමෙම ගණපුර්කා හොතති. න කමමවායා වහං කරෙතති. එත්ත ච නිගමකරෙතමපි ගාමෙත්තෙව සම්මගහො චෙදි තබ්බො. ගාමුප්පවායෙති පරික්ඛිත්තස්ස පරික්කපො අපරික්ඛිත්තස්ස

1. ‘නික්කතුපනා වා අනික්කතුපනා වා පරිච්ඡේද ජාතාත්තං කිත්තෙත්තං’ ඉට්ඨිසිමො පාසො ථෙරෙණිකරපොත්තෙ දිස්සති.

පරිකෙට්ඨපොකාසො. තෙසු අභිධර්මනෙවිවර්තො භික්ඛු පරිහාරං න ලහති. ඉති භික්ඛුනං අවිප්පවාසසීමා ගාමඤ්ච ගාමුප්පවාරඤ්ච න ඔත්ථරති. සමානසංවාසකසීමා වෙත්ථ අත්තතො ධම්මකාය ගච්ඡති. අවිප්පවාසසීමා පන යත්ථ සමානසංවාසකසීමා, නත්ථව ගච්ඡති. න භි තස්සා විසුං නිමිත්තකිත්තනං අත්ථි. තත්ථ සචෙ අවිප්පවාසාය සමමුති කාලෙ ගාමො අත්ථි, භං සා න ඔත්ථරති. සචෙ පන සමමකාය සීමාය පච්ඡා ගාමො නිවිසති, සොපි සීමාසංක්කංයෙව ගච්ඡති. යථා ව පච්ඡා නිවිට්ඨො, එවං පඨමනිව්ට්ඨස්ස පච්ඡා වධ්ධිතපදෙසොපි සීමාසංක්කමෙව ගච්ඡති. සචෙපි සීමාසමමුතිකාලෙ ගෙහාති කතාති, පටිසිස්සාමාති ආලයොපි අත්ථි, මනුස්සා පන අප්පට්ඨො, පොරුණකගාමෙ වා සචෙ ගෙහමෙව¹ ඡරෙස්සවා අඤ්ඤත්ථ ගතා, අගාමොයෙව එස. සීමා ඔත්ථරති. සචෙ පන එකමපි කුලං පටිට්ඨං වා ආගතං වා අත්ථි, ගාමො යෙව. සීමා න ඔත්ථරති.

එමඤ්ච පන ගිකකමෙ නිවිවරෙන අවිප්පවාසො සමුගගත බොධාති එත්ථ සමුගගතෙන භික්ඛුනා වත්තං ජාතිගබ්බං. තත්ථිදං වත්තං:- බණ්ඩසීමාය ධර්මා අප්පවාසසීමා න සමුගගතබ්බා. තථා අවිප්පවාසසීමාය ධර්මා බණ්ඩසීමාපි. බණ්ඩසීමාය පන සිතෙන බණ්ඩ සීමාව අමුගගතබ්බා. තථා ඉතරු. සීමනාම ද්විතී කාරණෙති සමුග ගතනා: පකතියා බුද්ධං පුත ආවාසවස්සිතර්ථාය මහතිං වා කාතුං; පකතියා වා මහතිං පුත අඤ්ඤාසං වීර්ණකාසද්වන්ධාය බුද්ධං වා කාතුං. තත්ථ සචෙ බණ්ඩසීමඤ්ච අවිප්පවාසසීමඤ්ච ජාතනාති, සමුගගතිතුඤ්චෙව බන්ධිතුඤ්ච සකඛිස්සන්ති. බණ්ඩසීමං පන ජාතනා අවිප්පවාසං අජාතනාපි සමුගගතිතුඤ්චෙව බන්ධිතුඤ්ච සකඛිස්සන්ති. බණ්ඩසීමං අජාතනා අවිප්පවාසංයෙව ජාතනා වෙතියඛගණ බොධියඛගණඋපොසථාගාරුදිසු. නිරුසඛකට්ඨානෙසු ධර්මා අපෙච නාම සමුගගතිතුං සකඛිස්සන්ති. පටිබන්ධිතුං පන න සකඛිස්සන්තෙව. සචෙ බන්ධියසුං, සීමාසමෙහදං කත්වා විහාරං අවිහාරං කාමරයසුං. තස්මා න සමුගගතිගබ්බා. යෙ පන උභොපි න ජාතනාති, තෙනෙව සමුගගතිතුං න බන්ධිතුං සකඛිස්සන්ති. අයං භි සීමා නාම කම්මවාචාය වා අසීමා හොති. සාසනන්තරධානෙන වා, න ව සකඛා සීමං අජාතනෙතති කම්මවාචං කාතුං. තස්මා න සමුගගතිගබ්බා. සාධුකං පන ඤ්චායෙව සමුගගතිගබ්බා ව බන්ධිගබ්බා වාති.

එවං බද්ධසීමාවසෙන සමානසංවාසඤ්ච එකුපොසථභාවඤ්ච දසෙස්සවා ඉද්දති අබද්ධසීමෙසුපි ඔකාසෙසු තං දසෙස්සන්තා, “අසම්ම භාය ගිකකමෙ සීමාස අට්ඨපිභායා”ති ආදිමාන. තත්ථ අට්ඨපිභා යාති අපරිවර්ණතාය; ගාමගහණෙන වෙත්ථ නගරමපි ගතිතමෙව හොති. තත්ථ යත්තන්ත පදෙසෙ තස්ස ගාමස්ස හොජ්ඣා බලිං ලහනාති, සො පදෙසො අපෙපා වා හොතු මහනෙතා වා, ගාමසීමා

කෙව සබ්බං ගවේති. නගරනිගමසීමාසුපි එසෙව නයො, යව්පි එකයම්. යෙව ගාමකෙබ්බෙන එකං පදෙසං “අයං විසුං ගාමො හොතු”ති පරිච්ඡේදිඤා රුජා කසුභි දෙති, සොපි විසුං ගාමසීමා නොතිශෙව, තසුමා සා ව ඉතරං ව පකතිගාමනගරනිගමසීමා බද්ධසීමා සදිසායෙව හොනති. කෙවලමපන තිවිවරවිප්පවාසපරිහාරං න ලභනති.

එවං ගාමනවාසිනං සීමාය පරිච්ඡේදං දයොසො ඉදංති ආරක්ඛෙ කානං සීමාපරිච්ඡේදං දයොසෙනා “අගාමකෙ වෙ”ති ආදිමාහ. තත්ථ අගාමකෙ වෙති විඤ්ඤාටවිසදිසෙ අරක්ඛෙති නවු වසති, අභිසං සීභොකාසභො සමනතා සත්තබ්බනාරු සමානසංවාසකසීමාති අන්තො. අයං සීමා තිවිවරවිප්පවාසපරිහාරමපි ලභති. තත්ථ එකං අබ්බනාරුං අට්ඨවිසතිනත්ථපමාණං හොති. සෙව ද්වෙ සබ්බා විසුං විනාසකම්මාති කථෙතති, දවිනං සත්තබ්බනාරුතං අනතරෙ අක්ඛෙ එකං සත්තබ්බනාරුං උපවාරත්ථාය ආපෙහබ්බං. සෙසා සත්තබ්බනාරු සීමකපා මහාවිහරෙහ උදෙසිතසිකිකාපදවණණනාය වුත්තනායෙන ගහෙතබ්බා.

සබ්බා ගිකක්ඛෙව නදි අසීමාති යා කාචි නදිලකබ්බප්පත්තා නදි නිම්බ්බාති කීතෙනො ‘එතං බද්ධසීමං කථෙමා’ති කතාපි අසීමාව හොති, සා පන අත්තනො සනාවෙනෙව බද්ධසීමාසදිසා. සබ්බමෙත්ථ සබ්බකම්මං කාතුං වට්ටති. සමුදද්ධානස්සපසුපි එසෙව නයො, එත්ථ ජානස්සඤ නාම යෙන කොනපි බණ්ඩො අකතො සංඤ්ජාත සොබො සමනතො ආගතෙන උදකෙන පුරිතො තිට්ඨති. එවං නදිසමුද්දජාතස්සාරුතං බද්ධසීමාවං පටිකම්පිඤා පුත තත්ථ අබ්ධ සීමපරිච්ඡේදං දයොසො “නදියා වා ගිකක්ඛෙව”ති ආදිමාහ. තත්ථ සං මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස සමනතා උදකුකෙබ්බාති යං ආනං මජ්ඣි මස්ස පුරිසස්ස සමනතො උදකුකෙබ්බපෙන පරිච්ඡින්නං.

කථං පන උදකං උකම්පිතබ්බනති? යථා අකබ්බුත්තා දුරඥාලං බිප්පති, එවං උදකං වා වාලුකං වා හත්තන ගහෙත්වා එමමජ්ඣි මෙන පුරිසෙන සබ්බත්ථාමෙන බිපිතබ්බං; යත්ථ එවං බිත්තං උදකං වා වාලුකා වා පතති, අයමෙකො උදකුකෙබ්බෙ. තස්ස අන්තො හත්ථපාසං ඵිජතිඤා සීතො කම්මං කොපෙති. යාව පරිසා වඩ්ඪති, තාව සීමාපි වඩ්ඪති. පරිසපරිසත්තනො උදකුකෙබ්බෙපායෙව පමාණං. ජාතස්සරසමුද්දෙසුපි එසෙව නයො, එත්ථ වසවෙ නදි නාභිදිසා හොති, පභවතො පටිඨාය යාව වුබ්බාරු සබ්බත්ථ සංඝිකා නිසිදති, උදකුකෙබ්බ සීමාකම්මං නත්ථි. සකලාපි නදි එතෙසායෙව ගිකබ්බනං පමාණං. යථෙව මහාසුමමෙත්ථෙරෙන වුත්තං: “යොජනං පචත්තමානායෙව නදි, කත්වාපි උපරි අභියොජනං පහාය ගෙට්ඨා අභියොජනෙ කම්මං කාතුං වට්ටති”ති, නං මහාපද්මමෙත්ථෙරෙනෙව පටිකම්පිතං, හග්ගතා ගි

'තිමණ්ණලං පටිච්ඡාදෙනා යත්තං කත්ති උත්තරන්ධියා භික්ඛුණියා අනතරවාසකො තෙමියති'ති ඉදං නදියා පමාණං වුත්තං. න යොජනං වා අඛියොජනං වා. තස්මා යා ඉමස්ස සුත්තස්ස වසෙන පුබ්බෙ වුත්ත ලක්ඛණා නදී, තස්සා පභවතො පටිඨාය සඛ්ඝකම්මං කාතුං වට්ටති. සචෙ පතෙත්ථ ඛුද්ධ භික්ඛු විසුං විසුං කම්මං කරොන්ති, සබ්බෙහි අත්තතො ව අඤ්ඤාසඤ්ච උදකුකෙට්ඨපට්ඨවේදස්ස අනතර අඤ්ඤා උදකුකෙට්ඨපො සිමනතරිකත්ථාය ධපෙතබ්බො. තතො අධිකං වට්ටතියෙව. උභනකං පන න වට්ටතිති වුත්තං. ජාතස්සරසමුද්දෙසුපි එසෙව නයො.

නදියා පන කම්මං කරිස්සාමාති ගතෙති සචෙ නදී පරිපුණ්ණො හොති සමථිත්තිකා, උදකසාරිකං නිවාසෙත්වාපි අනෙතො නදීංගෙව කම්මං කාතබ්බං. සචෙ න සකෙකාන්ති, නාවායපි ධජා කාතබ්බං. ගච්ඡන්ධියා පන නාවාය කාතුං න වට්ටති. කසමා? උදකුකෙට්ඨත්ත මෙව හි සිමා. තං නාවා සිසමෙව අතික්කාමෙති. එවං සති අඤ්ඤාස්සා සිමාය ඤාත්ති අඤ්ඤාස්සා අනුසාවණා හොති. තස්මා නාවං අරිත්තෙන වා ධපෙත්වා පාසාණෙ වා ලග්ගෙත්වා අනෙතො නදියං ජාතරුකෙට්ඨ වා ඛනිත්වා කම්මං කාතබ්බං. අනෙතො නදියං බඳො අට්ටකෙපි අනෙතො නදියං ජාතරුකෙට්ඨපි සීතෙති කාතුං වට්ටති. සචෙ පන රුක්ඛස්ස සාමා වා තතො නික්ඛන්තපාරෙණො වා බති නදීතිරෙ 'විහාරසිමාය වා ගාමසිමාය වා පතිට්ඨිතො, සිමං වා සොධෙත්වා සාමං වා ඡිජ්ඣිත්වා කම්මං කාතබ්බං. බති නදීතිරෙ ජාතරුක්ඛස්ස අනෙතො නදියං පටිච්ඡි සාමාය වා පාරෙණෙ වා නාවා ඛනිත්වා කම්මං කාතුං න වට්ටති. කාතරෙනෙති සිමා වා සොධෙතබ්බො. ඡිජ්ඣිත්වා වස්ස බති පතිට්ඨිත භාවො නාසෙතබ්බො. නදීතිරෙ පන බාණුකං කොට්ටත්වා තත්ථ බඳානාවාය න වට්ටතියෙව. නදියා සෙතුං කරොන්ති. සචෙ අනෙතො නදියං ගෙව සෙතු වා සෙතුපාද වා, සෙතුවති සීතෙති කම්මං කාතුං වට්ටති. සචෙ පන සෙතු වා සෙතුපාද වා බතිතිරෙ පතිට්ඨිතා, කම්මං කාතුං න වට්ටති. සිමං සොධෙත්වා කාතබ්බං. අථ සෙතුපාද අනෙතො, සෙතු පන උභින්නමපි තීර්ණං උපරි ආකාසෙ සීතො, වට්ටති. අනෙතො නදියං පාසාණො වා දීපකො වා හොති. තස්ස ගත්තකං පදෙසං පුබ්බෙ වුත්තපප්පකාරෙ පකතිවස්සකාලෙ වස්සානස්ස වතුසු මායෙසු උදකං ඔත්ථති, සො නදීසඛිමෙව ගච්ඡති, අතිවුට්ඨිකාලෙ පන ඔසෙත ඔත්ථොකාසො න ගහෙතබ්බො, සො හි ගාමසිමාසඛිමෙව ගච්ඡති. නදිතො මාතිකං නිහරන්තො නදියං ආවරණං කරොන්ති, තඤ්ඤා ඔත්ථිත්වා වා විනිවිජ්ඣිත්වා වා උදකං ගච්ඡති, සබ්බත්ථ පවත්තනට්ඨානෙ කම්මං කාතුං වට්ටති. සචෙ පන ආවරණෙන වා කොට්ඨකඛ්ඛිකෙන වා සොතං පච්ඡිජ්ජති, උදකං නප්පවත්තති, අප්ප වත්තනට්ඨානෙ කාතුං න වට්ටති. ආවරණමත්ථකෙපි කාතුං න වට්ටති. සචෙ කොචි ආවරණපප්පදෙසො පුබ්බෙ වුත්තපාසාණදීපකප්පදෙසො විශ උදකෙන අඤ්ඤාත්ථිතියති, තත්ථ වට්ටති. සො හි නදීසඛිමෙව

ගව්‍යය. නදිං විනාසෙත්වා තලාකං කරෙතති. හෙට්ඨා පාළි බඩ්ඛා. උදකං ආගන්ත්වා තලාකං පුරෙත්වා තිට්ඨති. එත්ථ කම්මං කාතුං න චට්ඨති. උපරි පචත්තනට්ඨානෙන හෙට්ඨා ච ඡබ්බිමොදකං(?) නදිං ඔත්ථ රිත්වා සඤ්ඤාත්මනා පට්ඨාය චට්ඨති. දෙවෙ අවස්සනෙන භෙමනක ගිමොක්ඛු වා සුක්කනදියාපි චට්ඨති. නදිතො නිගට්ඨාතිකාය න චට්ඨති. සචෙ සා කාලන්තරෙන භිජ්ජත්වා නදී හොති, චට්ඨති. කාචි නදී කාලන්තරෙන උබ්බත්ඨත්වා ගාමනිගමසීමං ඔත්ථරත්වා පචත්තති. නදියෙව හොති, කම්මං කාතුං චට්ඨති. සචෙ පන විහාරසීමං ඔත්ථරති, විහාරසීමානෙව සබ්බං ගව්‍යය.

සමුද්දෙපි කම්මං කරෙතෙති යම්පදෙසං උඤ්ච වඩ්ඪිත උදකං වා පකතිවිචි වා වෙගෙන ආගන්ත්වා ඔත්ථරති, තත්ථ කාතුං න චට්ඨති. යස්මිං පන පදෙසෙ පකතිවිචියො ඔත්ථරත්වා සණ්ඨානති, සො උදකන්තො පට්ඨාය අනෙකාසමුද්දෙසා නාම. තත්ථ සීතෙති කම්මං කාතබ්බං. සචෙ උභිමිවෙගො බාධති, නාමාය අට්ටකං වා රුත්වා කාතබ්බං. තෙසු විනිව්ජයො නදියං වුත්තනපයෙනව වෙදිතබ්බො. සමුද්දෙසි ඔට්ඨිපාසාණො හොති, තං කදුචි උභිමියො ආගන්ත්වා ඔත්ථ රතති, කදුචි න ඔත්ථරතති. තත්ථ කම්මං කාතුං න චට්ඨති. සො හි ගාමසීමාසබ්බමෙව ගව්‍යය. සචෙ පන විචිත්ත ආගන්තාසුපි අනාගන්තාසුපි පකතිඋදකෙනෙව ඔත්ථරෙති, චට්ඨති. දීපකො වා පබ්බතො වා හොති, සො චෙ දුරෙ හොති මව්ඡබ්බානං අගමනපථෙ, අරඤ්ඤසීමා සබ්බමෙව ගව්‍යය. තෙසං ගමනපරිශන්ධාස්ස ඔරතො පන ගාමසීමා සබ්බං ගව්‍යය. තත්ථ ගාමසීමං අසොබෙත්වා කම්මං කාතුං න චට්ඨති. සමුද්දෙසා ගාමසීමං වා නිගමසීමං වා ඔත්ථරත්වා තිට්ඨති, සමුද්දෙසව හොති. එත්ථ කම්මං කාතුං චට්ඨති. සචෙ පන විහාරසීමං ඔත්ථරති, විහාරසීමානෙව සබ්බං ගව්‍යය.

ජාතස්සරෙ කම්මං කරෙතෙතිපි යත්ථ පුබ්බෙ වුත්තප්පකාරෙ වස්සකාලෙ වස්ස පච්ඡින්නමනෙත පිවිතුං වා ගත්ථපාදෙ වා බොවිතුං උදකං න හොති, සුක්කති, අයං න ජාතස්සරෙ. ගාමකෙත්තනාසබ්බමෙව ගව්‍යය. තත්ථ කම්මං න කාතබ්බං. යත්ථ පන වුත්තප්පකාරෙ වස්සකාලෙ උදකං සන්ධිට්ඨති, අයමෙව ජාතස්සරෙ. තස්ස යත්තනෙ පදෙසෙ වස්සානං වාතුමාසෙ උදකං තිට්ඨති, තත්ථ කම්මං කාතුං චට්ඨති. සචෙ ගම්ඨිං උදකා, අට්ටකං බාධිත්වා තත්ථ සීතෙතිපි ජාතස්ස රස්ස අනෙකා ජාතරුක්කමති බඬ්ඛාට්ටකෙපි කාතුං චට්ඨති. පිට්ඨිපාසාණ දීපකෙසු පනෙත්ථ නදියං වුත්තසදීසොව විනිව්ජයො. සම්මයස්සදෙව කාලෙ පහොතකජාතස්සරෙ පන සචෙපි දුබ්බුට්ඨිකාලෙ වා හිට්ඨ භෙමනෙත්ත වා සුක්කති, තීරුදකො හොති, තත්ථ සබ්බකම්මං කාතුං චට්ඨති. යං අක්කාමිකථායං වුත්තං “සබ්බො ජාතස්සරෙ සුත්තො අනොදකො, ගාමකෙත්තනායෙව භා”නති,¹ තං න ගතෙතබ්බො. සචෙ

1. ම. ගාමකෙත්තනායෙව හථතිති.

පනෙන් උදකන්දාය ආවාටිං වා පොකකරණිආදිති වා බණනති, තං ආනං අජාතස්ස රෙ හොති. ගාමසීමාසඛිං ගවජති. ලාබුතිඛරුස කාදි වපෙප කතෙපි එසෙව නයො. සවෙ පන තං පුරෙත්වා උලං වා කරෙන්නති, එකස්මිං දිසාභාගෙ පාළිං බන්ධිත්වා සබ්බමෙව නං මහා තලාකං වා කරෙන්නති, සබ්බොපි අජාතස්ස රෙ හොති. ගාමසීමාසඛිං මෙව ගවජති. ලොණිපි ජාතස්ස රසඛිමෙව ගවජති. වසසිකෙ වතතා රෙ මාසෙ උදකට්ඨානොකාසෙ කමං කාතුං වට්ටතිති.

සීමාස සීමං සංභිඤ්ඤානීති අතතනො සීමාය පරෙසං බද්ධසීමං සමභිඤ්ඤානී; සවෙ හි පොරුණස්ස විහාරස්ස පුරත්තීමාය දිසාය අලොභොවෙව ජලබු වාහි දො රුකඛා අඤ්ඤාමඤ්ඤං සංසත්තවිටපා හොනති, තෙසු අලබස්ස පච්ඡිමදිසාභාගෙ ජලබු, විහාරසීමා ව ජලබුං අනෙතා කත්වා අලබං කිත්තෙත්වා බද්ධා හොති, අථ පච්ඡා තස්ස විහාරස්ස පුරත්තීමාය දිසාය විහාරං කත්වා සීමං බන්ධිත්වා තං අලබං අනෙතා කත්වා ජලබුං කිත්තෙත්වා බන්ධිත්වා, සීමාය සීමා සමභින්නා හොති. එවං ජබ්බගගිතා භික්ඛු අකංසු. තෙනාහ “සීමාය සීමං සමභින්නා”ති. සීමාස සීමං අපේකාසාරනීති අතතනො සීමාය පරෙසං බද්ධසීමං අපේකාසාරනී; පරෙසං බද්ධසීමං සකලං වා තස්සා පදෙසං වා අනෙතා කත්වා අතතනො සීමං බන්ධිත්වා. සීමාගාමිකං ධූපෙත්වා සීමං සමමභානිත්වානි එත් සවෙ පඨමතරං කතස්ස විහාරස්ස සීමා අසමමතා හොති, සීමාය උපවා රෙ ධූපෙත්වෙත්වා. සවෙ සමමතා හොති, පච්ඡිම කොට්ඨා හත්ථමතතා සීමනතරිකා ධූපෙත්වෙත්වා. කුරුඤ්ඤං විදජ්ජි මත්තාපි, මහාපච්ඡිකං වතුරබ්බුලමත්තාපි වට්ටතිති වුත්තං. එක රුකෙකාපි ව දවිත්තං සීමානං නිමිත්තං හොති, සො පන වසිසනෙතා සීමාසඛිකරං කරෙති, තස්මා න කාතවෙත්වා. වාතුද්දසිකො ව පේණ රසිකො වාහි එත් වාතුද්දසිකස්ස පුබ්බකිමෙව “අජුපොසථො වාතුද්දසො”ති වත්තබ්බං.

අබමෙමන ඛණ්ඩනා ආදිසු සවෙ එකස්මිං විහාරෙ වතුසු භික්ඛුසු වසනෙතසු එකස්ස ඡන්දපාරිසුද්ධිං ආහරිත්වා තයො පාරිසුද්ධිඋපොසථං කරෙන්නති, තිසු වා වසනෙතසු එකස්ස ඡන්දපාරිසුද්ධිං ආහරිත්වා දො පාතිමොකකං උද්දිසන්නති, අබමෙමන වග්ගං උපොසථකමං හොති. සවෙ පන වතතා රෙපි සනතිපතිත්වා පාරිසුද්ධිඋපොසථං කරෙන්නති, තයො වා දො වා පාතිමොකකං උද්දිසන්නති, අබමෙමන සමග්ගං නාම හොති. සවෙ වතුසු ජනෙසු එකස්ස ඡන්දපාරිසුද්ධිං ආහරිත්වා තයො පාතිමොකකං උද්දිසන්නති, තිසු වා ජනෙ ඒකස්ස පාරිසුද්ධිං ආහරිත්වා දො පාරිසුද්ධිඋපොසථං කරෙන්නති, බමෙමන වග්ගං නාම හොති. සවෙ පන වතතා රෙ එකත් වසන්නා සබ්බව සනතිපතිත්වා පාතිමොකකං උද්දිසන්නති, තයො පාරිසුද්ධිඋපොසථං කරෙන්නති, දො අඤ්ඤාමඤ්ඤං පාරිසුද්ධිඋපොසථං කරෙන්නති, බමෙමන සමග්ගං නාම හොතිති.

තිදුතං උද්දිසිඬා අවසෙසං සුමනන සාවෙනබ්බනා “සුඤ්ඤා
 මෙ හතෙන සද්ධිසා-පෙ-ආචිකතා තිය්සු එාසු හොති”ති ඉමං නිදුතං
 උද්දිසිඬා “උද්දිට්ඨං බො ආයසමනො නිදුතං. තත්ථායසමනෙන
 පුච්ඡාමි: කච්චිත්ථ පරිසුඤ්ඤා? දුතියමපි පුච්ඡාමි: කච්චිත්ථ පරිසුඤ්ඤා?
 තතියමපි පුච්ඡාමි: කච්චිත්ථ පරිසුඤ්ඤා? පරිසුද්ධිත්ථායසමනො. තසමා
 භුණ්ති එවමෙතං ධාරයාමිති. සුඤ්ඤා බො පතායසමනෙනති වතනාඥ
 පාරජිකා ධර්මා-පෙ-අට්ඨවදමානෙනති සිකිත්තබ්බ”නති එවා අවසෙසං
 සුතෙන සාවෙනබ්බං. එතෙන නයෙන සෙසාපි වතනාඥ පාති
 මොක්ඛුද්දෙසා වෙදිතබ්බා.

සමරත්තනනි අට්ඨමනුස්සනං; ගුප්තගුණාති ආදිසු සවෙ
 තිකුසු ‘උපොසථං කරිස්සාමා’ති නිසිනෙනසු රුජා ආගච්ඡති, අයං
 රුජනතුරුයො; වෙරු ආගච්ඡති, අයං වෙරුනගුණාසො; දවඩාහො
 වා ආගච්ඡති, ආවාසෙ වා අග්ගි උට්ඨගති, අයං අග්ගනගුණාසො;
 මෙසො වා උට්ඨෙති, ඔසො වා ආගච්ඡති, අයං උද්ධනගුණාසො; බහු
 මනුස්සා ආගච්ඡති, අයං මනුස්සනගුණාසො; තිකුට්ඨං යතෙනා
 ගණ්ණාති, අයං අමනුස්සනගුණාසො; වසංසාදයො වණ්ණමිතා ආගච්ඡ
 නති, අයං වාලනගුණාසො; තිකුට්ඨං සප්පාදයො ඛංසනති, අයං ඛිං
 සප්පනගුණාසො; තිකුට්ඨං ගිලානො වා හොති, කාලං වා කණෙති,
 වෙරිනො වා තං මාරෙභුකාමා ගණ්ණනති, අයං ජීවිතනගුණාසො;
 මනුස්සා එකං වා බහු වා තිකුට්ඨං චුතමචරියා වාවෙභුකාමා ගණ්ණනති,
 අයං චුතමචරිකනගුණාසො; එවරුපෙසු අත්තරුයෙසු සසිට්ඨතෙන
 පාතිමොනෙබ්බා උද්දිසිතබ්බො. පඨමො වා උද්දෙසො උද්දිසිතබ්බො.
 ආදිවති ආනතො වතනාඥ වා. එත්ථ ව දුතියාදිසු උද්දෙසෙසු
 යත්මිං අපරියොසිතෙ අත්තරුයො හොති, සොපි සුතෙනෙව
 සාවෙනබ්බො.

අනස්සිට්ඨාති අනාණතො අයාපිතා වා; අජේඛසනා වෙත්ථ
 සඤ්ඤාන සමමතධම්මජේඛසකායතො වා සඤ්ඤානේරුයතො වා. තසමිං
 ධම්මජේඛසනෙ අසති සඤ්ඤානේරං ආපුච්ඡිතා වා තෙන යාපිතො වා
 භාසිතුං ලහති. සඤ්ඤානේරොපි සවෙ විහාරෙ බහු ධම්මකට්ඨකා
 හොනති, වාරපට්ඨපාරියා වතනබ්බා: “ඤ. ධම්මං. ගණ. ධම්මදුතං
 දෙති”ති වා වුතෙනන තිතිපි විධිති ධර්මො භාසිතබ්බො. “ඔසාරෙති”
 ති වුතෙතො පන ඔසාරෙභුමෙව ලහති. “කපෙති”ති වුතෙතො කපෙභු
 මෙව; “සරහඤ්ඤං හ ඤාති”ති වුතෙතො සරහඤ්ඤමෙව. සඤ්ඤානේරොපි
 ව උච්චතරෙ ආසනෙ නිසිනො යාපිතුං න ලහති. සවෙ උප්පක්ඛායො
 වෙව සද්ධිවිහාරිකො ව හොනති, උප්පක්ඛායො ව තං උච්චාසනෙ
 නිසිනො “ගණ”ති වදති, සප්කායං අට්ඨෙතිඬා භණ්ණිතබ්බං. සවෙ
 පන එත්ථ දහරතිඬා හොනති, තෙසං භණ්ණමිති භණ්ණිතබ්බං. සවෙ
 විහාරෙ සඤ්ඤානේරං අත්තනොයෙව නිසිතිතෙක භණ්ණපෙති, අඤ්ඤා
 මධුරනාණෙනපි නජේඛසති, සො අඤ්ඤාති වතනබ්බො “ගතො

අසුකං නාම හණ්ණපෙඨා”ති. සචෙ හණ්ණපෙඨාති වා වදති, තුණ්හි වා හොති, හණ්ණපෙඨා වට්ඨති. සචෙ පන පට්ඨාහති, න හණ්ණපෙතබ්බං. යදි අනාගතෙයෙව සබ්බජේරෙ ධම්මසවණං ආරඤ්ඤා, පුන ආගතෙ ධපෙඨා ආපුච්ඡිතකිච්චං නත්ති. ඔසාරෙඨා පන කප්පෙනෙන ආපුච්ඡිතා වා අට්ඨපෙඨායෙව වා කප්පෙතබ්බං. කප්පෙනෙන පුන ආගතෙපි එසෙව නයො. උපතිසින්නකකථායපි සබ්බජේරෙව සාමි. තස්මා තෙන සයං වා කප්පෙතබ්බං. අඤ්ඤා වා භික්ඛු කප්පෙති චිත්තබ්බො. නො ව බො උච්චතරෙ ආසනෙ තිසින්නෙන. මනුස්සානං පන හණ්ණාසිති චිත්තං. වට්ඨති. මනුස්සා අත්තනො ජාතකකභික්ඛුං ආපුච්ඡිතති. තෙන ථෙරං ආපුච්ඡිතා කප්පෙතබ්බං. සචෙ සබ්බජේරෙ “හතෙන ඉමෙ පඤ්ඤා පුච්ඡන්ති”ති පුට්ඨා “කප්පෙති”ති වා හණ්හි, තුණ්හි වා හොති, කප්පෙතං වට්ඨති. අත්තරසරෙ අනුමොදනාදිපුපි එසෙව නයො. සචෙ සබ්බජේරෙ විහාරෙ වා අත්තරසරෙ වා මං අනාපුච්ඡිතාපි කප්පෙයාසිති අනුජානාති, ලඤ්ඤායං හොති. සබ්බජේරෙ චිත්තං. වට්ඨති. සජ්ඣායං කරුණෙනනාපි ථෙරෙ ආපුච්ඡිතබ්බොයෙව. එකං ආපුච්ඡිතා සජ්ඣායනනායං අපරෙ ආගච්ඡති, පුන ආපුච්ඡිතකිච්චං නත්ති. සචෙ විස්සමස්සාමිති ධර්මස්ස ආගච්ඡති, පුන ආරහනෙනනාපි ආපුච්ඡිතබ්බං. සබ්බජේරෙ අනාගතෙයෙව ආරඤ්ඤා සජ්ඣායනනායාපි එසෙව නයො. එකෙන සබ්බජේරෙන “මං අනාපුච්ඡිතාපි යථාසුඛං සජ්ඣායාසි”ති අනුඤ්ඤාතෙ යථාසුඛං සජ්ඣායිතං. වට්ඨති. අඤ්ඤාමිං පන ආගතෙ නං ආපුච්ඡිතා ව සජ්ඣායිතබ්බං.

අත්තනා වා අත්තනාං සමන්තපාසාදිකා අත්තනා වා අත්තා සමන්තපාසාදිකා; පුච්ඡෙනෙන පන පරිසං ඔලොකෙඨා සචෙ අත්තනො උපද්දමො නත්ති, විනයො පුච්ඡිතබ්බො. කතෙපි ඔක්කාසෙ පුග්ගලං තුලසිඨාති “අත්ති නු බො මෙ ඉතො උපද්දවො? නත්ති”ති එවං උපපරික්ඛිතා; පුග්ගලං තුලසිඨා ඔක්කාසං කාතුනති “භුත මෙව නු බො ආපත්තිං වදති? අභුත”න්ති. එවං උපපරික්ඛිතා ඔක්කාසං කාතුං අනුජානාමිති අත්තො. අධම්මකමමං වුත්තනගමෙව. පටිසෙකා සිභුනති වාරෙතුං; දිට්ඨිමිති ආවිඤ්ඤානති “අධම්මකමමං” ඉදං න මෙ බමති”ති එවං අඤ්ඤාසං සන්තිසෙ අත්තනො දිට්ඨිං පකාසෙතුං; චතුසි පඤ්ඤාසිති ආදි තෙසං අනුපද්දවන්තං වුත්තං. ථෙරිකිකනති ථෙරිකිකා; ථෙරිකිකනං භවිතුනති අත්තො. “ථෙරිකිකා”නතිපි පාසො. තස්මා ථෙරිකික සයං වා උද්දිසිතබ්බං. අඤ්ඤා වා අජෙකිසි තබ්බො. අජෙකිසිතවිධානඤ්ඤාත් ධම්මජෙකිසිතෙ වුත්තනගමෙව.

සො න ජානාති උපොසථං. වාති ආදිපු වාතුද්ධිකපණ්ණරසික හෙදෙන දුට්ඨං, සබ්බඋපොසථාදිහෙදෙන නවවිධඤ්ඤා උපොසථං න ජානාති; චතුර්විධං උපොසථකමමං න ජානාති; දුට්ඨං පාති මොක්ඛං න ජානාති; නවවිධං පාතිමොක්ඛානුද්දසං න ජානාති; සො නත්ති භික්ඛු වාගෙනා පටිබලොති එත්ති කිඤ්ඤාපි දගරස්සාපි

ව්‍යතනස්ස පාඨමොක්ඛො අනුඤ්ඤානො, අථ ඛො එත්ථ අයමගිප්පායො; සචෙ ථෙරස්ස පඤ්ච වා වත්තාරො වා තයො වා පාඨමොක්ඛුදොඤ්ඤා නාගච්ඡන්ති; ඥො පන අබ්භතා සුච්ඡදා වාට්ඨුත්තො හොන්ති, ථෙරො යත්තොව පාඨමොක්ඛො. සචෙ පන එත්ථකම්පි විසදං කාතුං න සකෙකාති, ව්‍යතනස්ස භික්ඛුනො ආයත්තො හොති. සාමග්ගා ආවාසාති සාමන්තං ආවාසං; සප්පුඤ්ඤාති තදගෙව ආගමනන්තං; නිවං ගිහිත්වං ආණ්ණපෙඤ්ඤාති එත්ථ යො සකෙකාති උග්ගගෙතුං, එවරුපො ආණ්ණපෙතබ්බො න බාලො; භික්ඛුමි භග්ගොති එත්ථ කතීන්තං පුරුණිති කතම්; කාලවග්ගොති කාලස්සෙව; පගෙවාති අත්ථො. සංකාලං සරණීති එත්ථ සායමපි “අරුපොසප්ථො. සමන්තාගරුථා”ති ආරොවෙතුං වට්ඨති.

පෙරෙත ගිහිත්වං නිවං ගිහිත්වං ආණ්ණපෙඤ්ඤාති එත්ථාපි කිඤ්චි කම්මං කරොත්තො වා සද්දකාලමෙව එකො වා භාරතීත්ථරණ්ණකො වා සරභාණකම්මකම්පිකාදිසු අඤ්ඤාතරො වා න උපොසථාගාරසම්මරුප්ප නන්තං ආණ්ණපෙතබ්බො. අවසෙසා පන වාරොත ආණ්ණපෙතබ්බො. සචෙ ආණ්ණතො සමමුඤ්ඤතිං තාවකාලිකම්පි න ලභති, සාබාහඛ්‍යං කප්පියං කාරොත්වා සම්මරුප්පබ්බං. තම්පි අලභනත්තස්ස ලභිකප්පියං හොති. ආසනපඤ්ඤාපනාණතරිගම්පි චුත්තතයෙනෙව ආණ්ණපෙතබ්බො. ආණ්ණතෙන ව සචෙ උපොසථාගාරෙ ආසනාති තත්ථි, සම්ඤ්ඤාචාසනොපි ආගරිත්වා පඤ්ඤාපෙත්වා පුන ආගරිතබ්බොති. ආසනෙසු අසති කප්පිකාරකෙපි තට්ඨිකායොපි පඤ්ඤාපෙත්වා වට්ඨති. තට්ඨිකාසුපි අසති සාබාහඛ්‍යාති කප්පියං කාරොත්වා පඤ්ඤාපෙතබ්බොති. කප්පියකාරකං අලභනත්තස්ස ලභිකප්පියං හොති. පදීපකරණෙපි චුත්තතයෙනෙව ආණ්ණපෙතබ්බො. ආණ්ණපෙනෙතන ව “අමුකස්මිං තාම ඕකාසෙ තෙලං වා වට්ඨි වා කපලලිකා වා අත්ථි, තං ගහෙත්වා කරොති”ති වත්තබ්බො. සචෙ තෙලාදීති නත්ථි, පරිසෙසිතබ්බොති. පරිසෙසිත්වා අලභනත්තස්ස ලභිකප්පියං හොති. අපි ව නපාලෙ අග්ගිපි ජාලෙතබ්බො.

සඛගහෙතබ්බොති “සාමු භනෙත ආගන්ත්ථ. ඉධ භික්ඛා සුලභා, සුපව්‍යඤ්ඤානං අත්ථි. වසථ අනුක්කණ්ණමානා”ති එවං පියවචනෙන සඛගහෙතබ්බො; පුනපුන තථා කරණවසෙන අනුගහෙතබ්බො; “ආම වසිංකාමි”ති පටිවචනදානෙන උපලාපෙතබ්බො; අථවා වතුති පට්ඨයෙති සඛගහෙතබ්බො වෙව අනුග්‍යාහෙතබ්බො ව. පියවචනෙන උපලාපෙතබ්බො. කණ්ණපුබ්බං ආලපිතබ්බොති අත්ථො. චුණ්ණාදීති උපට්ඨාපෙතබ්බො. ආපාති දුක්ඛකට්ඨාසාති සචෙ සකලොපි සබ්බො න කරොති, සබ්බසං දුක්ඛකට්ඨං. ඉධ නෙව ථෙරො න දහර මුච්චන්ති. සබ්බෙති වාරොත උපට්ඨාපෙතබ්බො. අත්තනො වාරෙ අනුපට්ඨගන්තස්ස ආපත්ති. තෙන පන මහාථෙරුනං පරිවෙණ්ණසම්මරුප්පදානකට්ඨදානාදීති න සාදිතබ්බොති. එවම්පි සති මහාථෙරෙති සායං පාතං උපට්ඨානං ආගන්තබ්බං. තෙන පන තෙසං ආගමනං ඤාත්වා පඨමතරො

මහාථෙරුනං උපට්ඨානං ගනනබ්බං. සවස්ස සද්ධිංවරු භික්ඛු උපට්ඨානා අත්ථි, “මග්ගං උපට්ඨානා අත්ථි. තුමෙහ අපෙසාසු කකා විහරථා”ති වතනබ්බං. අථාපිස්ස සද්ධිංවරු තත්ථි, තස්මිංගෙව පන විහාරෙ එකො වා ද්වෙ වා වතකසම්පන්නා වදන්ති: “මගං ථෙරස්ස කතනබ්බං කරිස්සාම. අවසෙසා ථාසුං විහරන්තු”ති, සබ්බෙසං අනාපතති.

සො ආවාසො ගගනබ්බොති උපොසථකරණත්ථාය අනුදාමාසං ගනනබ්බො; සො ව බො උතුරුසෙය්ගෙව. වස්සානෙ පන යං කතනබ්බං, තං දස්සෙතුං “වස්සං වසන්ති බාලා අව්‍යාතනා”ති ආදි මාහ. තත්ථ න ගිඤ්ඤවෙ නොගි ගිඤ්ඤති තස්මිං ආවාසෙ වස්සං වසි ඤබ්බන්ති පුරිමිකාය පාඨිමොක්ඛද්දෙසකෙන විනා න වස්සං උප ගනනබ්බං; සචෙ සො වස්සුපගතානං පක්කමති වා, විබ්භමති වා, කාලං වා කරොති, අසුඤ්ඤාමිං සතිගෙව පච්ඡිමිකාය වසිතුං වට්ටති. අසති අසුඤ්ඤාත් ගනනබ්බං. අගච්ඡන්තානං දුක්ඛවා. සචෙ පන පච්ඡිමිකාය පක්කමති වා, විබ්භමති වා, කාලං වා කරොති, මාසදායං වසිතබ්බං.

භාසෙති විසුඤ්ඤාපෙති පාරිසුද්ධිදානං යෙන කෙනපි අභිග්‍රහ චවමෙගන විසුඤ්ඤාපෙති, ජානාපෙති; වාචං පන නිවර්තරෙතුං සකෙකා නෙතා වාචාස විසුඤ්ඤාපෙති; උභයථා සකෙකානෙතා භාසවාචාගිති. සංඛ්‍යාන නිවර්ත ගතවෙ. උපොසථො භාගබ්බොති සචෙ බහු තාදිසා ගිලානා හොනති, සංඛ්‍යාන පටිපාටියා ධර්මා සබ්බෙ හත්ථාසෙ භාගබ්බො. සචෙ දුරෙ දුරෙ හොනති, සංඛ්‍යාන නායහොති, තං දිවසං උපොසථො න කාගබ්බො. නත්ථෙව විගෙගන සංඛ්‍යාන උපොසථො කාතබ්බො. නිවර්තව පක්කමතිති සංඛ්‍යානසංඛ්‍යානං අනාගතො වාතොව කත්ථි ගච්ඡති; සාමණෙගෙ පටිජානාගිති “සාමණෙරු අහ”නති එවං පටිජානාති; භූතාගෙව වා සාමණෙරහාවං ආරොවෙති; පච්ඡා වා සාමණෙරභූමියං නිට්ඨන්ති දුරෙත්ථා. එස නයො සබ්බත්ථ. සංඛ්‍යානසංඛ්‍යාන පක්කමතිති සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡේදෙන උපොසථත්ථාය සන්තිපති තානං වතුනං භික්ඛුනං හත්ථාසං පච්ඡා පක්කමති; එස නයො සබ්බත්ථ. එත්ථ ව එකෙන බහුන්තමි ආගවා පාරිසුද්ධි ආගවාච ගොති. සචෙ පන යො අනාගතමගෙග අසුඤ්ඤා භික්ඛුං දිස්වා ගෙසං වෙන පාරිසුද්ධි ගතිතා, තෙසසුඤ්ඤ අභගන්තා ව පාරිසුද්ධිං දෙති, තස්මෙව පාරිසුද්ධි ආගච්ඡති. ඉතරු පන බ්‍රාහ්මණබ්‍රාහ්මණපාරිසුද්ධි නාම ගොති. සා න ආගච්ඡති. සුමනො න ආගන්තවතීති ආගන්තො සුපති, “අසු කෙන හතෙත පාරිසුද්ධි දින්නා”ති න ආරොවෙති; පාරිසුද්ධිභාරකස්ස අනාගතාගිති එත්ථ සචෙ සසුඤ්ඤා නාගරෙවත්, දුක්ඛං ආපජ්ජති. පාරිසුද්ධි පන ආගවාච ගොති. අසුඤ්ඤාත් අනාගතවතනා පනස්ස අනාපතති. උභින්නමි උපොසථො කතොගෙව ගොති. ඡන්දදනෙපි පාරිසුද්ධිදනෙ චුත්තසද්ධොගෙව විධිවත්තො. පාරිසුද්ධිං දෙගෙනන ඡන්දමි දාහොති එත්ථ සචෙ පාරිසුද්ධිමෙව දෙති න ඡන්දං, උපොසථො

ගතො හොති. යමපන සමෙකා අසුඤ්ඤා කම්මං කරොති, තං අකතං
 ආගාති. ඡන්දමෙව දෙති න පාරිසුද්ධිං, භික්ඛුසංඝස්ස උපොසථොපි
 කම්මමපි කතමෙව හොති. ඡන්දයකස්ස පන උපොසථො අකතො
 හොති. සමෙපි කොචි භික්ඛු නදියා වා සීමාය වා උපොසථං අධිට්ඨ
 හිත්වා ආගමිති, කෙතං මයා උපොසථොති අවිජ්ඣං න ලබති. සාමග්ගි
 වා ඡන්දෙ වා දුතඤ්ඤා. සරණිපි උපොසථං. නපි සරණිති එකද
 සරණි, එකද න සරණි; අනුච්ඡෙදා සරණිති යො එකතං තෙව
 සරණි, තස්ස සමුච්ඡිද්ධතාතිවං නපි. අනාගමිකතොපි කමෙව න
 කොපෙති සො දෙසො සමමුජ්ජිමානි තං දෙසං සමමුජ්ජිමානි;
 උපයොගතෙව පටිවතනං. පානිසං පටිගොජනිකතං ආදි උත්තං
 තත්ත්මෙව. කසවා පනතං වුත්තං? උපොසථස්ස පුබ්බකරණාදි
 දස්සනත්තං. තෙනාහු අධිකාරිවරියා:-

“සමමුජ්ජිති පදිපො ව-උදකං ආසන්නෙ ව,
 උපොසථස්ස එතාති-පුබ්බකරණනති වුට්ඨති”

ඉති ඉමාති වත්තාරි පුබ්බකරණනති අකතාතාති.

“ඡන්දපාරිසුද්ධිඋතුක්කානං-භික්ඛුගණනා ව මවාදෙ,
 උපොසථස්ස එතාති-පුබ්බකරණනති වුට්ඨති”

ඉමාති. පසුදු පුබ්බකරණතො පච්ඡා කතතබ්බාති පුබ්බකරණනති
 අකතාතාති.

“උපොසථො යාවතිකා ව භික්ඛු
 කම්මපත්තා සභාගාපත්තිසො ව,
 න විජ්ජනති විජ්ජනිසා ව පුග්ගලා
 තස්මිං න ගොතති පත්තකල්ලනති වුට්ඨති”

ඉමාති වත්තාරි පත්තකල්ලනති අකතාතාති.

ගොති සද්ධිනති තෙති ආගතෙති සද්ධිං; එතාති පුබ්බකරණාදිති
 කතා උපොසථො කාතඤ්ඤා. අජ්ජ මෙ උපොසථොති එතං සමෙ
 පණ්ණරසො හොති, “අජ්ජ මෙ උපොසථො පණ්ණරසො” යිපි
 අධිට්ඨාතුං වට්ඨති. වාතුද්ධිසකපි එසෙවනසො.

භගවතා පසුඤ්ඤානං “න සාපත්තිනෙත උපොසථො කාතඤ්ඤා”
 යි, ඉදං “සස සස ආපත්ති” යි ආදිවචනෙතෙව පාරිසුද්ධිදානසුඤ්ඤා
 පනතෙ ව පාරිසුද්ධිඋපොසථපසුඤ්ඤාපනතෙ ව පසුඤ්ඤානං. ගොතිති
 වෙදිතඤ්ඤා. ඉති තනාමං ආපත්තිනති පුලලවිට්ඨාදි පු එකිනො තාමං
 ගතෙතො “පුලලවිට්ඨං ආපත්තිං, පාටිත්තිසං ආපත්ති” නති එවං
 වත්තඤ්ඤා. යං පටිදෙසෙමිති ඉදං “තං භුත්තමුත්තං තං භුත්තමුත්තං
 පටිදෙසෙමි” යි වුත්තෙති පුත්තතමෙව හොති. පසුඤ්ඤාදි “පසුඤ්ඤා
 ආවුත්තං තං ආපත්තිං? පසුඤ්ඤා ගතෙත තං ආපත්ති” නති එවං

වතතබ්බං. ආමපසායාමිති ඉදවපන “ආම හතෙන පසායාමි, ආම ආවුසො පසායාමි”ති එවං වුත්තමපි සුවුත්තමෙව භොති. ආයතිං සංවරෙසසාසිති එත් ජන සවෙ බුබ්බතරො “ආයතිං සංවරෙසසාපා”ති වතතබ්බො. එවං වුත්තෙන පන “සාධු සුචුසු සංවරිසායාමි”ති වතතබ්බමෙව. සදු නිබ්බමිතිභොති එත් සවෙ පනෙස නිබ්බමිතිභො න භොති, වජුං කිත්තොතිං දෙසෙතුං වට්ඨති අනිකමසිකපාසං වුත්තං. තත්තායං දෙසනා විධි:- සවෙ මෙසව්නෙන සුරියෙ කාලො භු බො? විකාලො භු බොති වෙමතිභො භුඤ්ජි, තෙන භික්ෂුතා “අහං හතෙන වෙමතිභො භුඤ්ජිං. සවෙ කාලො අපි, සමභුලා දුක්ඛවා ආපත්තිසො ආපනොති. නො වෙ අපි, සමභුලා පාවිත්තිසො ආපනොති”ති එවං වජුං කිත්තොතිං “අභවනතො යා තස්මිං වජුසමිං සමභුලා දුක්ඛවා වා පාවිත්තිසො වා ආපත්තිසො ආපනො, තා තුමහමුංල පටිදෙසෙමි”ති. එස (එවං දෙසෙතබ්බං) නයො සබ්බාපනාසු. නි භික්ෂුමෙ සභාගා ආපනාති එත් යං දොපි ජනා විකාලභොජනාදිනා සභාගවජුනා ආපනාති ආපජ්ජනා, එව රූපා වජුසභාගාති වුවමති. විකාලභොජනපවට්ඨයා ආපනං පන අනතිරිත්තභොජනපවට්ඨයා ආපනාසං සනතිකෙ දෙසෙතුං වට්ඨති. යාපි වායං. වජුසභාගා, යාපි දෙසිතා සුදෙසිතාව. අඤ්ඤං පන දෙසනාපවට්ඨයා දෙසකො, පටිග්ගහණපවට්ඨයා පටිග්ගාහකො වාති උභොපි දුක්ඛං ආපජ්ජනා. තං නානාවජුකං භොති. තස්මා අඤ්ඤ මඤ්ඤං දෙසෙතුං වට්ඨති. සාමනෙතා භික්ෂු එවමසං චවතිසොති එත් සභාගොසෙව වතතබ්බො. විසභාගසං හි වුවමානෙ හණ්ඩන කලහසසිසභෙදදීතිපි භොනති. තස්මා තස්ස අවතො “ඉතො වුට්ඨ හිත්වා පටිකරිසාමි”ති ආභොගං කත්වා උපොසථො කාතබ්බොති අනිකමසිකපාසං වුත්තං.

අනාපනතිපණ්ණරසකෙ- ඉති නි ඡන්තිංසුති සීමං ඔක්කන්තා වා ඔක්කමන්තාති වා න ජාතිංසු; අඵසෙඤ්ඤ ආවාසිකා භික්ෂු ආගමජ් ඣන්ති ගාමං වා අරඤ්ඤං වා කෙනපි කරණියෙන ගන්තො තෙසං නිසිත්තට්ඨානං ආගමජ්ජනා; වග්ගා සමග්ගසඤ්ඤනොති තෙසං සීමං ඔක්කන්තන්තා වග්ගා; ඔක්කන්තභාවසං අජානනතො සමග්ග සඤ්ඤනො.

වග්ගාවග්ගසඤ්ඤපණ්ණරසකෙ- තෙ නි ජානානාති පබ්බතෙ වා ථලෙ වා සීතා සීමං ඔක්කන්තෙ වා ඔක්කමන්තෙ වා න පසායනාති.

වෙමතිකපණ්ණරසකං උත්තානමෙව.

කුභකුච්චපභනපණ්ණරසකෙ- යථා ඉච්ජාය අභිභුතො ඉච්ජා පකතොති වුවමති, එවං පුබ්බභාගෙ සනතිට්ඨානං කත්වාපි කරණ කමණෙ අනපටියෙ තපටියසඤ්ඤතාසභිංතෙන කුභකුච්චෙන අභිභුතා කුභකුච්චපභනාති වෙදිතබ්බො.

භෙදපුරෙකඛාරපණ්ණරසකෙ- අකුසලබලවතාය පුලලවයං වුත්තං.

ආවාසිකෙත ආගන්තුකපෙය්‍යාලෙ- යථා පුරිමෙ ආවාසිකෙත ආවාසිකපෙය්‍යාලෙ “තෙ නි ජානනි අත්ථෙසෙසු ආවාසිකා”ති ආදි වුත්තං, එවං “තෙ න ජානනි අත්ථෙසෙසු ආගන්තුකා”ති ආදිකා තෙයන සබ්බං චෙදිතබ්බං.

ආගන්තුකෙත ආවාසිකපෙය්‍යාලෙ පන- යථා පුරිමපෙය්‍යාලෙ “ආවාසිකා හික්ඛු සභනිපෙනනි”ති ආගතං, එවං “ආගන්තුකා හික්ඛු සභනිපෙනනි”ති ආනෙතබ්බං.

ආගන්තුකෙත ආගන්තුකපෙය්‍යාලෙ පන- උභයපදෙසු ආගන්තුකවසෙත යොජෙතබ්බංති.

ආවාසිකානං හික්ඛුනං වාතුද්දසො හොති ආගන්තුකානං පණණිරසොති එත්ථ යෙසං පණණිරසො, තෙ තිරොරුඤ්ඤා වා ආගතා, අනිතං වා උපොසථං වාතුද්දසිකං අකංසුති චෙදිතබ්බං. ආවාසිකානං අනුවතනිතබ්බනති ආවාසිකෙති “අරුපොසථො වාතුද්දසො”ති පුබ්බතිච්ච කසිරමානෙ අනුවතනිතබ්බං; න පරිකෙකා සිතබ්බං; න අකාමා දුග්භිකාති න අතිව්ජාය දුග්භිකා; ආවාසිකා ඝාරනති ආවාසිකානං ආකාරං; එසු තෙයො සබ්බත්ථ. ආකාශෙ නාම- යෙන තෙසං වත්තත්ථපනතා වා න වාති ආවාරසණ්ඨානං ගග්ගති. උඛං නාම-යං තෙ තත්ථ තත්ථ උතෙ ගම්මති; අදිසුමානෙපි ජාතා පෙනිති අපේරා. නිමිත්තං නාම- යං දිසවා තෙ අපීති සුයනති; උදෙසො නාම- යෙන තෙ එවරුපාපරිකාරාති උද්දසනති; අපදෙසං උගන්තිති අපේරා. සබ්බමෙතං සුපසුද්දත්තමසුචිපිඨාදී නසෙව පදසදුදිතසුදි අබිවචනං. යථායොගං පන යොජෙතබ්බං. ආගන්තුකාකාරාදිසුපි එසෙවතෙයො. තත්ථ අසුද්දග්ගිකනති අසුද්දසං සත්තකං; පාදානං ඛොතං උදඝනිතසෙකනති පාදානං ඛොතානං උදකතිසෙකං; “පාදානං ඛොතඋදඝනිතසෙකං”නති වා පාදො. පාදානං ඛොවන උදකතිසෙකනති අපේරා.

නානාසංවාසකාදිවස්තුසු- සමානසංවාසකාදිවසිනති සමාන සංවාසකා එතෙති දිට්ඨිං; න පුච්ඡනිති තෙසං උද්ධං න පුච්ඡනති; අපුච්ඡිතොව වත්තපට්ටිත්තං කතො එකත්තං උපොසථං කරොති. නාහිමිගරනිති නානාසංවාසකභාවං මද්දිතුං අභිගමිතුං . න සකෙකානති; තං දිට්ඨිං න තිස්සජාපෙනති අපේරා. සහික්ඛුකා ආවාසාති යසම්. ආවාසෙ උපොසථකාරකා හික්ඛු අපී, තච්ඡා ආවාසා; යං න සකෙකාති තදගෙව ආගන්තුං, සො ආවාසො උපොසථං අකතො න ගන්තබ්බො. අසුද්දග්ගු සමඛානාති සඛිසපණාන කෙති හික්ඛුති විතා; අසුද්දග්ගු අනග්ගසාති පුබ්බෙ වුත්තං දසවිධ මත්තරුසං විතා; සබ්බනම්මෙත පන පරිච්ඡේදෙන අත්තවතුපේත වා අත්තරුසෙ වා සති ගන්තුං වට්ටති. අනාමාසොති නවකමමසාලා දිකො යො කොපි පදෙසො; යථා ව ආවාසාදෙයො න ගන්තබ්බා; එවං සචෙ විහාරෙ උපොසථං කරොති, උපොසථාධිත්තාත්ථං සිමාපි

තදිපි න ගනනබ්බා. සචෙ පනෙත්තං කොචි භික්ඛු භොති, තස්ස සනතිකං ගනතුං වට්ටති. විස්සං උපොසථං ආවාසා ගනතුං වට්ටති. එවං ගතො අබ්බිකාමිති ලභති. ආරක්ඛණනාපි භික්ඛුනා උපොසථ දිවසෙ ගාමෙ පිණ්ඩාය වරිත්වා අත්තනො විහාරමෙව ආගනනබ්බං. සචෙ අක්ඛණං විහාරං ඔක්කමති, තත් උපොසථං කතාව ආගනනබ්බං. අතථා න වට්ටති. සං ජ්ඣෙය්‍ය සමකාමි අපෙජ්චං ගතභුතති යං ජාතෙය්‍ය අපෙජ්චං තත් ගතතුං සන්කාමති; එවරුපො ආවාසො ගනනබ්බො. තත් භික්ඛුනි සද්ධිං උපොසථං කණ්ණෙනාපි භි ඉමිනා තෙව උපොසථාත්තරුයො කතො ගම්ඤ්ඤිති.

භික්ඛුණිං භික්ඛුනාපි සායාති ආදිපු හත්පාසුපගමනමෙව පමාණං; අක්ඛණං අවුට්ඨිතාය පරිසායාති ඉදං භි පාරිවාසියපාරි සුද්ධිදුතං නාම පරිසාය වුට්ඨිතනාලකොව පටිඤ්ඤා න වට්ටති, අවුට්ඨි තාය පන වට්ටති. තෙනාහ “අක්ඛණං අවුට්ඨිතාය පරිසායා”ති. තස්ස ලකඩණං භික්ඛුණි විභවෙහ පරිවාසිය ජ්ඣෙය්‍ය වණ්ණනාතො ගහෙ තබ්බං. අනුපොසකථාති වාසුද්ධිකො ව පණ්ණරසිකො වාති ඉමෙ ථෙව උපොසතෙව ධර්මො අක්ඛණං දිවසෙ; අක්ඛණං සම්මසාමගි යාති යද්ද කොසමබ්බිතික්ඛුතං විශ භිනො සමෙස පුත සම්මසාමගිං කසිරති, නථාරුථං සම්මසාමගිං ධරෙත්වා; තද ව “පුණාතු මෙ හතො සමෙසා අප්ප්පොසථො සාමගි”ති වත්වා කාතබ්බො. යෙ පන කිසම්ථිදෙව අපමතතනෙ උපොසථං ධරෙත්වා පුත සමගො ගොනති, තෙහි උපොසථොයෙව භාතබ්බොති.

උපොසථකඩකිකවණ්ණනා භිට්ඨිතා.

8-3.

වස්සුපනාසිකකඩකිකෙ- අපසක්ඛණනාති අනනුක්ඛණතො අසං විභිතො වා; නෙධ භික්ඛුති තෙ භික්ඛු, ඉධ සද්දෙ නිපාතමිත්තො. සංඛාසසිසංගාතිති අපොසසුක්කා. නිබ්බව්වාසං වසිසංගති; කිං නු ථෙව වස්සුපනාසිකාති කති නු ඛො වස්සුපගමනා; අපරප්ප්ගතායාති එත් අපරප්ප් ගතාය අසාති අපරප්ප්ගතා, තස්සා අපරප්ප්ගතාය; අතික්කන්තාය අපරමං දිවසෙති අත්තො. දුතියතයෙපි මාසො ගතාය අසාති මාසගතා, තස්සා මාසගතාය; අතික්කන්තාය, මාසෙ පරිපුණ්ණති අත්තො. තස්සා ආසාදනිපුණ්ණමාය අනන්තරෙ පාරිපද දිවසෙ ආසාදනිපුණ්ණමිතො වා පරුය පුණ්ණමාය අනන්තර පාරිපද දිවසෙ යෙව විහාරං පටිජගතිත්වා පාතියං පරිභොජනියං උපට්ඨ පෙත්වා සබ්බං චෙතියවඤ්ඤාදිසාම්චිකමං නිට්ඨපෙත්වා “ඉමමිං විහාරෙ ඉමං තෙමාසං වස්සං උපෙමි”ති සකිං වා ආතතික්කන්තා වා වාචං නිවර්තරෙත්වා වස්සං උපගන්තබ්බං.

සො පක්කමෙසාති එත් අනපෙක්කනමිත්තො වා අක්ඛණං අරුණං උට්ඨාපනෙන වා ආපතති චෙදිතබ්බො. සො අතික්කමෙසාති එත් විහාරගණනාය ආපතති යො චෙදිතබ්බො. සචෙ භි තං දිවසං.

විහාරසභාසංඝ උපවාරං ඔක්කමිත්වා අතික්කමති, සභං ආපඤ්ඤාං සචෙ පන විහාරුපවාරං අතික්කමත්වා අඤ්ඤාසංඝ විහාරසංඝ උපවාරං අනොක්කමිත්වා භිව්ඤ්ඤාං, එකා එව ආපඤ්ඤාං. කෙනපි අනාරාධෙත පුරිමිකං අනුපගතෙන පච්ඡිමිකා උපගන්තබ්බං.

අනුජානාමි හික්කමෙ ඤජ්ඣං අනුමනානිකානි එත්ථ වස්සකක ඤනෙ හික්කුතං කාචි පරිහාති තාම නච්ඡිති. අනුවතතිතුං අනුඤ්ඤානං. තස්මා අඤ්ඤාසමිපි ධම්මකෙ කමෙව අනුවතතිතබ්බං. අධම්මකෙ පන න කස්සපි අනුවතතිතබ්බං.

සත්තාභිකරණීසෙසු- හික්කුණිසංඝං උද්දිස්සාති ඉතො පට්ඨාය වචකුටි ජනනාසරං ජනනාසරසාලාති ඉමාති තිණ්හි පරිභින්නාති. උද්දෙසිතාදීති උද්දෙසිතසිත්තාපදාදිසු වුත්තානෙව. රසවතීති පනෙත්ථ භත්තනෙහං වුවිති; වාතරසං සංවරිතසිත්තාපදෙ වුත්ත මෙව. සුභසං සුත්තනෙහා පලුජ්ජති යාච අයං සුත්තනෙහා න පලුජ්ජති; පඤ්චනං සත්තාභිකරණීසෙසනාති එතෙසං හික්කුආදීනං සහධම්මිකානං හිලානභත්තං වා හිලානුපට්ඨානභත්තං වා හෙසජ්ජං වා පරියෙසස්සාමි, පුච්ඡස්සාමි උපට්ඨතිස්සාමි වාති එවමාදිනා පරතො වින්දාරෙත්වා දස්සිතෙන කාරණෙන අපභිනෙපි ගන්තබ්බං. පරතො මාතාපිතුන්තං අනුඤ්ඤාතට්ඨානෙපි එසෙවනගො. අනික්කමිකමා සමපන “යෙ මාතාපිතුන්තං උපට්ඨාකා ඤාතකා වා අඤ්ඤාතකා වා, තෙසමපි අපභිනෙපි ගන්තුං වට්ටති”ති වුත්තං. තං නෙව අට්ඨකථාය න පාළියා වුත්තං. තස්මා න ගගෙනබ්බං. හික්කුගතිකොති එකස්මිං විහාරෙ හික්කුති සද්ධං වසනකපුරිසො; උද්දිස්සති පලුජ්ජති; භණ්ඩං ඡෙද්දපිකාති දබ්බසම්හාරභණ්ඩං ඡිද්දපිතං; අවහාසෙසුනාති ආහර පෙය්‍යං; දජ්ජා අහනාති දජ්ජ අහං; සංඝභිකරණීසෙසනාති එත්ථ යං කිඤ්චි උපපාසට්ඨාදර්ශනස්ස සෙනාසනෙසු වෙතිගජ්ජනවෙදිකාදිසු වා නාත්තබ්බං අන්තමසො හික්කුනො පුත්තලියසෙනාසනෙපි, සබ්බං සංඝ භරණීයමෙව; තස්මා තස්ස නිපට්ඨාදනත්ථං දබ්බසම්හාර්දර්ශනී වා ආහරිතුං වඩ්ඪතිපසභුතිතං භත්තවෙතනාදීති වා දූපෙතුං ගන්තබ්බං.

අගමපනෙත්ථ පාළිමුත්තකාරකතිචෙත්දවිතිච්ඡයො:- ධම්මසවණ ත්ථාය අතිමනනිතෙන ගන්තුං න වට්ටති. සචෙ එකස්මිං මහාවාසෙ පඨමං යෙව කතිකා කතා හොති: ‘අසුකදිවසං නාම සන්තිපති තබ්බ’නති. නිමනනිතො යෙව නාම හොති, ගන්තුං වට්ටති. භණ්ඩනං ධොවිස්සාමිති ගන්තුං න වට්ටති. සචෙ පන ආවරිපුප්පකියා පති ණනති, වට්ටති. නාතිදුරෙ විහාරෙ හොති, තත්ථ ගන්තො අපේච ආගම්ස්සාමිති සමාපුණ්ණිතුං න සකෙකාති, වට්ටති උද්දෙසපරිපුච්ඡාදීනං අන්තමපි ගන්තුං න ලහති. ආවරියං පසිසිස්සාමිති පන ගන්තුං ලහති. සචෙ තං ආවරියො අජ්ජ මා ගච්ඡාති වදති, වට්ටති. ඤාතිකුලං වා උපට්ඨාකකුලං වා දස්සනාය ගන්තුං න ලහති.

සෙන ගාමො තෙන ගතංගුනාදිසු සථෙ ගාමො අවිදුරතො හොති, තත් පිණ්ඩය වරිතා විහාරමෙව ආගන්තා වසිතබ්බං. සථෙ දුරං ගතො සත්තාහවාරෙන අරුණො උට්ඨාපෙතබ්බං. න සක්කා වෙ හොති, තත්තෙව සභාගට්ඨානෙ වසිතබ්බං. සථෙ මනුස්සා යථා පවත්නාති සලාකහත්තාදීති දෙනති, න මයං තත්මං විහාරෙ වසාමාසී වත්තබ්බං. “මයං විහාරස්ස වා පාසාදස්ස වා න දෙම. තුමාකං දෙම. යත් කත්ථි වසිතා භුඤ්ජා”ති වුතෙත පන යථාසුඛං භුඤ්ජතබ්බං. “තෙසංයෙව තං පාපුණාසී. තුමාකං වසනට්ඨානෙ පාපුණාපෙතා භුඤ්ජා”ති වුතෙත පන යත් වසන්ති, තත් තෙතා වස්සන්තන පාපුණාපෙතා භුඤ්ජතබ්බං. සථෙ පචාරිතකාලෙ වස්සාවාසිකං දෙනති, යදි සත්තාහවාරෙන අරුණො උට්ඨාපසිංසු, ගහෙතබ්බං. ජින වස්සෙති පන “න මයං තත් වසිමහ. ජිනවස්සා මය”ති. වත්තබ්බං, යදි “යෙසං අමාකං සෙනාසනං පාපිතං. තෙ ගණ්හනතු”ති වදන්ති ගහෙතබ්බං. යථපන විහාරෙ උපනික්ඛිත්තකං මා විතස්සිති ඉධ ආගටං විවරදිවෙහඬගිගණ්ඤං, තං තත්තෙව ගන්තා අපලොකෙතා භාජෙතබ්බං. ඉතො අත්තානං වත්තාරෙ පච්චයෙ දෙථාති කප්පිය කාරකානං දිනෙන බෙත්තවත්තුආදිනෙ තත්ප්පාදෙපි එසෙව තයො. සබ්බිකං හි වෙහඬගිගණ්ඤං අනෙතා විහාරෙ වා බහිසිමාය වා හොතු, බහිසිමාය සිතානං අපලොකෙතා භාජෙතුං න වට්ඨති. උත්තත්තු සිතමපි පන අනෙතාසිමාය සිතානං අපලොකෙතා භාජෙතුං වට්ඨති යෙව.

සමඝ්ඤා ගිනෙතනාති එත්තිනෙත ගන්තා කරණියං තත්ථි. යො පන භිජ්ජස්සතිති ආසංකිතො, තං සක්කාය ගිනෙතාති වුත්තං. සමබ්බුලාහි ගික්ඛුණීහි සමඝ්ඤා ගිනෙතනාති එත්ති ගික්ඛුණීහි සමඝ්ඤා ගිනෙතනාති දුට්ඨබ්බො. වුත්තං හෙතං “න බො උපාලි ගික්ඛුණී සමඝං ගිඤ්ඤි”ති. එතා පන තිස්සාය එතා අනුබලං කතා යං සමඝං ගික්ඛු ගිනෙතය්සනාති ආසංකා හොති, තං සක්කාය එතං වුත්තං.

වජ්ජාති ගොපාලකානං තිවාසට්ඨානං; සෙන වජ්ජාති එත්ති වජ්ජෙත සද්ධිං ගතස්ස වස්සවේදෙ අනාපත්ති; උපහට්ඨාසාති ආත්තනාය; සත්ථ වස්සං උපගහංගුනාති එත්ති වස්සුපතාසිකදිවසෙ තෙන ගික්ඛුතා උපාසනා වත්තබ්බං “කුට්ඨිකා ලද්ධා වට්ඨති”ති. සථෙ කතා දෙනති, තත් පටිසිතා ‘ඉධ වස්සං උපෙමි’ති තික්ඛතතුං වත්තබ්බං. නො වෙ දෙනති, සලාසංබෙපෙන සිත්තංගටස්ස හෙට්ඨා උපගන්තබ්බං. තමපි අලගනෙතන ආලයො කිත්තබ්බො. සත්ථ පන වස්සං උපගන්තුං න වට්ඨති. ආලයො තාම ‘ඉධ වස්සං වසිස්සාමි’ති විත්තුපාදමත්තා. සථෙ මය්හපට්ඨනෙතයෙව සත්ථ පචාරණාදිවසො හොති, තත්තෙව පචාරෙතබ්බං. අථ සත්ථා අනෙතා වස්සෙතෙව ගික්ඛුතා පඤ්ඤාට්ඨානං පතා අතික්කමති, පඤ්ඤාට්ඨානෙ වසිතා තත් ගික්ඛුති සද්ධිං පචාරෙතබ්බං. අථාපි සත්ථා අනෙතා වස්සෙතෙව

අනන්ත එකසම් ගාමෙ තිට්ඨති වා, විපජ්ජිතෙති වා, තසම්ගෙව ගාමෙ භික්ඛුහි සද්ධිං වසිත්වා පචාරෙතබ්බං. අපචාරෙත්වා තතො පරං ගන්තුං න වට්ටති. නාමාස වස්සං උපගච්ඡන්තනාපි කුට්ඨංගෙව උප ගන්තබ්බං. පරිසෙසිත්වා අලභන්තත්ත ආලයො කාතබ්බො. සථෙ අන්තො තෙමාසං නාමා සමුද්දෙසෙව හොති, තත්ත්ව පචාරතබ්බං. අප් නාමා කුලං ලභති, අයඤ්ච පරතො ගන්තුකාමො හොති, ගන්තුං න වට්ටති. නාමාය ලද්ධගාමෙගෙව වසිත්වා භික්ඛුහි සද්ධිං පචාරෙ තබ්බං. සථෙපි නාමා අනුතීර්මෙව අඤ්ඤත්ත ගච්ඡති, භික්ඛු ව පස්මං ලද්ධගාමෙගෙව වසිත්තුකාමො, නාමා ගච්ඡතු. භික්ඛුනා තත්ත්ව වසිත්වා භික්ඛුහි සද්ධිං පචාරෙතබ්බං. ඉති චජේ සත්ත නාමායනති තිස්ස ආනෙසු තත්ථි වස්සවෙජ්ඣෙදෙ ආපනති. පචාරෙත්තුඤ්ච ලභති. පුරිමෙසු පන “ව්‍යාලොති උබ්බාලො හොනති”ති ආදිපු සබ්බභෙදපරිගනෙත්තු වත්තුපු කෙවලං අනාපනති හොති. පචාරෙත්තුං පන න ලභති.

ග භික්ඛවෙ රුක්ඛස්සසිරෙති එත්ත සුඤ්ඤ රුක්ඛස්සසිරෙගෙව න වට්ටති; මහත්තස්ස පන රුක්ඛස්සසිරස්ස අන්තො පදරච්ඡදනකුට්ඨං කත්වා පචිසනආරං යොජේත්වා උපගන්තුං වට්ටති. රුක්ඛං ඡිද්දිත්වා බාණ්ණුත්තං පදරච්ඡදනං කුට්ඨං කත්වාපි වට්ටතිගෙව. රුක්ඛමිම ගිංගාති එත්තං පුඤ්ඤ විට්ඨිමත්තෙ න වට්ටති. මහාවිට්ඨෙ පන අට්ටනා බන්ධිත්වා තත්ත පදරච්ඡදනං කුට්ඨං කත්වා උපගන්තබ්බං. අසන්තාසතිහෙත්වාති යස්ස පඤ්චන්තං ඡදන්තං අඤ්ඤතරෙත ඡන්තං යොජිතආරබන්ධනං සෙනාසනං තත්ථි, ගෙන න උප ගන්තබ්බං. න ගිංගමෙ ඡවකුට්ඨාසනති ඡවකුට්ඨං නාම ටංකිත මඤ්ඤාදිහෙදු කුට්ඨං; තත්ත උපගන්තුං න වට්ටති. සුසානෙ පන අඤ්ඤං කුට්ඨං කත්වා උපගන්තුං වට්ටති. ග භික්ඛවෙ ඡන්තෙති එත්තං විතුසු ඵමෙත්තු ඡන්තං ආපෙත්වා ආවරණං කත්වා ආරං යොජේත්වා උපගන්තුං වට්ටති. ඡන්තකුට්ඨං නාමෙසා හොති. වාටිසාති එත්තං මහත්තෙත කපලොත ඡන්තෙත වුත්තනගෙගෙව කුට්ඨං කත්වා උප ගන්තුං වට්ටති. එවරුපා කතිකාති එත්ත අඤ්ඤපි යා ඊදිසි අධම්මිකා කතිකා හොති, සා න කාතබ්බාති අත්තො. තස්සා ලක්ඛණං මහා විහබ්බෙත වුත්තං.

පටිස්සමෙ ව ආපනති දුක්ඛටස්සාති එත්ත න කෙවලං “ඉමං තෙමාසං ඉධ වස්සං වසථා”ති එතස්සෙව පටිස්සමෙ ආපනති. “ඉමං තෙමාසං ගිංගං ගණ්ණප්. උභොපිංගං ඉධ වස්සං වසිස්සාම. එකත්තා උද්දිසාපස්සාමා”ති එවමාදිනාපි තස්ස තස්ස පටිස්සමෙ දුක්ඛටං. තං ව ඛො පස්මං සුද්ධිත්තස්ස පට්ඨා විසංවාදනපච්චයා. පස්මමපි අපුද්ධ විත්තස්ස පන පටිස්සමෙ පාචිත්තං. විසංවාදනෙ දුක්ඛටනති පාචිත්තං යෙන සද්ධිං දුක්ඛටං පුජ්ජති. යො නදුගමෙ අභරණිකොති ආදිපු සථෙ වස්සං අනුපගන්වා වා පක්ඛමති, උපගන්වා වා සත්තාගං බද්ධිං විතිත්තමෙති, පුරිමිකා ව න පඤ්ඤගති, පටිස්සමෙ ව ආපනති. වස්සං උපගන්වා පන අරුණං අනුට්ඨපෙත්වා තදුගමෙ සත්තාගනර

භූමියෙහි පක්කමන්තසාපි අනෙකා සත්තාගෙ නිවන්තන්තසා අනා පතයි. කො පන වාදෙ ද්විතීයං වසිත්වා අනෙකා සත්තාගෙ නිවන්තන්තසා; සචෙ ඉධ වසිත්වාමිති ආලයො අපි, අසතියා පන වසාං න උපෙති, ගතිතසෙනාසනං සුගතියං. ජිනාවසොං න ගොති. පචාරෙත්තුං ලභතියෙව. සත්තාහං අනාගතාස පචාරණාසාති එත්ත වම්මො පට්ඨාය ගන්තුං වට්ඨයි. ආගච්ඡතු වා මා වා, අනාපතයි. සෙසං උත්තානමෙවාති.

වසුපනාසිකකඩකිකවණනා නිවසිතා.

3-4.

පචාරණකඩකිකෙ- නෙව ආලපෙසාම න සලලපෙසාමාති එත්ත ආලාපො නාම පසම්මවනං; සලලාපො පච්ඡවවනං; ගත්ත මිලඛිතෙතාති ගජුකෙට්ඨකෙන; පසුසංවාසනති පසුතං විශ සංවාසං; පසවොපි හි අත්තනො උපපන්නං සුඛදුක්ඛං අඤ්ඤාමඤ්ඤාසා න ආරොවෙනති. පටිසන්ථාරං න කරෙන්නති. තථා එතෙපි න අකංසු. තස්මා නෙසං සංවාසො පසුසංවාසොති වුට්ඨයි. එස නයො සබ්බත්තං න ගිකිකවෙ මුග්ගිකං නිජ්ජිකමාදානති “ඉමං තෙමාසං න කපෙත්තබ්බ”නති එවරුපං වහසමාදානං න භාතබ්බං; අධම්මකතියා හි එසා. අඤ්ඤාමඤ්ඤානුලොමනාති අඤ්ඤාමඤ්ඤං වත්තුං අනුලොම භාවො; ‘වදන්තු මං ආයසමනො’ති හි වදන්තං සක්කා ගොති කිඤ්චි වත්තුං; න ඉතරං. ආපනතිවුට්ඨානවා මිනසපුරකකාරනාති ආපනතීති වුට්ඨානභාවො මිනසං පුරතො කතො වරණභාවො; ‘වදන්තු මං ආයසමනො’ති හි එවං. වදන්තො ආපනතීති වුට්ඨතියාති. මිනසඤ්ච පුරකකතො මිහරතීති වුට්ඨයි. “සුණාතු මෙ ගහන සංඛ්ඛා අජ්ජ පචාරණා, සදි සංඛ්ඛාසං පත්තකිලං, සංඛ්ඛා පචාරෙසා”ති අයං සබ්බසංඛ්ඛාතිකා නාම ඤාති එවං හි වුත්තෙ තෙ වාටිකං දොවාටිකං එකවාටිකං ව පචාරෙත්තුං වට්ඨයි. සමානවසයිකං න වට්ඨයි. “තෙවාටිකං පචාරෙසා”ති වුත්තෙ පන තෙවාටිකමෙව වට්ඨයි. අඤ්ඤං න වට්ඨයි. “දොවාටිකං පචාරෙසා”ති වුත්තෙ දොවාටිකං, තෙවාටිකඤ්ච වුට්ඨයි. එකවාටිකඤ්ච සමානවසයිකඤ්ච න වට්ඨයි. “එකවාටිකං පචාරෙසා”ති වුත්තෙ පන එකවාටිකදොවාටිකතෙවාටිකාති වට්ඨනති. සමානවසයිකමෙව න වට්ඨයි. “සමානවසයික”නති වුත්තෙ සබ්බං වට්ඨයි. අච්ඡන්තීති නිසින්නාව ගොනති, න උට්ඨගන්ති; නදනනන්ති නදනන්තරං; තාවතකං කාලනති අන්තො. වාතුදුසිකා ව පණණරසිකා වාති එත්ත වාතුදුසිකාය “අජ්ජ පචාරණා වාතුදුසි”ති එවං පුබ්බකිට්ඨං කාතබ්බං. පණණරසිකාය “අජ්ජ පචාරණා පණණරසි”ති.

පචාරණකමෙවු සචෙ එකසමිං විහාරෙ පඤ්චස්ස භික්ඛුස්ස වසන්තස්ස එකස්ස පචාරණං ආගරිත්වා වත්තාරෙ ගණඤාති.

උපෙඤා පචාරෙනති, චතුසු නිසු වා වසනොසු එකස්ස පචාරණං ආග
 රිතා තයො වා දො වා සඛස්සදුතතිං උපෙඤා පචාරෙනති, සබ්බලොපතං
 අබමමනි වග්ගං පචාරණංකමමං. සචෙ පන සබ්බෙපි පඤ්ච ජනා
 එකතො සුනති පතිතා ගණඤ්ඤතිං උපෙඤා පචාරෙනති, වතතාරො
 තයො දො වා වසනො එකතො සුනති පතිතා සඛස්සදුතතිං උපෙඤා
 පචාරෙනති, සබ්බලොපතං අබමමනි සමග්ගං පචාරණංකමමං. සචෙ
 පඤ්චසු ජනෙසු එකස්ස පචාරණං ආගරිතා වතතාරො සඛස්සදුතතිං
 උපෙඤා පචාරෙනති, චතුසු නිසු වා එකස්ස පචාරණං ආගරිතා තයො වා
 දො වා ගණඤ්ඤතිං උපෙඤා පචාරෙනති, සබ්බලොපතං බමමනි වග්ගං
 පචාරණංකමමං. සචෙ පන සබ්බෙපි පඤ්ච ජනා එකතො සුනති
 පතිතා සඛස්සදුතතිං උපෙඤා පචාරෙනති, වතතාරො වා තයො වා
 එකතො සුනති පතිතා ගණඤ්ඤතිං උපෙඤා පචාරෙනති, දො අඤ්ඤ
 මඤ්ඤං පචාරෙනති, එකකො වසනො අබ්බිකා පචාරණං කාරොති,
 සබ්බලොපතං බමමනි සමග්ගං නාම පචාරණංකමමනි.

දිනනා හොති පචාරණාති එත් එවං දිනනාය පචාරණාය
 පචාරණාගාරකෙන සඛස්සං උපසඛකමිතා එවං පචාරෙනබ්බං:
 “තිස්සො භනෙත භික්ඛු සඛස්සං පචාරෙති දිට්ඨන වා සුතෙන වා
 පරිසඛකාය වා. වදන්තො භනෙත සඤ්ඤා අනුකම්පං උපාදාය. පස්ස
 නො පටිකරිස්සති. දුතියමපි- තතියමපි භනෙත තිස්සො භික්ඛු
 සඛස්සං පචාරෙති-පෙ-පටිකරිස්සති”ති. සචෙ පන බුඤ්ඤතො හොති,
 “ආයසමා භනෙත තිස්සො”ති වතතබ්බං. එවං හි තෙන තස්සන්ධාය
 පචාරිතං හොතිති. පචාරණං දෙවෙනාන ඡන්දමපි දුතුනති එත්
 ඡන්දනං අවසෙසකමන්ධං. තසමා සචෙ පචාරණං දෙවෙනා ඡන්දං
 දෙති, වුත්තනගෙන ආගථාය පචාරණාය තෙන ව භික්ඛුනා සඤ්ඤන
 ව පචාරිතමෙව හොති. අථ පචාරණමෙව දෙති, න ඡන්දං, තස්ස ව
 පචාරණාය ආරොපිතාය සඤ්ඤන ව පචාරිතෙ සබ්බෙසං සුපපචාරිතං
 භොති. අඤ්ඤං පන කමමං කුප්පති. සචෙ ඡන්දමෙව දෙති න පචා
 රණං, සඛස්සං පචාරණං ව සෙසකමමාති ව න කුප්පනති. තෙන පන
 භික්ඛුනා අපපචාරිතං භොති. පචාරණදිවසෙ පන බිම්බිමාය පචාරණං
 අබ්බිකිතා ආගතෙන ව ඡන්දෙ දුතබ්බං. තෙන සඛස්සං පචාරණ
 කමමං න කුප්පති. අජ්ජ මෙ පචාරණාති එත් සචෙ වාතුදුසිකා
 භොති, “අජ්ජ මෙ පචාරණං වාතුදුසි”ති සචෙ පණ්ණරසිකා “අජ්ජ
 මෙ පචාරණං පණ්ණරසි”ති එවං අබ්බිකාතබ්බං; නිදන්ත පචාරණාස
 ආපෙතිනති ආදි වුත්තනායමෙව.

සුත්ත පචාරෙනබ්බාති පුත්ත පුබ්බතිඑවං කතා ඤාතිං උපෙඤා
 යඤ්ඤෙත්රෙනා පටිථාය පචාරෙනබ්බං. සෙසං උපොසථකකිකාවණණ
 නායං වුත්තනගෙනෙව වෙදිතබ්බං.

ආගතොසෙති ආබාසිකානං අනුට්ඨානිකබ්බාති “අජ්ජ පචා
 රණං වාතුදුසි”ති එතදෙව පුබ්බතිඑවං කාතබ්බං. පණ්ණරසිකාවරෙපි

එසෙව නයො, ආවාසිකෙති නිසිමිං ගනධා පවාරෙතබ්බනි අසාමසානෙ අයං පාළිමුත්තකච්චිව්ඡයො:- සචෙ පුරිමිකාය පඤ්ච භික්ඛු වසං උපගතා; පච්ඡිමකායපි පඤ්ච, පුරිමෙහි ඤාතිං ඔපෙච්චා පවාරිතෙ පච්ඡිමෙහි තෙසං සන්තිකෙ පාරිසුද්ධිඋපොසථො කාතබ්බො, න එකස්මිං උපොසථයෙහ දො ඤාතියො ඔපෙතබ්බො. සචෙපි පච්ඡිමකාය උපගතා වත්තාරෙ තයො දො එකො වා හොති, එසෙව නයො, අථ පුරිමිකාය වත්තාරෙ පච්ඡිමකායපි වත්තාරෙ තයො දො එකො වා, එසෙව නයො, අථාපි පුරිමිකාය තයො, පච්ඡිමකායපි තයො දො වා, එසෙව නයො, ඉදං හෙත්ථ ලක්කණා: සචෙ පුරිමිකාය උපගතෙහි පච්ඡිමකාය උපගතා ථොකතරු වෙව හොනති සමසමා ව, සඛ්‍යපවාරණාය ව ගණං පුරෙන්නි, සඛ්‍යපවාරණාවසෙන ඤාතී ඔපෙතබ්බාති. සචෙ පන පුරිමිකාය තයො, පච්ඡිමකාය එකො හොති, තෙන සද්ධිං වත්තාරෙ හොනති, වතුන්තං සඛ්‍යඤාතීං ඔපෙච්චා පවාරෙතා න වට්ටති. ගණඤාතියා පන සො ගණපුරකො හොති. තස්මා ගණවසෙන ඤාතීං ඔපෙච්චා පුරිමෙහි පවාරෙතබ්බං, ඉතරෙත තෙසං සන්තිකෙ පාරිසුද්ධිඋපොසථො කාතබ්බො. සචෙ පුරිමිකාය දො වා එකො වා හොති, එසෙව නයො, සචෙ පුරිමිකාය එකො පච්ඡිමිකාය එකොති එකෙන එකස්ස සන්තිකෙ පවාරෙතබ්බං, එකෙන පාරිසුද්ධිඋපොසථො කාතබ්බො. සචෙ පන පුරිමවස්සුපගතෙහි පච්ඡාවස්සුපගතා¹ එකෙනපි අධිකතරු හොනති, පඨමං පාඨිමොකං උද්දිසිච්චා පච්ඡා ථොකතරෙහි තෙසං සන්තිකෙ පවාරෙතබ්බං. කතතිකවාතූමාසිනියා පවාරණාය පන සචෙ පඨමං වස්සුපගතෙහි මහාපවාරණාය පවාරිතෙහි පච්ඡා උපගතා අධිකතරු වා සමසමා වා හොනති, පවාරණඤාතීං ඔපෙච්චා පවාරෙතබ්බං, තෙහි පවාරිතෙ පච්ඡා ඉතරෙහි පාරිසුද්ධිඋපොසථො කාතබ්බො, අථ මහාපවාරණාය පවාරිතා බහු භික්ඛු හොනති, පච්ඡා වස්සුපගතා ථොකතරු වා එකො වා, පාඨිමොකෙහි උද්දිට්ඨො පච්ඡා තෙසං සන්තිකෙ තෙන පවාරෙතබ්බං. “න ව භික්ඛවෙ අපවාරණාස පවාරෙතබ්බං, අඤ්ඤානු සඛ්‍යසාමග්ගිසා”ති එත්ථ කොසමකසාමග්ගිසද්ධිසාව සාමග්ගි වෙදිතබ්බො. “අජ්ජ පවාරණා සාමග්ගි”ති එවං වෙත්ථ පුබ්බකිච්චං කාතබ්බං. යෙ පන කිසම්චිදෙව අප්පමත්තකෙ පවාරණං ඔපෙච්චා සමග්ගා හොනති, තෙහි පවාරණායමෙව පවාරණා කාතබ්බො. සාමග්ගි පවාරණං කාලෙතෙනහි ව පඨමපවාරණං ඔපෙච්චා පාරිසද්ධො පට්ඨාය යාව කතතිකවාතූමාසිනී පුණ්ණමො, එත්ථානතරෙ කාතබ්බො, තතො පච්ඡා වා පුරෙ වා න වට්ටති

මෙවාචිකං. පවාරෙතූනති එත්ථ ඤාතීං ඔපෙතෙත්තනාපි “යදි සඛ්‍යස්ස පත්තකල්පං සඛ්‍යසා දොවාචිකං පවාරෙය්‍යා”ති වත්තබ්බං, එකවාචිකෙ “එකවාචිකං පවාරෙය්‍යා”ති, සමානවස්සිකෙපි “සමාන වස්සිකං පවාරෙය්‍යා”ති වත්තබ්බං, එත්ථ ව බහුපි සමානවස්සා එක

තො පචාරෙත්තුං ලභනති. භාසිතාස ලපිතාස අපරිශෝභිතාසාති එත්ථ සබ්බසම්මාතිකං ව පුග්ගලිකං වාති දුට්ඨං පචාරණංථපනං. තත්ථ සබ්බසම්මාතිකෙ, “සුඤ්ඤාං මෙ භනෙත සබ්බො—පෙ—සබ්බො තෙ වාචිකං පචාරෙ” ඉති සුකාරතො යාව රෙකාතෙ, තාව භාසිතා ලපිතා අපරිශෝභිතා ව භොති පචාරණං. එත්ථත්තරෙ එකපදෙපි ංපෙතෙත්ත ංපිතා භොති පචාරණං. ‘යා’කාරෙ පන පතෙත පරිශෝභිතා භොති. තස්මා තතො පට්ඨාය ංපෙතෙත්ත ංපිතාපි අට්ඨ පිතා භොති. පුග්ගලිකංථපනෙ පන—“සබ්බං භනෙත පචාරෙමි—පෙ—තති”යට්ඨ භනෙත සබ්බං පචාරෙමි දිට්ඨිත වා—පෙ—පග්ගෙත්තා පටි”ති සකාරතො යාව අයං සබ්බපට්ඨමො ‘ටි’කාරෙ තාව භාසිතා ලපිතා අපරිශෝභිතාව භොති පචාරණං. එත්ථත්තරෙ එකපදෙපි ංපෙතෙත්ත ංපිතා භොති පචාරණං. ‘කරිකාමි’ති වුත්තෙත පන පරිශෝභිතා භොති. තස්මා ‘කරිකාමි’ති එතස්මිං පදෙ පතෙත ංපි තාපි අට්ඨපිතා භොති. එස නයො දොවාවිකථකවාචිකසමානවස්සි කාසු. එතාසුපි හි විකාරවසානං යෙව ංපනතෙත්තත්තති.

අනුසුඤ්ඤාමානොති කිම්හි තං ංපෙසිති පරතො වුත්තතයෙත පුට්ඨයමානො; ඔමඤ්ඤාති එතාති “අලං හික්ඛු මා භණ්හිත”නති ආදීති වචනාති වත්තා; වචනොමග්ගා හි ඉධ ඔමග්ගාති අභිපෙතා. අනුදංඝිකං පටිජානාතීති අමුලකෙත පාරජිකෙත අනුභංගිකො අයං මයාති එවං පටිජානාති; සමාබ්ධිමතති සම්භාදිසෙසෙත අනුභංගිකෙත පාටිත්තියං; ඉතරෙහි දුක්ඛං. නාසෙධාති ලිඛිතානායකාසෙධා; සායං යථාධර්මං පටිකතාති එත්තකමෙව වත්තා පචාරෙ ථාති වත්තබ්බං. අසුකා නාම ආපත්තීති ඉදං පන ත වත්තබ්බං. එතං හි කලහස්ස වුඛං භොති. ඉදං චක්ඛු පඤ්ඤාසති න පුග්ගලොති එත්ථ වොරං කිර අරඤ්ඤවිහාරෙ පොකරණිතො මචෙත් ගහෙත්තා පටිත්තා ඛාදිත්තා අගමංසු. සො තං විපකාරං දිත්තා “හික්ඛුස්ස ඉමිනා කමෙත්ත භවිත්තබ්බ”නති සලලකෙත්තා එවමාහ. චක්ඛුං ංපෙධො සබ්බො පචාරෙත්තාති ‘යද තං පුග්ගලං ජාතිස්සාම, තද තං වොදෙ ස්සාම. ඉදති පන සබ්බො පචාරෙත්තු”ති අගමෙත්ථ අත්ථො. ඉදනොව නං චදෙතිති සචෙ ඉමිනා වජ්ජිනා කඤ්චි පුග්ගලං පරිසංකසි, ඉද නෙව නං අපදිසාතිති අත්ථො. සචෙ අපදිසති, තං පුග්ගලං අනු විරුද්ධා පචාරෙත්තබ්බං. නො චෙ අපදිසති, උපපට්ඨිත්තා ජාතිස්සා මාති පචාරෙත්තබ්බං. අසං පුග්ගලො පඤ්ඤාසති න චක්ඛුති එත්ථ එකො හික්ඛු මාලාගනිවිලෙපනෙහි චෙතියං වා පුජෙසි. ‘අට්ඨං වා පිටි තස්ස තදනුරූපො සරීරකෙත්තා අහොසි. සො තං ගනිං සත්තාය “ඉමස්ස හික්ඛුතො එවරූපො ගනිං”ති වජ්ජං පකාසෙත්තො එව මාහ. පුග්ගලං ංපෙධො සංඝො පචාරෙත්තාති එතං පුග්ගලං ංපෙත්තා සබ්බො පචාරෙත්තුති. ඉදනොව නං චදෙතිති සචෙ ඉමිනා වජ්ජිනා කඤ්චි පුග්ගලං පරිසංකසි, යං නිං පුග්ගලං ංපාපෙති, තස්ස පුග්ගලස්ස ඉදනෙව දෙසං වද; සචෙ අගමස්ස දෙසොති වදති, තං පුග්ගලං

සොබෙණි පවාරෙතබ්බං. අථ නාහං ජාතාමිති වදාහි, උපප්පිනම්මා ජාතිස්සාමාහි පවාරෙතබ්බං. ඉදං චක්ඛු ව පුග්ගපලා ව පඤ්ඤාසගිති පුරිමන්තෙතෙව වොරෙහි මවෙජ් ගහෙණි, පටිච්ඡානවට්ඨා, තඤ්ච ගතාදිහි නාහංගට්ඨාතඤ්ච දිස්වා පබ්බජ්ජාසංඝාතං චාමනාදි මඤ්ඤාමානො සො ඵවමාහ. ඉදංගතව නං චාදගිති ඉදංගතව හෙත වජ්ජනා පරිසංභිතපුග්ගලං වදෙහි; ඉදංගත උභයං දිස්වා දිට්ඨ කාලතො පට්ඨාය විනිවර්ජනිතාව පවාරෙතබ්බං, භාලං චට්ඨාසායා නලං වොදනාය; වොදෙතුං වට්ඨනීති අපේවා. කස්මා? පචාරණතො පුබ්බෙ අවිනිවර්ජනතා පට්ඨා ව දිස්වා වොදිතතතායි. උනෙකාට්ඨානං සාවිතාදිසනාදි ඉදං හි උභයං පුබ්බෙ පචාරණාය දිස්වා විනිවර්ජනිතාව හිතවු පවාරෙතති, නස්මා පුත නං උනෙකාට්ඨානස්ස ආපතති.

මෙ නසො උපොසප්ථ වාතුදදසිහෙ තාතුනාති එත් වතුත් පඤ්චමා දො, තතියො පන පකතියාපි වාතුදදසිහොයෙවාවා. තස්මා තතියවතුත්වා වා තතියවතුත්පඤ්චමා වා දො නයො වාතුදදසිහා කාතබ්බා. අථ වතුත් කතෙ සුණන්ති, පඤ්චමා වාතුදදසිහා කාතබ්බා. ඵමමි දො වාතුදදසිහා හොන්ති. එවං කුරුන්තා හණ්ඩකභාරානං තෙරසෙ වා වාතුදදසෙ වා ඉමෙ පණණ්ණසිපවා රණං පවාරෙස්සානාති. එවං පවාරෙතනාති ව බිහිසීමාය සාමණේරෙ ධපෙණි තෙ ආගමජනනීති සුචා ලහුං ලහුං සනතිපතිතා පවාරෙ තබ්බං. එතමත් දරෙස්සතුං “හෙ වෙ ගිකබ්බෙ-පෙ-ගථා භණ් ගාතු”ති වුත්තං. අසංවිහිනාති සංවිදහනරතිතා¹ ආගමනජානකත්වාය අකතසංවිදහනා;² අවිඤ්ඤතාව හුතාති අපේවා. හෙ සංවිහි නිකාති “කිලනත්තං³ මුත්තං විස්සමථා”ති ආදිනාන යෙන සමමාහං කතාති අපේවා. හෙ වෙ ලහෙඨාති තො වෙ බිහිසීමං ගතතුං ලහෙ යදං; හණ්ඩකභාරානං සාමණේරෙහි ව දහරහිකුලි ව නිරන්තරං අනුබ්බාව හොන්ති. ආගම පුණ්ණෙහි යං සකියා ආගමෙ පුණ්ණ පවාරෙය්සාමාති ඤාතං ධපෙසුරං, තස්මිං ආගමෙ පුණ්ණ කොමුදිය වාතුමාසිති යා අනාමා පවාරෙතබ්බං. අවස්සං පවාරෙතබ්බං. ත හි නං අතිකකම්මා පවාරෙතුං උගති. හෙහි වෙ ගිකබ්බෙ ගිකබ්බෙ පචාරිස මානෙති එවං වාතුමාසිති යා පවාරිසමානෙ.

අඤ්ඤාතෙ ථාතුමානෙති නරුණසමපො වා නරුණ විපස්සනා වා; පටිබාහිත් හවිස්සාමාති අතිබ්බරතවට්ඨානදිවට්ඨා නාදිහාවෙන භාවනාහුයොගං සම්පාදෙතුං අසකෙකානා බාහිර හවිස්සාම; සත්ථෙතෙව එකජකං සන්තිපත්තබ්බතති ඉමිනා ඡද්ද දානං පටිබ්බපති. භික්ඛස්ස භික්ඛුසම්බස්ස සමග්ගකරණකාලෙ තිණ වජාරනසමප්ථෙ ඉමසමිඤ්ච පචාරණසංගහෙති ඉමෙසු තිසු ධානෙසු ඡද්දා දාතුං න වට්ඨති. පචාරණසංගහො ව නාමායං විස්සට්ඨකම වට්ඨානානං ථාමගතසමප්ථවිපස්සනානං සොතාපනනාදිතඤ්ච න

1. සි. මු. අසංවිදසිනා; 2. ම. අකත සංවිදසිනා. 3. ම. සි. සංවිහිතාපෙණි.

දැනබෙවා, තරුණසමථිපසානාලාභිනො පන සබ්බො වා හොන්තු,
උපසානො වා, එකපුග්ගාලො වා, එකසාපි වසෙත දැනබෙවායෙව. දිනෙන්
පවාරණසංගහෙ අනෙකාවසෙසො පරිඤ්ඤොව හොති. ආගන්තුකා
තෙසං සෙතාසතං ගහෙතො න ලහිහති. තෙතිපි ජිහ්වාවසෙසාති න
හවිතබ්බො. පවායෙතො පන අනන්තරං වාරිකං පකාමිතො ලහනති
දස්සනන්තො “පනති චෙ ගිහිකං”ති ආදිමාග. සෙසං සබ්බන්තො
උත්තානමෙවාති.

පවාරණකභිකවණ්ණනා නිවසිනා.

8. 6.

වමමකභිකෙ- ඉසාපිසාධිපවචනා ඉසාරහාපවන ව අධිපති
භාවෙන ව සමන්තාගතො; රජ්ජනති රුජ්ජාමං; රක්කෙඤ්ඤ භවතබ්බ
කිට්ඨං වා; සොණො ගාම කොළවිසෙසාති එන් සොණොති තස්ස
නාමං; සොළවිසෙසාති නොත්තා; පාදනපලස් ලොමාගිති රතෙතස්ස
පාදනලෙස්ස සුඛිමාති අඤ්ඤානට්ඨණොති භවමවිචාරිකානාති ලොමාති
ජාතාති හොන්ති; සො භිර පුරෙබ්බ අසීතිසත්තස්සානං පුරිසානං ජෙට්ඨ
පුරිසො හුච්චා හෙති සද්ධිං පවෙච්ඡන්ති. ඉති යොග්ගාලො පණ්ණසාලං
භව්වා අග්ගතො සංසිද්ධිං උණ්ණොපාචාරකං පවෙච්ඡන්ති. භව්වා
පාදෙති අභකමනට්ඨානෙ පාදපුස්සන්තං භව්වා ධපෙසි. තෙමාසං
පන සබ්බො ව පවෙච්ඡන්ති. උපට්ඨංගි. අයං තස්ස ව තෙසෙඤ්ඤ අසී
තියා¹ ගාමිකසත්තස්සානං පුබ්බයොගො. අසීති ගාමිකසත්තාගිති
තෙස්ස ගාමෙස්ස වසන්තානං කුලපුත්තානං අසීති සත්තස්සාති; කෙතවි
දෙව භාරණිසෙතාති කෙතවි කරණිසෙත විය; න පනස්ස කිංඤ්ඤ
කරණිසං අපි, අඤ්ඤාන තස්ස දස්සනා. රුජා භිර වාතිපි අසීතිකුල
පුත්තානං සත්තස්සාති සන්තිපාචාරපෙනො එවං අපරිසංකතො
සොණො ආගමිස්සාති සන්තිපාචාරපෙසි. දිට්ඨිමමිසෙත අසෙඨති
“කසිවණ්ණිජාදිති ධම්මෙන සත්තබ්බාති. මානාපිතරො ධම්මෙන පොසි
තබ්බා”ති එවමාදිනා නයෙන ඉධ ලොකගිතෙ අපේ අනුසාසිත්වා;
සො නො හනට්ඨාති සො අවහානං ගගවා, තුමෙත සමපරුසිකෙ අපේ
අනුසාසිස්සාති අපේ. හනට්ඨනා පමිමෙදමිති ගගවන්තං ජාතා
පෙමි; පාටිකාස නිමුච්ඡිත්වාති සොපාණස්ස ගෙට්ඨා අධිවඤ්ඤ
පාසාණෙ නිමුච්ඡිත්වා;² සුත්තපේතො පන සුත්තවණ්ණනාතො යෙව
ගහෙතෙබ්බො.

අත්තා ව අනුපට්ඨනොති අතං අරහාති එවං ව්‍යඤ්ඤනවසෙත
අත්තා න උපට්ඨතො; අථ ව පනිබෙහවෙව මොසපුරිසාති අඤ්ඤා
පන තුච්ඡපුරිසා හසමානා විය අසත්තමෙව අඤ්ඤා වචනමත්තෙත

1. ම. අසීති.

2. ම. සි 2. පොළොන්නරු විශ්වවිද්‍යාලයේ මහාචාර්යවරයා මහත්මා ආචාර්යවරයා.

සතතං කතා ව්‍යාභේදනා; එකපලාසිභනති එකපලං; අසීති සකච්චාභේති එත් ථෙව සකච්චාරා එකො වාභොති වෙදිතබ්බො; සතතභජනිකාදි අනිකනති එත් ජ හජිතියො එකො ව හජිති ඉදමෙකං අනිකං; ඊදිසාති සතත අනිකාති සතතභජනං අනිකං නාම. මිගුණාති ද්විපලා; නිගුණාති තිපලා; ගුණධනණ්‍යාභනාති වතුපලනො පටිකාය වුවිති.

සබ්බව නිලිකා සබ්බනිලිකා; එස නයො සබ්බපිනිකාදිසුපි. තත් ව නිලිකා උච්චාපුප්ඵවණණා භොති. පිතිකා කණිකාරපුප්ඵවණණා. ලොහිනිකා ජයසුමනපුප්ඵවණණා. මඤ්ජිට්ඨිකා මඤ්ජිට්ඨිකවණණා එව. භණ්ණා අද්දරිඨකවණණා. මහාරඞ්ගරත්තා සතපදිපිට්ඨික වණණා. මහානාම්රත්තා සමතිත්තවණණා භොති පඤ්චපලාසවණණා. කුරුද්දිසං පත පද්මපුප්ඵවණණාති වුත්තං. එතාසු යා කාවි¹ ලභිතා රජතං වොලකෙන පුඤ්ඤිතා වණණා. භිද්දිතා ධාරතුං වට්ටති. අපමත්තකෙපි භිත්තන වට්ටතියෙව. නිලභවට්ටිකාති² යාසං ව වදා යෙව නිලා; එසෙව නයො සබ්බත්. එතායොපි වණණභෙදං කතා ධාරතබ්බො. බලලභබද්ධාති³ පණ්ණිපිධාතත්තං තලෙ බලකං බනිතා කතා; සුබබද්ධාති යොනකඋපාහනා වුවිති යා යාව ජඞ්ඝතො සබ්බපාදං පටිච්ඡාදෙති. පාළිගුණසිමාති පළිගුණසිතා කතා; යා උපරිපාදමත්තමෙව පටිච්ඡාදෙති ත ජඞ්ඝං. තුලපුණණිකාති තුල පිටුතා පුරෙතා කතා; නිතතිරපතනිකාති නිතතිරපතනසදිසා විචිත්තබද්ධා; මෙණ්ඩවිසාණවද්ධිකාති කණණිකට්ඨානෙ මෙණ්ඩක සිඞ්ගසණ්ඨානෙ වද්ධෙ යොජෙතා⁴ කතා; අජවිසාණවද්ධිකාසුපි එසෙව නයො. විච්ඡිකාලිකාපි තථෙව විච්ඡිකතඞ්ගුට්ඨසණ්ඨානෙ වද්ධෙ යොජෙතා කතා. මොරපිඤ්ජපටිසිබ්බිතාති තලෙසු වා වද්ධසු වා මොරපිඤ්ජෙති සුත්තකසදිසෙති පරිසිබ්බිතා; විත්තාති විවිත්තා; එතාසු යා කාවි ලභිතා සෙව බලකාදීති අපනෙතා සකකා භොතති වලඤ්ජතුං, වලඤ්ජතබ්බො. තෙසු පත යා කාවි වලඤ්ජනකස දුක්කටං. සිඞ්ගවමමපටිකබ්බා නාම පරියතෙනසු විවරෙ අනුචාතං විශ සිඞ්ගවමං යොජෙතා කතා උදුභවමමපටිකබ්බාති පකබිලාල වමමපරිකබ්බා; එතාසුපි යා කාවි ලභිතා තං වමමං අපනෙතා ධාරතබ්බො.

බමුක්කනාති පරිමුඤ්ඤිතා අපනිතා; නචාති අපරිභුත්තා; අහිජිට නිකඤ්ඤාති යෙන සිපෙපත අහිජිවනති, ජිවිකා කපෙපතති, තස්ස කාරණාති අත්ථො. ඉධ වො හං හික්ඛවෙති එත් තතති නිපාත මත්තා. ඉධ වො හික්ඛවෙ සොභෙය්‍යාථාති අත්ථො. සං තුමෙහති යෙ තුමෙහ; අථ වා යදි තුමෙහති ඩුත්තා භොති. යදිසඤ්ඤා හි අත්ථෙ අයං නිපාතො. ආවටිකෙසුති ආදිමති පබ්බජ්‍යාවරිතො උපසම්පදාවරිතො

1. සි. මු. යං නිඤ්ජ 2. ම. නිපුඤ්ජවද්ධිකා. 3. සි. මු බලලභබද්ධා.
4. සි. 2. මෙණ්ඩක සිඞ්ගසණ්ඨානෙ යොජෙතා.

නිසංසාරයෙහි උදෙසා වරියොති ඉමෙ වතනායොපි ඉධ ආවරියා එව, අවසිකස්ස ඡබ්බස්සො ආවරියමනො. සො හි වතුචස්ස කාලෙතං නිසංසාර වච්ඡති. එවං එකචස්ස සත්තවස්සො දුචස්සො අධි වස්සො නිවස්සො නවචස්සො වතුචස්සො දසවස්සොති ඉමෙපි ආවරියමනො එව, උපජ්ඣායස්ස සන්ධිසමගතො පත සභායතිනුයෙ වා පත කෙපි දසති වස්සෙති මහත්තතරු, තෙ සබ්බෙපි උපජ්ඣාසමනො නාම, එතතකෙසු හිකුසු අනුපාහනෙසු වංකමනොසු සඋපාහනස්ස වංකමනො ආපනති. පාදබිලාබාමො නාම පාදතො බිලසදිසං මංසං නිකුන්නං ගොති.

තිණපාදභාගී යෙන කෙනපි තිණෙන කතා පාදකා; භිනනාල පාදභාගී බජ්ජරිපතෙති කතා පාදකා; හිනනාලපතෙතිපි න වටතිගෙව. කමලපාදභාගී කමලතිණං නාම අත්ථි, තෙන කත පාදකා; උසිරපාදභාගීපි වදනති. කමබලපාදභාගී උණණාති කත පාදකා; අසබ්බමනිසාති භූමියං සුපපතිට්ඨිතා නිවචලා අසංඝාරියා.

අඛණ්ඩානං. පුප්පනිති අඛණ්ඩාතෙතෙව අඛණ්ඩානං පුප්පනති; මහාහෙට්ඨා මාපරනිති අනො උදකෙ දලුතං ගහෙට්ඨා මාරෙනති; ඉත්ථිසුතෙතනාති ධෙනුසුතෙතන; සුපිසගතරෙනාති පුරිසසාරපිනා; සුපිසසුතෙතනාති ගොණසුතෙතන; ඉත්ථිගතරෙනාති ඉත්ථිසාරපිනා; ගඛාමනිසාසාති ගඛාමගතිපිකාය; සුපිසසුතනං හත්ථවටකනති එත්ථ පුරිසසුතනං ඉත්ථිසාරපි වා ගොතු, පුරිසසාරපි වා, වටති. හත්ථවටකං පත ඉත්ථියො වා වටෙනතු පුරිසා වා, වටතිගෙව¹. සිඞ්ඛනති පිඨකසිඞ්ඛනං; පාමබිනිනති වංසෙ ලග්ගෙතො කතං පට පොටලිකං.

උච්චාසයනමහාසයනානිති එත්ථ උච්චාසයනනති පමාණාතිකක නනං මඤ්චං; මහාසයනනති අකපටියත්ථරණත්තං; ආසන්ධිආදීසු-ආසන්ධි පමාණාතිකක නනාසනං; පලලංඝනාති පාදෙසු වාලුරුපාති ධපෙතො කතො; ගොණඝනාති දීඝලොමකො මහාකොපවො; වතු රඛුලාඛිකාති කීර තස්ස ලොමාති. විතඛානොති වානවිත්තො උණණාමයත්ථරණො; පච්චිකාති උණණාමයො සෙතත්ථරණො; පච්චිකාති සත පුප්පකො උණණාමයලොගිතත්ථරණො; යො ආමලකපටොතිපි වුට්ඨති. තුලිකාති පකතිතුලිකාගෙව; විකතිකාති සිහබ්බසයාදිරුප විවිත්තො උණණාමයත්ථරණො; උද්දලොමිති² එකතො උග්ගතලොමං උණණාමයත්ථරණං; “උද්දලොම”නතිපි පාඨො. එකගතලොමිති³ උග්ගතො උග්ගතලොමං උණණාමයත්ථරණං; කට්ඨිකසනති රතනපරි සිබ්බිතං නොසෙය්‍යකට්ඨිකසමයං පච්චත්ථරණං; ගඛාසෙසයනති රතන

1. ම. සාමුග්ගතෙතනාති යානං අතිරුහන්තස්ස සෙබ්බා කායො වලති සාපරමි යාති. ඉවට්ඨිසෙසා පාදො මරමමකිර වුද්දිත පොත්තෙකෙ දිසෙති.

2. උද්දලොමිති උග්ගතො දසං උණණාමයත්ථරණනති දිසගිකාගට්ඨිකරාග වු-තං.

3. එකගතලොමිති එකතො දසං උණණාමයත්ථරණනතිපිව.

පරිසිඛිතං කොසියස්ස නාමයං පච්චන්දණං; සුඛිකොසෙය්‍යං පත වට්ඨති, කුතනකිනති සොළසනං නාට්ඨිත්තං යථා නවන යොග්ගං උණණාමයන්දරණං; හන්ධන්දරණසන්ධති ගජිඅය්‍ය පිට්ඨස්ස අන්දරණකා අන්දරකා එව, රථස්සන්දර ඵසෙව නයො, අජි නිපපථෙණිති අජිනවමෙති මඤ්චපමාණෙන සිඛිතා කතා පච්චේති; කාදලිමිගපවරපච්චන්දරණනති කදලිමිගවමනනාම අජි, තෙන කතං පවරපච්චන්දරණනති අන්දො, තං කිර සෙනවන්සු උපරි කදලිමිගවමං පන්දරිතා, සිබෙඛ්‍යා කුරෙනති, සඋතන්දර්ථ දනති සහඋතන්දර්ථදෙන; උපරි බඳුන රතනවිතානෙන සද්ධිනති අන්දො, සෙනවිතානමපි හෙට්ඨා අනපටියපච්චන්දරණෙ සති න වට්ඨති, අසති වට්ඨති, උහගො ලොකිනකුපධානනති සිසුපධානඤ්ච පාදුපධා නඤ්චාති මඤ්චය්‍ය උහතො ලොකිතකඋපධානං, එතං න කපපති, යමන එකමෙව උපධානං උහොසු පයෙසු රතනං වා හොති, පද්මවණ්ණං වා විත්‍රං වා, සවෙ පමාණයුතො, වට්ඨති, මහා උපධානමපන පටික්ඛිතං.

දිපිවජාපොති දිපිපොතකො; ඔගුංඛිකනති නිතතිදර්ශකාදිස්ස වෙසෙතා බ්බිනති; අතිනිසිදිගුනති අතිනියාය නිසිදිගුං; ගිලා ගෙන ගිකුනා සඋපාහගෙනාති එන් ගිලානො නාම යො න සකෙකාති අනුපාහනො ගාමං පටිසිදුං.

කුරුසරෙති එවංනාමකෙ නගරෙ; එතෙනස්ස ගොවරගාමො වුත්තො, පපාගන¹ පබ්බතෙති පපාතනාමකෙ පබ්බතො; එතෙනස්ස නිවාසට්ඨානං වුත්තං, සොණොති තස්ස නාමං; කොටිඅය්‍යනකං පන කණ්ණපිලකිතං ධාරෙති, හස්මා කුටිකණ්ණොති වුච්චති, කොටි කණ්ණොති අන්දො, පාසාදිකනති පසාදර්ශකං; පාසාදතිසනති ඉදං තයෙසව වෙච්චනං; උතනමදමථසමථනති උතනමං දමථස්ස ඔම ථස්ස; පඤ්ඤස්ස ඔමාබ්බස්ස කායුපසමස්ස විහතුපසමස්සාතිපි අන්දො, දහනනති සබ්බසං පිසුකාසිතවිච්ඡද්දිකානං උපවිජ්ජනතො දහනං; බිණ්ණිලෙසමලනති අන්දො, ගුහනනති සංවරගුහනියා ගුහනං, සන්ධි යුග්ගනති ජනිජ්ජිතං; නාගනති ආගුමර්ගිතං; නිණ්ණමෙව වසානං අවච්චසෙනාති මම පබ්බජ්ජනදිවසනො පට්ඨාය තිණ්ණං වසානං අවච්ච යෙන; උපසමපදං අලඪනති අහං උපසමපදං ලභිං; කාණ්ණතනති කණ්ණමතතිකුත්තර; උපරි වඩ්ඪිතකණ්ණමතතිකාති අන්දො, ගොසණ්ටකෙති උපහතා; තෙ කිර ගොසණ්ටකෙ එකපට්ඨිකා උපා හතා රක්ඛිදුං න සකෙකානති, එවං බර හොනති, එරගු මොරගු මජ්ජාර, ජනගුති ඉමා වතයෙසාපි තිණ්ණාතියො, එතෙති කට සාරකෙව තට්ටිකායො ව කුරෙනති, එන් එරගුති එරකතිණං; තං ඔදාරිකං, මොරගුතිණං තමබ්බිසං සුත්‍රිමං වුද්දකං සුබසම්පත්තං තෙන

කතා කට්ටිකා නිපජ්ජන්ති වුට්ඨිතමතොන පුන උද්ධමානා හුන්තීති. මජ්ඣිමනිකා සාට්ඨෙපි කරොන්ති. ජනතුස්ස මණ්ණදිසො වණ්ණො හොති. සෙත්තාසනං පඤ්ඤාපෙසිති හිසිං වා කට්ඨාරකං වා පඤ්ඤාපෙසි; පඤ්ඤාපෙත්වා ව පන සොණස්ස ආරොවෙසි: “ආවුසො සත්ථා තයා සද්ධං ඵකාමාසෙ වසිතුනාමො. ගනිකුට්ඨං යෙව තෙ සෙත්තාසනං පඤ්ඤත්ත”න්ති. අසං ඔව්ග්ග කාලොති අයං ඛො කාලො ගවෙග්ග; පටිදස්සිති පරිදස්සෙසි; ‘ඉදස්සවිදස්සව වදෙග්ගාසීති යමෙම උපස්සායො ජානාපෙසි, තස්ස අයං කාලො ගවෙග්ග, හන්දුති ආරො වෙමි තං සාසන’න්ති. අයමෙත්ථ අගිප්පායො. මිත්තසබ්බපඤ්ඤමෙනාති අනුසාවණ්ණාචරිගපඤ්ඤමෙන; “අනුජානාමි හික්කවෙ සබ්බපච්චන්ති මෙසු ජනපදෙසු ගණ්ඨකණ්ණපාහන”න්ති ඵත්ථ මනුස්සවමං ඔපෙත්වා යෙන කෙනපි වමෙමන උපාහනා වට්ටිති. උපාහනකොසසාසත්ථ භොසකකුස්සවකාකොසභොසුපි ඵසෙව නයො. වමමාහි අත්ථරණානිති ඵත්ථ පන යං කිස්සවි ඵලිකවමමස්සව අජ්චමමස්සව අත්ථරිත්වා නිපජ්ජන්තං වා නිසිදිත්තං වා වට්ටිති. මගවමෙම ඵණ්ණිගො වාතමගො පසදමිගො කුරුඹනමිගො මගමාතුකො රෙහිතමගොති ඵයං යෙව වමමාති වට්ටන්ති. අඤ්ඤාදසං පන.

මහකට්ටා භාලුසිලො ඵ-සරගො කදලීමගො,
 යෙ ඵ වාලුමගා කෙපි-හෙසං වමමං න වට්ටිති.

භත්ථ වාලුමගාති සීඝ්ඛව්‍යංග්ගඅවජ්ඣාරච්ඡා; න කෙවලස්සව ඵංතසං යෙව, යෙත්ථපන වමමං වට්ටිතිති ජු්ඣතා, හෙ ඔපෙත්වා අවසෙසා අත්තමසො ගොමහිස! සසබ්බොද්දයොපි ඉමග්ගිං අත්ථ වාලුමගා කෙව වෙදිතබ්බං. ඵංතසං හි සබ්බසං වමමං න වට්ටිතිති. න නාම ගං ගණ්ණපගං ආව න ගප්ථං ගමිත්තිති යාව ආහරිත්වා වා න දින්නං, භූත්තාහං ගතො ඔවරා උප්පන්නන්ති පතිණ්ත්වා වා නාරොචිතං, භාව ගණ්ණං න උපෙති; සවෙ අනගිට්ඨිතං, වට්ටිති. අගිට්ඨිතස්සව ගණ්ණං උපෙතිති අත්ථා. යද්ද පන ආනෙත්වා වා දින්නං හොති, උප්පන්නං වාති සුත්තං, තත්තා පටිඨාය දසාහමෙව පරිභාරං ලග්ගිති.

වමමකකුසුමානිකානි නිවසිත්වා.

3. 6.

ගෙසජ්ජකකුසුමානෙ— ආරදිසොන ආබාසෙත්වාති සප්දකාලෙ උප්පන්නෙ පිට්ඨාබාසෙත්වා; භග්ගං හි කාලෙ වග්ගොද්දෙත්වාපි හෙමෙනාති, කද්දමච්ඡි මිඳ්දන්ති, අත්තාරන්නර ආත්තපාපි බරෙ යොති, හෙත්ත හෙසං පිත්තං කොට්ඨිතන්නරගතං හොති, ආභාරස්සව

උපදෙසනාති ආහාරණං සාධෙය්; ඡෙතොසිංහානිති* සිතිධාති; අවජ්ඣාසනාති ආදිසු නිසංකතිසවණණනායං. වුත්තනගෙතෙව විනිවජ්ඣො වෙදිතෙබ්බො. මුලගෙසජ්ජාදිවිනිවජ්ඣොපි මුද්දකවණණ නායං වුත්තනායෙව. තඤ්ඤා ඉධ පුබ්බෙ යං යං අවුත්තං තං තදෙව වණණෙය්සාම. නිබ්බු-නිබ්බුජ්ඣ-නි බුසිසාපිකා¹ නිබ්බුජාතියො යෙව. නාන-නානසනාති-නානසණ්ණිකො ලාබාජාතියො යෙව.² කායො වා උග්ගෙකොති කයාපි අය්සාදිනං විය කායගෙකො ගොති; තයාපි සිරිසකොසව්සාදිවුණණාති වා නනිවුණණාති වා සබ්බාති වට්ඨනාති.³ රජනනිසංකානනාති රජනකසං; පාකතිකවුණණවි කොට්ටනා උදකෙන තෙමෙනා නායාසිත්තං වට්ටති. එතෙවි රජන නිප්පකක සබ්බපමෙව ගවජ්ඣති. ආමසමංසකො වාදි ආමසලොති සකො පිච්ඡිති න තං නිකුචු වාදි. න පිච්ඡි. අමනුසො වාදිනා පිච්ඡිනා ව පකකෙනා. තෙන වුත්තං:- “තයා සො අමනුසකාලාබො පටිපාසා වති”ති. අසුත්තනාති සබ්බසංගාතිකවචනමෙතං. කාලසුත්තනාති එකා අසුත්තනාති; රසසුත්තං නානාසලාසරෙති කතං; සොනසුත්තං නදිසොතාදිසු උපපජ්ජනං අසුත්තං; ගෙරුකො නාම සුවණණගෙ රුකො; කප්පලනාති දිපසිබ්බතො ගතිතමසි;⁴ චක්කනාති ලොතිතචක්ක නාදිකං යං කිසුති; නාගනදිති පාකවාති. අසුසුතිපි නිලප්පලාදිති වට්ටනාතියෙව. න හි කිසුති අසුත්තපටිසංකං න වට්ටති. අට්ඨමසනාති මනුසංකං. උපෙතො අවසෙසඅට්ඨමයං; දහනමසනාති හත්තිදහනාදි සබ්බදහනමයං; විසාණමසසපි අකපටියං නාම නත්ති. නිලමසාදයො එකනනකපටියායෙව. සලාසොධානිසනාති යත් සලාකං ඔදහනාති, තං සුසිරදණ්ඩකං වා එවිකාචා අනුජානාමිති අපො; අංසවට්ට කොති⁵ අසුත්තනාති අංසවට්ටකො; සමිකං නික්කමරණිනාති සමසොතාති දවිති පණාප්පිකාති එකනත්තිකරණි; අනුජානාමි

* ගෙතෙතිකානිති.

1. සි II, & ම. නවජ්ජානනි න ජරනාති. න වාතගෙතං පටිපසංසංගතං. සෙතොසිංහානිති සිතිධාති! හතතවජ්ජකෙනාති හතත අපෙවකෙනා; කාල පටිගතතිතනාති ආදිසු චරකිනතිකෙ අවිනිවත්තෙ පටිගතතොති; පටිභා, පටිසංසොවොති; වාති අපො. තෙලපටිසොතෙන පටිභාදිත්තනාති සතොස කාලිකපෙලපටිසොතෙන පටිභාදිත්තං; වට්ටනනාති සෙතවො; නිසද. නිසද පොතනාති පිසනසිලා ව පිසනපොතො ව; එකවනාති ලතාජාති; තතා මාලනාති කරකුත්තං.

2. ම. සිපාටිකා.

3. “සාමුද්දනාති සමුද්දතිර වාලකා විය සනති ධනිති; සාමුද්දොණනාති පකතිලොණං; සිකාවනාති සෙතවණ්ණං. පබ්බතෙ උච්ඡිතති. උච්ඡිදනාති අඛතුරං උච්ඡිතති; විලාලනාති දබ්බසමාසරෙති සද්ධං පටිකං; තං රත්තවණ්ණං” ඉති පාසොයං සි II, & ම. පොත්තෙසු දිසති.

4. ඉ. වට්ටති. ජකනාති ගොචියං.

5. & II, & ඉ. අසුත්තපටිසංකෙති අසුත්තෙන සමි. උකතො පිසිතබ්බති; ත හි කිසුති අසුත්තපටිසංකං න වට්ටති.

6. ඉ. අංසවට්ටකො.

භික්ඛවෙ තෙලපාභනති යං කිංඤ්චි හෙසජ්ජපකඛිතං සබ්බං අනුඤ්ඤතමෙව හොති; අනිසංකිතනමජ්ජානීති අභිච්ඡං ඛිත්ත මජ්ජානි;¹ ඛුං මජ්ජං පකඛිපිත්වා යොජ්ජානීති² අජෝ; සමගාර සෙදන්ත් නානාචිධාණණභග්ගසෙදං; මහාපසෙදන්ති මහන්තං සෙදං; පොරිසපමාණං අචාටං අභිභාරුතං පුරෙත්වා පංසුවාලිකාදීති පිදගිත්වා තත්ත් නානාචිධානී වාතගර්³ පණණාති සන්තරිත්වා තෙලමකඛි තෙන ගතෙත්ත තත්ත් නිපජ්ජිත්වා සමපරිවග්ගතනෙත්ත සරීරං සෙදෙත්තුං අනුජානාමිති අජෝ. හමෙභ්බාදභනති නානාපණණභග්ග කුට්ඨං⁴ උදකං; තෙති පණණති ච උදකෙන ච සිංඤ්චිත්වා සෙදෙ තබ්බො. උදකසකාට්ඨභනති උදකකොට්ඨකෙ වාටිං වා දෙද්ධිං වා උණ්ණාදකස්ස පුරෙත්වා තත්ත් පටිසිත්වා සෙදකමකරණං අනුජානා මිති අජෝ.

පබ්බවාපනා හොතිති පබ්බෙ පබ්බෙ වානො විජ්ඣති; ලොකිනං මොවෙතුන්ති සත්තකෙන ලොකිනං මොවෙත්තු; පජ්ජං අභිසංඛජ්ජන්ති යෙන ථාලිතපාදා පාකත්තා හොන්ති, තං නාළි කෙරුදීපු නානාහෙසජ්ජානී පකඛිපිත්වා පජ්ජං අභිසංඛජ්ජන්ති; පාදනං සප්පාය හෙසජ්ජං පටිත්තුන්ති අජෝ.⁵ සාසපකුඤ්ඤානාති සාසපට්ටෙත්ත; වඩ්ඪමංසන්ති අභිකමංසං, ආණ්ඨි විය උට්ඨගති;⁶ මිහාසිභනති තෙලරුකිනපිලොතිතං; සබ්බං වර්ණපටිභමමන්ති යා කිංඤ්චි වර්ණපටිභමං⁷ නාම අජි, සබ්බං අනුජානාමිති අජෝ; සාමං ගහෙත්වාති ඉදං න කෙවලං සප්පදට්ඨසස්සව, අඤ්ඤත්තිවපි දට්ඨපිසෙ සති සාමං ගහෙත්වා පරිතුඤ්ජතබ්බං; අඤ්ඤපු පන කාරණෙසු පටිග්ගනිතමෙව වට්ටති. කපො හොති න පුත්ත පටිග්ගාභාසෙතබ්බොති⁸ සවෙ භුමිප්පතො, පටිග්ගතෙතබ්බො; අප්පත්තං පන ගහෙත්තු වට්ටති; සරද්දිනනකාබාධොති වසිකරණං⁹ පාතකසමුට්ඨිතරෙහො; සිහාලොළිනති නචගලෙන කසන්තස්ස ථාලෙ ලග්ගමන්තිතං උදකෙන ආලොලෙත්වා පායෙත්තු අනුජානාමිති අජෝ; දුට්ඨගහණිකොති විපත්තගහණිකො;¹⁰ ආමිසඛාරන්ති සුකොදනං කොපෙත්වා නාය ජාරිකාය පග්ගරිතබාදෙදකං; මුත්ත හජ්ජිභනති ගොමුත්තපරිභාටිතං ගරිවතං; අභිස්සන්තකාසොති උස්සන්තදෙසකායො;¹¹ පටිවජ්ජාදනිසන්තාති මංසරසෙන; සව භික්ඛවෙ පක්කාපි මුග්ගා ජාසන්තිති පක්කා මුග්ගා සවෙපි ජායන්ති,

1. සි. මු. මජ්ජ. 2. සි. මු. යොජ්ජනති. 3. ම. සි II. ගරණ. 4. සි. මු. කඛිතං.
 5. සි II. & ම. නිලසකකක අජෝති පිට්ඨති නිලති අජෝ. කට්ඨිකන්ති වර්ණ මුඛෙ සතතුපිණං පකඛිපිත්තු;
 6. සි II. ම. ලොණසකකරිකාය ජිඤ්ඤන්ති වුරන්ත පිඤ්ඤං. 7. සි II. ම. පරිකමෙ.
 8. සි I. ම. කසකා පුත්ත පටිග්ගතෙතබ්බොති. 9. ම. ව. සරණිකා දිත්තවසිකරණං.
 10. සි II. & මු. කිවෙත්ත උට්ඨායෙති නික්කමන්ති අජෝ.
 11. සි II. & ම. අවජ්ජකසීකන්ති තණ්හුලොදකභිත්තො. අකට්ඨසන්ති අසිනිදොය මුග්ගපටික පානිසො; කවාකට්ඨති සො බද්ධො සිතිමො ඉට්ඨතිකො.

යථාසුඛං පරිභුඤ්ජතබ්බං; පක්කතතා හි තෙ කපටියා යෙව.¹ සාමං පක්කතනා ඵත්ථ යං කිඤ්චි ආමිසං භික්ඛුනො පටිතුං න වට්ටති. සවෙ පියස උණ්හගාගුයං සුලඝිපණ්ණාති වා සිඬ්ඛිවෙරං වා ලොණං වා පක්ඛිපනාති, තච්චි වාලෙතුං න වට්ටති. යාගුං නිබ්බාපෙමිති පන වාලෙතුං වට්ටති. උත්තණ්ඩුලහතතං ලභිත්වාපි පිදගිතුං න වට්ටති. සවෙ පන මනුස්සා පිදගිත්වා ව දෙනාති, වට්ටති. භතතං වා මා නිබ්බායතුති පිදගිතුං වට්ටති. බීරතක්කාදිසු පන සකිං කුටිතෙසු² අග්ගිං කාතුං³ වට්ටති. පුත්ත පාකස්ස අනුඤ්ඤාතතතා. උක්කපිණ්ණිකාපි බාදනාතීති බිලාලමුඝිකා හොධා මුඛගුසා⁴ බාදනාති; දමඤ්ඤාති විසාසාද; තතො නිගමනාති යත්ථ නිමනාතිතා භුඤ්ජනාති, තතො නිගමං; වගට්ඨං පොක්ඛබරට්ඨනාති වතෙ වෙව පදුමිනීගවෙජ්ච ජාතා; අබිජනති තරුණං,⁵ යස්ස බීජං න අභිකුරං ජනෙති; නිබ්බට්ඨනාති බීජං නිබ්බට්ටෙත්වා අපනෙත්වා පරිභුඤ්ජතබ්බකං අමචපතසාදි⁶.

සත්ථභ්මමං වා වජ්ඣභ්මමං වාති යථාපරිවර්තනෙ භික්ඛාසෙ යෙන කෙනචි සන්තෙ වා සුචියා වා කණ්ටකෙන වා සජ්ජිකාය වා පාසාණසකලිකාය වා නබෙන වා ජිජදනං වා ජාලනං වා විජ්ඣනං වා ලෙබනං වා න කාතබ්බං; සබ්බං හෙතං සත්ථකමමෙව හොති. යෙන කෙනචි පන වමෙමන වා වන්තෙ වා වත්ථිපිලිතමපි න කාතබ්බං; සබ්බං හෙතං වත්ථිකමමෙව හොති. ඵත්ථ ව සමබ්බස්ස සාමනනා මඛගුලාති ඉදං සත්ථකමමං යෙව සකිංය චුත්තං. වජ්ඣභ්මමං පන සමාධෙයෙව පටිඛනිත්තං. තත්ථ පන බාරං වා දතුං යෙන කෙනචි රජ්ජකෙන වා බන්ධුං වට්ටති. යදි තෙන ජිජදති, සුච්ඡිනතං. අණ්ඩචුද්ධිරෙහෙපි සත්ථභ්මමං න වට්ටති. තස්මා අණ්ඩං ජාලෙත්වා බිජාති උද්ධිරිත්වා අරෙගං කරිස්සාමිති⁷ න කතබ්බං. අග්ගිතාපනහෙසුජ්ජාලිමපනෙසු පන පටිකෙවපො නත්ථි. වට්ටමග්ගෙ හෙසජ්ජමක්ඛිතා ආදනවට්ටි වා වෙචනාලිකා වා වට්ටති, යාය බාරකමමං වා කරෙනාති, තෙලං වා පවෙසෙනාති.⁸ පොත්ථ නිභ්භනාති මංසවෙජදනසත්ථකං චුට්චති. කිම්පිමාසාති කිම්පි ඉමාය; නිගමවා උස්සහනීති න හගවා සකෙකාති; සත්ථු කි නාමාති යස්මා නාම; සම්මෙකනිති විමංසි; පටිපුච්ඡති චුත්තං හොති. අසම්මෙකනි ක්වාති අපටිපුච්ඡතා; සවෙ පන අසුකමංසනාති ජාතාති, පටිපුච්ඡන කිචං නත්ථි. අජානනෙතන පන පටිපුච්ඡතාව බාදිතබ්බං. සුත්ථි

1. සි II. & ම. අනෙතාචුත්තති අකපටියභුමියං චුත්තං. 2. සි. මු. කභිතෙසු.

3. ම. දතුං. 4. ම. මුඛගුසා. 5. සි II, & ම. තරුණජලං.

6. සි II, & ම. දුරෙපයාය වජ්ජාද. දුරෙකඛන පාකතිකො හොතිති අපත්ථා, දුරපරි භාරං සත්ථනාති සමබ්බාසෙ දුරෙකඛන සත්ථං පරිහරෙය්, 7. සි. මු. කරිස්සාමාති.

7. සි. මු. කරිස්සාමාති.

8. සි II. & ම. පට්ඨනමංසනාති මෙකස්ස මංසං; මා සාසනාති තං දිවසං න ලබ්බා කෙනචි කිඤ්චි ජිවිතා වොරෙජපතුං - ඉට්ඨගිසෙකා.

මංසනති එථ ආරක්ඛෙතොති¹ නාම සුඛබ්බදිසා ගොනති. වෙසං මංසං වට්ටති. යො පන ගාමසුඛබ්බො වා නොනෙත, නොනසුඛබ්බො වා ගාමසුඛබ්බෙන, සංයොගා උපපන්නා, භස්ස මංසං න වට්ටති. සො හි උභයං හජ්ජති. අභිමංසනති යස්ස භස්සවං අපාදභස්ස දීඝජාති භස්ස මංසං න වට්ටති. සීගමංසාදීති පානවානෙව. එථ ච මුත්තං මංසං සජාතිතාය පට්ඨකිත්තා. හත්ථිඅස්සමංසං රාජකිකතාය. සුඛබ්බ මංසඤ්ච අභිමංසඤ්ච පටිකකුලතාය. සීගමංසාදීති පඤ්ච අනතතො අනුපඤ්චන්තායාති. ඉති ඉමෙතං මුත්තංසාදීතං දසකතා මංසමපි අට්ඨපි ලොහිතමපි වමමපි ලොමමපි සබ්බං න වට්ටති. යං නිඤ්ඤි ඤාතො වා අඤ්ඤාතො වා බාදනතස්ස ආපතතියෙව. යද්ද ජානාති, තද්ද දෙසෙ තබ්බා. අපුච්ඡිතා බාදිස්සාමිති ගණ්ණතො පටිග්ගගණ්ණපි දුක්ඛවා. පුච්ඡිතා බාදිස්සාමිති ගණ්ණතො අනාපතති. උද්දිස්ස භවං පන ජාතිතා බාදනතස්සෙව ආපතති. පච්ඡා ජානනො ආපතතියා න කාරෙතබ්බොති.²

පසුතං සාගුඤ්ච මුත්තොලඤ්ච පටිසාදපෙධාති සො කිර සතසහස්සං වයං කතො පටිසාදපෙසි. අනුමොදනාගාපාපරිශොසානෙ “පඨංසනං ඉච්ඡන”නති පදනං “අලමම දුතු”නති ඉමිනා සමානෙකා. සමෙ පන “පඨංසනා ඉච්ඡනා”ති පාඨො අපි, සො යෙව ගගෙ තබ්බො.³ ඒවා බසමමා කාරෙතබ්බොති පරමපරගොජනෙන කාරෙ තබ්බො; හොජ්ජයාගුයා හි පචාරණං ගොතිති. නාහං නං තච්චා නාති තඤ්චි කිර අවසිට්ඨගුලෙ දෙවතා සුමුලමොජං පඤ්චිමංසු. සා අඤ්ඤාසං පරිණාමං න ගච්ඡති. තස්මා එච්චාහ. හිලානස්ස ගුලනති තථාරුපෙන ව්‍යාධිතා හිලානස්ස පච්ඡාහතතං ගුලං අනුජානාමිති අපො; අභිනො චාති ආදිසු සමුට්ඨයපො වාසදො. තත්ථ හි එකස්ස කොට්ඨාසස්ස අග්ගිතො, එකස්ස උදකතො, එකස්ස අබ්භතතරතො, අඤ්ඤාමඤ්ඤස්ස හෙද අනතරුයො හවිස්සති. අණ්ණමනති සබ්බනති මෙන පරිවෙජ්දෙන යොජනමතතං ගමිතිරස්ස ව පුට්ඨස්ස ව උදකට්ඨාතස්සෙතං අධිවමනං; සරනති ඉධ නදී අධිපෙතා; ඉදං චුතතං ගොති:- යෙ තං ගමිතිරිච්ඡතං තණ්හාසරං තරනති, තෙ අරියමග්ගසංඛාතං සෙතුං භාසන විසජ්ජ පලලාති අනාමසිනිව උදකහරිතාති නිත්තට්ඨානාති; අයමපන ඉදං අපපමනතං උදකං තරිතුතාමොපි කුලලං හි ජනො පබ්බති. බුද්ධා පන බුද්ධසාවනා ව විතා එව කුලලෙන තිණ්ණො මෙධාමිනො ජනාති.*

1. ම. අරඤ්ඤකොසා.
 2. සී II, & ම. එකතතකොති එකතතා; තප්පි මෙ දුතිගොති අපො.
 3. සී II, & ම. හොජ්ජයාගුතං යා පචාරණං ජනෙති; යද්දග්ගතොති යං ආදි. කතො; සතො තෙ ආරමාති සතනතිබ්බතකපුඤ්ඤං උපවිතනති අපො-ඉවමිකො.
 * පුට්ඨලකමණ්ඩපික ධාතෙ සී II & ම. පොඨසෙසු සුත්තතතට්ඨකපාතො ගතකතො යොජිතා අබ්බපාඨා දිසනති.

සාහාරං දපජ්ජසාධාති සජනපදං දදෙය්‍යාථ,* සම්මව
 භමමනාති අත්තානං පටිච්ච කතනති අපේඨා; අථවා සම්මව භමමනාති
 නිමිත්තකම්මසේසං අභිවචනං. තං පටිච්චකම්මං ඵස් අප්පිති මංසපි
 “පටිච්චකම්ම”නාති වුත්තං.* ජීරනාති ජීරනති;¹ අඛංකවාතස්ස අත්තං
 න ගච්ඡන්තීති අපේඨා. තිකොටිපරිසුද්ධිකථා සංඝසංඝදසිකඛාපද
 වණ්ණනායං වුත්තා.* සම්මනාතිමනාති අතිලාපමතනමෙතං; “සං
 සංසො ආභබ්බාති”ති වුත්තත්තා පන ධුරවිහාරෙට්ඨි සම්මනාතිභූං
 වට්ඨති. කම්මවාචං අවඤ්ඤා අපලොකනෙනාපි වට්ඨති යෙව.
 ඛායොරවසද්දනාති තස්ස තස්ස පටිට්ඨානං ආමිසබාදනජාය
 අනුපපගෙයෙව සනාතිපතිත්තානං කාකානං ඕරවසද්දං; ස්වසාපේ
 නාම භිදිලසුආනපරිගොසානෙ පබ්බජිත්තානං පඤ්ඤානං සත්තානං
 අඤ්ඤාපුරිසො.

උසාමනනාතිභනති ආදිසු උසාමනනාතිභා තාව ඵලං
 කතතබ්බා: යො ඵලානං වා උපරි භිත්තිපාදෙ වා තිබ්බාත්තා විහාරෙ
 කර්මති, තස්ස හෙට්ඨා ඵලා²පටිච්ඡකා පාසාණා භූමිගතිකා ඵලං.
 පඨමඵලං පන පඨමතිත්තිපාදං වා පතිට්ඨාපෙනෙතති බහුති සම්පරි
 වාරෙත්වා “කපපියකුටිං කුරොම. කපපියකුටිං කුරොමා”ති වාචං නිව්ජා
 රෙනෙතති මනුසේසසු උකම්පිත්තා පතිට්ඨාපෙනෙතසු ආමසිත්තා වා
 සංසං උකම්පිත්තා වා ඵලොභා වා භිත්තිපාදෙ වා පතිට්ඨාපෙනෙබ්බා.
 ඤාදුඤ්ඤාමහාසම්මදිසු පන “කපපියකුටි කපපියකුටි”ති වච්ඡා පතිට්ඨා
 පෙනෙබ්බනාති වුත්තං. අභිභව්බ්බාසං “සංසංසං කපපියකුටිං
 අභිව්බ්බාමි”ති වුත්තං. තං පන අවඤ්ඤා අවිකල්පසු වුත්තනසෙන
 වුත්තෙ දෙසො නත්ති. ඉදමපනෙත්ථ සාධාරණලිකාණං. ඵලාපතිට්ඨා
 නඤ්ඤා වචනපරිගොසානඤ්ඤා සමකාලං වට්ඨති. සවෙ හි අතිට්ඨිතෙ
 වචනෙ ඵලොපතිට්ඨාති, අප්පතිට්ඨිතෙ වා තස්මිං වචනං තිට්ඨාති,
 අකතා හොති කපපියකුටි, තෙනෙව මහාසම්මදිසං වුත්තා: “බහුති
 සම්පරිවාරෙත්වා වත්තබ්බං. අවස්සං හි ඵස් ඵකස්සපි වචනතිට්ඨානඤ්ඤා
 ඵලාපතිට්ඨානඤ්ඤා ඵකතොභවිස්සති”ති. ඉට්ඨකසිලාමත්තිකාකුටිකාසු
 පන කුටිසු හෙට්ඨා වයං බන්ධිත්තා වා අබන්ධිත්තා වා කුරුහකු, යතො
 පට්ඨාය භිත්තිං උට්ඨාපෙත්තාමා හොන්ති, තං සබ්බපඨමං ඉට්ඨානං
 වා සිලං වා මත්තිකාපිණ්ඩං වා ගහෙත්වා වුත්තනසෙනෙව කපපියකුටි
 කාතබ්බා. ඉට්ඨකාදයො භිත්තියා පඨමිට්ඨකාදීනං හෙට්ඨාන වට්ඨනති.
 ඵලා පන උපරි උග්ගච්ඡන්ති. තස්මා වට්ඨනති. අභිභව්බ්බාසං
 ඵලෙහි කාරිගමානෙ වතුසු කොණේසු වත්තාරෙ ඵලා ඉට්ඨකාදි
 කුට්ඨි වතුසු කොණේසු දො තිස්සො ඉට්ඨකා අභිව්බ්බාතබ්බාති වුත්තං.
 තථා පන අකතායපි දෙසො නත්ති. අවිකල්පසු හි වුත්තමෙව පමාණං.

* පුප්පලකම්මණ්ඩලිතෙසු ධාතෙසු සී 11 & ම. පොත්කෙසු සුත්තකතව්බ්බාපොතෙ
 ගප්පෙභා යොජිතා අසික පාඨා දිසන්නති.
 1. සී. මු. ඤීරනාති ජීරනති ම. ජීරදනාති ජීරනති; අඛංකවිකවාතා හ ජීරනති.
 2. සී. & ම. ඵලො.

ගොනිසාදිකා දුට්ඨා:- ආරමගොතිසාදිකා විහාරගොතිසාදිකාති; තාසු යත් තෙව ආරමො න සෙනාසනාති පරික්ඛිතතාති හොනති; අයං ආරමගොතිසාදිකා නාම. යත් සෙනාසනාති සබ්බාති වා ඵකචචාති වා පරික්ඛිතතාති, ආරමො අපරික්ඛිතතො, අයං විහාර ගොතිසාදිකා නාම. ඉති උභයත්‍රාපි ආරමස්ස අපරික්ඛිතතතාවො ඥෙව පමාණං. ආරමො පන උපධිපරික්ඛිතතොපි බහුතරං.¹ පරික්ඛි තෙනාපි පරික්ඛිතතොඥෙව නාමාති සුරුද්ධිමහාපච්චරිසු වුත්තං. ඵත්තං කපපියකුට්ටං ලඤ්චං වට්ටතිති. ගහපතීති මනුස්සා ආවාසං කත්වා “කපපියකුට්ටං දෙම. පරිභුඤ්ජට්ඨං”ති වදන්ති, එසං ගහපතී නාම. කපපිය කුට්ටං කාදුං දෙමාති වුත්තොපි වට්ටතිඥෙව. අනුභවංගහපතීති යස්මා භික්ඛුං ආපෙත්වා සෙනසහගමමිකානං සබ්බෙසඤ්ඤා දෙවමනුස්සා නං හත්තො පටිග්ගහො ව සන්තිති ව අනොවාපුත්තො තෙසං සන්තං භික්ඛුස්ස වට්ටති, තස්මා තෙසං ගොනි වා තෙති දින්නා කපපියකුට්ටි වා ගහපතීති වුත්තති වුත්තං. පුත්තං වුත්තං:- භික්ඛු සභස්ස විහාරං ආපෙත්වා භික්ඛුඤ්ඤාඋපස්සයො වා ආරමිකානං වා තිත්ඨානං වා දෙවනානං වා නාගානං වා අපි බ්‍රහ්මානං වා විමානං කපපියකුට්ටි ගොතිති, තං පුත්තං. සංඝසන්තකමෙව භි භික්ඛුසන්තකං වා ගෙහං ගහපතීකුට්ටිකා න ගොති. සමුත්තිකා නාම කච්චවාවං සාවෙත්වා භතාති; යං ඉමාසු වතුසු කපපියභුමිසු වුත්තං ආමිසං, තං සබ්බං අනොවාපුත්තසබ්බං න ගව්ජති. භික්ඛුනඤ්ඤා භික්ඛුඤ්ඤානඤ්ඤා අනොවාපුත්තඅනොවාසකමොවනත්තං කපපියකුට්ටියො අනුඤ්ඤානා. යමපන අකපපියභුමියා සහසෙය්‍යපගොනකො ගෙගෙ වුත්තං සංඝිකං වා පුග්ගලිකං වා භික්ඛුස්ස භික්ඛුඤ්ඤා වා සන්තං ඵකරතනමපි ආපිනං තං අනොවාපුත්තං. තත්තං පකකඤ්ඤා අනොවාසකං නාම ගොති. එතං න කපපති. සන්තංගකාලිකං පන යාවජ්චිකඤ්ඤා වට්ටති. තත්තං විතිත්තං:- සාමණේරො භික්ඛුස්ස තණ්හාදාදිකං ආමිසං ආරුරිත්වා කපපියකුට්ටියං නික්ඛිපිත්වා පුත්තං දිවසෙ පවිත්වා දෙති, අනොවා පුත්තං න ගොති. තත්තං අකපපියකුට්ටියං නික්ඛිතතසපිඤ්ඤා යං නික්ඛි පකපිපිත්වා දෙති, මුඛසන්තිති නාම ගොති. මහාපච්චරියමපන අනොවා පුත්තං ගොතිති වුත්තං. තත්තං නාමමත්තමම නානාකාරණං. භික්ඛු අකපපියකුට්ටියං ආපිනසපිඤ්ඤා යාවජ්චිකපණ්ණඤ්ඤා එකපො පවිත්වා පරිභුඤ්ජති, සන්තංගං නිරුමිසං වට්ටති. සචෙ ආමිසසංඝට්ඨං කත්වා පරිභුඤ්ජති, අනොවාපුත්තං වෙව සාමං පකකඤ්ඤා ගොති. එතෙනුපා යෙන සබ්බසංඝගො වෙදිතබ්බා.

ඉමා පන කපපියකුට්ටියො කද ජතිතවත්තකා ගොනති? උස්සාම නානාකා තාව යා ඵමානං උපරි භිත්තිපාදෙ වා නිබ්බන්ධා කතා, සා සබ්බසු ඵමෙහසු ව භිත්තිපාදෙසු ව අපරිභෙදසු ජතිතවත්තකා ගොති. සචෙ පන ඵමෙහ වා භිත්තිපාදෙ වා පරිභෙදතනති,

යො යො සීතො තත් තත් පතිට්ඨාති, සබ්බෙසුපි පරිවතනිතෙසු අජනිතවජ්ඣුකාව හොති. ඉට්ඨකාදීති කතා ව යස්ස උපරිතිතනි අන්තරාය ඔපිතං ඉට්ඨකා වා සීලං වා ඔතතිකාපිණ්ඩං වා ආදිං කත්වා විනාසිතකාලෙ ජනිතවජ්ඣුකා හොති. යෙති පන ඉට්ඨකාදීති අබිට්ඨිතා, තෙසු අපනිතෙසුපි තදඤ්ඤසු පතිට්ඨිතාසු අජනිතවජ්ඣුකාව හොති. ගොනිසාදිකා පාකාරදීති පරිකෙබ්පෙ-කතෙ ජනිතවජ්ඣුකා හොති. පුන තස්මිං ආරුමෙ කපපියකුටි ලඤ්ඤං වට්ටති. සචෙ පන පුනපි පාකාරදයො තත් තත් බණ්ඩා හොන්ති, තතො තතො ගාචො පවිසන්ති, පුන කපපියකුටි හොති. ඉතර පන දො ගොපානසිම්බතං ඔපෙච්චා සබ්බස්මිං ඡදනෙ විනට්ඨි ජනිතවජ්ඣුකා හොන්ති. සචෙ ගොපානසීනං උපරි එකමි පකකපාසකමණ්ඩලං අත්ථි, රකකි. යත්‍ර පතිමා වතස්සොපි කපපියභූමියො නත්, තත් තිං කාතබ්බං? අනුප සමපන්නස්ස දච්චා තස්ස සන්නතං කච්චා පරිභුඤ්ජන්තබ්බං.

තත්‍රිදං වජ්ඣු:- ඝරවිභාතිස්සපඨමෙ කිර විතයධරපාමොකෙකා මහාසිට්ඨෙත්ථරස්ස සන්තිකං අගමාසි. සො දීපාලොකෙන සප්පිකුම්භං පසිඤ්චා ගන්තො කිමෙතන්ති පුච්ඡී. ථෙරෙ “ආට්‍රිසො ගාමතො සප්පි කුමො ආභතො, පුබ්දිවසෙ සප්පිනා භුඤ්ජන්තොයා”ති. ආභ. තතො තං තිස්සත්ථෙරෙ න වට්ටති ගන්තොති ආභ. ථෙරෙ පුන දිවසෙ පමුච්චෙ තික්ඛිපාපෙසි. තිස්සත්ථෙරෙ පුන එකදිවසං ආගතො තං දිස්වා¹ තථෙව පුච්ඡිච්චා “ගන්තො සගස්සෙය්‍ය පඨොනකට්ඨානෙ ඔපෙච්චා න වට්ටති”ති ආභ. ථෙරෙ පුන දිවසෙ බති තිභරපෙච්චා තික්ඛිපා පෙසි. තං චොරු භරිංසු. සො පුන එකදිවසං ආගතං තිස්සත්ථෙර මාභ: “ආට්‍රිසො තයා න වට්ටතිති වුත්තො සො කුමො බති තික්ඛිපොතො චොරෙති භටො”ති.² තතො තං තිස්සත්ථෙර ආභ: “නත්‍ර ගන්තො අනුපසමපන්නස්ස දුතබ්බො අස්ස. අනුපසමපන්නස්ස හි දච්චා තස්ස සන්නතං කච්චා පරිභුඤ්ජන්තං වට්ටති”ති. මෙණ්ඩකමඤ්ඤ උත්තානමෙව.

අපි වෙත් අනුපාතාමි ගිකකමෙ පඤ්ච ගොරසෙති ඉමෙ පඤ්ච ගොරසෙ විසුං විසුං පරිගොගෙන පරිභුඤ්ජන්තමි අනුපාතාමි අන්තරා; පාඨසං පරිසෙසිකුන්ති එත් සචෙ කෙවි සයමෙව ඤච්චා දෙනති, ඉමෙවතං භුසලං. තො වෙ දෙනති, ඤජිපචාරිතට්ඨානතො වා ගිකකා වාරවත්තෙන වා පරිසෙසිතබ්බං. තථා අලගන්තොන අඤ්ඤතිකඅපථ වාරිතට්ඨානතො යාචිත්ථාපි ගගෙතබ්බං. එකදිවසෙන ගමනියෙ මගෙහි එකගතන්තොය පරිසෙසිතබ්බං. දීසෙ අභිංගෙන යත්තකෙන කන්තාරං නිත්රස්, තත්තතං පරිසෙසිතබ්බන්ති. භාජෙති ගාහාපෙච්චාති පඤ්චති භාජසෙනති සුසඛිතස්ස බදරපානස්ස භූටසයස්ස ගාහා පෙච්චා; ජනස්මිං නිදුගෙහි ජනස්මිං පඤ්ජමෙ බමමි. භාජං තත්ථාති “සාධු” තික්කමෙ පානං අපිවන්තො සමණස්ස ගොතමියො සාවකා පච්චෙ

1. සි, මු, දිවසං, 2. ඉ, අභගමොති, 3. සි 11, x 3, සාධුයා,

බාහුලිකානි වාදං න උපපාදයිත්. මසි ච ගාරවං අකත්. මම ච භූමොසු ගාරවං ජනයිත්. ඉති වො අහං ඉමිනා කාරණෙන සුඤ්ඤාපසංභොතා¹ති ආදිනා නයෙන ධම්මං කථං කතා “අනුජානාමි ගිකංචෙව අට්ඨ පානානිති ආදිමාග. තත් අමෙපානනති ආමෙති වා පනෙකති වා අමෙති කතපානං; තත් ආමෙති කරුණෙනන අමෙතරුණාති තිඤ්ඤා උදකෙ පතබ්බිත්ථා ආහපෙ ආදිවචපාකොන පටිත්ථා පරිසාං වෙත්ථා තදනු පටිග්ගතිහෙති මවුක්කකිරකපසුරදීති යොජෙත්ථා කාතබ්බං. එවං කතං පුරෙහත්තමෙව කපපති. අනුපසම්පන්නොති කතං ලභිත්ථා පන පුරෙහත්තං පටිග්ගතිතං පුරෙහත්තං සාමසපරි හොගෙනාපි වට්ටති. පච්ඡාභ්ගතං තිරුමසපරිහොගෙන යාව අරුණු ග්ගමනා වට්ටති යෙව. එස නයො සබ්බපානෙසු. තෙසු පන ජමුච්ඡාන නති ජමුච්ඡලෙති කතපානං; මොචපානනති අට්ඨකකදලිථලෙති කතපානං; මොචපානනති අනට්ඨකෙති කදලිථලෙති කතපානං; මුච්ඡානනති මවුක්කානං ජාතිරසෙන කතපානං; තං පන උදකසමිත්තං වට්ටති. සුඤ්ඤං න වට්ටති. මුද්දිඝපානනති මුද්දිඝං උදකෙ මද්දිත්ථා අමෙපානං වීඨ කතපානං; සාලුඝපානනති රත්තූපලභීඋපපලාදිතං සාලුකෙ මද්දිත්ථා කතපානං; ඵාරුඝපානනති ඵාරුඝකෙති අමෙ පානං වීඨ කතපානං; ඉමානි අට්ඨ පානානි සිතානිති ආදිවචපාකානිති වට්ටනති. අග්ගිපාකානි න වට්ටනති.

ධස්සකුළුපරසනති සත්තන්තං ධස්සකුළුතං ඵලරසං; ධාතරසනති පඤ්ඤාකරසං; යාවකාලිකපත්තානං ගි පුරෙහත්තං යෙව රසො කපපති. ආවජ්චිකානං පටිග්ගගෙත්ථා ධම්මසප්පිආදීති සද්ධිං පඤ්ඤානං සත්තාහං කපපති. සවෙ පන සුඤ්ඤාඋදකෙන පටිති, යාව ජවමපි වට්ටති. බිරුදීති පන සද්ධිං පටිත්තං න වට්ටති.¹ අස්සෙකුළු පඤ්ඤාමපි ධාතරසසම්බමෙව ගවජ්චි. කුරුඤ්ඤමත යාවකාලිකපත්තානමපි සිතොදකෙන මද්දිත්ථා කතරසො වා ආදිවචපාකො වා වට්ටති චුත්තං. ධම්මපඤ්ඤා මවුක්කපුරසනති එත් මවුක්කපුරපරසො අග්ගි පාකො වා කොභූ ආදිවචපාකො වා පච්ඡාභ්ගතං න වට්ටති. පුරෙ හත්තමපි යං පානං ගගෙත්ථා මජ්ඣං කරුණති, සො ආදිතො පට්ඨාය න වට්ටති. මවුක්කපුරපමත අලො වා සුක්කං වා හජ්ජිතං වා තෙන කතඵාණිතං වා යතො පට්ඨාය මජ්ඣං න කරුණති, තං සබ්බං පුරෙ හත්තං වට්ටති. උච්ඡුරසො නික්කසවො පච්ඡාභ්ගතං වට්ටති. ඉති පානානි අනුජානෙනෙන ඉමෙව වත්තාරෙ රසා අනුක්කුඤ්ඤාති.

පග්ගජ්ඣු උත්තානත්තමෙව. තත්² සඤ්ඤා ධාතනති සප්පි ආදිති පත්තං වා අපත්තං වා යං කිංඤ්චි ධාතං; පිට්ඨිවාදනිකානි පිට්ඨිකං බාදනිකං; පග්ගජ්ඣු නිර ඉදං උග්ගමපි සත්තාග්ගං වයං

1. ම. පටිත්තං වට්ටති.

2. සි 11. A ම. සභගරං අකංසුති කථකං අකංසු; උලාරං. මො පෙ ඉදහති සුඤ්ඤං. මො පෙ ඉදං; භාතං. කපත්ත ආකාශ චුක්කංතාති භාතං. මුද්දිඝිග්ගපසාද චුක්කංතො ඉතිග්ගොති දංගොති-ඉමමසිකො.

කාමා පරියාදපෙයි. මඤ්ඡුකාති මධුරවචනා; පටිභාණ්ණකාති
 සකෙ සිප්පෙ පරිභාණ්ණමපකතා; දකඛ්ඛාති ඡේකා, අතලසා වා;
 පටිසොදාසිප්පාති තිදොසසිප්පා; නාළිසාවාපකෙනාති නාළියා ව
 ආවාපකෙන ව; ආවාපකො නාම යත් ලභං ලභං ආවපනති පකඛි
 පනතිති වුත්තං භොති. න භික්ඛවෙ නිභාපිතපුබ්බෙන වුරහණධනති
 එත් ගහෙතො පරිහරිතුමෙව න වට්ඨති. අඤ්ඤායාසං නතකෙන පන
 කෙසෙ ඡේදෙතුං වට්ඨති. සවෙ වෙනතං ගහෙතො ඡිඤ්ඤා, න වට්ඨති.
 යො අනිභාපිතපුබ්බො තස්ස පරිහරිතුමපි වට්ඨති. තං වා අඤ්ඤං වා
 ගහෙතො කෙසෙ ඡේදෙතුමපි වට්ඨති. භාගං දාමාති දසමං භාගං
 දාමා; ඉදං කීර ජමුද්දිපෙ පොරුණකවාරිත්තං. තසමා දසකොට්ඨාසෙ
 කාමා එකො කොට්ඨාසො භුමිසාමිකානං දුතබ්බො. සං භික්ඛවෙ
 මසා ඉදං නිකප්පනීති ඉමෙ වත්තාරො මහාපදෙසෙ භගවා භික්ඛුතං
 නගගහණත්ථාය ආහ. තත් ධම්මසංගාහකත්ථො සුත්තං ගහෙතො
 පරිමද්දන්තා ඉදං අද්දසංසු. ඤාපෙතො ධඤ්ඤාචරුරසනති සත්ත
 ධඤ්ඤාති පච්ඡාභත්තං න කප්පනීති පරික්ඛිත්තාති. තාලනාළිකෙර
 පනස ලවුජ් අලාවු කුම්භණ්ඩ ප්‍රියසථල තිප්පස ඵලාප්‍රකාති, සබ්බඤ්ච
 අපරණ්ණං, ධඤ්ඤාගතිතමෙථ. තං කිඤ්චාපි න පරික්ඛිත්තං. අථ ඛො
 අකප්පියං අනුලොමෙති, තසමා පච්ඡාභත්තං න කප්පනීති අච්ඡිපානාති
 අනුඤ්ඤාතාති. අවසෙසාති වෙත්ත තිනාහිණික මාතුප්‍රථාන කපිත්ථ
 කොසමකාරමද්දි බ්‍රහ්මකප්පපානාති අච්ඡිපානගතිනානෙව. තාති
 කිඤ්චාපි න අනුඤ්ඤාතාති. අථ ඛො කප්පියං අනුලොමෙතනි, තසමා
 කප්පනති. ඔපෙතො හි සානුලොමං ධඤ්ඤාචරුරසං අඤ්ඤාචරුරසං
 නාම අකප්පියං නත්ථි. සබ්බං යාවකාලිකං යෙවාති කුරුඤ්ඤං වුත්තං.
 භගවතා ඡ චීවරති අනුඤ්ඤාතාති. ධම්මසංගාහකපෙරුරහි තෙසං
 අනුලොමාති දුකුලං පනතුණ්ණං විනපට්ඨං සොමාරපට්ඨං. ඉදම්මසිකා
 දෙවදත්තියනති අපරති ඡ අනුඤ්ඤාතාති. තත් පනතුණ්ණනති
 පනතුණ්ණදෙසෙ පාණකෙනි සඤ්ජාතවත්ථං. ඤො පට්ඨාති! දෙසනාමෙ
 තෙව වුත්තාති. තාති තිණි කොසෙය්‍යස්සානුලොමාති. දුකුලා
 සාණස්ස. ඉතරති ඤො කප්පාසිකස්ස වා සබ්බෙසං වා. භගවතා එකාදස
 පත්තෙ පරික්ඛිපිතො ඤො පත්තා අනුඤ්ඤාතා ලොගපත්තො වෙච
 මත්තිකා පත්තො ව. ලොගපාලකං මත්තිකපාලකං තම්බිලොගතාල
 කනාති තෙසං යෙව අනුලොමාති. භගවතා තයො තුංඤා අනුඤ්ඤාතා;
 ලොගභුමෙතො කට්ඨිභුමෙතො ඵලභුමෙතොති; කුණ්ඩිකාකඤ්චනකො
 උදකභුමෙතො"ති තෙසං යෙව අනුලොමා. කුරුඤ්ඤං පන පාතිය
 සබ්බපාතියසරුපකාති එතෙසං අනුලොමාතිති වුත්තං. පට්ඨනා
 සුකාරත්තං"නති ඤො කායවිකිත්තාති අනුඤ්ඤාතාති. දුස්සපට්ටන
 රජ්ජකෙන ව කතකාය විකිත්තාති තෙසං අනුලොමාති. සෙතච්ඡත්තං
 කිරිඤ්ඤච්ඡත්තං පණ්ණච්ඡත්තනති තිණි ඡත්තාති අනුඤ්ඤාතාති. එක

පණ්ණවුත්තං තෙසං යෙව අනුලොමනභි ඉමිනා තයෙන පාළිකෙදු
අට්ඨකථකෙදු අනුපෙක්ඛිතා අඤ්ඤාතිපි කප්පියාකප්පියානං අනුලො
මානි වෙදිතබ්බානි.

තදනු පටිගහනිතං භාලෙ කප්පනීති ආදිසු සබ්බං සමිතිනාරසං
සක්ඛාය වුත්තං. සවෙ හි ජලලිමපි අනුපනෙනා සකලෙනෙව නාළිකෙර
ඵලෙන සද්ධිං පානකං පටිගහනිතං හොති, නාළිකෙරං අපනෙනා වං
විකාලෙපි කප්පති. උපරි සප්පිමිණ්ණං ඵපෙත්වා සීතලපායාසං දෙනති,
යං පායාසෙන අසංසර්ගං සප්පි, තං අපනෙනා සත්තාගං පරිභුඤ්ජිතං
වට්ඨති. බද්ධමුට්ඨපාණිකාදිසුපි ඵසෙව නයො. තකෙකාලජාතිථාදිහි
අලංකරිතා පිණ්ඩපානං දෙනති, තානි උද්ධරිතා ධොවිතා යාවජ්චං
පරිභුඤ්ජිතබ්බානි. යාතුයං පක්ඛිපිතා දිනනසිසිවෙරුදිසුපි තෙලාදිසු
පක්ඛිපිතා දිනනලට්ඨිමුට්ඨකාදිසුපි ඵසෙව නයො. ඵවා යං යං අසමිති
නාරසං හොති, වං වං ඵකතො පටිගහනිතමපි යථා සුද්ධං හොති,
තථා ධොවිතා වා තවෙත්තා වා තස්ස තස්ස කාලවසෙන පරිභුඤ්ජිතං
වට්ඨති. සවෙ පන සමිතිනාරසං හොති, සංසර්ගං න වට්ඨති. යාව
කාලිකං හි අත්තනා සද්ධිං සමිතිනාරසානි තිණ්ඨි යාමකාලිකාදිති
අත්තනො සභාවං උපනෙති, යාමකාලිකං දොමසි සත්තාගකාලිකාදිති
අත්තනො සභාවං උපනෙති, සත්තාගකාලිකමපි අත්තනා සද්ධිං
සංසර්ගයාවජ්චිකං අත්තනො සභාවසෙදුඤ්ඤව උපනෙති. තස්මා තෙන
තදනු පටිගහනිතෙන සද්ධිං තදනුපටිගහනිතං වා පුරෙ පටිගහනිතං වා
යාවජ්චිකං සත්තාගං කප්පති. දවිගපටිගහනිතෙන ජාගං, තිගපටිගහනි
තෙන පඤ්චාගං, සත්තාගපටිගහනිතෙන තදගෙව කප්පනීති වෙදි
තබ්බං. තස්මා යෙව හි “සත්තාගකාලිකෙන නික්ඛංව යාවජ්චිකං.
තදනු පටිගහනිතං”නති අවතා “පටිගහනිතං” සත්තාගං. කප්පනී”ති
වුත්තං. කාලයාමසත්තාගානික්ඛමෙසු වෙථ විකාලගොජනසන්තිසි
ගෙසජ්ජිකවපදනං වසෙන ආපනති යො වෙදිතබ්බං. ඉමෙසු ව පන
වතුසු කාලිකෙසු යාමකාලිකං යාමකාලිකනති ඉදමෙව අර්ථං
අනෙතාවුථකෙදව සන්තිධිකාරකාදව හොති. සත්තාගකාලිකාදව
යාවජ්චිකකෙදව අකප්පියානුරියං නිපික්ඛිතුමපි වට්ඨති. සන්තිධිමපි න
ජනෙතිති. තෙසං සබ්බථ උත්තානමෙවාති.

තෙසස්සකඛනිකවංශවංශා නිවසිතා.

3. 7.

කතිතකඛනිකෙ- පාඨෙසාකානි¹ පාඨෙසාරර්ථවාසිනො; පාඨෙ
යං නාම කොසලෙසු පච්ඡිද්ධසාගාගෙ රර්ථං. තත්ථ වාසිනොති
වුත්තං හොති. කොසලරඤ්ඤ ඵකපිතුකගාතුනං හද්දවගනිස
පෙරුනං ඵතං අබ්වචනං, තෙසු සබ්බජෙර්ථිකො අනාගාමී. සබ්බ
පච්ඡිමකො සොතාපනෙතා, ඵකොපි අරහා වා පුට්ඨජ්ජනො වා තද්ධි.

1. ම. මුලද්විකාදිසුපි. 2. සි 11. & ම. පටිගහනිතං තං. 3. ම. පාඨෙසාකා.

ආරක්ෂකයාගේ බුහුණකොටුවකට ආරක්ෂකයා; න ආරක්ෂකයා සමනලාසාදිකායෙහි නෙසා එසේම නෙසා. සිසුවකු වෙත වුනහ. ඉමෙ පන තෙරසාතිපි බුහුණකාගේ සමාදායෙහි වුනහ. උදකසමගහෙහි උදකොන සංගහිතෙ සවිතෙ සංසරෙහි; උදෙ වුනෙහි ව උදකොදකිහුනෙහි අනෙහි. උදකවිකල්ලෙහි අකකන කකනවර්තනෙ උදකවිකල්ලෙහි උදකිනිනා යාව ආතිසද පහරහි, රදිසෙ විකල්ලෙහි අනෙහි; උදකපුණෙහිහි උදකපුණෙහි; තෙසං කිර විවරහි සනාති, තෙසු පතිතං උදකං න පහරහි. සනතතා පුට්ඨං විස තිට්ඨති. තෙන වුනහ:- “උදකපුණෙහි විවරෙහි”හි. “උදකපුණෙහි”හි පාඨො. අවිච්ඡාදනා වසං වසිමනාහි එත් ආගතකුකට්ඨානෙ සෙනාසනපාසුතාය අභාවෙන ව භගවතො දස්සනා ලාගෙන උකක ඡායිතවාය ව තෙ භික්ඛු පාසුං න වසිංසු. තස්මා “අවිච්ඡාදනා පාසුතං වසං වසිමනා”හි නාවොවු. උමමිං කපං කපාහි භගවා තෙසං භික්ඛුනං අනමතග්ගිකපං කපෙසි. තෙ සබ්බෙව කපාපරිශොසානෙ අරහතං පාසුණිනා නිසිතවර්තනතො යෙව ආකාසෙ උපපතිනා අගමංසු. තං සකාය වුනහ:- උමමිං කපං කපාහි.

තතො භගවා ‘සවෙ කසිනජ්ඣායෙ පඤ්ඤාතො අභවිස්ස, එතෙ භික්ඛු එකවිවරං¹ උපෙක්ඛා සනතරුතතරෙන ආගමිත්තා න එවං නිලනතා අස්සු. කසිනජ්ඣායෙ ව නාමෙස සබ්බබ්බෙහි අනුඤ්ඤා තො’හි විනේනතො කසිනජ්ඣායෙ අනුජාතිතුකාමො භික්ඛු ආමනේනසි. ආමනේනතො ව පන “අනුජාතිමි ගිකල්ලෙ”හි ආදිමාන. තත් අත්තකසිනානං වොති නිපාතමතං වොකරො; අත්තකසිනා නනති අනෙහි. එවං හි සති පරතො “සො තෙසං භවිස්සති”හි පුරුජති. අථවා වොති සාම්මමතමෙවෙනං; සො ගොසනති එත් පන සො විව රුපපාදො, යෙ අත්තකසිනා, තෙසං භවිස්සතිහි අනෙහි. තත් අනා මනව්‍යාජනති යාව කසිනං න උද්ධරියති, තාව අනාමනේනතො වරණං කපටිස්සති, වාරිතතසිකාපදෙන අනාපතති භවිස්සතිහි අනෙහි. අසමාදානවාගෙහිහි විවරං අසමාදාය වරණං; විවරවිපව්‍යාසො කපටි ස්සතිහි අනෙහි. ගණකොජනනති ගණකොජනමපි කපටිස්සති; සාම දක්ඛිවිවරනති යාවතතො² විවරෙන අනෙහි, තාවතතං අනබ්බිතං අවිකපටිතං කපටිස්සතිහි අනෙහි. සො ව නත්ත විවරුපපාදො තත් කසිනජ්ඣායෙ මහකවිවරං වා ගොතු, සංසං උද්ධරිය දිනනං වා, සංසිකෙන නත්තරුපපාදෙන ආතනං වා, යෙන කෙනපි ආකාරෙන යං සංසිකං විවරං උපපජ්ජති, තං තෙසං භවිස්සතිහි අනෙහි. එවං ව පන ගිකල්ලෙ කසිනං අත්තකසිනති එත් කසිනජ්ඣායෙ කෙ ලහනති? කෙ න ලහනති? ගණනවසෙන තාව පටිමකොටියා පඤ්ඤා ජනා ලහනති. උද්ධා සහසකස්සමි. පඤ්ඤානං ගොට්ඨා න ලහනති. වුත්

1. සි II, & ම, එක, විවරං.

2. සි , & ම, යාවතතකෙන, සි මු, යාවතා.

වසාවසෙහ පුරිමිකාය වසං උපගතො පඨමපචාරණාය පචාරිතා ලභනති. ජිනවසායා වා පච්ඡිමිකාය උපගතා වා න ලභනති. අඤ්ඤාසම් මහාතෙ වුජ්චසායාපි න ලභනති **මහාපච්චයිසං වුත්තං.** පුරිමිකාය උපගතානං පන සබ්බෙ ගණපුරුකා භොනති. ආතිසංසා න. ලභනති. ආතිසංසො ඉතරෙසං යෙව භොති. සචෙ පුරිමිකාය උපගතා වත්තාරෙ වා භොනති තයො වා දො වා එකො වා, ඉතරෙ ගණපුරුකෙකච්චා කසිනං අර්ථවිතබ්බං. අථ වත්තාරෙ හිකුඤ්ඤ උපගතා, එකො පරිපුර්ණවසොසා සාමණෙරෙ, සො චෙ පච්ඡිමිකාය උපගතො ජ්ජයාති¹, ගණපුරුකො චෙව භොති, ආතිසංසඤ්ඤා ලභති. තයො හිකුඤ්ඤ දො සාමණෙර, දො හිකුඤ්ඤ තයො සාමණෙර, එකො හිකුඤ්ඤ වත්තාරෙ සාමණෙරාති එතාපි එසෙව තයො. සචෙ පුරිමිකාය උපගතා කසින තාරායුසලා න භොනති, අතාරායුසලා ඛකිභහාණකතෙරං පරියෙ සිත්වා ආනෙහබ්බා. කම්මවාචං සාවෙත්වා කසිනං අර්ථපෙත්වා දුතඤ්ඤා භුද්දත්වා ගජියානති. ආතිසංසො පඤ්ඤ ඉතරෙසං යෙව භොති.

කසිනං කෙන දින්නං වට්ටති? යෙන කෙනවි දෙවෙන වා මහුසෙස න වා පඤ්ඤානං වා සහධම්මිකානං අඤ්ඤාතරෙන දින්නං වට්ටති. කසින දායකස්ස වත්තා අපි. සචෙ සො නං අජානතොසා පුච්ඡති: “ගනෙන කපං කසිනං දුතබ්බ”නති? තස්ස එවං ආවිකම්මබ්බං: “තිණ්ණං විවර්තං අඤ්ඤාතරපභොනනං සුරියුග්ගමනසමයෙ වර්තං කසිනවිවරං දෙමාති දදාං වට්ටති. තස්ස පරිකම්මත්ථං එතතිතා නාම සුචියො, එත්තංසං සුගතං, එත්තංසං රජනං, පරිකම්මා කෙරෙත්තාහං එත්ත භානං හිකුඤ්ඤාං යාගුහතඤ්ඤා දදාං වට්ටති”ති. කසිනතාරාකෙනාපි ධිජම්මන සමෙන උපපන්නං කසිනං අර්ථරතෙන වත්තං ජාතිතබ්බං. නානාවායගෙග්ගොති ආගතසන්නානෙනෙව බලිමකම්මකාපිච්චොපි න වට්ටති. මලිකසාවකොපි න වට්ටති. තස්මා කසිනතාරාකාපිච්චං ලභිත්වා සුචස්ථි ධොවිත්වා සුචිආදීති විවරකම්මපකරණාති සජ්ජත්වා බහුති හිකුඤ්ඤා සද්ධිං තදගෙව සිබ්බෙත්වා නිට්ඨිතසුචිකම්මං රජත්වා කපටිඤ්ඤං දත්වා කසිනං අර්ථවිතබ්බං. සචෙ තත්ථං අනත්තෙසෙව අඤ්ඤා කසිනසාවකං ආගරති, අඤ්ඤාති ව බහුති කසිනාතිසංස වර්තාති දෙති, යො ආතිසංසං බහුං දෙති, තස්ස සන්නකෙනෙව අර්ථවිතබ්බං. ඉතරෙ යථා නථා ඔව්දිත්වා අඤ්ඤාපෙතබ්බා. කසිනං පන කෙන අර්ථවිතබ්බං? යස්ස සංසො කසිනවිවරං දෙති. සංසෙන පන කස්ස දායකං? යො ජ්ණ්ණවිවරෙ භොති. සචෙ බහු ජ්ණ්ණ විවර, බ්‍රු:ස්ස දායකං. බ්‍රු:ස්ස සුචි යො මහාපරිසො තදගෙව විවරං කත්වා අර්ථවිතං සකෙකාගි, තස්ස දායකං. සචෙ බ්‍රු:ස්ස න සංකෙකාගි, නටිකාගෙ සකෙකාගි, තස්ස දායකං. අපි ව සංසෙන මහාපරිසං සංගහං කාදා වට්ටති. තස්මා ‘දුමෙහ හතෙන ගණනථ, මයං කත්වා දස්සාමා’ති වත්තබ්බං. තිස්ස විවරපු යං ජ්ණ්ණං භොති,

තදන්ධාය දතබ්බං. පකතියා දුපට්ඨවරයා දුපට්ඨන්ධායෙව දතබ්බං. සුවෙපියා එකපට්ඨවරං සනං හොති, කසිනසාවනෝ ව පෙලවො, සාරුප්පන්ධාය දුපට්ඨපභොතකතමෙව දතබ්බං. ‘අහං අලහනොකා එක පට්ඨං පාරුපාමි’ති වදන්තස්සාපි දුපට්ඨං දතුං වට්ඨති. යො පන ලොභ පකතිනො හොති, තස්ස න දතබ්බං. තෙනාපි ‘කසිනං අත්ථරිත්වා පච්ඡා විසිබ්බන්තා ඥො විවරති කරියාමි’ති න ගහෙතබ්බං. යස්ස පන දීගති, තස්ස යෙන විධිතා දතබ්බං, තා දස්සෙතුං එවක්ඛපන භික්ඛවෙ භාසිතං අත්ථිනිකබ්බන්ති ආරතිත්වා සුණාතු මෙ ගහෙතති ආදිකා දතකම්මවා වා නාම වුත්තා. එවං දිනෙන පන කසිනෙ සවෙ නං කසිනදුස්සං නිට්ඨිතපරිකම්මමෙව හොති ඉපෙට්ඨං කුසලං. නො චෙ නිට්ඨිතපරිකම්මං හොති, අහං ථෙරෙති වා ඔහුසුත්තොති වා එකෙනාපි අකාතුං න ලබ්බුති. සබ්බෙහෙව සන්තිපතිත්වා ධොවන සිබ්බනරජනාති නිට්ඨාපෙතබ්බාති. ඉදං හි කසිනවත්තං නාම බුද්ධිපප්පත්තං.

අතීතෙ පළමුභාගේපි ගගවා කසිනවත්තං අකාසි. තස්ස නිර අග්ගසාවනො සුජාතානේරෙ නාම කසිනං ගණති. තං සන්ධා අවස්ථාසංඝායා භික්ඛුසතසගස්සෙහි සද්ධිං නිසිද්ධිං අකාසි. නතපරියොසිතං පන කසිනං ගහෙත්වා අත්ථරකෙන භික්ඛුතා සවෙ සංඝාටියා කසිනං අත්ථරිතුකාමො හොති, පෙරාණිකා සංඝාටි පව්වුඬිරතබ්බා. නවා සංඝාටි අධිට්ඨාතබ්බා. “ඉමාය සංඝාටියා කසිනං අත්ථරම්”ති වා වා භික්ඛුතබ්බාති ආදිකා පටිමාසෙර වුත්තවිධානෙන කසිනං අත්ථරිතබ්බං. අත්ථරිත්වා ව පන තෙන කසිනත්ථරකෙන භික්ඛුතා සඛස්ස උපසංකම්මිකා එකංසං උත්තරුසංගං කරිත්වා අඤ්ඤලිපග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනීයො: “අත්ථං ගහෙන සංඝස්ස කසිනං. ධම්මිකො කසිනත්ථරෙ. අනුමොදපා”ති. තෙහි අනුමොදකෙහි භික්ඛුති එකංසං උත්තරුසංගං කරිත්වා අඤ්ඤලිපග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනීයො: “අත්ථං ආවුසො සංඝස්ස කසිනං. ධම්මිකො කසිනත්ථරෙ. අනුමොදමා”ති. එවමාදිකා පරිමාසෙර වුත්තවිධානෙනෙව අනුමොදපෙතබ්බං. ඉතරෙහි ව අනුමොදිතබ්බං. එවං සබ්බෙසං අත්ථං හොති කසිනං. වුත්තං හෙතං පටිමාසෙ:—“දම්හං පුග්ගලානං අත්ථං හොති කසිනං අත්ථරකස්ස ව අනුමොදකස්ස වා”ති. පුත්ථි වුත්තං: “න සංඝො කසිනං අත්ථරති. න ගණො කසිනං අත්ථරති. පුග්ගලො¹ කසිනං අත්ථරති. සංඝස්ස අනුමොදන්ධාය ගණස්ස අනුමොදන්ධාය පුග්ගලස්ස අත්ථරු සංඝස්ස අත්ථං හොති කසිනං. ගණස්ස අත්ථං හොති කසිනං. පුග්ගලස්ස අත්ථං හොති කසින”න්ති එවං අත්ථෙ පන කසිනෙ සවෙ කසිනවිවරෙන සද්ධිං ආගතං ආතිසංසං දුග්ගා ‘යෙන අමාකං කසිනං ගතිතං, තස්සෙව දෙමා’ති දෙනති, භික්ඛුසංඝො අනිස්සරෙ. අප් අවිමාසෙත්වා ව දත්වා ගච්ඡන්ති, භික්ඛුසංඝො ඉස්සරෙ. තස්මා සවෙ කසිනත්ථරකස්ස

සස විවරුනිඨි දුබ්බලානි හොනති, සංඝෙහ අපලොකෙත්වා තෙසමපි අන්ථාය වන්තානි දුතබ්බානි. කමමවාමා පන එකායෙව වට්ඨති, අවසෙසෙ කාසිනාතිසංසෙ බලවවන්තානි වස්සාමාසිකසීතිකාය දුතබ්බානි. සීතිකාය අභාවෙ පේරසනතො පට්ඨාය දුතබ්බානි. ගරු ගණිං න භාජෙතබ්බං. සවෙ පන එකසීමාය බ්‍රහ්ම විහාර හොනති, සබ්බෙ භික්ඛු සන්තප්පානෙත්වා එකන්ත කසිනං අන්තරිතබ්බං. විසුං විසුං අන්තරිතං න වට්ඨති, ඉද්දති යථා ව කසිනං අන්තං හොති, යථා ව අනන්තං, තං විසිං වින්තාරතො දසෙසං ජංඛණිකා පන ගිහිකං ව අන්තං හොති කසිනං ජංඛණිකා වන්තා අනරුඤ්ඤාව මහාභූමිකඤ්ඤා අනන්තලක්කණං නාම දසෙසනො න උලලිඛිත මනෙතනානි ආදිකෙ වතුච්ඡති¹ ආකාරෙ දසෙසයි. තතො පරං අන්තලක්කණං දසෙසනො අභ්‍යන්තර අන්තනානි ආදිකෙ සත්ත රස ආකාරෙ දසෙසයි. පටිච්චාරෙට්ඨිති “වතුච්ඡති යා ආකාරෙති අනන්තං හොති කසිනං. සත්තරසති ආකාරෙති අන්තං හොති කසිනං” නති ඉදමෙව ලක්කණං වුත්තං. තන්ත උලලිඛිතමනෙතනානි දීඝතො ව පුප්ඵලතො ව පමාණගහණමනෙතනා; පමාණං ගි ගණන තො තස්ස නස්ස පදෙසස්ස සඤ්ජානනන්තං නබාදීති වා පරිච්ඡේදං දසෙසනො උලලිඛිති, නලාපාදිසු වා සංසති, තස්මා තං පමාණ ගහණං උලලිඛිතමනෙතනානි වුළුවති. ඛොට්ඨමනෙතනානි කසිනදුස්ස ඛොට්ඨමනෙතනා; විවරමිච්චාරණමනෙතනානි පඤ්චිකං වා සත්තකං වා නවකං වා එකාදසකං වා ගොත්තුති එවං විචාරිතමනෙතනා; ඡේදන මනෙතනානි යථා විචාරිතස්ස වන්තස්ස ඡේදනමනෙතනා; බ්‍රහ්ම මනෙතනානි මොඝසුත්තකාරෙපණමනෙතනා; ඛට්ඨමිච්චාරණමනෙතනානි මොඝසුත්තකානුසාරෙන දීඝපිබ්බතිං¹ සිබ්බිතමනෙතනා; කණ්ඩුසභරණමනෙතනානි මුද්දිය² පග්ගබ්බිතමනෙතනා; දලහිකමිච්චාරණමනෙතනානි දෙථ විලිච්ඡිකාගො³ එකතො කන්තා සිබ්බිත මනෙතනා; අථවා පඨමවිලිමිකා සටෙත්වා යට්ඨා හොති, කසිනාසාටකං තස්සා කුළුත්තමං විලිමිකං කන්තා සිබ්බිතමනෙතනානිව අන්තං. මහා පච්චජිසං පකාතිවට්ඨස්ස උපස්සාදදනෙතනානි වුත්තං. කුරුඤ්ඤං පන පකාති පත්තබ්බිතිවරං දුපට්ඨං කාතුං කුළුත්තමිකං අලලියාපන මනෙතනානි වුත්තං. අනුචාතභරණමනෙතනානි පිට්ඨිඅනුචාතා රෙපණමනෙතනා; පටිගණකභරණමනෙතනානි කුළුත්තමිකානුචාතආරො පණමනෙතනා; ඛට්ඨමිච්චාරණමනෙතනානි ආගන්තුකපට්ඨා රෙපණමනෙතනා; කසිනවිවරෙතො වා පට්ඨං ගහණං අඤ්ඤාත්මං අනෙකවිවරෙ පට්ඨාරෙපණමනෙතනා; කමබ්බමද්දනමනෙතනානි එකචාරං යෙව රජතෙ පග්ගබ්බිත දන්තවණ්ණෙන පණ්ඩුපලාස වණ්ණෙන වා; සවෙ පන සකිං වා දමිකත්තං වා රත්තමිති සාරුප්පං හොති, වට්ඨති. නිමිතකායමනානි ‘ඉමිනා දුසෙසන කසිනං අන්තං

1. 3. දීඝපිබ්බිත මනෙතනා,

3. 3. විලිච්ඡිකාගො,

2. 4. මුද්දිය,

4. 4. පට්ඨෙදස,

රිසාම'හි එවං නිමන්තකෙනෙ. එතතකමෙව හි පටිච්චාරෙ වුත්තං. අට්ඨකථාසු පන 'අයං සාවතො සුදුරෙ. සකකා ඉමතා කසිනං අත්ථි භූ'නති එවං නිමන්තකමං නාමා ලද්ධනාති වුත්තං. පටිච්චාරානං නාති 'කසිනං නාම දුභං වට්ටති. කසිනදුග්ගො ඛන්තං පුද්දං පසව ති'හි එවං පටිච්චාරාය උපපාදිතෙන කසිනං නාම අතිඋකකට්ඨං වට්ට තිති මාතරාපි විසුද්ධපෙත්තුං න වට්ටති. ආකාසා ඔතිණ්ණසද්ධමෙව වට්ටති. කුඛකුඛානං නාති නාවකාලිකෙන; සමග්ගිකානං නාති එත්ථ දුම්බො සන්තිධි:- කරණසන්තිධි ව නිවයසන්තිධි ව. තත්ථ තදගෙව අනාමා ධර්මෙතා කරණං කරණසන්තිධි. සංඝො අර්ථ කසින දුසං ලභිත්වා පුන දිව්ගෙ දෙති, අයං නිවයසන්තිධි. නිසංඝිකෙනාති රත්තිනිසංඝිකෙන; පටිච්චාරෙපි වුත්තං: "තිසංඝිකං නාම කරිය මාතො අරුණං උට්ඨහති"හි. අභයකෙනාති අනාදිත්තකප්ප බිඤ්ඤා; අසුද්දං සමිසාපිසාති ආදිසු ධර්මා සංඝාටිඋත්තරුසසිත අත්තරවාසකො අද්දෙද්දන පට්ඨත්ථරණාදිනා අත්තං අත්තං ගොති. අසුද්දං පසව්ගෙන වා අතිරෙකපසව්ගෙනාති පසුච්ච වා අතිරෙකාති වා බණ්ඩාති කත්වා මහාමණ්ඩලද්ධමණ්ඩලාති දුසංඝත්වා කතෙතෙව වට්ටති. එවං හි සමණ්ඩලිකතං ගොති. තං ධර්මෙතා අද්දෙද්දන අවිජ්ජනකෙන වා ආත්තවිචුඛණ්ඩන වා න වට්ටති. අසුද්දං පුගලස්ස අත්තාති පුගලස්ස අත්තං ධර්මං ධර්මාන අද්දෙද්දන සංඝස්ස වා ගණස්ස වා අත්තරෙන අත්තං ගොති. නිසංඝිකමෙව අනුමොදනිති බහිරුපමාරසිමාය සිතො අනුමොදති; අනෙකෙනාති අපරිච්ඡෙදකෙන; අනෙකෙනෙතාති අනන්තසද්ධෙන එක වාරං වා දවිකකත්තුං වා ධොතෙන; පිලොතිකාසාති හත්ථත්ථකාසාටි කෙන; පංසුකුලෙනාති තෙවිසතිකා බෙතෙතපු උපත්තපංසුකුලෙන; පංසුකුලයතිකත්තා මොලකතිකං ආතිණ්ණත්වා ලද්ධමොලකෙත් කතවිවරෙනාපිති කුරුද්ධමහාපට්ඨපිසු වුත්තං. පාඨනිකෙනාති ආපනආරෙ පතිකපිලොතිකා ගතෙත්වා කසිනත්ථාය දෙති, තෙනාපි වට්ටති අත්තං, සෙසං වුත්තපිපලාසවසෙන වෙදිතබ්බං.

ඉමසමිං පන ථාතො "සං කසිනස්ස අත්තං කති ඛමො ජායන්ති"හි ආදි බන්ධනං අට්ඨකථාසු වුත්තං. තං සබ්බං පටිච්චාරෙ පාළිආරුද්ධමෙව. තස්මා තත්ථ ආගන්තයෙතෙව වෙදිතබ්බං. න හි තෙන ඉධ අවුච්ච මාතෙන කසිනත්තරංසං¹ කිසුම් පරිහායති. එවං කසිනත්තරං දුසංඝත්වා ඉද්දති උත්තරං දුසංඝත්වා කප්පමි ගිණ්ණමෙ උත්තරං ගොති කසිනත්තරා ආදිමාය. තත්ථ මාගිකාති මාතරෙ; ජාතාති යොති අත්තං. කප්පමිගිණ්ණං² හි එතා අට්ඨ ජනෙත්ථියො. තාසු පක්කමතං අත්තං අය්සාති පක්කමනත්තා; එවං සෙසාපි මෙදි තබ්බං. න පෙළඬනාති න සුත්ත ආගමිකං; එතත්තං පන පක්ක මනත්තානෙ කසිනුද්ධාරෙ පසමිං ප්ථව්පසුඛොධො උප්පති, පටිච්ච

ආවාසපළිබෝධය. එම පක්ෂමතො හි විවරපළිබෝධය අනෙකා සීමාසීමාව ජිජ්ජති ආවාසපළිබෝධය සීමානික්කම. වුත්තමි වෙතං පටිච්ඡාරය:-

“පක්ෂමතනතිනො කසිනුබ්බායෙ වුත්තො ආදිවච්ඡානා,
එතඤ්ඤා තාං විස්සජ්ජස්සං විවරපළිබෝධො පඨමං ජිජ්ජති,
පච්ඡා ආවාසපළිබෝධො ජිජ්ජති”යි.

විවරං ආදියාති අනතවිවරං ආදිය; බහිෂ්මගතස්සාති අඤ්ඤං සාමනතවිහාරං ගතස්ස; එමං ගොඨිති තස්මිං විහාරෙ සෙතාසන ඵාසුතං වා සභාසමුපතතිං වා දිස්වා එමං ගොති. එතස්මිං පන නිධානනිකා කසිනුබ්බායෙ ආවාසපළිබෝධො පඨමං ජිජ්ජති සො හි “න පට්ටස්ස”නති විතෙත උපපන්නමත්තෙතම ජිජ්ජති. වුත්තමි වෙතං:-

“නිධානනනිකො කසිනුබ්බායෙ වුත්තො ආදිවච්ඡානා,
එතඤ්ඤා තාං විස්සජ්ජස්සං ආවාසපළිබෝධො පඨමං ජිජ්ජති,
විවරෙ නිවර්තන විවරපළිබෝධො ජිජ්ජති”යි.

එතෙත නයෙන සෙසමාතිකාවිහරනෙපි අනෙක වෙදිතබ්බො අගමත විසෙසො:- සනිට්ඨානනිකා දොපි පළිබෝධො “ගොච්චං විවරං කාමරස්සං න පට්ටස්ස”නති විතෙත උපපන්නමත්තෙතම එතෙනා ජිජ්ජනති, වුත්තං ගෙතං:-

“සනිට්ඨානනිකො කසිනුබ්බායෙ වුත්තො ආදිවච්ඡානා,
එතඤ්ඤා තාං විස්සජ්ජස්සං දො පළිබෝධො අප්පබ්බං
අවරිමං ජිජ්ජනති”යි

එමං සබ්බකසිනුබ්බායෙපු පළිබෝධවෙජ්ඣද්වය¹ වෙදිතබ්බො. සො පන සමා ඉමිනා ව වුත්තනායෙන පට්චාසර ව ආගහාවෙත සක්කා ජාතිතුං, තස්මා විජාරයො න වුත්තො. අයං පනෙත සමෙබ්බපො:- නායනනිකා ආවාසපළිබෝධො පඨමං ජිජ්ජති. විවරෙ නායෙ විවරපළිබෝධො ජිජ්ජති. * සමා විවරෙ නායෙ විවරපළිබෝධො ජිජ්ජති, නසා නායනනිකො දිව්ඨි². සමිග්ගනිකා විවරපළිබෝධො පඨමං ජිජ්ජති. නසා නසා සන සමිග්ගන ආවාසපළිබෝධො ජිජ්ජති. ආසාමිග්ගන ආවාසපළිබෝධො පඨමං ජිජ්ජති. විවර සාය පච්ඡිනාය³ විවරපළිබෝධො ජිජ්ජති. අයමපන සමා ‘අනාසාය ලභති; ආසාය න ලභති; නසා එමං ගොති. ඉමං විමං විවරං කාමරස්සං, න පට්ටස්ස’නති ආදිනා නයෙන ඉමයෙහි උද්ධාරණ සද්ධිං මොච්ඡානාදසනා අනෙකපපනෙද්⁴ ගොති, තස්මා පරතො විසුං විජාරෙතා වුත්තො. ඉධ න වුත්තො. ඉධ පන සමිග්ගන

1. ම උද්ධාරණය.

2. ම. පළිබෝධ වුත්තය.

3. ම උපට්ඨනාය.

4. ම. වු උද්ධාරණ අනෙකපපනෙද්.

* පුප්පලාභිග්ගනායො පායො පි 11. හි මු. පොට්ඨොසු ක දිසාති.

කායං අනන්තරං සීමානිකානනානිකො වුතොතා, තත්ථ විවරපට්ඨිබොධො පඝමං ඡිජ්ජති. තස්ස ඛනිසීමෙ ආවාසපට්ඨිබොධො ඡිජ්ජති. සත්ථුඛ්‍යාථෙ ඤෙ පට්ඨිබොධා අපුබ්බං අවරිමං ඡිජ්ජනති. එවං ආදාය වාරෙ සත්ථා කසිනුඤායෙ දසොස්සා පුත සමාදායවාරෙපි විපක්ඛන විවරස්ස ආදායසමාදායවාරෙසුපි යථාසම්මතං තෙසෙව දස්සිතා. තතො පරා අනෙතාසීමායං “පච්චෙස්සං න පච්චෙස්සං”නති ඉමං විධිං අනාමසීත්ථා ව “න පච්චෙස්සං”නති ඉමමෙව ආමසීත්ථා, “අනධි සීතෙනා”ති ආදිනා නයෙන ව සෙ සෙ පුජ්ජනති, තෙ තෙ දස්සිතා. තතො පරං “විවරසාය පක්ඛමති”ති ආදිනා නයෙන ඉතරෙති සද්ධිං වොමස්සකානසෙන අනෙකක්ඛතත්ථං ආසාවචෙජ්ජිකං දසොස්සා පුත දිසංගමයවස්සෙන ව එංසු විහාරිකවස්සෙන ව තිට්ඨානනතිකොජ්ජ¹ පුජ්ජමානා කසිනුඤායා දස්සිතා. එවම්පභෙදතො කසිනුඤායං දසොස්සා ඉද්දති යෙ තෙ තෙන තෙන කසිනුඤායොරෙන පට්ඨිබොධා ඡිජ්ජනතිති වුතො, තෙසං පටිපකෙඛි දසොස්සො වෙ මෙ ගිකඛමෙ ඝාසිනස්ස පට්ඨිබොධාති ආදිමාහ. තත්ථ චිත්තකතාති යෙන විතෙතන² සො ආවාසො චතොතො භොති, තං චතං නාම. තෙන චතෙතන; චිත්තවුත්තොසුපි එසෙව නයො. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති

කසිනකඛකඛකවණණනා නිවසිතා.

3. 8.

විවරකඛකකො-පදකඛණාති ඡෙකා කුසලා; අභිසමාති අභිග්ගා; කෙති අභිගතාති? අභිකෙති අභිකෙති මනුස්සෙහි; කරණත්ථෙ පත සාම්මවනං නත්ථා අභිකානං. අභිකානං මනුස්සානාති වුතං. පඤ්ඤාසාස ව රතනිං ගච්ඡතිති පඤ්ඤාස කභාපණෙ ගහෙත්ථා රතනිං ගච්ඡති; ගෙග්ගමාති කුටුම්භගහණො; සාලවතිං කුමාපිං. ගණිකං වුට්ඨාපෙසිති නාගර ඤෙ සතසහස්සාති, රුජා සතසහස්සනති නිණි සතසහස්සාති, අඤ්ඤාඤා ආරම්භයානවාහනාදි පරිවෙජ්ජං දත්ථා වුට්ඨාපෙසුං; ගණිකවට්ඨානෙ සපෙසුනති අත්ථො. පටිසංගෙන ව රතනිං ගච්ඡතිති රතනිං රතනිං පති යතෙන ගච්ඡති; ගිලානං පටිවෙ ඤෙසනති ගිලානභාවං ජානාපෙය්‍යං; ඝාතනරස්සපෙති ජණණ පුපො; ඝා මෙ ඤෙව මානාති කසමා පුච්ඡි. තං කිර අඤ්ඤා රුජ දාරකා කිලිතතා කලගෙ උට්ඨිතෙ “කො තො පිතා? නිමමාතිකො නිපපිතිකො”ති වදනති. යථා ව අඤ්ඤා: දාරකානං ඡණාදිසු වුලල මාතා මහාමාතාදයො කිඤ්චි පණණාකාරං පෙසෙනති, තථා තස්ස න කොචි කිඤ්චි පෙසෙති. ඉති සො තං සබ්බං විනොත්ථා “නිමමාතිකො යෙව නු ඛො අහ”නති ජානන්තරං “කා මෙ ඤෙව මාතා? කො පිතා”ති පුච්ඡි. සත්ථුනාහං සිපපං සිමකඛණෙනති යනනුත අහං වෙජ්ජසිපපං

සිකේධායනානි විනේතයි. තස්ස කීර එතදහොසි: ඉමානි ඛො හප්පිඅස්ස සිප්පාදිති පරුපසාතපපිසංයුතතානි. වෙජ්ජසිප්පං මෙතතාපුබ්බහානං සත්තානං තිතපපිසංයුතතනානි. තස්මා වෙජ්ජසිප්පමෙව සක්ඛාය සගනුභාගං සිප්පං සිකේධායනානි විනේතයි. අපිචායං ඉතො කප්ප සතසහස්සස්ස උප? පදුමුග්ගරස්ස හඟවතො උපට්ඨානං 'බුද්ධි පට්ඨානො අග්'නති චතුපරිසන්නරෙ පඤ්චගුණං වෙජ්ජං දිස්වා "අහො චතාගමපි එවරුපං ණාතන්නරං පාපුණේය්"නති විනේතවා සත්තානං බුද්ධිපමුඛස්ස සංඝස්ස දුතං දවා හඟවන්නං වද්දිවා "අගමපි හඟවා තුමහානං උපට්ඨානො අපුකවෙජ්ජො වීග අනාගතෙ බුද්ධිපට්ඨානො හවෙය්"නති පඤ්ඤාමසාසි. තාග පුරිමපඤ්ඤාය වොදිගමානොපෙස වෙජ්ජසිප්පමෙව සක්ඛාය "ගනනුභාගං සිප්පං සිකේධාය"නති විනේතයි.¹ තස්මිඤ්ච සමයෙ තක්කසිලතො² වාණිජ් අභස්සං රුජ් කුමාරං දස්සනාග අගමංසු. තෙ ජීවිකො 'කුතො තුමෙග අගතා'ති පුච්ඡි. 'තක්කසිලතො'ති වුතො 'අපි තඤ්ච වෙජ්ජසිප්පාචරිගො'ති පුච්ඡි. "ආම කුමාර, තක්කසිලාග දිසාපාමෙකෙධා වෙජ්ජො පටිචසති"ති සුචා "තෙන හි යද් ගච්ඡති, මයං ආරොවෙථා"ති ආග. තෙ තථා අකංසු. සො පිතරං අනාපුච්ඡා තෙහි සද්ධිං තක්කසිලං අගමාසි. තෙන වුතතො:- අභස්සං ගජකුමාරං අනාපුච්ඡාති ආදි.

ඉච්ඡාමහං ආවජිස සිප්පං සිකිඤ්ඤානති තං කීර උපසංකතනං³ දිස්වා සො වෙජ්ජො "කොසි චං තාතා"ති පුච්ඡි. සො "ඛිඤ්ඤාථගා රුජස්ස නත්තා අභස්සකුමාරස්ස පුතෙතාමති"ති ආග. "තස්මා පනාසි⁴ තාත ඉධාගතො"ති. තතො සො "තුමහානං සතතිකෙ සිප්පං සිකිඤ්ඤා"නති වචා ඉච්ඡාමහං ආවජිස සිප්පං සිකිඤ්ඤානති ආග. බහුඤ්ඤ භණ්ණානි⁵ති යථා අඤ්ඤ ධතතිගකුමාරදගො ආචරිගස්ස ධනං දවා කිඤ්චි කමමං අකවා සිකිඤ්ඤාති යෙව, න සො එව. සො පන කිඤ්චි ධනං අදවා ධම්මනෙතවාසිකොව හුචා එකං කාලං උපජ්ඣායස්ස කමමං කරෙති. එකං කාලං සිකිඤ්චි. එව සනෙතපි අභිනිශාරසම්පන්නො කුලපුතො අතතො මෙධාවිතාග බහුඤ්ඤ භණ්ණාති. ලුහුඤ්ඤ භණ්ණාති. සුච්චි ව උපධාරෙති. ගතිතං වස්ස න පමුස්සති. "සත්ත ව මෙ වස්සානි අධිසන්නස්ස නිමිට්ඨස්ස සිප්පස්ස අනෙතා පඤ්ඤාසති"ති එතද අගං කීර ජීවිකො ගතතං ආචරිගො ජාතාති, ගං අඤ්ඤ භොලසති වස්සෙති උග්ගණ්ණනති, තං සබ්බං සත්තති වස්සෙති⁶ උග්ගහෙසි. සක්කස්ස පන දෙවරඤ්ඤ ඵතදහොසි: 'අගං බුද්ධානං උපට්ඨානො අග්ගවස්සාසකො හවිස්සති. හද්ද නං හෙසජ්ජයොජනං සිකිඤ්ඤාමි'ති. ආචරිගස්ස සරිරෙ අජ්ඣාචසිචා යථා ණපෙවා කමමිපාකං අවසෙසරොගං එකෙනෙව හෙසජ්ජ

1. ම. දිසාපාමොකොති සබ්බදිසාපු මිදිතො පාසාවො; පධානො වාති අපෙඨං-ඉච්චිකො.
 2. ම. තක්කසිලතො.
 3. ම. පන කමමසි.
 4. ම. පන කමමසි.
 5. ම. උපග්ගභණ්ණනං.
 6. ම. ඉසෙඤ්ඤ.

ති"ති විහාරං ආගතො පටිසමානොව පිණ්ඩපාතගතිං සාගිණිං
 භුඤ්ඤානාමො අහොසි. හගවතො ද්විසු යෙව පිණ්ඩපාතෙසු භාජන
 ගතෙසු දෙවතා ඔජං පක්කපිංසු- යඤ්ච සුජාතා අදාසි; යඤ්ච පරි
 තිබ්බාණකාලෙ චුඤ්ඤා කම්මාරපුත්තො. අඤ්ඤාසු කබලෙ කබලෙ
 පක්කපිංසු. තස්මා හගවා රඤ්ඤා ඉවජ්ජා ජාතිණා අපකුට්ඨිතොජ
 මෙව ථොකං පිණ්ඩපාතං රඤ්ඤා දාපෙසි. ඡො පරිභුඤ්ඤා පුච්ඡි:
 "කිං හතෙත, උත්තරකුරුතො ආහතා භොජන"නයි. "න මහාරුප
 උත්තරකුරුතො. අපිච ඛො තවෙව රට්ඨවාසිනො ගහප්ඨි පුත්තස්ස
 භොජනං එත"නයි වතො සොණස්ස සමපතතිං ආපිකම්. තං සුඤ්ඤා රුජා
 සොණං දට්ඨකාමො පුඤ්ඤා වම්මකතකිකෙ වුත්තනගෙත අසීතිණා
 කුලපුත්තසහස්සෙහි සද්ධිං සොණස්ස ආගමනං අකාසි. තෙ හගවතො
 ධම්මදෙසනං සුඤ්ඤා සොතාපන්නා ජාතා. සොණො පන පබ්බජිණා
 අරහතෙත පතිට්ඨිතො. හගවාපි එතදත්තමෙව රඤ්ඤා පිණ්ඩපාතං
 දාපෙසි. එවං කතහත්තකිවෙව හගවති අථ ඛො ජීවණො භොමාර
 හපව්වා තං සිංචයාහං දුස්සසුහං ආදාය-පෙ-එතදමොව.

අතිශක්තනවධන් එත් විතිව්ජයො මහාබ්බකිකෙ වුත්තනගෙ
 තෙව වෙදිතබ්බො. හගවා හතෙත පංසුකුලිකො ගිහිකුසංඝෙසා
 වා ති හගවතො හි බුද්ධත්තපතතිතො පට්ඨාය යාව ඉදං වත්තං,
 එත්තතරෙ විසති වස්සාති න භොවි ගහපතිවිවරං සාදිසි. සබ්බෙ
 පංසුකුලිකාව අහෙසුං. තෙතායමෙවමාහ. ගහපතිවිවරනති ගහ
 පතිති දිත්තවිවරං; ධම්මසා ඤාතාසාති වත්තදාතාතිසංසප්පිසංසුත්තාය
 කපාය; ඉතිවිසතරණාපිති අපපගෙතපි මහගෙතපි; යෙන තෙන
 විති අත්තො. අනුජානාමි ගිහිකවෙ භොජවනති එත් පකතිකොජව
 මෙව වට්ටති. මහාපිට්ඨිකකොජවං න වට්ටති. මහාපිට්ඨිකකොජවොති
 උණණාමයො පාමාරසදිසො භොජවො; භාසිතිජාති කාසිනං රුජා;
 පසෙතදිස්ස එකපිතිකහාතා එස. අබ්බිකාසිසනති එත් කාසිති
 සහස්සං වුච්චති. තං අග්ගතකො කාසියො; අයමපන පඤ්ච සතාති
 අග්ගති. තස්මා අබ්බිකාසියොති වුත්තො. තෙනෙවාහ: උපපබ්බි
 කාසිනං ධම්මානනති. හඬගං නාම පඤ්චති සුත්තෙහි මියෙණා
 කතං; වාකමයමෙවාතිපි වදනති. එසඤ්ඤව හගවතා විවරං අනු
 ඤ්ඤානං න මෙති තෙ කිර ඉතිවිසතරනාති එතස්ස ගහපතිතෙන
 වා පංසුකුලෙත වාති එවං අත්තං සලලකසිංසු. නාගමෙසුනති යාව
 තෙ ආගමන්ති, තාව න අව්ජිංසු; පක්කමිංසුයෙව. න අකාමා හාහං
 දකුන්ති න අතිව්ජාය දකුං; යදි පන ඉවන්ති, දතබ්බො. ආගමෙ
 සුනති උපවාසෙ අව්ජිංසු; තෙන හගවා ආහ: අනුජානාමි ගිහිකවෙ
 ආගමෙතනාගං අකාමා හාහං දකුන්ති. යදි පන මනුස්සා ඉධාගතා
 එව ගණනනතුති දෙනා, සඤ්ඤාණං වා කතා ගවන්ති: සමපතතා
 ගණනනතුති. සමපතතකාතං සබ්බෙසමපි පාපුණාති. සමෙ ජබ්බිකා
 ගතා, යෙන ගතිතං, සො එව සාමි. සදිසා ධක්කමිංසුති සබ්බෙ සමං
 ධක්කමිංසු. එකදිසාය වා ධක්කමිංසුතිපි අත්තො. තෙන කුතිකා

කඩාති ලඟිං සංසුකුලා සඤ්ඤා භාජෙත්වා ගණ්ණිකාමාති බතිමෙව
 කතිකං කත්වා; සො න ඡන්ද්‍රගතිනති ආදිසු විවරපටිඣ්‍යානකභෙගසු
 පච්ඡා ආගතානම්පි අත්තනො ඤ්ඤාසාදිතං පඨමතරං පටිගණ්ණනො
 වා එකඟිං. පෙමං දසෙය්‍යත්වා ගණ්ණනො වා ලොභපකාන්තාය
 අත්තනො පරිණාමෙනො වා ඡන්ද්‍රගතිං ගව්ඡති නාම. පඨමතරං
 ආගතස්සාපි සොධවසෙන පච්ඡා ගණ්ණනො වා දුග්ගතමනුස්සෙසු
 අවඤ්ඤා කත්වා ගණ්ණනො වා 'කිං වො සරෙ ධපනොකාසො නත්ති?
 චූමානං සත්තකං ගහෙත්වා ගව්ඡතා'ති එවං සබ්බස්ස ලාභනතරං
 කරෙනො වා දෙදසාගතිං ගව්ඡති නාම. යො පන මුට්ඨස්සති
 අසපජානො, අයං මොභාගතිං ගව්ඡති නාම. පච්ඡා ආගතානම්පි
 ඉස්සරං හයෙන පඨමතරං පතිගණ්ණනො 'විවරපටිඣ්‍යානකට්ඨානං
 නාමෙතං හාරිග'නති සත්තසත්තො වා භාසාගතිං ගව්ඡති නාම. මයා
 ඉදඤ්ඤා ඉදඤ්ඤා ගතිනං ඉදං න ගතිනනති එවං ජානනො ගතිනා
 ගතිනං ජානාති නාම. තස්මා යො න ඡන්ද්‍රගතිආදිවසෙන ගව්ඡති,
 ඤ්ඤාතක අඤ්ඤාතක අඤ්ඤාතකෙනෙසු විසෙසං අකත්වා ආගතපටිපාටියා
 ගණ්ණාති, සීලාවාරපටිපත්ති සුචෙතා හොති, සතිමා මෙධාචී
 ඛ්‍යාති පටිඣ්‍යානණමෙව අමානං භාරොති වත්වා ගතිතට්ඨානෙයෙව
 ජඤ්ඤාතො, සතෙකාති දායකානං විස්සට්ඨාය වාමාය පරිමණ්ඩලෙහි
 පදබ්‍යාසඤ්ඤාති අනුමොදනං කරෙනො පසාදං ජනෙත්වා, එව
 රුපො සමමනනිතබ්බො.

එවං ව පන ගිකඛවෙ සමමනනිතබ්බොති එත්ථ පන එතාය යථා
 වූත්තාය නම්මවාමායපි අපලොකනෙනාපි අනෙතාමිනාසර සබ්බසබ්බ
 මජ්ඣෙයි ඛණ්ඩසීමායපි සමමනනිත්වා වට්ටතියෙව. එවං යම්මතෙන ව
 විහාරපච්චෙනො වා පටිපාදිතං වා න අවජිතබ්බං. යත්ථ පන ආගතා
 ගතා මනුස්සා සුඛං පස්සනති, තාදිසෙ ධුරවිහාරට්ඨානෙ විජතිං පස්සෙ
 ධපෙත්වා සුතිවන්තො සුපාරාගෙන තිසිදිතබ්බනති. නත්ථෙව උජ්ඣ
 ඩාති පටිඣ්‍යානණමෙව අමානං භාරොති වත්වා ගතිතට්ඨානෙයෙව
 ජඤ්ඤාතො ගව්ඡති; විවරනිදගහනති විවරපටිසාමනකං; සො න
 ඡන්ද්‍රගතිනති ආදිසු වෙත්ථ ඉතො පරං සබ්බත්ථ වූත්තානෙයෙනෙව
 චිතිවජයො වෙදිතබ්බො. සමමුග්ගිච්ඡිජ්ජයොපි නාටිතානුසාරෙනෙව
 ජාතිතබ්බො. ධිනාරං වාති ආදිසු යො ආරාමමජ්ඣෙව ආරාමිකානමණේර
 දීති අවිචිතො සබ්බස්සං සමොසරණං යො විහාරෙ වා අඤ්ඤායොගො
 වා හොති, සො සමමනනිතබ්බො. පච්චනතසෙනාසකාමපන න සමමනනි
 තබ්බං. ඉදං පන භණ්ඩානාරං ඛණ්ඩසීමං ගතවා ඛණ්ඩසීමාය
 නිසිපෙනාති සමමනනිත්වා න වට්ටති. විහාරමජ්ඣෙයෙව සමමනනිතබ්බං.
 ගුත්තාගුත්තං ව ඡන්ද්‍රගතිනති එත්ථ යස්ස නාම ඡදනාදිසු නොචී
 දෙදසා නත්ථි, නං ගුත්තං. යස්ස පන ඡදනතිණං වා ඡදනට්ඨිකා වා
 කත්ථි කත්ථි පතිතා, යෙන ඔවසෙති වා, මුසිකාදිතං වා පවෙසො
 හොති, භික්ඛාදිසු වා කත්ථි ඡද්දං හොති, උපට්ඨිකා වා උට්ඨ
 ගනති, භංසබ්බං අගුත්තං නාම තං සලලංකත්වා පටිසංඛරිතබ්බං.
 සීතසමෙය ආරඤ්ඤා වානසානඤ්ඤා සුපිතිතං කාතබ්බං. සීතෙන

හි විවරනි කණ්ණකිනාති හොනති. උණ්ණසම්මයෙ අනතරනතර වාතපච්චෙදනත්ථං විවරිතබ්බං. එවං කරුණෙනා හි භුතතාභුතතං ජානාති නාම. ඉමෙහි පන විවරපටිඣ්ඣාගකාදීති තිතිපි අතඤ්ඤා වතනං ජාතිතබ්බං.

තත්ථ විවරපටිඣ්ඣාගකොන භාව යං යං මිත්‍රස්සා කාලවිවරනති වා අකාලවිවරනති වා අවේකවිවරනති වා වස්සකසාපිකනති වා නිසීදනනති වා චිත්තරණනති වා මුඛපුඤ්ඤනවොලුනති වා දෙනති, තං සබ්බං එතරුසිං කත්වා මියෙසාත්වා න ගණිතබ්බං. විජුං විජුං කත්වා ගණිතත්වා විවරනිදගකස්ස තථෙව ආවිකක්ඛිත්වා දුතබ්බං. විවර නිදගකෙනාපි ගණ්ණාගාරිකස්ස දදමානෙන ඉදං කාලවිවරං-පෙ-ඉදං මුඛපුඤ්ඤනවොලුනනති ආවිකක්ඛිත්වා දුතබ්බං. ගණ්ණාගාරිකෙනාපි තථෙව විජුං විජුං සඤ්ඤනං කත්වා ධපෙතබ්බං. තතො සඤ්ඤන කාලවිවරං ආහරුති චුඤ්ඤ කාලවිවරමෙව දුතබ්බං-පෙ-මුඛපුඤ්ඤන වොලුකං ආහරුති චුඤ්ඤ නදෙව දුතබ්බං. ඉති ගගවා විවරපටිඣ්ඣා ගතො අනුඤ්ඤතො, විවරනිදගකො අනුඤ්ඤතො, ගණ්ණාගාරං අනුඤ්ඤතං, ගණ්ණාගාරිකො අනුඤ්ඤතො, න බාහුලිකතාය න අහනතුට්ඨයා. අපි ව බො සම්ඝානුග්ගතාය.¹ සචෙ හි ආහවාගටං ගගෙත්වා හිකුචු භාජෙය්‍යං, තෙව ආහටං න අනාගටං න දින්නං නාදින්නං න ලද්ධං නාලද්ධං ජාතෙය්‍යං, ආහවාගටං ථෙරසනෙ වා දදෙය්‍යං, බණ්ඩාබණ්ඩං වා ජිඤ්ඤිත්වා ගණ්ණෙය්‍යං, එවං සති අයුත්තපරි හොගොව හොති. න ච සබ්බෙසං සම්භංගො කථො හොති. ගණ්ණා ගාරෙ පන විවරං ධපෙත්වා උග්ගනනකාලෙ එකෙකස්ස හිකුචුතො තිවිවරං වා ඤේ ඤේ වා එකෙකං වා විවරං දස්සනති, ලද්ධාලද්ධං ජාතිස්සනති. අලද්ධභාවං ඤත්වා සම්භගං කාචුං මඤ්ඤිස්සනති.

න ගිකඛ්ඛෙව ගණ්ණාගාරිකො, චුට්ඨාපෙතබ්බොති එත්ථ අඤ්ඤපි අද්ඨාපනියා ජාතිතබ්බායෙව. අට්ඨකාරෙ හි න චුට්ඨාපෙ තබ්බා; චුට්ඨකාරෙ, ගණ්ණාගාරිකො, ගිලානො, සම්ඝතො ලද්ධසෙනා සතොති. තත්ථ චුට්ඨකාරෙ අතඤ්ඤා චුට්ඨතාය නවකතරෙන න චුට්ඨාපෙතබ්බො. ගණ්ණාගාරිකො සඤ්ඤන සම්මතතිත්වා ගණ්ණාගාරස්ස දින්නතාය. ගිලානො අතඤ්ඤා ගිලානතාය. සඤ්ඤා පන බහුස්සුතස්ස උදෙසාපරිපුල්ලිති බහුකාරස්ස භාරතිතාරකස්ස එසුකං ආවාසං අනුට්ඨාපනියං කත්වා දෙති, තස්මා සො උපකාරතාය ව සම්ඝතො ලද්ධතාය ව න උට්ඨාපෙතබ්බොති. උග්ගනනං තොතිති බහුං රුසිකතං තොති; ගණ්ණාගාරං න ගණ්ණාති. සමුච්චිද්දානනාති අතෙනා උපචාරසීමායං සිතෙන; ගාජේකුන්ති කාලං සොසෙත්වා පටිපාටියා භාජෙය්‍යං; කොලාගලං අභාසිති 'අභාසං ආවරිතස්ස දෙථ. උපජ්ඣායස්ස දෙථ'ති එවං මහාසද්දමකාසි. විවරගාපන කඤ්ඤපු සභාගාතං හිකුචුතං අපාපුණ්ණාදි මහග්ගවිවරං දෙනො

ජන්‍යුතයා ගව්වක් නම්. අනෙකුත් බුද්ධිමත්යා පාපුණ්‍යයෙහි මහත්
 විවර. අදහා අපහසු දෙනා දෙසාගති. ගව්වක් නම්. මොන
 මුළුනා විවරයකටත්. අපහසුතා මොහොතක ගව්වක් නම්.
 මුළුත. නවතාවෙහි ගව්ව අපහසුතාවෙහි මහත්විවර.
 දෙනා සාගති. ගව්වක් නම්. යො එව. න ගව්වක්, සබ්බසං
 කුලානුතා පමානුතා මිත්තනතා ගොති, සො සමනතතාවෙහි.
 භාවිතාභාවිතයා “එතනතාති විතාති භාවිතාති. එතනතාති
 අභාවිතාති”ති ජාතනතා භාවිතාභාවිතයෙහි ජාතනතාති වුවෙහි.
 උච්චිතයා “ඉදං ජුලං, ඉදං සත්තං, ඉදං සත්තං, ඉදං තනුතං, ඉදං
 පරිනුතං, ඉදං අපරිනුතං, ඉදං දීඝතො එතනතං, පුජුලතො
 එතනතං”නති එව විතාති විවිතියා; කුලසිංහයා “ඉදං. එතනතං
 අග්ගති. ඉදං. එතනතං”නති එව අග්ගපරිවෙදං කතා; මනුෂ්‍යා
 මනුෂ්‍යා. කතාති සමෙ සබ්බසං එතනතෙහි දසදසග්ගතතං පාපු
 ණාති, ඉවෙවතං කුසලං. තො වෙ පාපුණාති, යං නව වා අධි වා
 අග්ගති, තං අනෙකුත් එතනග්ගතතෙහි ව ද්විතීයතතෙහි ව සද්ධිං
 බන්ධිතා. එතෙහි උපායෙහි සමෙ පරිච්ඡේදෙහි දසපායාති අනෙකුත්. භික්ෂු
 ගණනා වග්ග. බන්ධිතාති සමෙ එතනතාති දීඝතො ද්විතීයා
 නප්පතාති, දස දස භික්ෂු ගණනා දස දස විවරපරිච්ඡේදෙහි එතං
 වග්ග. බන්ධිතා එතං ගණනා කතා එව විවරපරිච්ඡේදෙහි දසපායං
 අනුජානාමිති අනෙකුත්. එව ද්විතීය විවරපරිච්ඡේදෙහි කුසලා පාතන
 තෙහි, තෙහි භික්ෂු පුත කුසලාතං කතා භාවිතතෙහි.

සාමමණ්ඩලය. උච්චිතයෙහි එතං ගෙ සාමමණ්ඩලය
 අග්ගියරු¹ භික්ෂු සබ්බසං කතනබ්බතමං න කතනති, උච්චිතපරි
 ප්‍රජාප්ත පුතා ආචරිතපරිකාශනං ගෙව විතනපරිවතනං කතනති,
 අනෙකුත් න කතනති, එතනසං එව උපසිංහගො ද්විතීයා.
 ගෙ පන පුරෙහිතතෙහි පව්තනතෙහි භික්ෂු සබ්බසං කතනබ්බ
 තිවං කතනති, තෙසං සමතො ද්විතීයා. ඉදං විවර පිටිසමය
 උපපන්නත ගණනාගෙරු ද්විතීයා අනාලවිවරතෙහි කතනං.
 කාලවිවරපන සමතෙහි ද්විතීයා. තනුපාදවග්ගාධිකං
 සමුද්ධිකතබ්බතාදි සබ්බසං එතනතමං කතා ගතනබ්බතං. එතං
 ගෙ සබ්බසං වතනං. ගණනාගෙරු විවරපි සමෙ සාමමණ්ඩලය
 ආගතතා “ගතන මයං යාතු පවාම. ගතනං පවාම. බජ්ජනං පවාම.
 අපහරිතං කතනම. දතනකට්ඨං ආගතම. රමනලිං කප්පියං කතා
 දෙම. කිං අමෙති න කතං නාම”ති උතකුට්ඨං කතනති, සමගා
 ගොව ද්විතීයා. එතං ගෙ ව² විරුකිතා කතනති; ගෙසෙහි
 කරුණාගො න පසුකුසලි, තෙසං ග්‍රාහය ව්‍යාහර. කුරුකුසලිතං “සමෙ
 සාමමණ්ඩලය ‘අග්‍ර ඵලං. කතනං මයං ගතන සබ්බතමං න කතෙම?
 කප්පියම’”ති යාවතති, සමපරිච්ඡේදෙහි ද්විතීයා”ති ව්‍යාහර. උතකුට්ඨ

1. ස. I & II වාසෙ පරිච්ඡේදෙහි. 2. ස. I. අනුසංගතො, සි II, අධි කතනො.
 3. ස. I & සි II, ගෙව

ව්‍යාපාරයක් නිදේ. එය කනකාරයා වා ප්‍රකාරිකුකාමෝ; සභාං ලභිකා දිසා පකකම්මකුකාමෝති අපේවා. සභාං භාගං දුකුනති ඉදං ගණ්ඨා ගාරතො විවරති නිහරිතො පුඤ්ඤ කතෙ ගණ්ඨායා පහවාය භික්ඛු සඛෙස සනතිපතීතෙ සභාං ලභිකා ගහකුකාමෝ “සභාතො මා පරිභාසී”ති එතමභං සකියං වුත්තං. තසමා අනිගතෙසු වා විවරෙසු අපහවාය වා ගණ්ඨායා අසනතිපතීතෙ වා සඛෙස දුකුං න වට්ටයි. විවරෙසු පන නිගවෙසු ගණ්ඨා පහරිතො භික්ඛුසඛෙස සනතිපතීතෙ විවරභාජ කෙන ඉමස්ස භික්ඛුතො කොට්ඨාසෙන එත්තකෙන හමිතබ්බන්ති තකෙකතො නගග්ගාහෙන විවරං දුතබ්බං. තුලාය තුලිතම්ව සමසමං දුකුං න සකකා. තසමා උභයං වා ගොතු අධිකං වා, එවං තකෙක්ඛ නග්ගෙන දිනාං සුදින්නං. තෙව උභයකං පුත දුතබ්බං. නාතිරිත්තං පතීගණ්ඨිතබ්බන්ති. අනිතෙසෙන භාගෙහිනාති¹ දස භික්ඛු ගොනති, සාටකාපි දසෙව, තෙසු එකො ආදස² අග්ගති, සෙසා දසග්ගන්තා, සඛෙබ්බසු දසග්ගන්තවසෙත්ත කුසෙ පාතීතෙ යස්ස භික්ඛුතො ආදසග්ගන්තො³ කුසො පතීතො,⁴ සො “එත්තකෙන මම විවරං පගොති”ති තෙන අනිතෙසභාගෙන ගතකුකාමෝ ගොති, භික්ඛු “අනිතෙසං ආවුසො සමසස්ස සන්නක”න්ති වදන්ති, තං සුචා ගගවා “සඛිසිතෙ ව ගණ්ඨන්තො⁵ ව අපකං නාම නථි. සබ්බථ සංයමො කාභාසෙබ්බා. ගණ්ඨන්තොනාපි කුක්කල්වාසිතබ්බ”න්ති දසස්සතුං “අනුජායාමි භික්ඛුමෙව අනුගෙහිමෙව දිවෙහි”ති ආහ.

තථ අනුගෙහිමෙව නාම යං කියැව් අනුකම්පිතබ්බං අනුපපදුතබ්බං කප්පියගණ්ඨං; යත්තකං තස්ස පටිච්ඡෙස අධිකං, තහතකෙ අග්ගන්තො යසමිං කියමියැව් කප්පියගණ්ඨෙති දිනොති අපේවා. විකල්පක නොසෙය්වාති එත්ත විවරවිකල්පකං පුග්ගලවිකල්පකන්ති ඥෙව විකල්පකා. විවරවිකල්පකං නාම සඛෙබ්බං පඤ්ඤ පඤ්ඤ වන්තාති පත්තාති, සෙසානිපි අපි, එකෙකං පන න පාපුණාති, ඡිද්ධිතො දුතබ්බාති. ඡිද්ධන්තෙහි ව අභිමණ්ඩලාදිකං වා උපාහන්තථිකාදිකං වා පගොන්තාති බණ්ඩාති කතො දුතබ්බාති. ගෙට්ඨිමපරිවෙජ්දෙන වතුරසිතුලිප්පාරම්භි අනුවාතපගොන්තායාමං බණ්ඩං කතො දුකුං වට්ටයි. අපරිගොගමන්ත න කාතුබ්බන්ති. එවමෙථ විවරස්ස අපහවායභාගෙවො විවරවිකල්පකං. ඡිද්ධිතො දිනො පන හං තොසිතං⁶ ගොති. අථ කුසපාතො කාතබ්බො,⁷ සවෙපි එකස්ස භික්ඛුතො කොට්ඨාසෙ එකං වා ඥෙව වා වන්තාති නපගොන්ති, තථ අඤ්ඤා සාමණ්ණං පරිකාරං ඔපෙච්ඡා යො⁸ තෙන කුස්සති, තස්ස හං භාගං දන්තා පප්පා කුසපාතො කාතබ්බො. ඉදමපි විවරවිකල්පකන්ති අභිකාට්ඨිකථායං වුත්තං. පුග්ගලවිකල්පකං නාම දස දස භික්ඛු

1. අනිතෙසභාගෙන-නිගමිතපාලි

5. සි. මු. ගණ්ඨානන්තක.

2. සි I & II. මාදසං.

6. සි I, සන්තොසිතං.

3. සි. මු. & II. ආදසග්ගන්තො.

7. සි I. & II. කුසපාතො දුතබ්බො.

4. සි. & ම. පාතීතො.

8. සි I, & II. සො;

ගණනා වංශං කණ්ණානං එතො විසංගා න සුරති; අඛං ඵං න ව
 වා නොනති, තෙසාං අඛං වා නව වා නොවංසා: “සුමන ඉම
 නිසංගා විසුං ගාපෙථා”ති දතබ්බා. එවමයං පුග්ගොත්තං අප්පසානක
 ගාවො පුග්ගලභිකලකං. විසුං දිනෙත පන තං තොසිතං ගොති. එවං
 තොසෙති, කුසපාතො කාතබ්බොති.¹

ජ්ඣන්තොති ගොමයෙන; පණ්ඩුමානිකාසාති තවමතති තාය;
 මුලප්පකාදිසු හලිද්ධං ඝපෙති සබ්බං චුලප්පනං වට්ඨති. මඤ්චරිඤ්ච
 කුභිකාරඤ්ච ඝපෙති සබ්බං ඛණ්ඩප්පනං වට්ඨති. කුසගාණං නාම
 එතො කණ්ණකරුඤ්චිකං. තස්ස හරිතාලවර්ණං ඛණ්ඩර්පනං ගොති.
 ලොද්දඤ්ච කණ්ඩුලඤ්ච ඝපෙති සබ්බං භවප්පනං වට්ඨති. අලලි
 පතඤ්ච නිලලපතඤ්ච ඝපෙති සබ්බං පාතර්පනං වට්ඨති. හිසිපරි
 භුතතං පන අලලපතෙන න එකවාරං රජතුං වට්ඨති. කිංසුකප්පඤ්ච
 කුසුමාප්පඤ්ච ඝපෙති සබ්බං පුප්ඵප්පනං වට්ඨති. එලප්පනෙ
 පන න කිඤ්ච න වට්ඨති. සිතුරිකාති අපකකර්පනං වුච්චති;
 උතතල්ලපතති වට්ඨාධාරකං රජනකුමරියා මරෙඤ්ච ඝපෙති; තං
 ආධාරකං පරිකම්පිතා රජනං පකම්පිතුං අනුජානාමිති අනෙථා.
 එවං හි කපත රජනං න උත්තරති. උදහෙ වා නිබ්බිට්ඨිකාං වාති
 සචෙ හි පකකා² ගොති, උදකපාතියා දිනෙතා ථෙවො³ සහසා න
 විසරති. නිබ්බිට්ඨියමි අවිසරනොති ධම්මි. රජනුලුඛකනති⁴ රජන
 උලුඛකා; දණ්ඩකපාලකනති තමෙව සදණ්ඩකං; රජනකො
 ලුඛකනති⁵ රජනකුණං; පණ්ඩුමානති අභිරඤ්චතතා එඬං;
 උදහෙ ඛණ්ඩප්පකනති උදහෙ පකම්පිතා ඝපෙතුං; රජනෙ පන
 තිකිනෙන නං උදහං ජබ්බෙති වචරං මද්දිතබ්බං.

දනනාසාමානිති එකං වා දො වා වාරෙ රජති දනවර්ණනාති
 ධාරෙතති. අවිබ්බකනති වතුරස්සකෙදුරකබ්බං; පාලිබ්බකනති ආයං
 මතො ව විජාරතො ව දිසමරියාදබ්බං; මට්ඨිකාදබ්බකනති අනා
 රනතරු රස්සමරියාදබ්බං; සිඛිකාදබ්බකනති මරියාදය මරියාදං විනි
 විජිකිතා ගතවංගො සිඛිකාදබ්බං; වතුකකණ්ණානනති අනෙථා.
 උසංගසි ධං ආනාදොති සකෙකාසි තිං ආනද; උසංගාමි ගතවාති
 තුමෙහි දිනනනෙතෙ සකෙකාමිති දසෙය්යි. සත්ථ හි නාමාති
 යො නාම; කුසිමපි නාමාති ආදිසු කුසිති ආයාමෙතා ව විජාරතො
 ව අනුවාතාදිනං දිසපතනාතමෙතං අභිවචනං; අඛං කුසිතති අනා
 රනතරු රස්සපතනානං නාමං; මණ්ඩලනති පඤ්චණ්ඩකවිවරස්ස
 එකෙකසම්බන්ධෙ මහාමණ්ඩලා; අඬමණ්ඩලනති බුද්ධමණ්ඩලං;

1. සි. II අර්ථා වඬලක තොසෙති යො විවරපවිසංගො උදාසයා, කං
 අසඤ්ඤක පරිකම්පෙත සද්ධං කතා කුසපාතො කාතබ්බා ඉච්චෙතො පාසඬා,
 2. සි II. පරිපකකං. 4. සි I, & II රජනාලුඛකං.
 3. සි. III & II දිනෙත ථෙවො. 5. සි. III. කොලුමපතති.
 6. සි I. සිඬිද්දනති න ව අවිසරනෙ ථෙවො පකකම්පිතනති යාම රජන ධිසු හලිතං
 න විජරති, තාව න අසඤ්ඤ ගතතබ්බං ඉච්චෙතො.

උච්චතනී මණ්ඩලස්ථි අභිමණ්ඩලස්ථි එකතො කථා සිඛිතං මජ්ඣිමනිකායං; අනුච්චිතනී නසං උභොසු පසෙසු දො බණ්ඩාති; ගිවෙසානනාති වා¹වෙසනට්ඨානෙ දළහාරණත්ථං අඤ්ඤං² සුත්තසං සිඛිතං ආගන්තුකපත්තං; ජනකසානනාති ජනකපාසුණවට්ඨානෙ තපෙච සංසිඛිතං³පත්තං; ගිවට්ඨානෙ ජනකවට්ඨානෙ ච පත්තානමෙ වෙතං නාමනස්සි වදනති. බාහනනාති අනුච්චිතනං බසි එකතං බණ්ඩං; ඉති පඤ්චබණ්ඩනවිවරෙනතං විවාරිතනති. අපචා අනු ච්චිතනාති විච්චිතං එකපසංතො දවිනං එකපසංතො දවිනනාති වතුණණමපි බණ්ඩානමෙතං නාමං; බාහනනාති සුප්පමාණවිවරං පාලපනෙතන සංහරිතා බාහාය උපරි යපිතා උසා අනා බසි මුඛා නිට්ඨනති, තෙසං එතං නාමං. අයමෙව හි නයො මහාඅට්ඨකට්ඨාසං වුත්තො.

විවරහි උභයමණ්ඩලනාති විවරහි උභයමණ්ඩ කතෙ; යථා උකඛිතතනණ්ඩා තොනති, එවං කතෙ; උකඛිතතනණ්ඩකභාවං ආපාදි තොති අපචා. විවරහිසිනති එත්ථ හිසිති දො තිණි එකතො කථා හිසිසංකපෙන සංහරිතවිවරහි වුත්තාති. තෙ නිර හිතබු දකඛිණ ගිජිතො හගවා ලුහුං පටිතිවතතිසාතිති තත්ථ ගච්ඡන්තා ජවන වජ්ඣසම් ලභවිවරහි යපෙත්වා අගම සු. ඉදති පන විරෙත⁴ ආග මිසාතිති මඤ්ඤමානා ආදාය පකාමිංසු. අනගරට්ඨකාසුති මාසසා ව එගුණසා ව අනතරං අට්ඨසු; න හගවනං සිතං අපොසිති හග වතො සිතං නාහොසි; සිතාලකාති සිතපනාතිනා; යෙ පනාතිනා වුත්තෙති උච්චතනී⁵ සෙපි වෙ. තෙ කුලසුදානාති න හගවා අපඤ්ඤා කාසෙ අතිසිද්ධිං එතමත්ථ. න ජානාති. මහාජනසඤ්ඤාපනත්ථං පන එවමනාති. දවිගුණං සඛ්ඛාපිනති උපට්ඨකඛාටිං; එකවිසතනති එක පටිං; ඉති “හගවා අතතනා වතුහි විවරහි යාමෙති. අමානං පන නිවිවරං අනුජානාති”ති වචනසාධනාසං උපට්ඨි ඤ්ඤා දිගුණං සඛ්ඛාටිං අනුජානාති.⁶ එකවිවරෙත ඉතෙත. එවා හි තෙසා වතතාරි හමිසා නතිති;⁷ අනනකසානනති එකවරං බොතානං; උතුදබ්බානනති උතුතො. දීක්කාලතො උභ්බානං හග්චත්ථනානං, පිලොතිකානනති වුත්තං හොති. පාලකොසාති අනතරාපණ්ණො පතිතපිලෙ නිත විවරෙ; උසානතො කරණිකාති පරිසයසනා කාතුබ්බා; පරිවෙජ්ජෙ පන නත්ථි. පට්ඨකතමි⁸ වට්ඨති. සබ්බමිදං සාදිගන්තසා හිකබුතො වසෙන වුත්තං.⁹ අගගලං තුත්තනති එත්ථ උභ්බරිතා අලලිකාපත

1. සි I. & II. හි 30.	7. සි I. & II. ගත.
2. සි. මු. අඤ්ඤ.	8. සි 1. පඤ්චකමි 3.
3. සි I. & II. සංසිඛිතං.	9. සි II අසංලං අවිජ්ජපසෙසන්ති ජිත්ත
4. සි මු. විවරත.	දානෙත පිලොතිකාබණ්ඩං ලසා
5. සි II ගිලමනති යි එතදහොසි.	පෙසං ඉමමිසො.
6. සි I & II. අනුජාති.	10. සි I. සිංහුපනා වුත්තං.

බණ්ඩං අග්ගලං; සුත්තකෙන සංසිඛිතං¹ තුන්තං; විජිතියා² කරණං ඉච්චිතා; කණ්ඩුකං චුච්චි මුද්දිතා; දළභිකම්මකති අනුඛි ජිනාව උපසංයං කතා අලලියාපනකං වත්ථකො.

විසාවච්ඡං උත්තානත්ථං. තතො පරං පුබ්බ විතිවර්තමෙව.³ පංසුකුලභණ්ඩාති කතපංසුකුලො; ගරුකො හොතිති / ජිණ්ණ ජිණ්ණානං අග්ගලාඤ්ඤානං ගරුකො හොති; සුත්තලුචං භාතුනති සුත්තතතෙව අග්ගලං දාතුනති අත්ථං. විසානණ්ණා හොතිති සුත්තං අවෙජ්ඣා සිඛිනනානං එකො සඛ්ඛාරිකාණො දිණො හොති; ඛණ්ඩිකති ජිනානණ්ණො ගලති; අනුචායං පජිනණ්ඩ නති අනුචායං වෙව පරිගණ්ඩකො; පනතා ලුප්ථනති මහනෙත්ත පහමුච්චෙත්ත දිනනති සුත්තනති ගලති, තතො පනතා දී ලුප්ථනති; අච්චාපදකං⁴ භාතුනති අවච්චපදකවෙජ්ඣනං⁵ පහමුච්චං සිඛිතං; අනුච්චකම්ම⁶ ආනෙපෙතුනති ආගනතුනාපනතං දාතුං; ඉදං පන අපාහොතනෙ ආරෙපෙතච්චං. සත්ථ පහොති, ආගනතුනාපනතා න වට්ඨති. ජිනිතච්චමෙව. න ගිණ්ණිකව සද්ධාදෙසනති එත්ථ කෙස සුතිනං දෙනො විතිපානෙතිදෙව. මාතාපිතරෙ පන සත්ථ රජජ ධිතා පත්ථනති, දතච්චං. ගිලානොති ගිලානතාය ගහෙති ගතතුම සමත්ථො;⁷ සබ්බෙසෙවත්තෙත්ත ගිලානවසසිතසංකෙතතදීපාරමිත අත්තකසිතනාවෙත්ත අග්ගලකුනතිදෙව පමාණං. ගුණත එව ගි විහාරෙ තිකතිච්චා බගි ගතං වට්ඨති. තාගුණෙ. ආරුකුකාස පන විහාරෙ න සුතුණො හොති. තෙන හණ්ණු ඛලිකාය පකිට්ඨා පාසාණ්ණසිරිඋකමුසිරිදිත්ත සුපට්ඨෙත්තෙත්ත ධ්වපචා ගතච්චං.

තුණෙව ගිණ්ණු නාති විචග්ගිති අකුණ්ණං ගහෙති නිතාති පි තුණෙව; න තෙසං අකුණ්ණු කොට්ඨි ඉසංගෙති. එවත්ත පන විචා අනාගතෙති නිකකුකුචවා ගණ්ණිකනතිති දණොතුං ඉධ පනාති ආදිමා. කණ්ණෙව නාති විචග්ගිති සාව කසිතසං උඛාග්ගාති⁸ සත්ථ ගණ්ණරකෙ ජිකු ලභිතා කසිතං අත්ථං හොති, පත්ත මාස; තො වෙ අත්ථං හොති, එකං විචරමාසමෙව. යං යං සංසංග දෙමාති වා

1. සි I. සංසිඛිතං. 2. සි මු. වට්ඨිතා. 3. සි . පොච්චිකතනති සංගපත්තනිහත්ත; තෙනොති. පොච්චිකතනති. පොකං පොතනති තොකමුද්ද; අනංගාති අත්ථං; සංගමිති කායමිති සංගුපත්තා; සුත්තනා කමෙත්ත විතර්කාති කි තලාතිතො. සන්ධිකාති ජිනිකාක ජිනො; සංගතොති එකසංගොකදුත්තමිතො; ආලපිතොති මම සත්තකං යං ඉවෙත්තසංසි තං ගණ්ණාතිති එවං වුත්තො; එතත්ත චිත්ත අකුණ්ණරත සද්ධි. ජිවති ගතිතෙ අත්තමිසො; පොතිති ඉමෙති ගතිත විසංගා රුතති—ඉවමිසො.
4. සි II. විසානණ්ණං උදරිකුනති දිසංගාණං ජිනිතං. 5. සි. I. අච්චාපදකං.
6. සි I. අච්චාපදකවෙජ්ඣනං. සි. මු. අච්චපදකවෙජ්ඣනං. 7. සි I. අනාගතාපි.
8. සි II. ජිකුකා සංගතනති වත්තො වත්තොති පොකං. නදිතරාති නදිසුර ගතං. අකුණ්ණං. පොති, අග්ගලකුනති විහාරෙති, ඉවමිසො.
9. සි. මු. උඛාග්ගාති.

දෙනාහි, සඛ්‍යං උද්දියං දෙමාති වා දෙනාහි, වියං, චුත්ථසඛ්‍යං දෙමාති වා දෙනාහි, වියොවාසිකං දෙමාති වා දෙනාහි, සත්ථපි, මහත විවරං අවිහරිතො තං විහාරං පටිසන්ති, තං සබ්බං තස්සෙව භික්ඛුනො හොත්. යථි සො වියොවාසනං වඩ්ඪි, පඤ්ඤාපඤ්ඤා ධර්ම උපනිකෙට්ඨතො වා තත්ථප්පාදතො වා වියොවාසිකං ගණ්හාති, සබ්බං සුගතිතමෙව හොති. ඉදං හි එත්ථ ලකඛණං: යෙන තෙනා කාමරත සඛ්‍යං උප්පන්නවත්ථං අත්ථතකසීතස්ස පඤ්ඤා මාසෙ, අත්ථතකසීතස්ස එකං විවරමාසං පාපුණාති. යං පන “ඉදං¹ ඉධ වියං චුත්ථසඛ්‍යං දෙමා”ති වා “වියොවාසිකං දෙමා”ති වා වත්ථා දින්නං, තං අත්ථතකසීතස්සාපි පඤ්ඤා මාසෙ පාපුණාති. තෙනා පරමපන උප්පන්නං වියොවාසිකං පුච්ඡිතබ්බං: “කිං අතීතවස්ස ඉදං වියොවාසිකං? උද්භු අනාගතවස්ස?”ති. කත්ථා? පිට්ඨිසමයෙ උප්පන්නතො.²

උතුඛාලනාහි වියොනතො අඤ්ඤං කාලං; නාති විවරාහි ආද්‍ය සාවස්ථං භවත්වාහි එත්ථ තාති විවරාහි ගතගතධාරානෙ සඛිකිනානෙව හොනති. භික්ඛුහි දිට්ඨමතතමෙවෙත්ථ පමාණං. තස්මා සථෙ කොච්ඡි පටිපථං ආගව්ඡන්තො “කුතිං ආවුසො ගව්ඡසි”ති පුච්ඡිතො තමත්ථං පුත්වා “කිං ආවුසො මයං සමෙකො න හොමා”ති තත්ථෙව භාජේතො ගණ්හාති,³ සුගතිතාති. සථෙපි එස මග්ගා ඔක්කමිත්වා කඤ්ඤි විහාරං වා ආසනසාලං වා පිණ්ඩාය වරන්තො එකං ගෙගමෙව පටිසෙති, තත්ථ ව නං භික්ඛු දිස්වා තමත්ථං පුච්ඡිතො භාජේතො ගණ්හනාහි, සුගතිතා නෙව. අබ්බිකානුනාහි එත්ථ අබ්බිකනන්තන වත්තං ජාතිතබ්බං: තෙන හි භික්ඛුනා ගණ්ඨං පහරිතො කාලං කොසෙත්වා ථොකං ආගමෙත්වා සථෙ ගණ්ඨසඤ්ඤං වා කාලසඤ්ඤං වා භික්ඛු ආගව්ඡන්ති, තෙන සද්ධං භාජේතබ්බාති. නො චෙ ආගව්ඡන්ති, “මයතිමාති විවරාහි පාපුණන්ති”ති අබ්බිකානබ්බාති. එවං අබ්බිකතෙ සබ්බාති තස්සෙව හොනති. සීතිකා⁴ පන න තිට්ඨති. සථෙ එකෙකං උග්ගරිත්වා “අයං පඨමභාගො මග්ගං පාපුණාති, අයං දුතීයභාගො”ති එවං ගණ්හාති, ගතිතාති ව සුගතිතාති හොනති. සීතිකා⁴ ව තිට්ඨති. එවං පාපෙත්වා ගණ්හන්තොහි අබ්බිකතමෙව හොති. සථෙ පන ගණ්ඨං පහරිත්වා වා අපහරිත්වා වා කාලමපි කොසෙත්වා වා අකොසෙත්වා වා “අහමෙවෙත්ථ මග්ගමෙව ඉමාති විවරාහි”ති ගණ්හාති, දුග්ගතිතාති හොනති. අථ “අඤ්ඤං කොච්ඡි ඉධ න ඤ්ඤං. මග්ගං එතාති පාපුණන්ති”ති ගණ්හාති, සුගතිතාති. පාතීතො කුසෙති එකකොට්ඨාසෙ කුස⁵ දණ්ඩකෙ පාතිතමතෙන සථෙපි භික්ඛුසහස්සං හොති, ගතිතමෙව නාම විවරං.

1. සි I. පාපුණාති. ඉදං.

* “කත්ථා පිට්ඨිසමයෙ උප්පන්නතො”ති අයං පාසො පොරණකපොත්තෙසු “පඤ්ඤාමාසෙ පාපුණාති”ති ඉමස්සානතතරං. දිස්සති. තථාපි චිත්තවිනෝදනිඨං. කං පඤ්ඤා ලිඛිතකම් විනිවර්තනං. ඉතෙව නිවෙසිතො.

සි මු ගණ්හනාහි, 3. සි I, & II. සීතිකාය, 4. සි 11. සීතිකාය, 5. සි. මු. එකකුස.

නා අකාමා භාගො දුතථෙබ්බා. සමෙව පන අත්තනො රුචියා දුතුකාමා
 නොනති, දෙනතු. අනුභාගෙසි¹ එසෙව නයො. සමිවත්තිති 'කාලුචිව
 රජපි සබ්බස්ස ඉතොව දස්සාම. චිත්තං සජ්ජයමානෙ අතිචිරං හොති'ති
 බිත්තං යෙව සමිවත්ති හත්තාති අකංසු. ඡේතර ආගමම උපපන්නානිති
 චූළමෙසු පසාදෙන බිත්තං උපපන්නාති. සබ්බස්ස දෙමාති විවත්ති
 දෙනාති සතලොපි විවරනාලං සතිකං සතිකං දෙනතියෙව. පුරිමෙසු
 පන දච්ඡු වච්ඡු පටිච්ඡන්දනත්තා අදංසුති වුත්තං. සමෙත්තලා ඡේතති
 චිත්තධර පාමොක්කා-ඡේතරා; ඉදමපන වච්ඡං සද්ධං පුරිමෙන ඥා
 භාතුකවච්ඡුනා පරිනිබ්බුතෙ හගමති උපපන්නං. ඉමෙව ඡේතර දිට්ඨ
 දුබ්බා තථාගතං. තස්මා පුරිමෙසු වච්ඡුසු යථාගතෙන පඤ්ඤාතන
 නයෙතෙව නිවේසුං.

මාමභ්‍යාමාසං. අමමාසිති අපෙපව නාම විවත්ති භාගෙත්තා
 මයෙපි සංගහං කාරෙය්‍යනති තිවරභාජනනාලං සල්ලකෙත්තාම
 අමමාසි. සාදිසියාසිති ගණිතියසි; එත් ව කිංචලාපි තස්ස ගාගො
 නා පාපුණො. අථ චො "නගරවාසිනො අගං වුබ්බං ධම්මකරිකො"ති
 පත තිංසු "සාදිසියාසි"ති ආහංසු. ඡො සාදිසියාසි ආපනති
 දුක්ඛමස්සාති එත් පන කිංචලාපි ලුහුකා ආපනති, අථ චො ගහි
 නාති ගහිතායානෙ දුතථෙබ්බාති. සමෙපි නට්ඨාති වා ජණණාති වා
 හොනති, නයෙව ගිව්. දෙතිති වුත්තෙ අදෙත්තො² චුරිතිකෙට්ඨපෙ
 හණිමෙසුන කාරෙත්තෙබ්බා. මහාබ්බාසාසනාති එකං අධිප්පායං;
 එකපුණ්ණලපට්ඨිමසමෙව දෙථාති අත්තරා. ඉද්දති යථා ඡො දුතථෙබ්බා,
 තං දස්සෙත්තං තනතිං ධම්මෙත්තො ඉධ පට්ඨාති ආදිමාන. තත් සමෙ
 දච්ඡු උපධස්සං. අච්ඡු උපධස්සනාති එකකාසමිං එකාගමිකානා වා³
 සත්තාහං සත්තාහං වා³ සමෙව වසති, එකාගමිකමිං වගාපර යං එකො
 සුත්තලො ලහති, තෙනා තෙනා උපධස්සං උපධස්සං දුතථෙබ්බං. එවං එකා
 ධිප්පායො දිත්තො හොති. සසම වා පන බහුතරනති සමෙ එකමිං
 වගාපර වසනො ඉත්තමිං සත්තාහපාරෙත්ත අරුණමෙව උච්ඡපෙති,
 එවං පුරිමසමිං බහුතරං වසති නාම. තස්මා තෙනා බහුතරං වසිත
 විතරනො තස්ස පට්ඨිමසො දුතථෙබ්බා. එවමපි එකාධිප්පායො දිත්තො
 හොති. ඉදද්දති නානාලාභෙති නානුපවාසෙති එකසිමිතිනාමෙති
 කපිතං. නානාසිමිතිනාමෙ පන සෙත්තාසත්තාසො පට්ඨපස්සමාති.
 තස්මා නානා⁴ විවරපට්ඨිමසො න පාපුණොති. සෙසමපන ආමිස
 හෙත්තරාදි සබ්බං සබ්බත් අත්තාසිමගතස්ස පාපුණොති.

මස්මෙවෙති ජාමොසුනාති එවං ධොමත්තා අඤ්ඤා කාසාමං තිවා
 සෙත්තා මස්මෙවෙති නිපජ්ජාපෙසුං; නිපජ්ජාපෙත්තා ව පනායස්මා
 ආගමෙත්තා මුත්තකරිසකිලිට්ඨාසාමං ධොමිත්තා භුමියං පරිහණමං
 අනාසි මසා ගිකමෙව මං උපධිමෙත්තො ඡො ගිලානං උපධි

1. සි 1 & 11. අනුත්තංසෙව.
 2. සි 1. අදෙත්තො.
 3. සි 1. & 11. 'වා' ඉති කපි.
 4. සි 11. තස්ස.

හෙසසාධි යො මං ඔවාදානුසාසනිකරණෙන උපට්ඨගෙය්‍ය, සො
 ගිලානං උපට්ඨගෙය්‍ය; මම ඔවාදකාරකෙන ගිලානො උපට්ඨා
 තබෙබ්බාති අගමෙත්ථ අපො, 'ගගවතො ව ගිලානස්ස ව උපට්ඨානං
 එකසද්දිස'නති එවං පනෙත්ථ අපො ත ගගෙතබ්බො, සසෙසන උපට්ඨා
 නාසබ්බාති යස්ස තෙ උපජ්ඣායාදයො තත්මං විහාරෙ තත්ථ,
 ආගාතානුකො ගොති, එකවාරිකානිකු සසිසස්ස භාරො. තස්මා සසෙසන
 උපට්ඨාතබ්බො. නො වෙ උපට්ඨගෙය්‍ය, සකලස්ස සසිසස්ස ආපතති.
 වාරං ඤපෙත්වා ජග්ගනනත්ථ පන යො අත්තනො වාරෙ න ජග්ගති,
 තස්සෙව ආපතති. සසිසපොරොපි වාරතො න මුවෙති. සවෙ
 සකළො සබ්බො එකස්ස භාරං කරොති, එකො වා වත්තසම්පන්නො
 හිකු අගමෙව ජග්ගියාමිති පටිජග්ගති, සබ්බො ආපතතිතො
 මුවෙති. අභික්ඛාමනනං වා අභික්ඛාමනීති ආදිපු වසිත්තං වා ආබාධං
 "ඉදං නාම" මෙ පරිච්ඡෙදනස්ස වසිති. ඉදං පරිච්ඡෙදනස්ස
 පරිභායති. ඉදං පරිච්ඡෙදනස්ස තිට්ඨති"ති යදා භූතං නාමිකප්පෙති
 එවමෙත්ථා දට්ඨබ්බො. නාලනති න පතිරුපො, න යුත්තො උපට්ඨා
 වුං; හෙසජ්ජං සංවිධානුනති හෙසජ්ජං යොජජ්ඣා අසමිත්ථො නොති;
 ආමිසනානෙති ආමිසා අස්ස අත්තරනති ආමිසානරො; අත්තරනති
 ඤාරණං වුවෙති; ආමිසඤාරණං යාගුහත්තාපත්තවිරුහි පනෙත්තො
 උපට්ඨානීති අපො. ඤාලකපනති¹ ඤාලතිරිභාය; ගිලානුපට්ඨා
 ඤානං දානුනති එත්ථ අත්තාරං වුත්තාය කම්මවාචාය දින්නම්පි
 අපළොකෙත්වා දින්නම්පි දින්නමෙව ගොති. වට්ඨති.

සං නත්ථ ලුහුගණිඤ:-සං නත්ථ ගරුභණිඤනති එත්ථ ලුහුගණි
 ගරුභණිඤානං නානාකරණං පරතො වණ්ණසිස්සාමි. ගිලානුපට්ඨාන
 ලාපෙ පන අයං ආදිතො පට්ඨාය විනිට්ඨයො:- සවෙ සකලෙ හිකු
 සෙසස උපට්ඨගනෙන කාලං කරොති, සබ්බෙපි සාමිකා. අථ එකපෙවති
 වාරෙ කපෙ එකපෙවති අකහෙයෙව කාලං කරොති, තත්ථ එකපෙව
 ආවරියා වදනති: "සබ්බෙපි අත්තනො වාරෙ සම්පන්න කරෙය්‍යුං.²
 තස්මා සබ්බෙපි සාමිකො"ති. එකපෙව වදනති: "යෙහි ජග්ගිතො, තෙ
 යෙව ලහනති. ඉතරෙ න ලහනති"ති. සාමිකණරෙ කාලකපෙ සවෙ
 විවරං අත්ථ, ගිලානුපට්ඨාකානං දාතබ්බං. නො වෙ අත්ථ, යං අත්ථ, හං
 දාතබ්බං. අඤ්ඤත්මං පරිකඛාරෙ සති විවරභාගං කත්වා දාතබ්බං. හිකු
 ව සාමිකණරෙ ව සවෙ සමං උපට්ඨනිංසු, සමකො භාගො දාතබ්බො.
 අථ සාමිකණරෙව උපට්ඨගති, හිකුස්ස සංවිදානමත්තමෙව
 නොති, සාමිකණරස්ස ජෙට්ඨකොට්ඨකො³ දාතබ්බො. සවෙ සාමිකණර
 හිකුනා ආතීතඋදකෙන යාගුං පවිත්වා පටිකාභාපනමත්තමෙව
 කරොති, හිකු උපට්ඨගති, හිකුස්ස ජෙට්ඨකාගො දාතබ්බො.
 බහු හිකු සබ්බ සමග්ගා හුත්වා උපට්ඨගනති, සබ්බසං සමකො
 භාගො දාතබ්බො. යො පනෙත්ථ විසෙසෙන උපට්ඨගති, තස්ස විසෙසො

1. සි. I, & II, ඤාලකපනති. 2. & I, & II, කරෙය්‍යුං.
 3. සි. මු. ජෙට්ඨකාගො.

කාතබ්බො. යෙන පන එකදිවසෙපි ගිලානුපට්ඨාභවසෙන
 යාගුහතං වා පච්චාදිත්තං, නහානං වා පට්ඨාදිතං, සොපි ගිලානු
 පට්ඨාකොව. යො සමිපං අනාගන්තො හෙසජ්ජනසොට්ඨාදීති පෙසෙති,
 අයං ගිලානුපට්ඨාකො න හොති. යො පරියෙසිතො යාහාපෙතො
 ආගච්ඡති, අයං ගිලානුපට්ඨාකොව. එකො වතතසිඤ්ඤා ජග්ගති,
 එකො පට්ඨාසාය,¹ මතකාලෙ උභොපි පට්ඨාසිංසනති, උචින්නමපි
 දතබ්බං. එකො උපට්ඨාතිතො ගිලානස්ස වා කමෙමන අත්තනො වා
 කමෙමන කත්ථි ගතො පුන ආගන්තො ජග්ගස්සාමිති, එතස්සපි
 දතබ්බං. එකො විරං උපට්ඨාතිතො ඉදුති න සකෙකාමිති ධූරං නික්ඛි
 පිතො ගච්ඡති, සචෙපි තං දිවසමෙව ගිලානො කාලං කරෙති,
 උපට්ඨාකභාගො න දතබ්බො. ගිලානුපට්ඨාකො නාම ගිති වා හොතු
 පබ්බජිතො වා, අත්තමසො මාතුගාමොපි, සබ්බෙ භාගං ලග්ගති.
 සචෙ තස්ස භික්ඛුනො පත්තව්වරමත්තමෙව හොති, අඤ්ඤං තප්ථි,
 සබ්බං ගිලානුපට්ඨාකානං යෙව දතබ්බං; සචෙපි සහස්සං අග්ගති.
 අඤ්ඤාපන බහුමපි පරික්කාරං තෙ න ලග්ගති. සබ්බස්සෙව හොති.
 අවසෙසං හණ්ඩං බහුකඤ්ඤව මහස්සඤ්ඤ, තිව්වරං අපපය්සං, තතො
 ගහෙතො තිව්වරපරික්කාරෙ දතබ්බො. සබ්බං චෙතං සබ්බිකාතො
 ලබ්බති. සචෙ පන සස්ස ජිවමානො යෙව සබ්බං අත්තනො පරික්කාරං
 නිස්සජ්ජිතො කස්සපි අදුසි, කොච්ච වා විස්සාසා අග්ගහෙසි, යස්ස
 දිත්තං, යෙන ව ගතිතං, තස්සෙව හොති. තස්ස රුචියා එව ගිලානු
 පට්ඨාකා ලග්ගති. අඤ්ඤාසං අදුතො දුරෙ ධිපිතපරික්කාරපි තත්ථ
 තත්ථ සබ්බස්සෙව හොන්ති. ද්විත්තං සත්තකං හොති අවිහතනං,
 එකමිං කාලකතෙ ඉතරෙ සාමි. බහුත්තමපි සත්තකෙ එසෙව තයො.
 සබ්බෙසු මතෙසු සබ්බිකං හොති. සචෙපි අවිහජ්ජිතො සද්ධිවිහාරිකා
 දිතං දෙති,² අදිත්තමෙව හොති. විහජ්ජිතො දිත්තං පන සුදිත්තං.
 තං තෙසු මතෙසුපි සද්ධිවිහාරිකාදිතං යෙව හොති. න සබ්බස්ස.

කුසව්ඨදිසු අක්කන්තාලානි අක්කන්තාලමයං; පොත්ථකොති මතවි
 මයො වුවෙති. සෙසාති පඨමපාරුජ්කවණ්ණනායං වුත්තාති. තෙසු
 පොත්ථකෙ එව දුක්කාවං. සෙසෙසු ඵලලවටයාදීති. අක්කදුස්සකදලි
 දුස්සඵරකදුස්සාති පන පොත්ථකගතිකාතෙව. සබ්බනිලකාදීති
 රජනං වාමෙත්තුං;³ පුන රජනං ධාරෙතබ්බාති. න සක්කා චෙ
 භොන්ති වාමෙත්තුං;⁴ පච්චත්ථරණාති වා කාතබ්බාති. දුපට්ඨව්වරස්ස
 වා මජ්ඣෙකා දතබ්බාති. තෙසං වණ්ණනාත්තං උපාහතාසු වුත්තත්තං
 මෙව. අවජිතනදස-දිසදසාති දසා ජිනිදිතො ධාරෙතබ්බාති. කාසුත්තං
 ලභිතො එලෙතො රජනො පරිභුඤ්ජිතො වට්ඨියෙව. මෙඛිනොපි
 එසෙව තයො. නිජිමං පන රුක්ඛච්ඡලලිමයං; තං පාදපුඤ්ජනං කාතුං
 වට්ඨති. පතිරුපෙ ගාහගෙහි සචෙ කොච්ච භික්ඛු අයං භස්ස

1. සි II, පට්ඨාසි.සාය.

2. සි. මු. දෙහති.

3. සි II, රජනං වා වොච්චපෙත්ථො.

4. සි II, වොච්චපෙත්ථො.

ගණනාමිති ගණනාති, දතබ්බනති අනේවා. එවමෙනෙසු තෙව්සතිසා පුග්ගලෙසු සොලස ජනා න ලභනති. සත්ත ජනා ලභනති. සසඛ්ඤා ගිජ්ජාති ගිජ්ජාතා කොසමකතිකවු මිය දො කොට්ඨාසා ගොනති, එකසමි. සකෙඛති එකසමි. කොට්ඨාසෙ දකඛණොදකඤ්ඤා ගනිා දිති ව¹ දෙනති, එකසමි. විවරති. සඛ්ඤාසංවේදනාති සකලස්ස සඛ්ඤාස්ස දවින්නමපි කොට්ඨාසානං එතං ගොති. ගණනා පහරිතා දවිතිපි පකෙඛති එකතො භාජෙතබ්බං. සකඛ්ඤාසංවේදනාති එවං දිනෙන යස්ස කොට්ඨාසස්ස උදකං දින්නා, තස්ස උදකමෙව ගොති. යස්ස එවරං දින්නං, තස්සෙව විවරං. යත් පන දකඛණොදකං පමාණං ගොති, තත් එකො පකෙඛා දකඛණොදකස්ස ලභිතතා විවරති ලභති. එකො විවරනමෙව² ලභිතතාති. උගොති එකතො හුතා යපාබුසිං භාජෙතබ්බං. ඉදං නිර පරසමුද්දෙ ලකඛණනති මහාඅවිච්ඡිකාසං වුත්තං. තස්මිං සෙව පකෙඛති එත් පන ඉතරෙ පකෙඛා අතිස්සරෙ යෙව. විවරපෙසතවද්දුති පාකවානෙව.

ඉදුති ආදිතො පටිඨාය වුත්තවිවරනං පටිලාභකෙඛතතං දස්සෙත්තුං “අට්ඨි 1 ගිකඛවෙ මාතිකා”ති ආදිමාන. සිමාස දෙතිති ආදි පුග්ගලාබ්ධිකානනෙත වුත්තං; එත් පන සිමාය දුතං එකා මාතිකා, කතිකාය දුතං දුතිසා -පෙ- පුග්ගලස්ස දුතං අට්ඨමා. තත් “සිමාය.දම්මි”ති එවං සිමං පරමසිතා දෙනතා සිමාය දෙති නාම. එසෙව නයො සබ්බත්, “සිමාස දෙති යාටගිකා ගිකඛු අගොනාසිමගනා, ගොති³ භාජෙතබ්බ”නති ආදිමති පන මාතිකා නිද්දෙසෙ සිමාස දෙතිති එත් තාව බණ්ඩසිමා උපවාරසිමා සමාන සංවාසසිමා අවිප්පවාසසිමා ලාභසිමා ගාමසිමා නිගමසිමා නගරසිමා අඛනනතරසිමා උදකුකෙඛපසිමා ජනපදසිමා රට්ඨසිමා රජ්ජසිමා දිප සිමා වකකවාලසිමාති පණ්ණරස සිමා වෙදිතබ්බා තත් බණ්ඩසිමා සිමාකථාය වුත්තාව. උපවාරසිමා⁴ පරිකඛිත්තස්ස විහාරස්ස පරිකෙඛ පෙන අපරිකඛිත්තස්ස පරිකෙඛපාරගට්ඨානෙන පරිවින්නා ගොති. අපි ව ගිකඛුනං බුච්ඡන්තිපාතට්ඨානතො වා පරියනෙන ඤිතභොජන සාලගො වා නිබ්බානං වසනකආවාසතො වා පාමමජ්ජම්මස්ස පුරිසස්ස දවින්නං ලෙඤ්චිපාතානං අනෙතා උපවාරසිමා වෙදිතබ්බා. සා පන ආවාසෙසු වඩ්ඪනෙතසු වඩ්ඪති. පරිනායනෙතසු පරිභායති. මහාපච්චේසං පන ගිකඛුසුපි වඩ්ඪනෙතසු වඩ්ඪතිති වුත්තං. සෙව⁵ විහාරෙ සනතිපතිත ගිකඛුති සද්ධිං එකාබ්බා හුතා යොජන සතමපි පුරෙත්වා නිසිදනාති, යොජනසතමපි උපවාරසිමාව ගොති. සබ්බෙසං ලාභො පාපුණාති. සමානසංවාසඅවිප්පවාසසිමාදායමපි වුත්තමෙව. ලාභසිමා නාම නෙව සමවාසමිත්තෙත අනුඤ්ඤතා. න බමමසංගාහකත්තෙත්තරති උපිතා. අපි ව බො රජ්ජපමාමත්තා⁵ විහාරං කාරෙත්වා ගාමුහං වා අසිංයොජනං වා යොජනං වා

1. සි II. මු. මා. 2. සි I. & II. විවරෙව. 3. සි I. II. යනෙති.

4. සි. මු. තස්මා සෙව.

5. සි I. & II. මහාමත්තො.

සමනතතො පරිවර්තීති¹ “අයං අමාකං විහාරස්ස ලාභසීමා”² කාම
ලබ්භිතකො එමෙහ නිබ්බතීති “යං එතංතතරෙ උපපජ්ජති, සබ්බං තං
අමාකං විහාරස්ස දෙමා”³ කී සීමං යපෙනති, අයං ලාභසීමා නාම.
භාමනිගමනගරඅබ්භාතාරඋදකුකෙඛපසීමාපි චූතතා එව. ජනපද
සීමා නාම: කාසිංසලරට්ඨාදීනං අනෙතා බහු ජනපද භොනති,
තත්ථ එකෙකො ජනපදපරිවේජදෙ ජනපදසීමා, රට්ඨසීමා නාම කාසි
කොසලාදිරට්ඨපරිවේජදෙ, රජජසීමා නාම “වොලභොගො කෙරල
භොගො”⁴ කී එවං එකෙකස්ස රඤ්ඤ ආණ්ඩුවතතිට්ඨානං. දිපසීමා
නාම සමුදානෙනන පරිවර්තනමහාදීපා ව අනාරදීපා ව. මහාභාල
සීමා¹ වක්ඛවාලපබ්බතෙනෙව පරිවර්තනා. එවමෙතාසු සීමාසු
බණ්ඩසීමාය කෙනවි කමෙත සනාපිතතං සබ්බං දීඨා “එතෙච්ච
සීමාය සබ්බස්ස දෙමි”² කී චූතෙන යාවතිකා හිකු අනෙතාබණ්ඩ
සීමගතා,³ තෙති භාජෙනබ්බං. තෙසං යෙව හි තං පාපුණාති,
අඤ්ඤස්ස සිමනතරිකාය වා උපවාරසීමාය වා සිතානමපි න පාපු
ණාති. බණ්ඩසීමාය සිතෙ පන රුකෙඛ වා පබ්බතෙ වා සිතස්ස ගෙට්ඨා
වා පඨවිවෙමජ්ඣං වා ගතස්ස පාපුණාතියෙව. “ඉමස්සා උපවාරසීමාය
සබ්බස්ස දමි”⁴ කී දිනතමන බණ්ඩසීමසිමනතරිකාසු සිතානමපි න
පාපුණාති.⁵ “සමානසංවාසසීමාය දමි”⁶ කී දිනතමන බණ්ඩසීම
සිමනතරිකාසු සිතානං න පාපුණාති. අවිප්පවාසසීමාලාභසීමාසු දිනනං
තාසු සීමාසු අනෙතා ගතානං පාපුණාති. ගාමසීමාදීසු දිනනං තාසං
සීමානං අබ්භතතරෙ බඬුසීමා⁷ සිතානමපි පාපුණාති. අබ්භතතරසීමා
උදකුකෙඛපසීමාසු දිනනං තත්ථ අනෙතාගතානං යෙව පාපුණාති.
ජනපද රට්ඨරජදීපවක්ඛවාලසීමාසු හි ගාමසීමාදීසු චූතතසදිසොයෙව
විනිවර්තයො. සවෙ පන ජමබුදිපෙ සිතො “තමබපණ්ණදීපෙ සබ්බස්ස
දමි”⁸ කී දෙති, තමබපණ්ණදීපතො එකොපි ගතාසි සබ්බස්ස
ගණ්ණිතුං ලභති. සවෙපි තත්ථ එකො සභාගහිකු සභාගානං භාගං
ගණ්ණාති, න චාරෙතබ්බො. එවං තාව යො සීමං පරුමසිති දෙති,
තස්ස දුතෙ විනිවර්තයො වෙදිතබ්බො. යො පන අසුකසීමායතති
වතතුං න ජානාති, කෙවලං සීමාති වචනමතතමෙව ජානනෙතා
විහාරං ආගතවා “සීමාය දමි”⁹ කී වා “සීමට්ඨකසබ්බස්ස දමි”¹⁰ කී
වා හණති, සො පුරිච්ඡතබ්බො: “සීමා නාම බහුවිධා. කතරසීමං
සක්ඛාය හණසි?”¹¹ කී. සවෙ වදති: “අහං අසුකසීමාති න ජානාමි,
සීමට්ඨකසබ්බො භාජෙමි හණ්ණාතු”¹² කී. කතරසීමාය භාජෙනබ්බො?
මහාසිවසන්ධෙ කීරුත:- “අවිප්පවාසසීමායං”¹³ කී. තතො නං ආහංසු:-
“අවිප්පවාසසීමා නාම තියොජනාපි භොති. එවං සනෙත තියොජනෙ
සීයා ලාභං ගණ්ණිස්සනති, තියොජනෙ යතා ආගතතුකවතතං
පුරෙතා ආරුමං පවිසිතබ්බං හවිස්සති. ගමිකො තියොජනං
ගතවා සෙනාසනං ආපුරිස්සති. තියොජනපටිපත්තස්ස තියොජනා

1. සි. මු. සීමා නාම.

2. සි. 1, අනෙතාසිමගතා.

3. සි. මු. සිතානමපි පාපුණාති.

4. සි. මු. අබ්භතතරෙ සීමාය.

තිකකමෙ නියයො පටිපසායනති. පාරිවාසිකො නියොජනං අතිකකම්භා අරුණං උට්ඨපෙනබ්බං භවිස්සති. භික්ඛුණීයා නියොජනෙ ඔච්ඡා ආරුමපාවෙසනං ආපුච්ඡිතබ්බං භවිස්සති. සබ්බං පෙනං උපමාරසීමාපරිවේෂදෙනෙව¹ කහතුං වට්ටති. තසම උපමාරසීමායමෙව භාජෙනබ්බ² නති.

භව්විකාසාති සමානලාභකතිකාය; තෙනෙවාහ:- සමබ්බුලා ආවාසා සමානලාභා භොග්නීති. තත්ථෙවං කතිකා කාතබ්බා:එකසමිං විහාරෙ සනතිපතීතෙති භික්ඛුති යං විහාරං සබ්බණ්ඩිතුකාමා සමානලාභං කාතුං ඉච්ඡන්ති, තස්ස නාමං ගහෙත්වා අසුකො නාම විහාරෙ පොරුණකොති වා බුද්ධාගිවුත්ථොති වා අපපලාභොති වා යං කිඤ්චි භාරණං වත්ථා³ තං විහාරං ඉමිනා විහාරෙන සද්ධිං එකලාභං කාතුං සබ්බස්ස රුවවතීති තිකකහතුං සාවෙනබ්බං. එතතාවතා තසමිං විහාරෙ නිසිනොපි ඉධ නිසිනොව භොති. තසමිං විහාරෙපි සබ්බෙසන එවමෙව භාතබ්බං. එතතාවතා ඉධ නිසිනොපි තසමිං තසමිං නිසිනොව භොති. එකසමිං ලාභෙ භාජයමානෙ ඉතරසමිං සීතස්ස භාගං ගහෙත්වා වට්ටති. එවං එකෙන විහාරෙන සද්ධිං බහුපි ආවාසා එකලාභා කාතබ්බා.

තිකකාපසද්දනතිසාති අත්තනො පරිව්වාගපසද්දපනට්ඨානෙ; තෙනෙවාහ:- “සත්ථ සබ්බස්ස බ්බුකාති භව්විකනී”ති. තස්සත්ථො:- යස්මිං විහාරෙ ඉමස්ස විවරදයකස්ස සත්තංභං සබ්බස්ස පාකවට්ටං වා වත්තති, යස්මිං වා විහාරෙ භික්ඛු අත්තනො භාරං කත්වා සදු ගෙහෙ භොජෙති, යත්ථ වා තෙන ආවාසො කාරිතො, සලාකභතතාදීති වා නිබ්බාති, යෙන පන සකලොපි විහාරෙ පතිට්ඨාපිතො, තත්ථ වත්තබ්බමෙව තජී. ඉමෙ බ්බුකාරා නාම. තස්මා සවෙ සො “යත්ථ මස්සං බ්බුකාරා කරියන්ති, තත්ථ දමමි”ති වා “තත්ථ දෙථා”ති වා භණ්ති, බහුසු වෙපි ආනෙසු බ්බුකාරා භොනති, සබ්බත්ථ දින්නමෙව භොති. සවෙ පන එකසමිං විහාරෙ භික්ඛු බහුතරා භොනති, තෙති වත්තබ්බො:- “තුමහාකං බ්බුකාරෙ එකත්ථ භික්ඛු බහු. එකත්ථ අපකා”ති. සවෙ “භික්ඛුගණනාය ගණනථා”ති භණ්ති, තථා භාජෙත්වා ගණ්ණිතුං වට්ටති. එත්ථ ව වත්ථෙහෙජ්ජාදි අපකමපි සුබෙන භාජියති. යදි පන මඤ්චො වා පීඨකං වා එකමෙව භොති, තං පුච්ඡිත්වා යස්ස වා විහාරස්ස එකවිහාරෙපි වා යස්ස සෙනාසනස්ස සො විවාරෙති, තත්ථ දතබ්බං. සවෙපි “අසුක භික්ඛු ගණ්ණතු”ති වදති, වට්ටති. අථ “මස්සං බ්බුකාරෙ දෙථා”ති වත්ථා අවිවාරෙත්වා ව ගච්ඡති, සබ්බස්සාපි විවාරෙත්වා වට්ටති. එවං පන විවාරෙතබ්බං - “සබ්බත්ථෙ රස්ස වසනට්ඨානෙ දෙථා”ති වත්තබ්බං. සවෙ තත්ථ සෙනාසනං පරිපුර්ණං භොති, යත්ථ නප්පභොති, තත්ථ දතබ්බං. සවෙ එකො භික්ඛු “මස්සං වසනට්ඨානෙ සෙනාසනපරිභොගභණ්ඩං තජී”ති වදති, තත්ථ දතබ්බං.

සබ්බස්ස දෙව්නි විහාරං පටිසිත්වා “ඉමානි විවරුනි සබ්බස්ස දමම්”¹ති දෙති; සමමුඛිභූතොනාති උපවාරසීමාය සීතෙන² ගණ්ඨං පභරිතා කාලං ඝොසෙත්වා භාජෙතබ්බං. සිමට්ඨස්ස අසම්පන්නස්සාපි භාගං ගණ්ඨොනො න වාරෙතබ්බො. විහාරෙ මහා නොති, ථෙරුසහනො පට්ඨං වජෙත්සු. දීයමානෙත්සු අලසජාතිකා මහාථෙරු පච්ඡා ආගච්ඡන්ති, “ගනො චිසතිවස්සානං දීයාති, තුමානං සීතිකා අතික්කන්තා”³ති න වත්තබ්බො. සීතිකං ඔපෙත්වා තෙසං දමා පච්ඡා සීතිකාය දානබ්බං. “අත්තකම්භාරෙ කිර බහුං විවරං උපපන්න”⁴න්ති සුත්වා යොජනනතරිකම්භාරගොපි හික්ඛු ආගච්ඡන්ති, සම්පන්නසම්පන්නානං සිතට්ඨානතො පට්ඨාය දානබ්බං. අසම්පන්නා නමපි උපවාරසීමං පටිට්ඨානං අනෙත්වාසිකාදිත්සු ගණ්ඨොනෙත්සු දානබ්බමෙව. “බතිඋපවාරසීමාය සීතානං දෙථා”⁵ති වදන්ති, න දානබ්බං. සමෙ පන උපවාරසීමං ඔක්කනෙනති එකාබද්ධා හුත්වා අත්තනො විහාරථාරෙ වා අනෙත්වාමහාරෙයෙව වා නොනති, පරිසවසෙන වසිතිනා නාම සිමා ගොති, තසමා දානබ්බං. සසිසනවකස්ස දිනොපි පච්ඡා ආගතානං දානබ්බමෙව. දුතියභාගෙ පන ථෙරුසහනං ආරුළො ආගතානං පඨමභාගො න පාපුණාති. දුතියභාගෙන වස්සයෙන දානබ්බං. එකසමිං විහාරෙ දස හික්ඛු නොනති, “දස වත්ථානි සබ්බස්ස දෙමා”⁶ති දෙන්ති, පාටෙක්කං භාජෙතබ්බාති. සමෙ “සබ්බානෙව අමානං පාපුණන්ති”⁷ති ගනෙත්වා ගච්ඡන්ති, දුපපාපිනාති මෙව දුග්ගතිනාති ව. ගතගතට්ඨානෙ සසිසිනානෙව නොනති. එකමපන උද්ධරිතො “ඉදං තුමානං පාපුණාති”⁸ති සබ්බජෙත්ථස්ස දමා “සෙසානි ඉමානි අමානං පාපුණන්ති”⁹ති ගනෙත්වා වට්ටති. එක මෙව වත්ථං සංඝස්ස දෙමාති ආහරන්ති, අභාජෙත්වා අමානං පාපුණාතිති ගණ්ඨන්ති, දුපපාපිගඤ්ඤව දුග්ගතිතඤ්ඤ. සත්ථෙන පන හලිද්දිආදිනා වා ලෙබං කත්වා එකං කොට්ඨාසං “ඉදං ණං තුමානං පාපුණාති”¹⁰ති සබ්බජෙත්ථස්ස පාටෙත්වා “සෙසං අමානං පාපුණාති”¹¹ති ගනෙත්වා වට්ටති. යමපන වත්ථස්සව පුප්ථං වා වලී වා, තෙන පරිච්ඡේදං කාතුං න වට්ටති. සමෙ එකං තත්තං උද්ධරිතො “ඉදං ණං තුමානං පාපුණාති”¹²ති සංඝජෙත්ථස්ස දමා “සෙසං අමානං පාපුණාති”¹³ති ගණ්ඨන්ති, වට්ටති. බණ්ඩා බණ්ඩං ඡිද්දිත්වා හාජිය මානං වට්ටතියෙව. එකහික්ඛුනෙ විහාරෙ සංඝස්ස විවරෙත්සු උපපන්නෙත්සු සමෙ පුට්ඨෙව පුත්තනතෙයෙනෙව සො හික්ඛු “සබ්බානි මස්සා පාපුණන්ති”¹⁴ති ගණ්ඨන්ති, පුත්තතිනාති. සීතිකා පන න තිට්ඨති. සමෙ එකෙකා උද්ධරිතො “ඉදං මස්සා පාපුණාති”¹⁵ති ගණ්ඨන්ති, සීතිකා තිට්ඨති. තත්ථ අට්ඨිතාය සීතිකාය පුත අඤ්ඤාමිං. විවරෙ උපපන්න සමෙ එකො හික්ඛු ආගච්ඡති, මණ්ඩ ඡිද්දිත්වා දව්ඨිති ගනෙතබ්බො. සීතාය සීතිකාය පුත අඤ්ඤාමිං. විවරෙ උපපන්න සමෙ නවකතෙරෙ ආගච්ඡති, සීතිකා ගෙට්ඨා ගච්ඡති.¹⁶ සමෙ බුඩ්ධතෙරෙ ආගච්ඡති, සීතිකා උද්ධරි

1. සි 1. සීතෙන සමෙතෙන.

2. සි. මු. ඔරුගහති.

ආරුහති. අථ අපඤ්ඤා නත්ථි, සුත අනතතො පාඨපඤ්ඤා ගහෙතබ්බං. සඛ්ඤ්ඤා දෙමාති වා භික්ඛුසඛ්ඤ්ඤා දෙමාති වා යෙන කෙනවි ආකාරෙන සඛ්ඤං ආමසිත්වා දින්නං පන පංසුකුලිකානං න වට්ඨති. “ගහපති විවරං පටිකම්පාමි. පංසුකුලිකඛං සමාදියාමි”ති වුත්තාත්තා. න පන අකප්පියත්තා. භික්ඛුසඛ්ඤෙන අපලොකෙත්වා දින්නම්පි න ගහෙතබ්බං. යම්පන භික්ඛු අනතතො සන්තකා දෙති, තං භික්ඛු දත්තියං නාම, වට්ඨති. පංසුකුලං පන න භොති. එවං සනෙතපි බුත්තඛං න භිජ්ජති. “භික්ඛුනං දෙම. ථෙරුනං දෙමා”ති වුත්තෙ පන පංසුකුලිකානම්පි වට්ඨති. “ඉදං වත්ථං සඛ්ඤ්ඤා දෙම. ඉමිනා උපාහන ඤ්ථියං¹ පත්තත්ථියං¹ ආයොගආසවට්ඨකාදීති කරුණතු”ති දින්නම්පි වට්ඨති. පත්තත්ථියාදීනං අත්ථාය දින්නාති බහුතිපි නොන්ති, විවරත්ථායපි පහොන්ති, තතො විවරං කත්වා පාරුපිතුං වට්ඨති. සචෙ පන සඛ්ඤා භාජතාතිරිත්තාති වත්ථාති ඡිද්දිත්වා උපාහන ඤ්ථියාදීනං අත්ථාය භාජෙති, තතො ගහෙතබ්බං න වට්ඨති. සාමිකෙති විවාරිතමෙව භි වට්ඨති. න ඉතරං. “පංසුකුලිකසඛ්ඤ්ඤා ධම්මකරක පට්ඨාදීනං² අත්ථාය දෙමා”ති වුත්තෙ ගහෙතබ්බං³ වට්ඨති. පටිකම්පායෙ නාම පංසුකුලිකානම්පි ඉට්ඨිතබ්බෙතං. යං තත්ථ අතිරෙකං භොති, තං විවරෙපි උපනෙතුං වට්ඨති. සුත්තං සඛ්ඤ්ඤා දෙනති. පංසුකුලිකෙතිපි ගහෙතබ්බං. අයං තාව විහාරං පටිසිත්වා “ඉමාති විවරුති සඛ්ඤ්ඤා දමම්”ති දින්නෙසු විතිවජ්ජයො. සචෙ පන බති උපවාරසීමාය අධ්‍යාන පටිපනෙත භික්ඛු දිස්වා “සඛ්ඤ්ඤා දමම්”ති සඛ්ඤ්ඤෙරස්ස වා සඛ්ඤ්ඤාව කස්ස වා ආරුචෙති, සචෙපි යොජනං ඵරිත්වා පරිසා සිතා භොති, එකාබ්ධා වෙ, සබ්බෙසං පාපුණ්ති යෙ පන දාදසති ගන්තෙති පරිසං අසම්පන්නා, තෙසං න පාපුණ්ති.

උගහතොසඛ්ඤ්ඤා දෙතිති එත්ථ ‘උගහතොසඛ්ඤ්ඤා දමම්’ති වුත්තෙපි ‘දොධා සඛ්ඤ්ඤා දමම්’ති ‘විත්තං සඛ්ඤානං දමම්’ති ‘භික්ඛු සඛ්ඤ්ඤා ව භික්ඛුණීසඛ්ඤ්ඤා ව දමම්’ති වුත්තෙපි උගහතො සඛ්ඤ්ඤා දින්නමෙව භොති. උපධ්මං ද්‍රව්‍යබ්බන්ති දො භාගෙ සමෙ කත්වා⁴ එකො ද්‍රව්‍යබ්බො. ‘උගහතොසඛ්ඤ්ඤා ව නුත්තරාදි දමම්’ති වුත්තෙ සචෙ දස දස භික්ඛු ව භික්ඛුණීයො ව නොන්ති, එකවිසති පටිච්ඡෙස කත්වා එකො පුත්තලස්ස ද්‍රව්‍යබ්බො. දස භික්ඛුසඛ්ඤ්ඤා, දස භික්ඛුණීසඛ්ඤ්ඤා. යෙන පුත්තලිකො ලදො. සො සඛ්ඤ්ඤොපි අනතතො වස්සගෙහන ගහෙතබ්බං ලභති. කත්වා? උගහතො සඛ්ඤ්ඤාගහණෙන ගතිත්තතා. “උගහතො සංඝස්ස ව වෙතියස්ස ව දමම්”ති වුත්තෙපි එසෙව නයො. ඉධ පන වෙතියස්ස සඛ්ඤ්ඤො පාපුණ්තකතොධ්මාසො නාම නත්ථි. එකපුත්ත ලස්ස පත්තකතොධ්මාසසමොව කොට්ඨාසො භොති. “උගහතො සඛ්ඤ්ඤා ව නුත්තරාදි වෙතියස්ස වා”ති වුත්තෙ පන දොවිසති කොට්ඨාසෙ

1 සි. වු. ත්ථික. 2. සි. වු. පට්ඨාදීනං. 3. සි. I. වුත්තෙ සචෙ පන සඛ්ඤ්ඤා

4. සි. වු. & II. භාගෙ කත්වා.

භාජිතාතිරිත්තාති වත්ථාති ගහෙතබ්බං.

කතා දස භික්ඛුනං, දස භික්ඛුණීනං. එකො පුග්ගලස්ස, එකො වෙති
 යස්ස දතබ්බො. තඤ්ඤා පුග්ගලො සබ්බතොපි අත්තනො වස්සග්ගන
 පුත ගගෙවුං ලහති. වෙතියස්ස එකො යෙව්. “භික්ඛුසබ්බස්ස ච
 භික්ඛුණීනං ච දමමි”ති වුත්තෙත පන න මජ්ඣෙ භිඤ්ඤා දතබ්බං.
 භික්ඛු ච භික්ඛුණීයො ච ගණෙතො දතබ්බං. “භික්ඛුසබ්බස්ස ච
 භික්ඛුණීනස්ස ච භුග්ගස්සො”ති වුත්තෙත පන පුග්ගලො විජුං න
 ලහති. පාපුණ්ණවර්තනො එකමෙව ලහති. කස්මා? භික්ඛුසබ්බගහ
 නෙත ගතිතත්තො, භික්ඛුසබ්බස්ස ච භික්ඛුණීනස්ස ච භුග්ගස්සො වෙජ්
 යස්ස වා”ති වුත්තෙතපි වෙතියස්ස එකපුග්ගලපටිච්ඡෙසො ලබ්භති.
 පුග්ගලස්ස විජුං න ලබ්භති. තස්මා එකං වෙතියස්ස දතො අවසෙසං
 භික්ඛු ච භික්ඛුණීයො ච ගණෙතො භාජෙතබ්බං. “භික්ඛුනස්ස
 භික්ඛුණීනස්ස දමමි”ති වුත්තෙතපි න මජ්ඣෙ භිඤ්ඤා දතබ්බං. පුග්ගල
 ගණනාය එව විභජ්තබ්බං. “භික්ඛුනස්ස භික්ඛුණීනස්ස භුග්ගස්සො
 වෙතියස්ස වා”ති එවං වුත්තෙතපි වෙතියස්ස එකපුග්ගලපටිච්ඡෙසො
 ලබ්භති. පුග්ගලස්ස විජුං නත්ථි. භික්ඛු ච භික්ඛුණීයො ච ගණෙතො
 එව භාජෙතබ්බං. යථා ච භික්ඛුසබ්බං ආදිං කතො නයො තිවො,
 එවං භික්ඛුණීසබ්බං ආදිං කතොපි නෙතබ්බො. “භික්ඛුසබ්බස්ස ච
 භුග්ගස්සො”ති වුත්තෙත පුග්ගලස්ස විජුං න ලබ්භති. වස්සග්ගනෙව ගගෙ
 තබ්බං. “භික්ඛුසබ්බස්ස ච වෙතියස්ස වා”ති වුත්තෙත පන වෙතියස්ස
 විජුං පටිච්ඡෙසො ලබ්භති. “භික්ඛුස්ස¹ ච භුග්ගස්සො වෙතියස්ස වා”ති
 වුත්තෙතපි වෙතියස්ස එව ලබ්භති. න පුග්ගලස්ස. “භික්ඛුනං ච භුග්ගං
 වා”ති වුත්තෙතපි විජුං න ලබ්භතියෙව.² “භික්ඛුනං ච වෙතියස්ස වා”ති
 වුත්තෙත පන වෙතියස්ස ලබ්භති. “භික්ඛුනං ච භුග්ගං ච වෙතියස්ස වා”ති
 වුත්තෙතපි වෙතියස්සෙව විජුං ලබ්භති. න පුග්ගලස්ස. භික්ඛුණී සබ්බං
 ආදිං කතොපි එවමෙව යොජෙතබ්බං. පුබ්බෙ බුද්ධපච්චායස්ස උභතො
 සබ්බස්ස දුතං දෙනති. භගවා මජ්ඣෙ නිසීදති. දක්ඛිණෙනො භික්ඛු.
 වාමෙනො භික්ඛුණීයො නිසීදන්ති. භගවා උභිත්තං සබ්බතෙර්ණ.
 තද භගවා අත්තනා ලුඤ්ඤාය අත්තනාපි පරිභුඤ්ජති. භික්ඛුනමපි
 දපෙති. එතර්ථ පන පණ්ණිනමනුස්සා සබ්බාතුකං පටිමං වා වෙතියං
 වා උපෙතො බුද්ධපච්චායස්ස උභතො සබ්බස්ස දුතං දෙනති. පටිමාය වා
 වෙතියස්ස වා පුරතො ආධාරනෙ පත්තං උපෙතො දක්ඛිණොදකං
 දතො බුද්ධානං දෙමාති තඤ්ඤා පඤ්ඤා බාදනීයං භොජනීයං දෙනති.
 විහාරං වා ආහරිතො ඉදං වෙතියස්ස දෙමාති පිණ්ඩපාතස්සො මාලාගකිං
 දීති ච දෙනති. තඤ්ඤා කපං පටිපජ්ජතබ්බනති? මාලාගකිංදීති තාව
 වෙතියෙ ආරුපෙතබ්බාති. වනෙහි පටාකා, ගෙලෙත පදිපා, කාත
 බ්බා, පිණ්ඩපාතමුද්ධාණිභාදිනි පන යො නිබ්භුං චෙතියජ්ජනනො
 තොති පබ්බජ්ජනො වා ගහවෙයා වා, තස්ස දතබ්බාති. නිබ්භුජ්ජන
 නො අසති ආහරිපත්තං උපෙතො වතං කතො පරිභුඤ්ජතුං වට්ටති.
 උපකමෙති කාලෙ භුඤ්ජතො පටිජාපි වතනං කතො වට්ටති යෙව. මාලා

1. සි. මු. භික්ඛු සබ්බස්ස.

2. සි. I. & II. පි. 2. ලහති.

ගණාදිපු ව යං කියැවූ “ඉදං ගරිතා වෙතිගපුජං කුරෙථා”¹ කී වුතෙත දුරමපි ගරිතා පුජෙතබ්බං. ‘හිකු¹ සඛසස්ස ගරු’ කී වුතෙතපි ගරිතබ්බං. සචෙ පන “අහං පිණ්ඩාය වරුමි. ආසනසාලාය හිකු අපි. තෙ ගරිසා නති” කී වුතෙත “ගනෙන භුග්ගං යෙව දමමි” කී වදනි, භුඤ්ජානං වට්ටති. අථ පන “හිකු¹ සඛසස්ස දසායාමි” කී ගරනනස්ස ගච්ඡතො අනතරව කාලො උපකාමො කොති, අනතනා පාපෙතො භුඤ්ජානං වට්ටති.

වස්සං වුත්ථසඛසස්ස දෙතිති විහාරං පටිසිත්වා “ඉමාති විවරති වස්සං වුත්ථසඛසස්ස දමමි” කී දෙති; ආවහිතා හිකු නසමි ආවාසෙ වස්සං වුත්ථාති ගතතතා වස්සවෙජ්දං අකත්වා පුරිමවස්සං වුත්ථා, තෙහි භාජෙතබ්බං. අසෙද්දසං න පාපුණාති. දිසා පකක්කනසායාපි සති ගාහකො² යාව කසිනස්ස උබ්බාරු දතබ්බං. අනත්තෙ පන කසිනෙ අනෙතාගෙමනෙත එවඤ්ඤා වත්වා දිනනං, පච්ඡිමවස්සං වුත්ථානමපි පාපුණාතිති ලක්කණඤ්ඤා වදනති. අට්ඨකථාපු පනෙනං න විවාරිතං. සචෙ පන බති උපවාරසීමායං සිතො “වස්සං වුත්ථසඛසස්ස දමමි” කී වදනි, සමපත්තානං සබ්බෙසං පාපුණාති. අථ “අපුකවිහාරෙ වස්සං වුත්ථසඛසස්සා” කී වදනි, තත්ත වස්සං වුත්ථානමෙව යාව කසි නසුත්ථාරු පාපුණාති. සචෙ පන හිමතානං පඨමදිවසතො පට්ඨාය එවං වදනි, තත්ත සමුත්ථිභූතානං සබ්බෙසං පාපුණාති. කසමා? පිට්ඨි සමයෙ උපපන්නත්තා. අනෙතාවස්සෙයෙව “වස්සං වසන්නානං දමමි” කී වුතෙත ඡින්නවස්සා න ලභනති. වස්සං වසන්නාව ලභනති. විවරමාසෙ පන “වස්සං වසන්නානං දමමි” කී වුතෙත පච්ඡමිකාය වස්සුපගතානං යෙව පාපුණාති. පුරිමිකාය වස්සුපගතානඤ්ඤා ඡින්නවස්සානඤ්ඤා න පාපුණාති. විවරමාසතො පට්ඨාය යාව ගෙමනනස්ස පච්ඡිමා දිවසො, තාව වස්සාවාසිකං දෙමාති වුතෙත කසිනං අත්ථං වා ගොචු අනත්තං වා, අතීතවස්සං වුත්ථානමෙව පාපුණාති. හිමතානං පඨමදිවසතො පට්ඨාය වුතෙත පන මාහිකා ආරුපෙතබ්බං: “අතීතවස්සාවාසස්ස පඤ්ඤා මාසා අතීතකත්තා අනාගතො චතුමාසච්ඡයෙන හවිස්සති. කතරවස්සාවාසස්ස දෙසි” කී³. සචෙ “අතීතෙ වස්සං වුත්ථානං දමමි” කී වදනි, නං අපන්නාවස්සං වුත්ථානමෙව පාපුණාති. දිසාපකක්කනා නමපි සභාගා ගණතිචුං ලභනති. සචෙ “අනාගතෙ වස්සාවාසිකං දමමි” කී⁴ වදනි, යපෙත්වා වස්සුපනාසිකදිවසෙ ගගෙතබ්බං. අථ “අගුතෙතා විහාරෙ, චොරගයං අපි. න සක්කා යපෙත්වා, ගණතිත්වා වා ආතිණ්ඩුචු” නති වුතෙත “සමපත්තානං දමමි” කී වදනි, භාජෙතා ගතෙතබ්බං. සචෙ වදනි “ඉතො මෙ ගනෙන තතියෙ වසෙස වස්සා වාසිකං න දිනනං, නං දමමි” කී, තසමි අනෙතාවස්සෙ වුත්ථහිකු නං පාපුණාති. සචෙ තෙ දිසා පකක්කනා, අසෙද්දසා විස්සාසිතො ගණනාති, දතබ්බං. අථ එකොයෙව අවසිට්ඨො, සෙසා කාලතතා. සබ්බං එකයෙසව පාපුණාති. සචෙ එකාපි නාමි, සබ්බිකං ගොති. සමුත්ථි භූතෙහි භාජෙතබ්බං.

ආදිංග දෙව්නි ආදිසිංහා පරිවර්තීතා දෙති; සාගුණා වානි ආදිසු අගමනෝ:- සාගුණා වා- පෙ- නෙසජ්ජත් වා ආදිංග දෙති. තත්ත්වං යොජනා: භික්ඛු අර්ජනතාය වා ස්විතතාය වා යාගුයා නිමනෙනවා, තෙසං සරං පටිට්ඨානං යාගුං දෙති. යාගුං දමා; පිතාය යාගුයා “ඉමානි විවරුති, යෙහි මග්ගා යාගු පිතා, තෙසං දමමි”ති දෙති, යෙහි නිමනනිතෙහි යාගු පිතා, තෙසං යෙව පාපුණාති. යෙහි පත භික්ඛාචාරවහෙන සරභාරෙන ගව්ජනෙනති වා සරං පටිට්ඨති වා යාගු ලභා, යෙසං වා ආසනසාලනා පතතා ආහරිතා මුත්තංගති නිතා, යෙසං වා ථෙරෙහි පෙසිතා, තෙසං න පාපුණාති. සවෙ පත තිමනනිතතික්ඛුති සද්ධිං අසෙසද්ධිං ඛු ආගතවා අනෙකාගෙහද්ධි ඛනිගෙහද්ධි පුරෙවා නිසින්නා දයකො ව එවං වදති: “නිමනනිතා වා නොනතු අතිමනනිතා වා, යෙසං මයා යාගු දින්නා, සබ්බෙසං ඉමානි වන්තානි නොනතු”ති සප්පුණන්ති. යෙහි පත ථෙරුනං භත්තො යාගු ලභා, තෙසං න පාපුණන්ති. අපි සො “යෙහි මග්ගා යාගු පිතා, සබ්බෙසං නොතු”ති වදති, සබ්බෙසං පාපුණන්ති. භග්ගා වාදනියෙසුපි එසෙව නයො. විවරෙ වානි පුරෙබ්බි යෙත? වංගො වාසෙවා භික්ඛුනං විවරං දින්නපුරෙබ්බි යොති, සො වෙ භික්ඛු නොජෙති. වදති: “යෙසං මයා පුරෙබ්බි විවරං දින්නං, තෙසං යෙව ඉමං විවරං වා සුත්තං වා සප්පි වා මුද්ධාඤ්ඤාදිති වා නොනතු”ති. සබ්බං තෙසං යෙව පාපුණාති. සෙත්තාසනෙ වානි “යො මයා කාරිතෙ විහාරෙ වා පරිවෙණෙ වා වසති, තස්සිදං නොතු”ති වුගෙත තයෙසව යොති. නෙසජ්ජත් වානි “මයං කාලෙන කාලං ථෙරුනං සප්පිදාදිති හෙසජ්ජනි දෙම. යෙහි තානි ලභාති, තෙසං යෙවිදං නොතු”ති වුගෙත තෙසං යෙව නොති.

සුගගලංග දෙව්නි “ඉමං විවරං ඉස්සනිනාමග්ග දමමි”ති එවං පරමුඛා වා පාදමුල ධපෙවා “ඉදං ගනෙන තුමාකං දමමි”ති එවං සමුඛා වා දෙති, සවෙ පත “ඉදං තුමාකාද්ධි තුමාකං අනෙකවාසිනාද්ධි දමමි”ති එවං වදති, ථෙරංග ව අනෙක වාසිනාද්ධි පාපුණාති. උදෙසං ගගෙතො ආගතො, ගගෙතො ගව්ජනතා ව අපි, තස්සාපි පාපුණාති. “තුමෙති සද්ධිං නිබ්බවාසින භික්ඛුනං දමමි”ති වුගෙත උදෙසනෙනවාසිනානං වත්තං කමා උදෙස පරිපුර්වාදිති ගගෙතො විවරනාතං සප්පුණාති. අයං සුගගලංග දෙව්නි ඉමංගමි පදෙ විනිවර්තයො. සෙසං සබ්බත් උත්තානමෙවානි.

විවරකඛණිකව ඤාණා නිට්ඨිතා.⁵

1. සි. ඩු II නොනතුච.

2. සි I & II නෙත.

3. සි I. පුත්තමුඛ. II. පුත්තං එං මු.

4. සි I. & II, නෙත.

5 සි I. & II, අධ්ම.

3. 9.

වෛපස්සකඛ්ඛිකො-ගගගග්ගස පොකඛ්ඛරණීයා තීරෙති ගගගරු
 නාමිකාය ඉන්ධියා කාරිතපොකඛ්ඛරණීයා තීරෙ; ගානතිබදධාති
 තසමිං ආවාසෙ කතතබ්බතාතනතිපට්ඨිබදධො; උස්සුකකමපි අභාසි
 සාගුසාති ආදිපු මනුසෙසෙති “ආගනතුකෙසු ආගතෙසු ආවිකෙබ්බස
 ථා”ති වුත්තට්ඨානෙයෙව උයසුකකං කාතුං වට්ටති; න අවුත්තෙත ආනෙ.
 ගවස්ස චං ගිකුඛුති සත්ථා තස්ස ගිකුඛුතො තජෙව සෙතාසනං සප්පා
 යනති අද්දස. තෙනෙවමාග. අධම්මෙන වගගකමමං¹ භාග්ගනීති
 ආදිතං පරතො පාලියං යෙව නානාකරණං ආගමියාති; අඤ්ඤාත්‍රාපි
 ඛමමකමමං. භාග්ගනීති අඤ්ඤාත්‍රාපි ඛමමං කමමං කරෙතති; අයමෙව
 වා පාඨො. භූතෙන වජ්ජනා කුඛං ධම්මෙන කතං නාම ගොති. තථා න
 කරෙතතිති අජෙය. “අඤ්ඤාත්‍රාපි විනසා භමමං² අඤ්ඤාත්‍රාපි සස්ස
 සාසනා³ භමම”නති එතෙසුපි එසෙව නයො. එත්ථ පන විනශොති
 වොද්දනා සාරණං ව; සස්සසාසනනති ඤාතිසමපද අනුසාවණ
 සමපද ව; නාති විනා කමමං කරෙතතිති අජෙය. පටිකුට්ඨිකවතති
 පටිකුට්ඨිකෙව කට්ඨෙව; යං අඤ්ඤාත්‍රාපි පටිකෙකාසනෙතසු කතං, තං
 පටිකුට්ඨිකෙව ගොති කට්ඨෙව; තාදිසමපි කමමං කරෙතතිති අජෙය.
 ඡ ඉමාති ගිකුඛෙව භමමාති අධම්මකමමනති ආදිපු “ධමමා”ති
 පාලියා අඛිවචනං. තසමා තං යථා වුත්තාය පාලියා න කරියති, තං
 අධම්මනති⁴ වෙදිතබ්බං. අයමෙත්ථ සඤ්ඤාපො. විත්ථායෙ පන
 පාලියං යෙව ආගතො. සො ව ඛො ඤාතිදුතියඤාතිවතුත්ථකමානං
 යෙව වසෙන. යසමා පන ඤාතිකමෙම ඤාතිදුතියඤාතිවතුත්ථෙසු
 විග්ගාපනං වා අඤ්ඤාත්‍රාපි කරණං වා නාම, අපද්‍රොකතකමමකෙව
 සාරෙත්ථාච කරියති, තසමා තාති පාලියං න දැසියාති තෙසං
 සබ්බෙසමපි කමමානං විනිවජ්ජයං පරතො වණණසියාම, ඉද්දති යදිදං
 ඡට්ඨං ඛමමෙන සමගගකමමං නාම, තං යෙති සමගගති කාතබ්බං
 තෙසං පහෙදං දසෙසතුං “පඤ්ඤා සඤ්ඤා”ති ආදි වුත්තා.

භමමසුපනතාති කමමං පතො කමමසුතො⁵ කමමාරහො;
 න කිඤ්ඤි කමමං කාතුං නාරහතීති අජෙය. වතුචගාඛ්ඛරණකෙව
 ගිකුඛෙව භමමං ගිකුඛුණිවතුත්ථාති ආදි පරිසතො කමමවිපතති
 දසුනත්ථං වුත්තං. තත්ථ උකුඛිතතභගගණෙන කමමනානා
 සංවාසකො යතිතො. නානාසංවාසභගගණෙන ලද්ධිනානාසංවා
 සකො. නානාසිමාස සිතවතුත්ථාති සිමන්තරිකාය වා බතිසිමාය
 වා හත්ථාසෙ⁶ සිතෙනාපි සද්ධිං වතුචගො හුත්ථාති අජෙය.
 භාග්ගසිතවතුත්ථාති ආදි පරිවාසාදිකමමානං යෙව පරිසතො
 විපතතිදසුනත්ථං වුත්තං. තෙසං විනිවජ්ජයං පරතො වණණසියාම.

1. සි II. වග්ගං කමමං.

2. සි I. & II. මහස්ස කමමං.

3. සි I. & II, සාසනං.

4. සි. ඉ. අධම්මකමමනති.

5. සි I. & II. කමමං යුතො.

6. සි I. අහස්ස පාසෙ.

එකවිසංගිකඛ්ඛවෙ සබ්බමජ්ජකං පටිකෙසොසනා රුහතීති
 ආදී පටිකුට්ඨකවකමමසං කුප්පාකුප්පහාවදස්සනන්තං වුත්තං. පඤ්ඤා
 නකඤ්ඤාති අවිපක්කපිලස්ස; පාරුජිකං අනජ්ඣාපකස්ස. අනන්තපි
 ඤ්ඤාති අනන්තො. අනන්තරං නිසින්නස්ස; මෙමා ගිකඛ්ඛවෙ
 ගිකඤ්ඤාති ආදී වජ්ඣතො කාමොනං කුප්පාකුප්පහාවදස්සනන්තං
 වුත්තං. තන්තං “අප්පකොතිස්සාරණං, ඤාණං සමෙකං නිස්සං
 රෙහි, සුත්තිස්සාරිතො”ති ඉදං පබ්බාජනීයකමො සකායං වුත්තං.
 පබ්බාජනීය කමෙතං ගි විහාරතො නිස්සාරෙතති. තස්මා තං “නිස්සං
 රණං”ති වුවෙති. තස්සෙව යස්මා කුලදුසකො න ගොති, තස්මා ආවෙණි
 කෙන ලකඤ්ඤෙන අප්පකො. යස්මා පකස්ස¹ ආකඛිමානො සමෙකං
 පබ්බාජනීයකමො කරෙය්‍යාති වුත්තං, තස්මා සුත්තිස්සාරිතො ගොති.
 ඤාණං සමෙකං නිස්සාරෙහිති සවෙ සමෙකං තජ්ජනීයකමොදී
 වසෙත නිස්සාරෙහි, සො යස්මා තන්තං “තිස්සංගිකං ගිකඛ්ඛවෙ ගිකඛ්ඛ
 ආකඛිමානො සමෙකං තජ්ජනීයකමො කරෙය්‍යා: ² එතො ගණිත
 කාරතො ගොති කල්හකාරතො විවාදකාරතො ගණකාරතො සමෙකං
 අධිකරණකාරතො, එතො බාලො ගොති අව්‍යතො ආපතතිබ්බුලො
 අනපදනො, එතො ගිහිති සංසට්ඨා: ³ විහරති අනනුලොමිකෙහි
 ගිහිසංසට්ඨෙහි “ති ⁴ එවං එකෙකෙනපි අමෙගන නිස්සාරණං අනුසංඝ
 තා, තස්මා සුත්තිස්සාරිතො. ඛණ්ඩාරණාති පවෙසනා; ඤාණං සමෙ
 සමෙකං ඛණ්ඩාරෙහිති උපසම්පදකමමවසෙන පවෙසෙහි; දෙසාරිතොති
 දුමසාරිතො; සහස්සකඛිතනුමපි උපසම්පාදිතො අනුප්පකොනොව
 ගොති. ආවරිප්පජ්ඣායා ව සාතිසාරං. තථා සෙසො කාරකසමෙකං.
 න කොචි ආපතතිතො මුවෙති. ඉති ඉමෙසු ⁵ එකාදස අනබ්බ
 පුග්ගලා දෙසාරිතා. ගන්තව්‍යතොදයො පන අනිත්තං සුමසාරිතා.
 උපසම්පාදිතා උපසම්පකොනොව ගොතති. න තෙ ලබ්භා කිංකරි වන්තුං.
 ආවරිප්පජ්ඣායා පන කාරකසමෙකං ව සාතිසාරං. න කොචි ආපතති
 තො මුවෙති.

ඉධ පන ගිකඛ්ඛවෙ ගිකඛ්ඛස්ස න ගොති ආපතති දම්බබ්බාති
 ආදී අභුතවජ්ඣවසෙන අධමමකමමං, භුතවජ්ඣවසෙන ධම්මකමමස්සව
 දස්සෙත්තුං වුත්තං. තන්තං පටිතිස්සාරෙහිති පටිතිස්සාරිතබ්බා;
 උපාලිපස්සෙත්තුපි වජ්ඣවසෙනෙව ධම්මාධම්මකමමං විහත්තං. තන්තං
 ආදි නයා: එකමුලකො ව ද්විමුලකො ව. එකමුලකො උත්තා
 නොයෙව. ද්විමුලකො යථා සතිවිතයෙන අමුලානුප්පාදයෙන සද්ධිං
 එතා පුච්ඡා කතා, එවං අමුලානුප්පාදයොපි තස්ස පාපියසසිකාදීති,
 අව්‍යතෙන පන උපසම්පදාරණං උපසම්පාදෙහිති එකමෙව පදං
 ගොති, පරතො ගිකඛ්ඛනමපි සතිවිතයං ආදිං කතො එකෙකෙන

1. සි. මු. පකෙස. 2. සි. මු. කාරණං. 3. සි II. මුලලංකපාලි-ගිහිතං සප්පකං.
 4. සි I. & II. අනනුලොමිකෙහි සංසට්ඨෙහි 5. සි I. & II. ඉමෙ. 6. සි. මු. පටිතිස්සාරිතා, මහාවග්ග-පටිතිස්සාරෙහිතා.

සද්ධිං සෙසපදාති යොජිතාති. “ඉධ පන ගිහිකවෙ ගිහිකු
ගණකුනිකාරකො”ති ආදි “අධිවෙමන වග්ගා, අධිවෙමන සමග්ගා,
ධිවෙමන වග්ගා, ධිවෙමන රුපකෙන වග්ගා, ධිවෙමන රුපකෙන
සමග්ගා”නති ඉමෙසං වසෙන වකකං බිඤ්චා තජ්ජයාදිසු
සත්තසු කමෙමසු ඡ පටිපට්ඨාදිසු විපතතිදස්සනන්තං වුත්තං. තත්ථ
අනපදගොති අපදනවිරහිතො, අපදතං වුවවති පරිවෙජ්ඣෙ.
ආපතතිපරිවෙජ්ඣවිරහිතොති අත්ථො. තතො පරං පටිකුට්ඨකථ
කමි¹පභෙදං දස්සෙත්තං සායෙව පාලි “අභගා භමම”නති ආදිති
සංසද්දෙත්තං වුත්තං. තත්ථ න කිංඤ්ච පාලිඅනුසාරෙන න සක්කා
වෙදිත්තං, තස්මා වණ්ණනං න විජාරසිමනාති.

වමෙපසාකතකුහවණ්ණනා නිවසිතා.²

3. 10.

කොසලිකකතා-කං ගිහිකු ආපනතිසා අදස්සනෙ උක්ඛි
පිංසුති එත්ථ අගමනුපුබ්බි කථා: දො කීර හිකු එකග්ගිං ආවාසෙ
වසනති විනයධරෙ සුඛගතතිකො ව. තෙසු සුඛගතතිකො හිකු
එකදිවසං වච්චකුට්ඨං පටිට්ඨො ආවමනඋදකාවසෙසං භාජනෙ
ඔපෙක්ඛාම නිකමි. විනයධරෙ පච්ඡා පටිට්ඨො තං උදකං දිස්වා
නිකමිත්වා තං හිකු. පුච්ඡ: ‘ආවුසො තයා ඉදං උදකං ඔපිත’නති?
ආම ආවුසො. ‘ඔං එත්ථ ආපතතිභාවං න ජානාසි’ති? ආම න
ජානාමිති. ‘ගොති ආවුසො එත්ථ ආපතති’ති. සවෙ ගොති, දෙසිස්සා
මිති. “සවෙ පන තෙ ආවුසො අසංචිච්ච අසතියා කතං, තත්ථ
ආපතති”ති. සො භස්සා ආපතතියා අනාපතතිදිට්ඨි අගොසි. විනය
ධරෙපි අත්තතො නිසිඨිතානං “අයං සුඛගතතිකො ආපතතිං
ආපජ්ජමානොපි න ජානාති”ති ආරොවෙසි. තෙ තස්ස නිසිඨිතො
දිස්වා “භූමිකාං උපජ්ඣායො ආපතතිං ආපජ්ජිත්වාපි ආපතතිතාවං
න ජානාති”ති ආගංසු. තෙ භික්ඛා අග්ගතො උපජ්ඣායස්ස ආරෙ
වෙසුං. සො එවමාග: “අයං විනයධරෙ පුබ්බෙ අනාපතතිති වචා
ඉදුති ආපතතිති වදති. මුසාවාදි එසො”ති. තෙ ගතවා “භූමිකාං
උපජ්ඣායො මුසාවාදි”ති එවං අඤ්ඤාමඤ්ඤං කලං වසිසිංසු.
තතො විනයධරෙ ඔකාසං ලභිත්වා තස්ස ආපතතියා අදස්සනෙ
උක්ඛෙපතිසකමං අකාසි. තෙන වුත්තං: කං ගිහිකු ආපනතිසා
අදස්සනෙ උක්ඛිපිංසුති.

ගිහිකා ගිහිකුසමෙකා ගිහිකා ගිහිකුසමෙකාති එත්ථ න තාව
ගිහිකො. අපිච්ච බො යථා දෙවෙ වට්ඨො³ “ඉදුති සස්සං නිපථනන”නති
වුවවති, අවස්සං ගි හං නිපථජ්ජස්සතිති. එවමෙව ඉමිනා කාරණෙන
ආයතිං අවස්සං හිජ්ජස්සති, සො ව බො කලභවසෙන න
සසිසභෙදවසෙන, තස්මා ගිහිකොති වුත්තං. සමනම⁴අත්ථවසෙන වෙත්ථ

1. සි I. පටිකුට්ඨකම. II, පරිකුට්ඨකම.

2. සි I. & , තවමං.

3. සි. මු. වුට්ඨං.

4. සි. මු. & I, සමනම.

ආමෙණ්ඩනං චෙදිතබ්බං. එනමුත්. භාසිචා. උට්ඨාසාසනා පක්කාමිති කසමා එවං භාසිචා පක්කාමි? සථෙ හි භගවා උක්කෙප්පෙත වා “අකාරණේ තුලෙහති ජො භික්ඛු උක්කිත්තො”ති¹ වදෙය්, උක්කිත්තානුවර්තනකො වා “තුලෙහ ආපනතිං ආපන්නො”ති වදෙය්, “එතෙසං භගවා පඤ්ඤා, එතෙසං භිගවා පඤ්ඤා”ති වචා ආසාතං බිඤ්ඤා. තසමා තනතිමෙව ධර්මපෙත්තො එත මත්ථං භාසිචා උට්ඨාසාසනා පක්කාමි. අනන්තවා අනන්තානති එත්ථ යො සමෙකෙන උක්කෙප්පනියකම්මකතානං අධම්මවාදිතං පඤ්ඤා නිසින්නො “තුලෙහ කිං භණ්ඨා”ති තෙසස්ස ඉතරෙස්ස උද්ධං සුචා “ඉමෙ අධම්මවාදිනො. ඉතරෙ ධම්මවාදිනො”ති විතං උප්පා දෙති, අයං තෙසං මජ්ඣෙ නිසින්නොව එතෙසං නානාසංවාසකො භොති. කම්මං කොපෙති. ඉතරෙස්සමි හත්ථාසං අනාගතතතා² කොපෙති. එවං අත්තනාව අත්තනානං නානාසංවාසකං කරෙති. සමානසංවාසකනති එත්ථාපි යො අධම්මවාදිතං පඤ්ඤා නිසින්නො “අධම්මවාදිනො ඉමෙ. ඉතරෙ ධම්මවාදිනො”ති තෙසං මජ්ඣං පටිසති, යත් තත්ථ වා පන පඤ්ඤා නිසින්නො “ඉමෙ ධම්මවාදිනො”ති ගණ්ඨාති, අයං අත්තනාව අත්තනානං සමානසංවාසකං කරෙතිති චෙදි තබ්බො. භාසෙමමං චචිතමනති එත්ථ කායෙන පහරන්තා කාය කම්මං උපදංසෙතති, එරුසං වදන්තා වචිකම්මං උපදංසෙතතිති චෙදි තබ්බො. හත්ථපත්ථාසං භණ්ටනතිති කොධවසෙන හත්ථෙති අස්ස මස්ස පරමසනං කරෙතති; අධම්මසමානති අධම්මයාති නිව්චාති කුරුමානෙ; අසමමාදිභා චන්තමානාසාති අසමමාදිකාය චන්තමා නාය; අයමෙව වා පාදො. සමමාදනා³කපාය අවත්තමානායාති අත්ථා. එතනාචගා නි අස්ස මස්ස නති එත්ථ දො පනතියො කචා උපවාරං මුස්සිචා නිසිදිතබ්බො. බ්‍රහ්මිකමානෙ පන සමමාදිකාස චන්තමානාස ආසනනනිකාස නිසිදිතබ්බො, එතෙකං ආසනං අනතරං කචා නිසිදිතබ්බො.

මා භණ්ඩනති ආදිසු “අකත්ථා”ති පාඨසෙසං ගහෙව, “මා භණ්ඩනං අකත්ථා”ති එවං අත්ථොද්ධිබ්බො. අධම්මවාදිති උක්කිත්තානු චන්තනෙසු අස්සෙතරො; අයවපන භික්ඛු භගවතො අත්ථකාමො. අයං කිරස්ස අධිප්පායො: “ඉමෙ භික්ඛු කොධානිභූතා සඤ්චි වචනං න භණ්ඩනති. මා භගවා එතෙ ඔවදන්තො කිලුම්ථො”ති. තසමා එව මාහ. භගවා පන “පච්ඡාපි සස්සෙ. ලභිචා ඔරමිස්සනති”ති තෙසං අනුකම්පාය අතිතවඤ්චං ආහරිචා කප්ථසි. අනන්තොති අනත්ථො අතො; එතසමා මම පුරිසා අනත්ථොති චුතං භොති. අත්ථා අනන්තොති අනත්ථො; සෙසං පාකට්මෙව.

1. සි I. & II. ආපන්නොති.

2. සි I. & II. අනගතතො.

1. සි. මු. සමමාදනා.

පාලිලෙසාගෙ විහරති රක්ඛිතවනසන්තොති පාරිලෙසානං උපතිස්සාය රක්ඛිතවනසන්තොති විහරති; හජිනාගොති මහාහජි; හජිනිලගෙහිති හජිපොතතෙහි; හජිව්ජාපෙහිති බිරපතෙහි දහරපොතතෙහි; ජිනගග්ගාහිති තෙති පුරතො පුරතො ගව්ස් හෙතෙති ජිනගග්ගාති බාසිතාවසෙසාති බාණ්ණසද්දිසාති තිණාති බාදති; බහගෙගාහග්ගනාති තෙත හජිනාගෙන උච්චධානතො හඤ්ජිතා හඤ්ජිතා පාතිතං; අස්ස සාබාහබ්බනති එතස්ස සත්තකං සාබාහබ්බං තෙ බාදනති; ආටිලාහිති තෙහි පසමතරං මහරිත්වා පිවතෙතති ආලුපිතාති¹ කද්දුමොදකාති පිවති; බගාසාති තිත්තො; නාගස්ස නාගෙනාති හජිනාගස්ස බුද්ධිතාගෙන; ජ්ඣාදනාග්ගාති රජර්සාසද්දිසදත්තස්ස; සදෙහො රමහි වගෙහි යසමා බුද්ධිතාගො මිඃ අයමපි හජිනාගො එතො පටිවිත්තො වතෙ රමහි; තසමාස්ස නාගස්ස නාගෙන විතං සමෙති, එතිභාවරතිතා එකසද්දිසං ගොතිති අපෙරා.

සදාභිරුක්ඛං විහරිතොති එත්ත තෙමාසං හගවා තත්ත විහා සිති වෙදිතබ්බො. එත්තාවතා කොසව්බතෙහි කිර උබ්බාපද්ධා හගවා තෙමාසං අරඤ්ඤා පටිසිත්වා වසතිති සබ්බත්තං නරා පත්තවා අගොසි. අප්ප පටි, සොසබ්බො උපාසකාති අප් බො ඉමං කරාසලාපං සුත්වා කොසව්බවාසිතො උපාසකා; අබමමං බමමොති ආදිති අවධාරක හෙදකරවත්තුති සංඝහෙදකකබ්බකෙ වර්ණෙයිස්සාම.

තං උක්ඛිතතං ගිහිත්වං බසාරෙත්වාති තං ගහෙත්වා සීමං ගතත්වා ආපත්තං දෙසාපෙත්වා කම්මවාචාය බසාරෙත්වා; නාවදෙට උපපා සපොති තං දිවසමෙව උපොසථකබ්බකිනෙ වුත්තතයෙතෙව සාමග්ගි උපොසථො කාතබ්බො. අමුලාමුලං ගතොති න මුලාමුලං ගතත්වා; තං වත්තුං අවිතිරිතිත්වාති අපෙරා. අසං වුච්චති උපාලි සංඝසාමග්ගි අත්වාපෙත්වා වාඤ්ඤාපෙත්වාති අත්තො අපගතා, සබ්බසාමග්ගිති ඉමං පන වාඤ්ඤානමත්තං උපෙතා.

සබ්බස්ස කිංචෙවසුති සංඝස්ස කරුණීයෙසු උපපන්නෙසු; මනා ණාසුති විතයමත්තණාසු; අපෙරාස්ස ජායගසුති විතයඅපෙරාසු උපපන්නෙසු; විනිවර්ජයෙසුති තෙතං යෙව අත්තානං විනිවර්ජයෙසු; මහජිපෙහාති මහාඋපකාරො; පගගභාරපෙහාති පගගභ්බිත්ථං සුත්තො; අනාත්ථවජෙජා පසමෙති සීලනාති ආදිමිගෙව තාව සීලනො න උපවජෙජා; අපෙක්ඛිතාවාගෙහි අපෙක්ඛිතාවාගෙ; ආලොකිතෙ විලොකිතෙ සම්පජානකාරිති ආදිතා නයෙන උපපටික්ඛිතාවාගෙ. අවධිකරාසු පන “අපවිජ්ජනාවාගෙ”ති වුත්තං. විසසොති අභිගචිත්වා; අනුසුත්තං ගග්ගනාති අනුඤ්ඤාතං අනපගතා හන්තොතා; යසමා හි සො අනුයෙසුතං හන්ති, උස්සයාය වා අගතිගමනවසෙත වා කාරණාපගතං න හන්ති, තසමා අත්තං න භාපෙති. උස්සයාය පන අගතිගමනවසෙත වා හන්තොතා අත්තං භාපෙති. කාරණං න දිති. තසමා සො පටිසම්මොති ජම්බාති වෙව වෙබ්බිති ව. යො

ඊදිසො න ගොති, අයං පග්ගභාරගොති දසෙසගි. කිසුට්ඨිගො? කපට්ඨ පඤ්ඤානති ගාරා. නසුපෙතො: යථා ව අනුයුක්තං හන්තො: අත්තං න ගාපෙති, නපට්ඨ පටිසාස මජ්ඣෙක පඤ්ඤාං සුචරිතො සමානො හ වෙට්ඨ පට්ඨාසගි. න මධ්දු ගොති. ගො හි අත්තං න ජානාති, සො පට්ඨාසගි. යො වත්තුං න සතෙකාති, සො මංකු ගොති. යො පන අත්ඤා ජානාති, වත්තුඤ්ඤා සතෙකාති, සො න පට්ඨාසගි. න මංකු ගොති. භාලාගනනති කපට්ඨබ්බසුත්තකාලො ආගතං; ව්‍යාභරණාරහනති පඤ්ඤාසං අත්තානුලොමව්‍යාකරණානුච්ඡින්නං; වෛවාහි වදනො; ඵවරූපං වචනං හන්තොති අත්තො. රජසඤ්ඤාති¹ තොසගි; විඤ්ඤාපටිසංඝාති විඤ්ඤානං පරිසං; ආවෙර භමමි ව සමභති අත්තනො ආවරිගවාදෙ; අලං පමෙතුනති විමංසිතුං තං තං කාරණං පාදාදය පුලසිතුං සමත්තො; පගුණොති කතපරි වගො ලභ්‍යාසෙවනො; කපට්ඨනමෙති කපට්ඨබ්බෙ; විසංසිකාවි ගද්ධි විරුධිචානකුසලො; පවච්ඡතිකා සෙත වජ්ජනිති අයං ගාරා යාදිසෙ කපට්ඨබ්බෙ² පගුණෙ තං දසෙසතුං වුත්තා. අයං ගෙත්ථ අත්තො: යදි යෙන කපිතෙන පට්ඨපථිකා ව තිත්තගං ගවජ්ජනි, මහාජනො ව සඤ්ඤාපනං ගවජ්ජනි, සඤ්ඤාපනි: අවබොධනං ගවජ්ජනි අත්තො. යඤ්ඤා කපට්ඨනො සංඝං ආදාසං අපත්තො ආවරිගවාදං න ගාපෙති, යත්මං වජ්ජගම් අධිකරණං උපානං, තදනුරූපං අනුපසාදකාරපඤ්ඤාං ව්‍යාකරමානො තාදිසෙ කපට්ඨබ්බෙ පගුණො ගොතිති. දුතොසං භමමෙසු අලනති අට්ඨති දුතබ්බෙති සමනතාගතත්තා සංඝස්ස දුතොසං කමෙමසු සමත්තො; සුච්ඡි උත්තණ්ණාතිති සමුග්ගහො; ඉදං වුත්තං ගොති: සථා නාම ආනුහිං ආනුහි, සිංහං සමුග්ගණ්ණාති, ඵවා පිතිසොම නසුජාතෙනෙව වෙනසා සංඝස්ස කපට්ඨසු සමුග්ගහො සංඝච්ඡෙවසු තස්ස තස්ස කිව්වස්ස පටිග්ගාගතොති අත්තො. කරං වෛවාහි වචනං කදෙතො; හි නොති මඤ්ඤාතිති තෙන වචනකාරකෙන “අයං කරෙමි. සාසභාරං නිත්ථරමි”ති න මාතාතිමානං ජපෙපති; ආපජ්ජති සාමනාසෙසු වජ්ජසුති ගතතොසු වජ්ජසු ආපත්තං ආපජ්ජමානො ආපජ්ජතා ගොති; සථා ව වුට්ඨාතිති නසු ව ආපත්තියා යථා වුට්ඨානං ගොති; ජපගා විභවිතාති යෙසු වජ්ජසු ආපජ්ජති, යථා ව වුට්ඨානං ගොති, ඉමෙසං අත්තං ආපත්තං ජපතා වෙන විභවිතා; උග්ගසංඝාති උග්ගෙ අස්ස; සාමනාති සුච්ඡි ආගතා, ආපතති වුට්ඨානමදස්ස හොමිගද්ධි ආපතති වුට්ඨාන³කාරණකුසලො; සාහි වා වජ්ජනති යාති ව හන්තිකකාරණාදීති ආවරනො; තජ්ජතිග්ගමොදි වසෙන නිසාරණං ගවජ්ජනි; ඛිසාරණං හංචුමිනස්ස ජග්ගනොති තං වත්තං වුට්ඨිතස්ස ජනතුතො යා ඛිසාරණං කාතබ්බා, ඵගට්ඨ ජානාති; සෙසං සබ්බත්ථ උග්ගානමෙවාති.

කොසමනසංඝාතිකවිඤ්ඤානා නිවිසිතා.

සමග්ගසංඝාදිකාස විනිසංඝවිඤ්ඤානාස

මහාවග්ගවිඤ්ඤානා සමනතාති.

යථා ව විඤ්ඤානා ඵසා සමනතා නිරුපද්දවා,
ඵවා සබ්බෙ ජනා සංඝාතිං පපෙපානතු නිරුපද්දවාති.

1. සි. I රජනිගි. 2. සි. මු. කතෙබ්බෙ.
3. සි. I & II, වුට්ඨානෙ. 4. සි. I & II, දසෙ.

(TRIPITAKA PUBLICATIONS)

Vol. No. NAME OF BOOK.

EDITED BY

1. Petavatthu Aṭṭhakathā	Siri Dhammaramatissa Nayaka Thero & Acarya Pandit Mapalagama Candajoti Thero
Second Edition	Wellvitiye Pandit Sorata Thero
2. Thera-Gāthattṭhakathā, 1st Part	Suriyagoda Sumangala Thero & Webode Sangharatana Thero
3. Theri-Gāthattṭhakathā	Bihalpola Siri Dewarakkhita Nayaka Thero
4. Digha Nikāyattṭhakathā, 1st Part	Heyyantuduwe Dhammakitti Siri Dewamitta Nayaka Maha Thero
5. Dhammapadatṭhakathā, 1st Part	K. Siri Sumangala Ratanasara Nayaka Maha Thero
6. Udānattṭhakathā
Second Edition	Bihalpola Siri Dewarakhita Nayaka Thero, Welivitiye Pandit Sorata Thero & Pandit Palannoruwe Vimaladhamma Thero
7. Suttanipāṭattṭhakathā
Second Edition	Suriyagoda Sumangala Thero & Pandit Mapalagama Candajoti Thero
Acharya Baddegama Siri Piyaratana Maha Thero
8. Visuddhimaggaṭṭhakathā	Pamunuwe Buddhadatta Maha Thero
9. Nettippakaraṇattṭhakathā	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
10. Mahāniddesaṭṭhakathā	Boruggamuwe Siri Rewata Maha Thero
11. Khuddakapāṭattṭhakathā	Acarya Pandit Welipitiye Dewananda Nayaka Thero
12. Buddhawamsaṭṭhakathā	Pandit Yagirala Paññananda Nayaka Maha Thero
13. Dhammapadatṭhakathā, 2nd Part	K. Siri Sumangala Ratanasara Nayaka Maha Thero
14. Cūlaniddesaṭṭhakathā	Boruggamuwe Siri Rewata Maha Thero
15. Anguttara Nikāyattṭhakathā, 1st Part	Dhammakitti Siri Dhammananda Nayaka Maha Thero
16. Saṃyuttanikāyattṭhakathā, 1st Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
17. Vimānavatthu Aṭṭhakathā	M. Siri Siddhattha Nayaka Maha Thero & Acarya Morontuduwe Siri Dhammananda Nayaka Thero

(TRIPITAKA PUBLICATIONS.)

Vol. No.	NAME OF BOOK.	EDITED BY
18.	Thera-Gāthapāṭhakathā, 2nd Part	Rerukane Ariyañāna Thero
19.	Dīgha Nikāyaṭṭhakathā, 2nd Part	Boruggamuwe Siri Rewata Maha Thero
20.	Jātakapāṭhakathā 1st Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
21.	Paṭisambhidā Maggaṭ- ṭhakathā	M. Dhammakitti Siri Jinaratana Nayaka Maha Thero, M. Siri Anomadassi Nayaka Thero & Welivitiye Pandit Sorata Thero
22.	Samyutta Nikāyaṭṭha- kathā, 2nd Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
23.	Itivuttakapāṭhakathā	Acarya Morontuduwe Siri Dhammananda Nayaka Thero
24.	Jātakapāṭhakathā, 2nd Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
25.	Sutta Sanghapāṭhakathā	Acarya Baddegama Siri Piyaratana Maha Thero
26.	Cariyāpiṭakapāṭhakathā	Acarya Kukulnape Siri Dewarakkhita Thero
27.	Caṭubhānawāraṭṭhakathā	Pandit Doranegoda Nanasena Thero
28.	Samantapāsādikā Vinayaṭṭhakathā, 1st Part	Acarya Baddegama Siri Piyaratana Thero & Welivitiye Pandit Sorata Thero
29.	Apadānaṭṭhakathā	Welivitiye Pandit Sorata Thero
30.	Mātikaṭṭhakathā	Siri Saddhammakitti Karandana Jinaratana Maha Thero
31.	Samyutta Nikāyaṭṭha- kathā, 3rd Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
32.	Jātakapāṭhakathā, 3rd Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
33.	Anguttara Nikāyaṭṭha- kathā, 2nd Part	Dhammakitti Siri Dhammananda Nayaka Maha Thero
34.	Vibhangapāṭhakathā	Pandit Yagirala Siri Paññananda Nayaka Maha Thero
35.	Majjhima Nikāyaṭṭha- kathā, 1st Part	Dhammakitti Siri Dhammananda Nayaka Maha Thero
36.	Jātakapāṭhakathā 4th Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
37.	Jātakapāṭhakathā 5th Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
38.	Pācappakaraṇapāṭha- kathā, 1st Part	Rerukane Ariyañāna Thero

(TRIPITAKA PUBLICATIONS)

Vol. No. NAME OF BOOK.

EDITED BY

39. Jatakaṭṭhakathā,
6th Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka
Maha Thero
40. Pancappakaranaṭṭha-
kathā, 2nd Part	Acarya Rerukane Candavimala Thero
41. Jatakaṭṭhakathā,
7th Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka
Maha Thero
42. Dhammasanganippa-
karaṇaṭṭhakathā	Pandit Yagirala Paññananda Nayaka
Maha Thero
43. Apadānaṭṭhakathā,
2nd Part	Pandit Walagedara Somaloka Tissa Thero
44. Majjhima Nikāyaṭṭha-
kathā, 2nd Part	Dhammakitti Siri Dhammananda Nayaka
Maha Thero
45. Samantapāsādikā
Vinayaṭṭhakathā, 2nd Part	Weliwitiye Pemaratana Thero
46. Samantapāsādikā
Vinayaṭṭhakathā 3rd Part	Weliwitiye Sorata Nayaka Thero